

Schi.

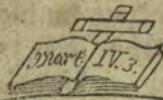
Grammata pedes.

Gustav Almsne. 1837.

onni puolesta ja kaikkien mekko

in Preedikt

Abgual mekko

par notiffu

meem eeksch

Deewa

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

I^{ma} lappa.Pirmâ swebdeenâ pehz swaigines deenas, 7ta Januar, 1834.

„Kas to prahtu manna Tehwa, kas debbesis irr, darrihs, tas irr mans brahlis, un manna mahla, un manna mahte.“ Matt. 12, 50. — „So eeksch Kristus Jesus nedf apgraisf-schana fo spehi, nedf preeksch-abda, bet jauns raddijums. Zeel pehz scha preeksch-rafsta staigahs, pahr teem lai irr meers un schelastiba.“ Pahw. gr. us Gal. 6, 15. 16.

Kristigas wehleschanas us jaunu gaddu.

Meld. Zelfsch irr man appaksch kabjahm.

Dohd', ka es gribbest warru,
Deews, kas Tew tihkams irr,
Un ka neneeka darru,
Kas man no Lewis schfirr.

Mans prahts Tew wislin dohdahs,
Neds pascham peederr man;
Jr Lewi muhscham gohdahs
Dat manna dschwofchan'.

Wisseem mihleem draugeem un tizibas beedreem — wisseem Deewa behrneem — ir wisseem zilwekeem itin apfwehtitu un tapehz swehtigu gaddu wehlam. Tas gan peeklahjahs, ka Kristigas dwehseles us jaunu gaddu wisseem ar labbahm un cepreezinadamahm wehleschanahm pee-eet, — un arri zittadi ne warram; jo kad ta schehliga debbesis Tehwa daudskahrtigas dahwanas peeminnam, fo Winsch wisseem preekschâ zehlis, prohti ka Winsch wiffas dschwibas atkal zauru gaddu ustur-rejis, no wiff-wissadahm behdahm muhs irr pasargajis, ka mums nekas ne kaiteja, bet meera kahrtâ atraddamees, kaut arri daschadas peemekleschanas uskritte, un ka us muhsu weenteefigahm grehku-suhdseschahanahm, allasch stipra zerriba us grehku peedohschanu un muhschigu dschwofchanu eeksch ta mihla Kunga Jesus Kristus firdi eenahze, — tad, af tad gan katris us labbahm wehleschanahm it preezigs un muddigs irr. Wiff' pirmat Deewu luhdsam, ka Winsch sawu draudsi jo prohjam gribbetu swehtist un pasargah, ka winna lihds laiku-gallam paliftu par weenu jauku paspahri wiffahm dwehselehm, kas schinni laika eeksch

2trais gadda-krahjums.

R: 3051

ta Runga Jesus Kristus melle, kas teem muhschibâ meeru un preeku to swehtu is-
 nestu. Eeksch muhsu peeluhgshchanahm mehš it semnigi muhsu mihla un scheh-
 liga Keisera deht to debbes-Zehwu peesauzam, luhgdami, ka tas patš muhsu
 augsti teizamam, zeenigam walditajam tahš daschadas leelas un gruhtas nastas,
 kas us winna plezzehm uskrautas, palihdsetu panest, un winnam itt pateefigu
 preeku, meeru un wesselibu peeschkirtu, ka appatsch winna spahrneem mehš katris
 labbâ meerâ jo prohjam Jesum Kristum garrâ un pateesibâ warretu kalpoht. Wis-
 seem strahdneefeeem eeksch Kristigahm draudsehın un wisseem, kas tahš tautas ap-
 melle, kas wehl taggad tumšibâ atrohdaš, — wisseem, kas to wahrdu no pa-
 faules atpestifchanas teem peenesh, kam ta dsihwibas faule wehl ne irr uslehkufi,
 wisseem wehtam un scho wahrdu faktam: „Lai Deewš Rungs juhsu darboschanu
 swehti, ka jums isdohtohš dwehseles pee Jesu peewest, un ka juhs weenumehr
 par spihdoschahm swezzehm stary teem buhtu, ko juhs sauwdami sauwat, lai atwer-
 tahš durwis wallâ, ka tas Rungs buhtu mahjas weetu pee winneem nehmees.“
 Wisseem paganeem, wisseem Zuhdeem, wisseem, kas pee Turku buhschanas wehl
 turrahs, mehš no wiffas sirds un no wiffa prahta wehtam, kaut jel winnu laifs
 drihsi peenahktu, ka arri winni to jauku swehtibu bauditu, ta Runga pagalmš
 fehdeht un pee Winna gannibas pulka peederreht.

Lai nu gan us wiffahm puffedm dauds un daschadas wehleschanas us jaunu
 gaddu japeenesh, tad tomehr few paschus ne warram peemiršt, ja pateesi pee Kri-
 stus saimes gribbam peeskaitami buht. Ak leela irr ta luhgshana, ar ko mehš
 schodeen katris par sewi ta Runga preekshâ nahkam. Ta leeta, ko mehš no
 muhsu schehliga debbes-Zehwa islahdsamees schihš lappas eefahkumâ, eeksch teem
 tur atrohdamem wahrdeem to swehtu rakstu tohp usrahdita, prohti ka mehš it-
 weens eeksch Jesus Kristus par jaunu raddijumu paliktu, kas Jesus brahlu
 dalku, tas irr: peedohschanu to grehku un meeru pee Deewa eemantojuschı, katrâ
 laikâ un katrâ weetâ mihla debbes-Zehwa prahtu padarra.

Eeksch Jesus Kristus par jaunu raddijumu palikt, tas ne nahk no zilweku
 spehka nedš arri no winnu padohineem, bet tas noteek, kad swehtais Gars, ak
 zilweks, tawas sirds zeetibu irr salausijis un to negantibu un nederribu tahš pasch-
 tainibas it skaidri tawahm garra azzim preekshâ zehlis. Par weenu jaunu raddi-
 jumu paleekam, kad tas patš swehtais Gars eeksch mums pateefigu tizzibu us Jesu
 Kristu uszell un muhs skubbina, ka mehš no Betlemes pilsehtinas lihds Golgatas
 kalnam tikkuschı to Deewa- un zilweka-Dehlu garrâ pawaddam un atsihstam, ka
 wifs, ko Winsch par to starpu irr zeetis un neffis, arri mums par labbu nahk, kas
 mehš it pateesi sawas sirdis Winnam par mahjas-weetu atwehlejam, to melle-
 dami, ka mehš weenumehr eeksch skaidras mihlesiibas us Winnu pasfahwetu, jau-
 to paschu par darbigeem, paklausigeem, pasemmigeem, weenteesigeem un pazeeti-
 geem zilwekeem palikdami.

Tad nu mehš jauna gadda eefahkumâ atkal lihds ar mihla fehjeja, kas to mihlu

Deewa wahrdu, kà labbu fehku, tahm dwehselehm par swehtibu firdis labprahd gribb eelikt, — taifamees, wiffus tohs apraudsiht un ta Runga Jesus wahrda wiffus apfweizinaht, kam tas wahrds ta Krusta patihk. No teem daudsfahrtigeem un ne-issfakameem notiffumeem eelsch Deewa walstibas, mehs ar ta pascha mihla Deewa palihgu atkal daschu labbu sinnu scha gadda lappinàs peeneffim, kas mums wiffeem par kahdu labbu preeksch-sihmi un pamohdinafchanu derrehs, ka ir mehs usdsihtohs, to pasauli, prohti meefas-fahribu, azzu fahribu, lepnicu dsihwofchanu, uswarreht, jo wiffas tahs leetas ne mas no ta Zehwa ne irr. (1. Zahn. 2, 16 un 5, 4.)

Scheliges Pestitais, mehs gauschi luhdsam, Zu gribbetu no jauna schahs lappas swehtih, ka winnas wiffus, kas tahs lassa, usskubbinatu par pateefigeem lohzeleem tawas draudsibas buht, kam dalla pee tahs baudischanas ta mihla Deewa meera, — amen.

See gudri no austruma semmes.

(Matt. 2, 1 lihds 12.)

Wakkar jeb ôtâ Januar deenâ mehs to swaigsnes jeb atspihdeschanas deenu effam swehtijuschi, peeminnedami, ka tas mihlais, dahrgais Pestitais ne ilgi pehz fawas peedsimfchanas, wehl Betlemê buhdams, jaw pagancem, prohti gudreem no austruma semmes, atspihdeja.

Kas tad schee gudri par wihreem bija? Zitti winnus nosauz par Rehnineem. Woi nu irr Rehnini bijuschi woi ne, to mehs ne mahkam nosazih, bet tas irr skaidri sinnam, ka winni no Israëla jeb Zuhdu zilts ne bija, bet ka winni no tablahm paganu semmehm bija isnahkuschi, — to rahda patti ta swehtku deena; — arri to skaidri sinnam, ka winni lohiti ismahziti un gudri wihri bija, jo to rahda paschi swehti raksti (Matt. 2, 1.); ka winni pehz atpestifchanas zaur Deewa apgahdaschanu no wiffas firds ilgojuschees, to rahda winnu zelsch, fo winni no fawas dsimtenes lihds Jerusalemi un no turrenes lihds Betlemi usnehmahs staigah; — un ka winni augsti zeenijami un baggatigi laudis bijuschi, to rahda ta sinna, (Matt. 2, 11) ka winni, fawu mantu atdarrijuschi, to mihlu behrnu Jesu ar dahrgahm leetahm apdahwinaja, prohti ar seltu un wihrafu un mirres. Un kahdas bija tahs faufschanas, kas fhohs gudrus skubbinaja steigtees, ka ar meefas azzim dabbutu redseht to, kas bija zilweks tappis, wiffeem laudim par atpestifchanu? — Wehl taf nekahdi Apustuki nekur ne bija apfahrt gahjuschi, kas buhtu fluddinajuschi, ka nu jaw schehlastibas laiks peenahzis. Ak weena jauka, pee debbefim spihdedama swaigsne, us Zuhdu semmes pussi laikam rahdidama, ar fawu spohschumu, kà ar dsihwu balsi usfauze, lai tik dohdahs us zeltu; un bes kawefchanas schee eet, un ne irr apnikfuschi garru zeltu staigah, jo winnu leelakais preeks irr, o dwehsele Rehninu peeluhgt, un ar paschahm azzim redseht to atspihdumu tahs Deewa apscheloschanas, kas to pasauli tik lohiti mihlejis, ka Winsch tai par labbu

un swehtibu fawu weenpeedsimmuschu Dehlu irr dewis. Winni nahf us Betlemi, preejadamees par to mihlu spihdedamu zetta-rahditaju, kas winnus nowedd lihdsf to weetu, fur winneem pirmeem starp wisseem paganeem isdohdahs, semmè mesdamees to peeluhgt, kas us sawahm plezzehm wiffas pafaules grehkus bija uskrahwis. Za sawahm firdim atweeglinaschanu eemantojuschu, winni atkal us fawu semmi aisgahje, un ne buhs laikam leegufshees, starp saweem laudim isteift wiffu shehlastibu un preeku, fo tee bija baudijuschu pee tahm kahjahm ta mihla Deewa-Dehla, apleezinadami, ka no Winna gan wiffas tautas warrehs eemantohf, kas pee dwehseles meera schinni laika un pee nebeidsamas labklahschanas muhschiba peederr.

To nu mehs pee teem wihtreem redsam un useetam, kas tik us swaignes spihdumu no tahlahm semmehm pee Jesu steidsahs, ka tee Winnu peeluhgtu un ar dahwanahm winnu firds preeku un mihlestibu apleezinatu. Lai taf jel pahrmeklejam, ka pee mums klahjahs, kas mehs to swehtu Ewangeliumu rohkas turram, un no muhsu jaunibas deenahm daudskahrtigi effam tappuschu faukti un ar luhgschanahm luhgti, kaut jel zaur Jesu Kristu mehs ar Deewu littohs falihdsinatees? (2. Kor. 5, 20.)

Apprassimees, arrig mums ta swaignes deena tahda jauka un dahrga swehtku deena irr, ka eelsch winnas ar steigchanu steidsamees, muhsu Deewa nammos sapulzinatees, un it semmigâ prahta un firdi Jesu peeluhgt un pagohdinaht, kas arri mums par atpestischanu un eepreezinaschanu irr dohts? Un useetam mehs schinni leeta truhkumus, ka jaw bes tam laikam ne buhsim, tad lai no austruma semmes gudreem mahzamees, bes uskaweschanas garrâ Jesum pee-eet, Winnu peesaukdami, ka Winsch pats mums gribbetu palihdseht, flaidru tizzibu us Winnu turreht, un weenteesiba eelsch mihligas fabeedroschanas ar Winna pastahweht, amen.

Pirmais krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

1.

To lai jel neweens zilweks ne dohma, ka winsch to mihlu Pestitaju Jesu Kristu zaur zaurim warretu pasiht. Tad wehl fahkam Pestitaju pasiht, kad Winnu no firds un pahr wiffahm zittahm leetahm mihlojam, un kad fawu dshiwibu, mantu un gohdu, un wiff-wiffadu lihgsmitibu par neeku turram, wehledamees, kaut jel firds pee Winna ween turretohs. Kad mums laimejahs, Winnam peekertees, tad mehs allasch jo wairaf dabbusim nomanniht, ka Winna mihlestiba, fo Winsch us mums turra, bes galla irr, — mehs noprattisim, ka mehs winnu allasch flaidraki pasihsim, jo wairaf mehs dabbusim redseht, kahda Winna gudriba ne-isdibbinajama un ka Winna padohmi pahr wisseem zitteem labbaki irr.

Wrihw drifteht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napiersky.

No Widsemmes basnizas teefas puffed:

R. Baron Sudberg,

basnizas teefas preeksch necka-weetneek.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

2^{tra} lappa.Dhtrâ fwehdeenâ pehz swaigsnes deenas, 14ta Januar, 1834.

„Da kunga azzis luhfo us teem taisneem, un Winna au'is us winnu fleegschanu. Kad tee fauz, tad tas Kungs klausa, un isglahbj tohs no wiffahm winnu behdahm.“ Dahw ds. 34, 16. 18.

La nezerrera palihdsiba.

Rahdâ weeta eefsch Wahsemmes 1808ta gaddâ weens semneeks dsihwoja, kas lohti nabbags un pagallam tukscheneeks bija. Scha nabbaga zilweka dehts ar dellamu jeb kalsdamu wainu wahjisch gulleja. Ischetras neddelas preefsch sawas mirschanas sehis puifens weenâ dsesirâ ruddens-wakkarâ isstabas widdû, lohti no badda mohzihts, us krehsla sehdeja. Mahte ar abbahm meitinahm, no kurrâhm wezaka arridsan wahja bija, apfahrt nabbaga puifena sehdeja, rohkas darbu strahdadamas, un gauschi par to bija noskummuschas, ka wahjam tahdu ehdeenu ne warreja sagahdaht, kas winnam derretu winna wahjibâ, kas tahda irr, ka zilwekam zittu brihdi breefmigi ehst gribbahs.

Tâ sehdedams, tas nabbags puifens us weenu reifi sawas isdillufchas rohzihts faleek un affarahm birstohht fakka: Ak Tu mihlais Deews, kaut jel Tu buhtu jebkadam zilwekam muhsu zeemati tahdu prahtu eedewis, ka tas man drustu ehdeenu buhtu atnessis, ka es taf kahdu reifi buhtu dabbuijis pachsi! Wet nu jaw wakkars klahht, un neweenam ehdeens wairs wahrhts; — un kas tad pee manni nabbagu atnahs?

Mahte un mahsas sawas affaras ne mas ne warreja apwaldiht un jo karstaki taudaja, ne warredamas nabaggam behrnam nekahdu palihdsibu peenest. Basnizas pulksfens tohs laudis us wakkar-luhgschanu safauz, un scheem nabbadsineem

2^{trais} gadda-krahjums.

ar kluffahm pecluhgſchanahm ſirdis us Zo pajehlahs, kas wiſſas affaras noſchahwe un wiſſas behdas un noſkumſchanas panemm.

Sawu wakkara-luhgſchanu pabeigufchi, ta maſaka meitina pee krahfnu, kas furrejahs, noeet un ugguni usnem, ka ſawu rohkaſ-darbu warretu prohjam krahdah. Us reiſi wiſſi dſird, ka ais lohdsina kahds ſwilpe. Meitenite, gribbedama redſcht, kas tur irr, atdarra lohdsinu wakkâ, un uſeet itt ſtalti apgehrbtu fungu, kas us jakti bijis, ſawus ſunnus kohpâ ſauz, bet pats no aukſtuma pahremts gauſchi drebb. Kâ to meitinu eerauga, wiſch luhdsahs, kaut jel buhtu eelaiduſchi, ka dabbutu druſku apſilditees. Gan ruhme eekſch maſas iſtabinas paknapaka irr, un mahte behdajahs, ka wahjſch dehlinſch preekſch ſunneem buhſchoht iſ-bihtees; — bet tomehr zilwekus ahrâ ne warr ilgaki atſtaht, jo laikſ irr aukſt. Winna atdarra durwis wakkâ, un kungs ar ſawu puiſi un wiſſeem ſunneem iſtabinâ eenahf un apkahrt krahfnu noſchſchahs.

Tas Kungs ſalihkufchu wahju eerauga iſtabas widdû us krehſla un praſſa, kas puiſenam wainas, woi daſchkahrt ne eſſoht ar wehdera-guklu wahjſch? Kad dſird, ka winnam dellama waina, tad us meera paleek un taiſahs labbu maliti turreht. Atkal wahju uſſkattijis, Kungs praſſa, woi daſchkahrt behrnam ne patihſoht kahdu gahrdu kummofu ar winna ehſt? Preeka affaras winna mahte un abbahm mahſahm pahr waigeem nobirre, Deewu kluffibâ ſlawedamas, ka wahja behrna ſirds ar kahdeem gahrdeem kummofeem tapſchoht atſpirdſinata. Ar pateiſchanu tas wahjſch puiſens kahdu druſku iſluhdsahs un dabbu no ta Kunga weenu glaſiti ar wiſnu un baltu maiſi un wehl daſchu zittu kummofu. Tad nu wehl Kungs iſpraſſa, kas winni eekſch tahs mahjas tahdi eſſoht un kâ winneem klahjotees, — un dabbutis ſinnaht, ka ta leelaka meitene arri wahja eſſoht, wiſch par labbu ſiltumu pateikdamſ, ſchohs ar Deewu atſtahj, un ſawu zellu eet.

Pehz kahdahm deenahm weens ſweſchs zilweks eenahf tannl zeemati un praſſa, kur ta maſa mahja eſſoht, kurrâ nabbagi laudis, ar diweem wahjeem behrneem, dſihwojoht. Zanni mahjinâ eegahjis, wiſch no ta kunga, kas ne ilgi tē bija apſildijeſ, dauds labbas deenas noneſ, un tai mahtei tik dauds maiſes, wiſna, galkas un zittas leetas rohkaſ dewe, ka tai deesgan bija ſawam wahjam dehlam, par tahm iſchetrahm neddelahm, ko tas wehl dſihwoja, ehſt doht pehz winna ſirds eegribbeſchanas. Us ta paſcha kunga apgahdaſchanu arri no pilſſehtas weens daftars iſnahze, kas to wahju meitinu apraudſija un to ar ſawahm ſahlehm no winnas wainas pagallam atraifija, to paſchu iſahrſtedamſ.

Kad nu wahjſch puiſens pee ſewis jutte, ka winnam aiſeefchanas ſunda jaw klahu, tad wiſch ſawus wezzafus un mahſas ar luhgſchanu luhdſe, ka laiweenu:

mehr pee Deewa turretohs, us Winna palihdsibu gaididami, un fazzija: „fad juns kautkahdas behdas useet, tad zittur glahbschanas ne meklejat, fa pee mihla debbes-Zehwa, un atminnaitees allaschin, fa Winsch mannu luhgschanu tif schehligi irr paklausijis.“

Zeescham tas pats mihlais Zehws debbesis, fas to jaunu frauflu faufschanu dsird, tas arri wissu sinna, fas mums wajaga, pirms mehs Winnu luhdsam. — Un tas pats, fas sawu ihpaschu Dehlu ne irr taupijis, bet Winnu par mums wisseem nodewis, fa tas ar to paschu mums ne dahwinahs wiffas leetas? (Dahw. ds. 147; 9. — Matt. 6, 8. — Neem. 8, 32.)

Es us Winnu ween pataujohs,
Kad ar leelahm raisehm kaujohs;
Zehwa sirdi Winsch jebkur
Us teem tizzigeem paturr.

Rà teefajahs fristiti un tizzigi laudis?

Divi semneeki Schweizeru semmè par weenu tihroma gabbalu sawà starpà pahrmekleschanu turreja. Ifkatriis fazzija, fa tas tihroma gabbals pee winna mahjas peederroht. Kad nu winni sawà starpà paschi ne warreja faliht, tad winni norunnaja, fa lai teefa scho leetu ischfiroht. Zeezas-deena peenahze, un weens no scheem abbeem bija usfahjis feenu mahjäs west. Kad ohtris atnahk un salka: „nahburgs, nu gan laiks buhs, fa mehs sawu leetu teefas-wihreem preekschà neffam,“ tad schis atbild: „Tu redsi, mihlais nahburgs, fa es esmu usfahjis feenu us mahjahm west. Es taf winnu schè us zella ne warru atstah; bet woi tu sinni? Eij' jel tu weens pats us muifchu, un isstahsti teefas-wihreem sawu un mannu leetu dehl ta tihroma, gan tad winni bes manni to leetu sinnahs ischfirt. — Labbi gan, atbild ohtrais, ne fawe sawu darbu, fo tu usfahjis; es eeschu pee teefas-wihreem un winneem wissu dehl ta tihroma gabbala isteifschu, tif labbi par tewi, fa par manni. — Wehl to paschu deenu pee wakkara schis pats sawu nahburgu, fas par to starpu sawu feenu bija saweddis, eet raudsiht, un labbu deenu dewis, winnam salka: „Tew tas tihroma gabbals peederr, jo kad es teefas-wihreem isstahstiju, kadehl mehs katriis salkam, fa ta semme pee sawas mahjas peederroht, tad teefas wihri usgahje, fa tew dauds wairak dafas us to semmi effoht, ne fa mannim, un nospreede, fa lai tu to semmi strahdajoh. Es gauschi par to preezajohs, fa ta leeta taggadin irr ismeleta un ischfirta, un no firds tew wehlu, scho semmi eefsch preeka un wesselibas strahdaht.“

Ut zik labbi tas buhtu, kad fristiti laudis weenumehr ar tahdu labprah-

tibu sawas leetas liktu ischfirt, kad daschâ reise waijadsiba rohdahs, ka ja-
teefajahs. Schêe abbi gohdigi semneeki rahda, ka tee no firde saprattuschi,
fo schehligais Pestitais rahda, fazzidams, ka teem, kas par Winna drau-
des beedreem fakkahs, eefsch tahs mihlestitas buhs pilnigeem buht, ittin ka
muhsu Tehws debbefis irr pilnigs. (Matt. 5, 46—48. — 1. Peh. 1,
14—16.)

Deewš labbaki sinn, kas mums waijaga.

(Matt. 20, 22.)

Wah; semmê zittureif weens farrawihrs, wakti isstahwejis, us sawu
fohrteli atpakat nahze un sawu fainneeku atradde, ka tas eefsch bihbeles
lassija. Saldats praffa: „Râ skann tee rakstu wahrdi, fo tu taggadin lassij?“
Saimneeks lassija: „Ro juhs ween luhgseet to Tehwu mannâ wahrda, to
Winsch jums dohs.“ Saldats praffa: „Kas to tâ irr apfohljij?“ Saim-
neeks atbild: „Pats Runos Jesus Kristus!“ Aikal Saldats praffa: „Woi
gan schim wahrdam warroht ustizzeht, un woi winsch warroht mihtu deb-
befis Tehwu Kristus wahrda luhgt, ka Tas winnu no saldatu kalposchanas
atraititu?“ Saimneeks atbild, ka mihtlais Pestitais dauds weetâs effoht ap-
fohljees, tizzigas luhgshanas pâklaufiht. Bet waijadsiba effoht, ka lai ka-
tris ween tahdas leetas luhds, kas us grehkeem ne nowedd un lai allasch
atminn, fo Pestitais pats, sawu Tehwu luhgdams irr fazzijis: „tomehr ne
mans, bet taws prahts lai noteek.“ (Luhf. 22, 42.) Nu farra-wihrs apneh-
mahs, bes mitteschanas Deewu Jesus wahrda luhgt, ka Tas winnu no kar-
ra-deenesta atraititu. Winsch tad nu luhdse, bet ne ilgi winsch dabbuja sa-
manniht, ka wiffa wiina tizyiba un luhgshana tuffscha leeta bija, un ka
wiina dwehsele eefsch nelabba gahjuma atraddahs. Nu winsch wehl fahfe
sawas muhschigas labklahshanas deht raisetees, un wairs Deewu ne luhdse,
ka Tas no saldatu deenasta winnu atraititu, bet ar dauds affarahm mihtu
debbefis Tehwu peesauze, ka tas zaur Jesu Kristu winnu no muhschigas pa-
fuschanas atpestitu un sawâ flehpi arri wiina dwehsele pehdigi peenemu.
Sawam fainneekam tas saldats pehz kahda laika fazzija: „taggadin es lab-
praht saldats gribbu palikt, kad tik mihtlais Pestitais mannu dwehsele no
grehkeem atraisa un to paschu debbefis-dsihwoklôs peenemm. Gefahkumâ es
pats ne sinnaju, ka man Deewu bija luhgt, kamehr Winsch ar swehtu
Garru man to saprafchanu atwehriš.“

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napieršky.

No Widsemmes basnijas teefas puffed:

R. Baron Budberg,

basnijas teefas preekschneeka-wectneeks.

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walfar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

3da lappa. Trefchâ sivehdeenâ pehz swaigfnes deenas, 21ma Januar, 1834.

Slepkawa, kas zeetumâ pee Jesu Kristu peewestš,
pehdigi kâ apschehlohtš grehzineekš nomiršt.

Tas irr ta Ewangeliuma gohds un spehks, ka winsch nabbaga grehzineeka dweh-
feli spehj eepreezinacht un winnam swehtigu zellu us debbes-preekeem rahda, arri
tahdôs brihschôs, kad pasaulē it neneeka winnam ne warr palihdscht. Mums
nahkash, ar leelu pateifchanu to mihlu Pestitaju pagohdinacht, kas dauds reisahm
tahduš notiffumus muhsu garra azzim preefchâ zell, no kurreem mehs mahza-
mees atsiht, kâ ta preezas-mahziba no Kristus to nahwi tahš dwehseles uswar
un tai ellei winnas laupijumu atrauj. Ka tai preezas-mahzibai tahds spehks irr,
to mums arri ta sinna no kahda wehrga tahš Negeru tautas eefsch Aprikas usrah-
dihs. Schis Negeru wehrgš, wahrđâ Lan k a s t e r, us weenas no tahm pee Aprikas
peederrigahm fallahm preefch kahdeem 6 gaddem zeetumâ bija likts un noteefahtš,
ka tas pee kohka taptu nokahrts, tapeh; ka winsch weenu, 12 gaddus wezzu mei-
tinu itt neschehligi un kâ swehrs gabbalu gabbalšs bija saplehšis un sakappajis.

Lee tannis weetas buhdami Missionari tahš brahlu draudses no teem teefas
fungeem usluhgti tappe, faut jel kahdu no saweem darba-beedreem pee to Negeri
Lankaster nosubtitu, kas winnu zeetumâ apraudsiti un winnam ar ta Kunga pa-
lihgu usrahditu, ka winsch, breefmigu fakla-wainu padarrijis, arri teefcham tahdu
sohdu nopelnijees, kahds tam bija nospreests.

Schis darbs, to Negeri Lankaster zeetumâ apraudsiht un winnu pee atsih-
fchanu peewest, weenam Missionaram, wahrđâ L e h m a n n, tappe uszižehš. — Leh-
manns, us zeetumu nogahjis un ar Lankaster farunnajees, usgahje, ka schis itin
tumsch un neneeka atsihdams pagans bija. Zebshu winnam tappe usrahdihtš,
ka ta lohti waijadšiga leeta irr, ka winsch no grehkeem buhtu atgreesees, tad schis

tomehr par to nefo ne behdaja, par sawas dwehfeles labklahschanu neneeka reh-
 finadams; jo no grehkeem pahrnents, winnam no tahm garrigahm leetahm ne-
 kahda fajuschana wairs ne bija. Kad Lehmanns winnu prassija, woi tad winnam
 par to nekahds nemeers ne effoht, ka winsch to meitinu nosittis, tad Lankasters
 atbildeja: „Par to man nekahds nemeers ne irr; jo kad es to meitinu nosittu, es
 peedsehriß biju un ne mas ne sinnaju, fo es darriju, jo man prahta ne bija, un
 tadeht bes wainas esmu.“ Tas Missionars prassija: „Kapeh; tu to meitinu effi no-
 sittis? woi tad winna tew fo launa darriju?“ Schis atbildeja: „Winna man
 nefo launa ne irr darriju! bet swehdeenâ, kad es no frohga us mahjahm atpakal
 nahju, schi mannim us zekka pretti nahje, un es winnu nosittu.“ — Bet kahdas
 wainas deht? — Schis atbildeja: „To es pats ne sinnu, jo peedsehriß es bes prahta
 biju.“ — Woi tu tad dohma, ka tas weens labs un usteizams darbs, fo tu pee
 ta nabbaga behrna effi darrijs? — Atkal schis atbildeja: „Tas gan ne bija labs
 darbs, bet tadeht teesai ne nahzahs, manni noteesahht, ka es pee kohka taptu no-
 kahris, jo es tanni brihdi, kad to behrnu nosittu, bes prahta biju.“

Wissi wahrdi, fo Lehmanns us to Negeri runnaja, to gribbedams pahrlee-
 zinahht, ka winsch leeltu grehku padarrijs, to meitinu nosiddams, tih; par welti
 bija; jo winsch allaschin pee ta pastahweja, ka winsch effoht bijis peedsehriß, un
 tadeht teesai ne effoht brihw, winnu noteesahht. Lehmannis tadeht pee teem teesah-
 kungeem nogahje un teem fazzija, ja daschkahrt schee nospreeduschi, ka lai to zee-
 tumneeku drihhi nokarroht, tad gan par welti, ka Missionari ar winna darbojahs,
 tadeht ka winnam nekahdas atsichchanas ne effoht. Tad nu gubernators tappe
 luhgts, kaut jel winsch buhtu lahwis, ka tas zeetumneeks Lankaster wehl kahdu
 laiku sawâ weeta paliktu, ka ar winna it gruntigi warretu darbotees. Guberna-
 tors tik schehligs bija un atbildeja, ka winsch labpraht uswehloht, lai noteesohht peh;
 schis luhgschanas.

Nu tee Missionari sawâ staryâ apachmahs, par to gahdaht, ka Lehmanns ik-
 deenas to zeetumneeku Lankaster apraudsitu un winnam pastahwigi usrahditu, ka
 ta atbideschana deht ta nedarba, fo winsch pee tahs meitinas padarrijs, winnam
 ween uskriht, un ka winsch ar to ne muhscham warroht aissbildinatees, ka effoht
 bijis peedsehriß. Dascha deena pagahje, ka Lankaster weenumehr pee sawas ne-
 behdnibas pastahweja, kamehr pehdigi winsch treschâ deenâ jaw-fahke eeksch sewis
 nemeerigs palikt, jebschu winsch ne pagallam wehl ne warreja atsicht, ka winsch
 zaur zaurim weens nabbags greh;ineeks bija. Za ar winna darbodamees, winsch
 Lehmannam stahstija, ka winsch no weena zitta Negera, kad wehl pee saweem
 zilts laudim bijis, effoht tappis krisstih;ts; bet winna bree-smigas ne-atsichchanas deht
 tee Missionari scho sinnu par pilnu ne warreja fanemt. Tadeht Lehmanns win-
 nam jo zeeschakt usgahje, schim pascham zeetumneekam peeminnedams, ka winsch
 wiff; zaur weens kalps to grehku un ta wella effoht, kas ar saweem darbeem, peh;
 Deewa baußseem un zilweku liffumeem, to laizigu nahwi nopelnijis, un peh; tam
 wehl appaksch Deewa dusmibas palikschohht, un ka winsch, ja tahdâ nelaimiga

fahrtâ sawu laizigu dsihwofchanu buhschoht nobeigt, tai muhschigai pasufchanai tapfchoht nodohs. Bet Jesus Kristus, Deewa-Dehls, effoht pasaulê nahzis un par zilweku tappis, ka Wînsch ar sawu nenoseedsigu zeefchanu un mîrschanu wîssu to fohdu us fêwi nemtu, fo arri wîssu leelakais grehzineeks nopelnijis, un ka zaur tahdu leelu Jesus mihlestibu wîssi, kas eeksch Wînnu tizz un to paschu klausa, ar Deewa tohpohht faderreti un islihdsinati. Pehz tam tas Missionars us saweem zesseem nomettahs, lihds ar to sauna-darritaju un no wîssas firds un prahtha to Rungu muhsu Pestitaju peeluhds, kaut jel Wînnam patîschana buhtu, sawas fubras gruhtas zeefchanas un mîrschanas deht, scho nabbagu tumfschu zeetumneeku usluhfoht un shechlodams tahs schkehdes falausiht, ar fo wînsch tam fatanam bija peefeets, un wînnam pehdigi kahdu dattu pee Wînna atpestîschanas peeschfirt. Pee schîhs luhgschanas ikweenam, kas tur klahtha bija, firds lohti tappe pakustinata un pascham zeetumneekam Lankaster dauds affaras pahr waigeem birre. Lehmanns, us mahjahm eedams, wînnu luhdse, kaut jel no scha lajka eeksch kluffibas buhtu pastahwejis un ar zitteem zeetumneekeem nekahdâs wallodâs ne eelastohs, bet labbaki par teem wahrdeem dohmatu, fo wînsch bija dsirdejis, tohs paschus sawâ prahthâ peemindeams. Tee teefas-kungi tik shehligi bija un tam pascham zeetumâ weenu masu isstabinu lifke usrahdiht, furrâ wînsch weens pats atraddahs.

Schinni masâ isstabinâ wînnam ikdeenâs, pehz labbas isredsetas fahrtas, no muhsu mihla Runga Jesus Kristus nenoseedsigas zeefchanas un mîrschanas tappe preefschâ lassihths, tâ ka to eeksch tahm tschetrâhm preezas grahmatahm atroh. To Wînsch ne sawâ laikâ wehl ne bija dsirdejis; ar ne-issakkamu usklau-fschanu wînsch wîssu scho swehtigu sinnu fanehme.

Kad tas Missionars Lehmann peektâ deenâ no rihta agruma to zeetumneeku Lankaster apraudsija un wînnu prassija, woi effoht labbi gullejis? tad schis atbildeja: „af, es nu wairs ne warru labbi gulleht, jo wîss meegs no mannim suddis, jo es redsu, ka es slitti esmu darrijis. Zeescham es esmu lohti leels grehzineeks! Es dauds sliftus darbus esmu pastrahdajis! Af kâ nu mannim klahsees? jo drihs drihs man ja mîrst, to es sinnu! Af kas ar mannas dwehseles us preefschu buhs!“

Kad tee Missionari to zeetumneeku tâ nofkummuschu un fagraustu redseja, tad nu wînni steidsahs, to eepreezinâschanu usrahdiht, fo tas Ewangeliums isness, un apleezinaja, kâ Jesus Kristus pasaulê nahzis, ka tas arri wîss leelakus grehzineekus swehtus darritu, wîssus peenemdamâs, kas Wînna shehlastibu kâ nenopelnitu dahwanu ar karstu pateizibu fanemm, atsihdami, ka ta Deewa shehlastiba, kas zaur sawu mihlu Dehlu wisseem zilwekeem peedohschanu to grehku lizzis sagahdaht. Pehz scheem wahrdeem atkal weena peeluhgschana tappe turreta, furrâ tee Missionari to zeetumneeku no jauna tam laipnigam Pestitajam atwehleja, ka Tas wînnu buhtu us muhschigu dsihwibu fataisijis. Weenumehr no ta Runga Jesus Kristus zeefchanas un mîrschanas tam zeetumneekam tappe preefschâ lassihths, un it skaidri warreja nomaniht, ka wînna firds jo wairak eeksch tizzibas peenehmahs, jo wairak wînsch no tahs ne-issakkamas mihlestibas dsirdeja, kas to Deewa Dehlu pee-

speede, grehzigai pafaulei par labbu to nahwi pee krussta kohka usnemtees. Arri pee scha nabbaga zilweka tas wahrds no ta Krussta kà weens Deewa spehks parahdi-jahs, kas warr swehtu darriht katru, kas tam tizz.

Kad nu tee Missionari scho zeetumneeku ikdeenas pastahwigi apraudsija, weenumehr darbodamees, kà winna dwehsele pee labbas skaidras atsihfchanas fluktu, tad nu winsch astotà deenà ar gauschahm luhgschanahm luhdse, faut jel winsch buhtu tappis krittihst, apleezinadams, kà ta winna wiff-leelaka wehleschana effoht, kà tas mihlais Pestitais arri winnam peedohschanu to grehku gribbetu peeschkirt. Winsch tappe prassihst, woi nu winsch ar labbu prahtu wehloht, lai tam noteekoht, kà teesa nospreeduff, un woi winnam tahda zerriba effoht, kà Deews winna dwehfeli debbes-mahjäs buhschoht peenemt? Winsch atbildeja: „Es nu gan juhtu, kà es us mannu nahwi tapat fataisihst esmu, bet manna firds taf wehl no leelahm isbailehm tohp pahrnemta, kad es pahrdohmaju, kahdus leelus grehkus es padarrijis esmu, un itt fewischi, kad atminnohs, kahds breefmigs es biju, kad es to nabbagu masu meitinu, kà kahds swehrs, gabbalos soplehsu. Bet gohds tam mihlam Pestitajam, kas manni tif lohti schelojis, kà es taggad ar drohschu firdi Winnu pceluhgt warru! Winsch taf par mannu nabbagu dwehfeli wehl wairaf apschelofees un ne laus, kà ta pasuffu; jo es tizzu un sinnu, kà Winsch arri man par labbu pee krussta kohka nomirris.“ (Tas beigums nahkofschà lappà.)

Pee pirmu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

2.

Mihla dwehsele, apdohma jel pareisi, ko ta Apustula Pahwula wahrds rahda, ko mehš pirmà Korinteru grahmatà 15tā nodakkā, 22trā perschā lassam un kas tā skann: „Kā eeksch Ahdama wiffi nomirrt, tapat arridsan eeksch Kristus wiffi taps dshwi darriti.“ Schee wahrdi gan skaidri rahda, kà tas Deewa prahts effoht, lai neweena patti dwehsele ne pasuhd zaur Ahdama un Eewas nepaklauschanu; jo lihds ko tas Deewa-jehrs sawas nenoseedsigas swehtas un dahrgas affinis pee krussta kohka islehje, lihds arri pafaulei ar reisi no pasufchanas bija atpestitai tapf, jo wisseem, kas zaur Ahdamu un Eewu pasudduschi bija, ta muhschiga dshwofschana tappe nopelnita no ta, no kà jam Zahnis tas Kristitais leezinaja, fazzidams: „redsi, tas Deewa-jehrs, kas tahs pafauls grehkus nefs.“ (Zahn. 1, 29.) Tad nu laikam teef prassihst: woi neweena dwehsele wairs ne noskreen elles pasufchanā? Mums us to, af Deewam schehl, ja atbild, kà tas zelsch, kas us elli nowedd, wehl no dauds dwehselehm tohp brists! Bet schi irr ta starpiba, kà tee, kam tas preezas-wahrds no tahs atpestischanas irr tappis fluddinahst, un kas tomehr pasufchanā kriht, kà tee pasuhd zaur sawu paschu wainu, jo winni Jesu ne peenemm, — winni paschi Ahdama krittumu atjauno, winneem labbati gribbahs, ar to wezzu eenaidneeku sadraudsetees, kas meesai daschus saldus preekus apsohla, bet to dwehfeli pagallam nomaita.

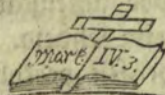
Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-wreetneefs.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walfar un schodeen tas patš, un muhschigi.
 Ebree: 13, 8.

4ta lappa. Zettortâ fwehdeenâ pehz swaignes deenas, 28ta Januar, 1834.

Slepkawa, kas zeetumâ pee Jesu Kristu peewestš,
 pehdigi kâ apschehlohtš grehzineekš nomiršt.

(To eefahkumu scha stahsta useetam 3schâ lappâ.)

Us tahdu luhgšchanu ta zeetumneeka Lankaster tee Missionari fawâ starpâ farunnajahš, ka gan peenahktohs, winnu ar fwehtu krisibu Jesus draudše peenemt; jo ta bija redsama leeta, ka winna firšs Ewangeliuma pasluddinashchanu bija peenehmusi, asihdama tik labbi to breefnigu negantibu, us ko ta wissu laiku pastahweja, kâ arri to laizigu sohđibu un muhschigu pasufchanu, ko ta bija eepelnijusees. Tee Missionari tadehl augstiu teesu luhdse, kaut jel buhtu waku dewusi, ka Lankaster taptu krisihtš. Ta teesa to labpraht lahwe, un tappe noliktš, ka winnu 10tâ deenâ gribbeja likt krisiht, — un 11tâ deenâ pehz teesas spreedumu pakahrt.

Kad ta 10ta deena atnahze, Lehmanns no rihta agruma to zeetumneeku apraudsija un tam fazzija, ka winsch tanni paschâ deenâ pehz pufs-deenas tapšchoht krisihtš. Tas nabbags zeetumneekš par scho sinnu lohti preezigs bija un fazzija: „Zebšchu gan lohti sliktš zilwekš esmu, tomehr es warru preezatees, kad es redsu, ka tas mihlais Pestitais manni no fawa schehliga waiga ne atmett. Ar labbu prahtu es to nahwi iszeetischu, ko es ar mannu negantibu pelnijees esmu, jo es sinnu, ka tas Kungs mannu dwehšeli pasufchanâ ne pamettihš. Muhschu muhscham Winnu tadehl flaweschu. —“ Us pulksteni 4 pehz pufs-deenas Lehmanns atkal zeetumâ eegahje. Leels kauschu pulkš jaw bija falassijees, zitti zeetumneeki, balti un melli, zitti atkal no pilsehtas laudim, kas no gehdigeem un schehligem teesas kungeem to waku dabuja, to fwehtigu darbu redseht, ar ko Lankaster Jesus draudšibâ tappe usnemts. Us Gubernatora pawehleschanu tam zeetumneekam schkehdes no

winna rohkahm un fahjahm tappe atnemtās, un eeksch baltahm fehkihtahm drehbehm apgehrtās, winsch us kressla sehdeja. Lehmanns, kas ar mihta Deewa palihgu scha nabbaga zilweka dwehsele peefohpe, ka ta sawa Kunga un Pestitaja preekā un meerā warretu aiseet, par teem wahrdeem runnaja, kas Praweescha Ezekielā grahmatā 33 nod. un 11 perschā atrohdahts, un kas tā skann: „Zif teescham kà es dsihwoju, fakka tas Kungs, man ne patihk ta nahwe ta besdeewiga, un tā pr.“; turklaht winsch arri wehl peeminneja, fahdu swehtigu zerribu noskummuscham grehzineekam Jesus apfohlschanas peenes, kas eepreezinaschanu un firds-meeru teem grihb fagahdaht, kas pee Winna peesheidsahs. Scho runnaschanu wissi klahbtuhdami ar leelu usklaufischanu fanehme, un kad Lehmanns fahke usrahdiht, zif leelu schehlastibu tas mihtais Pestitais tam zeetumneekam bija parahdijis, to paschu kà fahdu apmaldijuschu awi usmekledams un pee sewi aizinadams, un winna dwehsele dehl tahs tizzibas un weenteesigas mihlestibas, ko schis nabbags us scho augsti flawejamu Deewa-Dehlu bija usnehmis, no muhschigas pasuschanas atpestidams, af, tad dauds affaru pahz zeetumneeka waigeem nobirre, tā ka ne-weens bes leelas firds pakusinaschanas winnu ne warreja usskattihk. Kad nu schi runnaschana bija beigta, tad tas patš Lehmanns winnu apwajaja, fazzidams: „Woi tu tizzi, ka tu nabbags grehzigs zilweks effi, kas tu ar ta-weem grehkeem Deewa dusmibu un muhschigu pasuschanu nopelnijees?“ Winsch atbildeja: „Es to tizzu.“ Atkal tappe wajahths: Tizzi tu, ka Jesus Kristus mums par labbu zilweks tappis un ar sawu swehtu dsihwoschanu un neno-seedfigu zeeschanu un mirschanu muhs nabbagus grehzineekus ar Deewa falihsinajis? Winsch atbildeja: „To es no wiffas firds tizzu.“ — Tizzi tu, ka Jesus Kristus arri tew par labbu peedohschanu to grehku, muhschigu dsihwoschanu un swehtibu nopelnijis? Winsch atbildeja: „To es no wiffas firds tizzu.“ — Gribbi tu us tahdu tizzibu eeksch Kristus nahwes kristihths un zaur Winna affins-taisnibu no tarweem grehkeem atraisihths buht? Winsch atbildeja: „Ak to es gauschi luhdsahs un ta irr manna wiff-leelaka wehleschana!“ — Atfakki tu jel arri wisseem grehkeem un tam wellam un wisseem winna darbeem, un woi tu wehlees Kristus draudsibā un stary teem, kas eeksch Winnu pateesi tizz, usnemmans buht? Un winsch atkal atbildeja: „Teescham, to es wiff-wairaf wehlehs un tadehl no wiffas firds un prahta es tam wellam un wisseem winna darbeem un zelleem atfakku.“

Us wiffahm tahm jautaschanahm tas zeetumneeks Lankaster ar skaidru un skannu balsi atbildeja un tad us saweem zelleem nomettahs. Tas mahzitaish Lehmanns par winnu weenu it karstu un firsniigu luhgschanu noturreja un winnu eeksch ta wahrda ta Lehwa un ta Dehla un ta zeeniga swehta Garra nokristija un winnam to wahrdu To hms uslikke. Wiff-pehdigi wehl fahda garriga dseesma tappe nodseedata. Wissi leezineeki ta mihta Kunga Ze-

ſus Kriftus klagt buhdamu ſchehlaſtibu baudija un Winnu flaweja, kaſ us ſcho nabbagu tumſchu paganu, kaſ breeſnigſ flepkawa bija, tahdu miſlodamu prahtu turreja, ka taſ ſawu grehku leelumu atſinne, beſ kurneſchanas to nopelnitu fakla-teeſas ſpreedumu taiſijahſ pazeet un ſawu dwehſeli ar preezigu zerribu warreja ta debbeſe-Zehwa rohkâſ atwehleht.

Kad Lehmannſ to zeetumneeku bija noſkriſijis, tad nu winſch tam arri ſinnamu darrija, ka jaw us nahkoſchu deenu taſ laiſſ no teeſas bija nolikſtſ, ka winnam pehz teeſas ſpreeduma bija pee karatawahm pakahrtam tapt. To dabbujiſ dſirdeht, ka winna nahweſ ſtunda jaw tiſ tuwu peenahkuſi, winſch atbildeja: „Ei nu ar mannu meeſu noteek, kâ eſ to eſmu pelnijis, eſ ar ta Runga palihgu us nahwi eſmu fataiſihtſ un ſinnu, ka Winſch mannu dwehſeli ſchehlohſ un to paſchu paſuſchanâ ne noſtums.“ Schohſ wahrduſ winſch ar leelu paſemmoſchanu un tomehr ar tahdu preeku iſrunnaja, ka wiſſi par to brihnijahſ. Tee Miſſionari winnu uſſkubbinaja par to ihkſu laiſku, ko winſch wehl tē wirſ ſemmeſ effoht, eekſch weenteeſigahm luhgſchanahm paſtahweht, — un winſch atkal ſchohſ gâuſchi luhdſe, kaut jel winnu ne buhtu pamettuſchi, bet nahkoſchâ deenâ pee labba laiſa winnu atkal nahkuſchi apraudſiht. Taſ gohdigſ Miſſionarſ un mahzitaiſ Lehmannſ ſcho winna luhgſchanu paklauſija un rihta gaiſmai ſwiſthoht jaw us zeetumu atnahze, gribbedamſ to nabbagu zeetumneeku eekſch winna pehdigahm ſtundahm wehl ar mihleem Deewa wahrdeem eepreezinahht. Taſ pirmaiſ, ar ko Lehmannſ ſagahjahſ, taſ zeetuma ſargſ bija, ſchiſ winnam ſchohſ wahrduſ ſazzija: „To eſ wehl ne ſawu muhſchu ne eſmu redſejiſ, ko ſcho iſgahjuſchu nakti redſeju un dſirdeju: jo taſ zeetumneekſ, ko juhſ wakkar kriſtijat, zauru nakti beſ mitteſchanas Deewu peeluhdſe un tohſ zittuſ tauna-darritajuſ, — kaſ tahdaſ paſchaſ wainas deht, kâ winſch, ſchē zeetumâ atrohdahſ, — lohti uſſkubbinaja, kaut jel beſ kaweſchanas no grehkeem atgreethoſhſ, un noſchehlotohſ, ka tiſ ilgu laiſku pee teem paſcheem uſkawejuſcheeſ. Deewa preekſchâ zihwekſ neko ne warr paſlehpt, jo Winſch ſinna wiſſuſ muhſu darbuſ.“

Kad Lehmannſ iſſtabâ eegahje, Zohmſ winnam pretti nahze un winnam par wiſſu labbu pateize, ko taſ wakkar zaur winnu bija eemantoiſ. Zohmſ ſazzija, ka winſch wiſſu zauru nakti ne effoht gullejiſ. Lehmannſ praſſija: Kapehz tad tu ne eſſi gullejiſ? Zohmſ atbildeja: „Schodeen manna mirſchanas deena un manna dwehſele drihſ to Rungu mannu Peſtitaju no waiga ſtattiſhſ. Jaw Winſch klagt irr un uſ manni gaida.“ Tad winſch zekôſ nomettahſ, un Lehmanni luhdſe, kaut jel taſ par winnu Deewu buhtu peefauziſ, kaſ winnu, kâ degdamu pagalu no krasna, iſrahwiſ un winnam tahdu preezigu zerribu dewiſ, ka Taſ patſ ſawâ ſchehligâ flehpi winna nabbagu dwehſeli buhſchoht peenemt.

Eihdſ ko winſch atkal bija uſzehleeſ, ſinna nahze, ka jaw karrawihri ahrâ

us to zeetumneeku Tohmu gaidoht. Tas Missionars Lehmanns tad nu ar Tohma no zeetuma isgahje. Tee karrawihri apfahrt Tohmu stahjahs un winnu us to weetu aiswedde, fur tam pehz teefas spreeduma bija pakahrtam tapt. Winna kahjas un rohkas ar nekahdahm schkehdehm wairs ne bija faistitas, bet ar baltahm schkihstahm drehbehm apgehrbts, winsch karrawihreem lihdsi staigaja. Wiffas pilssehtas eelas un wiffas durwis, fur winnam bij garram ja-eet, ar laudim pilditas bija, gribbedami to flepkawu redseht, par fo Deews tif brühnischkigi bija apschehlojees. Tas Missionars winnam par wiffu zellu lihdsas gahje, winnu ar tahdeem eepreezinaschanas wahrdeem stiprinadams, fa Jesus Kristus arri winnam par labbu to nahwes zellu us Golgatu staigajis un winnu ne buhschoht atfahrt. Tohms itt kluss bija, ar leelu mohdribu schohs wahrduß fanemdams. No pilssehtas ahrâ nahkufchi, Tohms tahs karratawas eeraudsija, un nobihjees un drebbedams, winsch kahdu azzu-mirkli apstahjahs. Bet tas Missionars winnam usrunnaja, lai tif sawâ garrâ us to mihlu Pestitaju skat-toht, kas arri winnam par labbu pee krusa kohka lizzees peefistees. Us scheem wahrdeem winsch nu atkal sawu zellu us preekschu staigaja, sazidams: „Ak Kungs Jesus! es gribbu scho zellu staigah; bet luhdsams, nahzi Tu pats man par palihgu.“

Pee karratawahm peenahkufchi, tas teefas-kungs, wehl weenu reisi, to nahwes mainu wisseem dsirdoht preekschâ lassija, kadeht Tohms bija noteesahts. Us ferrehm sehndinahs, Tohma rohkas un kahjas ar walgeem tappe faistitas; — un Missionars Lehmanns winnu atkal prassija: „Tohms! fakk jel, kam par labbu Jesus Kristus faistihst tappe?“ Winsch atbildeja: „Man par labbu.“ — „Kam par labbu irr Jesus Kristus lizzees krusâ sifi?“ Winsch atkal atbildeja: „Par manneem grehkeem un mannis labhad irr Kristus Jesus pee krusa kohka nomirris!“ — Winna pehdigs wahrds, fo winsch wehl ar skannu balsi runnaja, tas bija: „Ak Jesus, mans Kungs! apschehlojees par mannim.“ Tad nu Missionars Lehmanns wehl schohs wahrduß winnam lihdsi dewe: „Peeminni to Kungu Jesu Kristu, kas par tewi irr nomirris un atkal augschamzehlées!“ Kamehr Lehmanns schohs wahrduß isrunnaja, Tohmam walgs apfahrt faklu tappe aptihst, — un pee karratawahm peewilfts, winsch sawu garru islaide, un — tâ irr muhsu zerriba, — fa apschehlohts grehzineeks sawa Pestitaja preekschâ laikam aisgahje.

Echi Tohma mirschana wisseem, kas winnu redseja, par leelu sirds pamohdinaschanu palikke; jo wiffi, kas winna preekscheju neletibu un beskaunigu buhschanu sinnaja, tee nu isbrühnijahs par to spehku ta Ewangeliuma, kas Tohmu dsinne, sawas dwehfeles labklahschanu pee Jesu mekleht, kas ar sawahm schehlodamahm rehkahm, wiffus arsihdamus grehzineekus peenemm.

Teescham katris lai dseed: „Mans Jesus usnemm grehzineekus un tâ pr.“

Wribw drikkeht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanaß pusses:

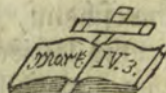
Dr. E. E. Napierky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Buddberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

5ta lappa. Peektâ fwehdeenâ pehz swaigsnes deenas, 4ta Webruar, 1834.

„Scho nu es falku un apleezinaju eefsch ta Kunga, ka jumb wairs ne buhs staigaht, kâ tee ziti pagani staiga, eefsch nelectibas sawa prahta, aptumschoti eefsch sapraschanas, fweh-schi buhdami no tahs Deewa dshwibas, zaur to nesinnaschanu, kas irr eefsch teem, zaur sawu firbš-apzectinaschanu; kas wairs ne juldami, sew' paschus irr nodewuschees tai beskaunibai, us padarrischanu wiffas neschschstibas ar negausibu. Bet tã juhs Kristu ne effat mahzijuschees. Tad nu jumb pehz tahs preekschajas dshwoschanas ja-noleek to wezzu zilweku, kas zaur tahm eefahroschanahm tahs apalloschanas tohp samaitahs. — Ka juhs apwelzect to jaunu zilweku, kas pehz Deewa irr raddihts eefsch ihstenas taisnibas un fwehtibas.“ Ewejr. 4, 17—20, 22, 24.

Isstahstischana par to Kristigu draudsi,
kas pirmâ gadda-krahjumâ scho sinnu usnemta, un nu schinni krahjumâ us preekschu tohp westa.
Dewita nodatta.

No teem tikkumeem un tahs dshwoschanas kahrtas to pirmu Kristigu kauschu.
Eefsch astonahm nodattahm, kas pirmâ gadda-krahjumâ to sinnu par notiffu-meem eefsch Deewa walstibas atrohdahts, mehs effam dabbusjuschi redseht, kahds mas un no zilwekeem par necku turrehts eefahkums tai Kristus draudsei wirs semmes irr bijis, bet kas, tã fakkams azzim redsoht, tik drihsi peeauge, ka jaw 300 gaddus pehz mihla Kunga Jesús Kristus peedsimschanas pahr wiffu Keemeru walstibas teefu eefsch Europas, Asias un Aprikas dauds, gan leelas gan masas Kristigas draudses bija, pee kurrahm tahdas dwehseles turrejahs, kam wiffas leetas par skahdi lifkabs buht, tahs warren augstas atsihschanas Kristus Jesús muhsu Kunga deht; kurra deht wiini wiffas leetas irr turrejuschi par suhdeem, ka wiini Kristu samantotu¹⁾. Eefsch tahm paschahm jaw peeminnetahm lappahm mehs

¹⁾ Wisl. 3, 8.
2trais gadda-krahjums.

arri effam usgahjuschi to leelu pastahweschanu, ar fo tee pirmi beedri tahs Kristus draudses wissu lauschu preekschâ pee tahs leezibas pastahweja, prohti, ka Jesus Kristus par grehku peedooschanu un atpestischanu no muhschigas pasufchanas mums irr dohts, un ka tas ween laimigs warr teiktees, kam Deews swehtais Gars palihdsejis, lihds gallam pee tahdas leezibas palift, lai arr' pasaulu buhtu tadeht dusmojuskes, zif gribbedama. Bet fur tahda ne-apnihkdama pastahweschana pee ta Weeniga irr, kas wiffas swehtibas grunte irr, tur laikam arri tahdi tiffumi un eeraddumi irr, ka ta tizziba eeksch to Rungu Jesu Kristu ne irr tuffcha un weltiga leeta, bet ka ta weens padohms irr, kas zilwekam spehku dohd, wiffahm leetahm atfazizht, kas winnu us launahm eefahroschanahm nowestu.

No scheem Deewam patihkameem tiffumeem un no tahs swehtas dsihwoschanas to Kristigu lauschu par teem 300 pirmeem gaddeem, mums peenahkaks runnaht un zif spehdami to preekschâ rahdiht, fo tee leezineeki to laifu par scho leetu peeminn. Ar leelu preeku mehš to gribbam usrahdiht, jo mehš sinnam, ka tas mums wisseem par weenu swehtigu pamohdinaschanu buhs, kad mehš to labbu un gohdigu preekschihmi scho pirmu beedru tahs Kristigas draudses ar mohdribu usskattam, winneem preezigi pakkal steigdamees, eeksch skaidras tizzibas us to mihku Pestitaju tohs paschus labbus un usteizamus darbus pasrahdaht, fo pee winneem useetam.

Par teem pirmeem 300 gaddeem pehz Kristus dsimschanas tee krisiiti laudis pareisi wehrâ lifke, fo schee wahrdi muhsu Pestitaja rahda, kas fakka: „Lai juhsu gaisma spihd lauschu preekschâ, ka tee eerauga juhsu labbus darbus, un gohda juhsu Tehwu, kas debbesis.“¹⁾ Winnu dsihwoschana tahda mihliga, tahda weenteefiga un bes wiltus bija, ka pascheem paganeem par to bij' ja-brihnahs, nomanidami to leelu lihdszeetibu, ar fo wiini zits zittu panessahs un katram zittam zilwekam, lai buhtu kahds buhdams, labbu wehleja un darrija. Justins²⁾, tas affins:leezineeks, sawâ aissbildinaschanas runnaschana peeminn: „Tam Ewangeliumam us muhsu sirdim tahds spehks irr, ka winsch muhs, kas mehš eepreeksch wiffadai-neschkihlibai un neleetibai bijam padewuschees, taggadin us schkihstu un weenteefigu buhschanu irr' mohdinajis. Zittahrt muhsu sirds pehz wiffahm laizigahm mantahm nessahs, bet taggad mums preeks irr, nabbageem palihdseht un muhsu darba un sweedru auglus isdalliht. Preekschlaikâ mehš zits zittu eenihdejam un us slexkawibas darbeem tschakli bijam, ne gribbedami sweeschineeku peemahjoht, — bet no ta laika, ka tas Rungs muhsu sirdis ruhmi nehmees, mums patihk ar labbu prahstu saweem eenaidneekem peedoht un teem, kas muhs neewa un pret mums dusmojahs, us lehnu wihs usrahdiht, ka winnu bahrdsiba pret mums welti irr.“ Rahdâ zittâ grahmata, kas warr buht ne ilgi pehz Apustulu laikeem rakstita, tahda leeziba par teem krisiiteem zilwekem dohta tohp. „Tee krisiiti laudis, jebchu wiini

¹⁾ Matt. 5, 16. — ²⁾ Nedsi 147tas lappas stuhri ta pirma gadda-krähjuma.

ar Grefereem un zitteem zilwefeem weenàs pilsehtàs un weendòs zeemòs dsihwo, tà fà Deews katram wehlejis, un tahdas paschas drehbes walko, fà wiffi zitti, to-
mehr winni ar sawadu dsihwofchanu dsihwo, ne fà tee, fas pee winnu draudsibas
ne turràhs. Winni sawu tehru semmè atrohдахs un tomehr fà sweeschineeki israh-
дахs; winni wiffu klausa un wiffas dohschanas makfa un tomehr wiffu pazeesch,
itt fà laudis, kam ne buhtu dalla jebkad fuhdsetees, kad winneem pahrafi
tohp darrihts. Rahdà semmè winni no eet, ta winneem fà tehru semme irr.
Winni eedohдахs faulibà un behrus dsemde, bet winni sawus behrus eeffsch bih-
jaschanas audsina un tohs gohdigi apkohp, un ne darra, fà dauds reisahm zitti
darra, fas no saweem behrnineem aiftrattahs, fà tee nonihktu. Winni eeffsch mee-
fas gan dsihwo, bet winni pehz meefas ne darra. Winni gan wirf semmes mahjo,
un tomehr tà isleekahs, fà jaw buhtu debbefis; winni wiffu darra, fas likkumòs
wehlehts un nofazzihts, bet winnu dsihwofchana tahda irr, it fà winnu deht lik-
kumu ne wajjadsetu. Winni wiffus mihto, un fur warredami, labbu darra, bet
winni tohp wajjati, noteesati un nomaitati. Nabbagi buhdami, winni dauds bag-
gatus darra. Winni swehti tohs, fas winnus istamma. Teescham, fà ta dweh-
fele' eeffsch meefas, tàpat tee krisiiti laudis eeffsch pasaules par labbu irr. Kà
neredsama dwehfele eeffsch redsamahm meefahm irr eeffohdsita, tà arri kri-
siiti laudis eeffsch pasaules dsihwo, bet winnu garriga Deewa kalposchana irr nere-
dsama. Ta nemirstama dwehfele eeffsch mirstamahm meefahm mahjo un arri krisiiti
laudis eeffsch schahs isnihzigas pasaules mahjo, gaididami us to ne-isnihdamu
dsihwofchanu debbefis. Us tahdu swehtigu kalposchanu Deews winnus irr aizi-
najtis, pee tahs winneem arri weenteesibà lihds gallam japastahw."

Schee tikkumi drihsumà, fà jauka gaisma, wiff- apfahrt spihdeja, jo augsteem
un semmeem, baggateem un nabbageem, wezzeem un jauneem, wiffeem, fas zaur
swehtu krisibu ar Pestitaja bija sabeedrojuschees, weens weenigs mehrkis bija, fo
panahkt winni usdsinnahs, prohti, fà winni ar sawu labbu, skaidru dsihwofchanu
pasluddinatu tohs tikkumus ta, fas winnus bij aizinajtis no tahs tumfibas pee sawu
brihnischku gaismu.¹⁾ Eeffsch grahamatahm, fas no Kristigas draudsjes pirmeem lai-
keem runna, irr useetams, fà ta Kristiga tizziba jaw pee laika arri no tahdeem zil-
wefeem, fas pee kalpotaju kahrtas peederreja, un no wehrgeem tappe peenemta.
Arri pee schihs kahrtas laudim leela sirds-atdsimschana un dwehfeles eefwehtischana
us wiffahm weetahm bija redsama. Eeffsch Kristigahm sanahschanahm winni lihds
ar saweem preefschneekeem un fungeem pee weenas Deewa kalposchanas un pee tahs
paschas baudischanas ta swehta walkar-ehdeena atraddahs un winni ar preeku tappe
apweeniti par lohzeleem tahs Kristus meefas, fà katris zits, fas to Pestitaju ar ween-
teefigahm tizzibas rohfehahm pee sirds turreja. Bet tomehr tee kalpotaji un wehrgi
eeffsch sawahm sirdim nekad ne pahrzehlahs nedf leelaku laizigu gohdu meklejahs,

¹⁾ 1. Petr. 2, 9.

ne fà Deew's ar fawu gudru finnu teem bij' atwehlejis. Ea swehta Jesus mahziba padarrija, fa zilwezini no kalpotaju fahrtas un wehrgi, — apfinnadamees, fa teem arri daffa pee Jesus Kristus nopelnitas dwehfeles apschelofchanas bija, — ar fawu fahrtu pilnà meerà bija un wiffu fawu darbu, bes fahdas laizigas dsihfchanas, ar preeku un mihlefibu, Deewu preefsch azzim turredami, pastrahdaja.

Weenumehr ar schehligu Deewu un to no Winna wiffeem par Pestitaju atwehletu Kungu Jesu Kristu garrà un patoefibà faeedamees, tee pirmi Kristiti laudis allaschin peeminneja, fa wiini bes Deewa palihgu nefo labbu ne eespehje. Wiini tadeht to luhgschanu par dwehfeles barribu turreja, un Deewu Jesus Kristus wahrda peeluhgdami, winneem palihdsiba eefsch breefmahm un eepreezinafchana eefsch wiffahm gruhtibahm un zeeschanahm nahje. Tas basnizas-tehws Tertullianus¹⁾ ar tahdeem wahrdeem us luhgschanu un peesaukschanu mohdinaja, fazzidams: „Wiffi Engeli Deewu peeluhds, wiffas raddibas Winnu peesauz — pat's Pestitais irr Deewu luhdsis. Leelu swehtibu tas panahf, fas no pateesigas un weenteesigas firds Winnu peeluhds. Wezzas derribas laikà, daschas dwehfeles, Deewu karsti peeluhdscht, no ugguns breefmahm un mescha-swehru rihflehm tappe isglahbtas, un isfalkufcheem laudim barriba nahje.“²⁾ Bet nu kad Kristus Jesus atspihdejis, ta luhgschana eefsch Winna apswehtita wahrda us dauds leelafahm leetahm mums palihds; jo taggad meh's zaur Winnu to spehku eemantojam tahs daschadas leelas un gruhtas waijafchanas ar pazeefchanu panest. Wezzà derribà eenaidneeku farra-spehks tappe nomaitahs, kad Deewu luhdse un daschahm semmehm usnahje behdas un ispohstifchanas. Bet taggadin ar luhgschanu Deewa dusmiba tohp nowehrsta, — un par eenaidneekeem un waijatajeem tohp luhgts, fa tas Rungs winnus schehlotu. Kristus tas Rungs tai peeluhgschanai tif ween spehku us labbu irr peelizzis un mums to paschu par tahdu padohmu irr atwehlejis, ar fo meh's no grehkeem warram atrattitees, tahm daschadahm fahrdinafchanahm isbehgt un fawu zellu schinni pasaulè eefsch labbas un preezigas ustizzibas isstaigah. Teescham ta luhgschana irr fà fargadams walnis apfahrt muhsu tizzibu, fa meh's apfargati paleekam prett wiffahm taunahm un blehdigahm usmahf-schanahm.“

(6ta lappà wehl wairak no dewitas nodallas.)

¹⁾ Medsi pirmà gadda: krahjumà 202tru lappu. — ²⁾ Dan. gr. 3, 28 un 6ta nod. 2. Rehninu gr. 4.

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. E. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses: R. Baron Bubberg,
basnizas teefas preefschneela-weetneeks.

par notiffu-
Deewa

meem eeffch
walstibas.

Jesús Kristus waffar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

6ta lappa. Sesta fwehdeenâ pehz swaigsnes deenas, 11ta Webruar, 1834.

Dewita nodakka

tahš isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.
No teem tikkunneem un tahš dsihwofchanas fahrtas to pirmu Kristigu lauschu.
(Tas eefahkums schihs nodakkas 5ta lappâ atrohdahs.)

Lee beedri tahš pirmas Kristigas draudses pehz Zuhdu eeradduma trihs reis par deenu peeluhgschanas turreja, prohti rihtôs us pulksten dewineem, pufsdeenâ un pulksten trihjôs pehz pufsdeenas. Arri rihtôs, kad no meega pazehlahs, un waffardôs, gulleht eedami, winni sawas luhgschanas turreja, jo winni fazzija: „fa ar rihta-luhgschanahm peenahkotees ta Kunga Jesus Kristus augfcham-zelfchanu no mirroneem pagohdinah; — un kad faule laifchahs un deena beidsahs, tad atkal jaluhds, fa tas Kungs Kristus ateetu, kas wisseem to schehlastibu tahš muhschigas gaifmas dohs baudiht.“¹⁾ Kad winni taifijahs ehst, jeb us kahdu zittu darbu dewahs, weenumehr winni papreefch to mihlu debbes. Zehwu, Jesus wahrda, peefauze, jo teem schittahs, fa dwehselei allasch papreefch sawu daku wajaga dabuht, pirms meesa tohp pa-ehdinata, un winni tizzeja, fa tad winnu darbs buhschoht labbi isweiftees, kad dwehsele to Kungu par palihgu isluhgufees. Kad kahds krisihts zilweks no tahluma bija nahzis, sawus tizzibas beedrus apraudsiht, un winsch taifijahs atkal us sawahm fehtahm atpakal greestees, tad tee, kas winnu bij usnehmusch, to allaschin ar peeluhgschanahm pawad-dija, fa winna zelfch tam par swehtibu un Kungam par gohdu un sawu isdohthohs. Kautkahdas leetas notiffe, allaschin ta Kristiga draudse us peeluhgschanahm preeziga un mohdriga bija, jo eeffch tahm winna sawu patwehrumu katrà brihdi atradde.

Zebfchu fee kristiti laudis ap teem peeminneteem laifeem mehdse Deewu peeluhgt eeffch ta apfwehtita wahrda muhsu mihla Pestitaja, tad tomehr lai jel ne dohmajam, fa winneem ar to ween peetiffe, nedf arri lai fakkam, fa

¹⁾ Lee irr wahrdi ta bifkapa Ziprianus.
2trahs gadda-frahjums.

winni tahdu zilweku jaw par Deewa behrnu buhtu flawejufchi, kas ap teem nosaziteem brihscheem pee luhgſchanas un Deewa-pagohdinaſchanas buhtu tap-pis atrafſt. Winni labbi wehrâ liffe ko muhſu ſchehligſ Pefitais rahda, kad Winſch fakka: „Rad tu Deewu luhdſi, tad ne turrees, kâ tee leekuli, jo tee eemihl baſnižâs un eelu-ſtuhrôs ſtahweht un Deewu luhgt, ka tee no laudim tohp redſeti. Pateefi, eſ jums fakku, teem jaw irr ſawa alga. Bet kad tu Deewu peeluhdſi, tad ee-eij ſawâ kambari, un ſawas durwis aiſflehdſiſ, peeluhdſi tawu Tehwu ſleppenibâ, un taws Tehws, kas ſleppenibâ redſ, tas tew to atmafahs gaiſmâ. Jums arri, kad juhs Deewu luhdſat, ne buhs plahpahht, kâ pagani: jo tee dohma, ka tee ſawâ plahpaſchanâ tohp paklauſiti. Tapeh; ne tohpheet teem lihdfi; jo juhſu Tehws gan ſinna, kas jums irr waijaga, pirms juhs Winnu luhdſat.“¹⁾ Scho Jeſus mahzibu peeminnedami, tee kriſtiti laudiſ wehlejahs, ka wiſſa winnu dſihwoſchana zaur Deewa peeluhgſchanahm buhtu apſwehtita un apſkaidrota tappuſi. Daſchi baſnižâs-tehwi tadehl peeminn un fakka: „Wiſſa tawa dſihwoſchana, aſ zilwekſ, lai irr kâ weena paſtahwiga peeluhgſchana. Kaſ ne mittedamees Deewu peeluhdſ, tas ar ſcho ſawu miſlu Tehwu weenumehr fa-eetahs. Ja kaſ ſawâs dohmâs, beſ kahdeem ſkanneem wahrdeem, to ſirdi uſ Winnu pazell, ir tahdſ Deewu luhdſ, jo tas Tehws no tahſenes zilweka dohmas proht. Kaſ taiſahs Deewu luhgt, tas lai papreekſch ſawu ſirdi pareiſi pahrmeſle un lai wehrâ leef, ziſ augſiſ un ſwehtſ tas wiſſu waldigaiſ Deews irr, ka neweens kâ nebehdneekſ jeb kâ ne-apdohmigſ zilwekſ Winna preekſchâ ne ſtahjahs. Ikweens lai tad ſwehtas rohkaſ uſ augſchu zell par ſihmi, ka winna garſ jaw eepreekſch par tahm debbeſſ leetahm irr dohmajiſ. Ikweens lai no wiſſas ſirdſ ſawam tuwakam winna pahrkahpſchanas pamett, tiſ teeſcham ka winnam Deewu luhdſoht paſcham eegribbahs, kaut jel miſhlaiſ Tehws debbeſiſ tam winna noſeegumus pameſtu. Deews to ſirdi uſluhko, tadehl ne irr waijadſiba, ka mehſ Winnu ar blaufchanu peeſauzam. Al zilwekſ, Deewu peeluhgdams gahda jel, ka ſirdſ un rohkaſ ar nekahdu wiltibu, beſ-deewibu, elfadeewibu, nedſ ar kahdahm zittahm neleetibahm ne irr apkheſitaſ. Peeminni eekſch tahm peeluhgſchanahm arri par wiſſeem zitteem zilwekeem un it ſewiſchki par wiſſahm zittahm draudſehm, jo katris kriſtihtſ zilwekſ irr lohzeſkliſ tahſ meefas Kriſtuſ.“²⁾

Tee pirmi beedri tahſ Kriſtigas draudſeſ nekad bihbela ne laſſija, pirms winni ne buhtu miſlu Deewu luhguſchi, kaut jel tas patſ ar ſawu ſwehtu Garru teem ſird' un prahtu buhtu atwehriſ, tahſ mahzibas un ſinnas no Winna apſche-loſchanas labbi ſapraſt un allaſchia peeminneht, kaſ eekſch teem augſti teizameem rakſteem atrohdahs. Taſ baſnižâs-tehws Origineſ to draudſi pamohdina, ſaz-ſidams: „Lai jums ne peeteek to Kungu meſleht un pee Winna durwim klaudſinaht, bet jums buhs jo wairak Winnu peeluhgt, ka Winſch buhtu dewiſ ſapraſchanu, tahſ Deewa mahzibas it pareiſi aſſiht. Taſ patſ Jeſuſ, kaſ fakka: klaudſina-jeet un jums taps atwehrtſ, meſlejeet, tad juhs atrafſteet; — taſ patſ arri fakka: luhdſeet, tad jums taps dohtſ.“³⁾

¹⁾ Matt. 6, 5—8. — ²⁾ Schee irr wahrdi to baſnižâs-tehwu Origineſ, Klemens un Ziprianuſ. — ³⁾ Luſk. 11, 9.

Dauds-fahrt¹ tee Kristiti laudis Deewu peeluhgdami arri gaweja, jebfchu winni gar atsinne, fa ar gawefchanu ween Deewu ne warr it pilnigi pagohdinaht. Winnu gawefchana wairak bija, ne fa tif noturrefchana no kahdeem ehdeeneem un no dsehreena; bet winnu gawefchana wiff-wairak tahda bija, fa winni no wiff-wiffadahm grehzigahm eefahroschanahm noturrejahs. Tapehz arri tas basnizas-tehws Origines fakka: „Gawedams isfargees jel no wisseem grehkeem, ne mefle tahdu baudifchanu, fur eefchâ neleetiba, neschfihstiba, un zittas negausigas leetas atroh-dahs, noturrees no wilschanas, no launeem wahrdeem un no beskaunigahm dohmahm. Kas no tahm peeminnetahm leetahm isfargajahs un noturrahs, tas tee fcham Deewam par patifchenu gawe.“

Jaw paschâ eefahkumâ pee tahs Kristigas draudses tahds eeraddums bija, to schehligu Deewu ar flawas dseefmahm pagohdinaht. Us to jaw swehtais Apustuls Pahwuls skubina, kad winsch fakka: „Kristus wahrds lai miht baggatigi juhsu starpâ, eefch wiffas gudribas, mahzidami un paschubbinadami few paschus ar swehtahm dseefmahm un patezibas dseefmahm, un garrigahm dseefmahm, tam Kungam mihtligi dseedadami juhsu firdis.“¹⁾ Us scheem Apustula wahrdeem ta dseedaschana eefch Kristigahm draudschm lohti tappe kohpta. Eefahkumâ tappe daschas Dahwida dseefmas dseedatas, pehz tam wehl zittas it jaukas dseefmas tam Pestitajam par flawu zehlahs. Kreises, kad kahds pulzinsch tizzigu kauschu kohpâ fanahze, swehtas dseefmas tappe nodseedatas, un pawiffam tad, kad winni kahdu meelastu bija noturrejufchi. Tee Kristus draugi eefch teem pirneem 300 gaddeem ta fazzija: Tas, kas Kristu mihtlo un eefch to tizz, tam buhs pastahwigam buht eefch weenteesigas peeluhgschanas, eefch gohdigeem darbeem un buhs winnam bes mitteschanas jaukas swehtas dseefmas dseedah. Tapehz arri tannis laifos dsirdams bija, fa arrajs ais sawa arkla, kuggineeks wirs sawas laiwas un paschi masi behrini tam Kungam Jesum Kristum par gohdu to preezigu Allelujah dseedaja. Dauds reisahm tappe tahs dseefmas dseedatas: „Swehts, swehts, swehts irr tas Kungs Zebaoth.“²⁾ — un atkal: „Deews Kungs tew flawejam un ta pr.“

No tahs miblestibas, fo tee tizzigi sawâ starpâ zits us zittu turreja.

Tee tizzigi sawâ starpâ par brahleem un mahfahm nosauzahs un ar labbu prahdu un leelu preeku, zif spehdami, gahdaja, fa neweens ne apkohpts ne tappe pamests. Kad winni us Deewa wahrdu klausifchenu fanahze, tad ikweens pehz sawas eespehfchanas kahdu naudas dahwanu peeneffe, fo tee wezzaki salassija, un ar fo tee wahji, nabbagi, bahriini un zitti nespehjineeki tappe apkohpti. Kur kahdai draudsei wairak eespehfchanas bija, ta labprahdt zittahm nabbagakahm draudschm palihdseja. Ap to laifu, kad biskaps Ziprianus eefch Kartago bija, tas gad-dijahs, fa weenâ masâ pilsehtinâ no tahlahm sweschahm weetahm weens karraspehks eelausahs, kas daschus kristitus zilwekus fanehme un tohs wangos aiswedde, zerredami, fa winnu peederrigi tohs ar leelu naudu buhschoht ispirkt. Ta draudse, tanni pilsehtinâ masa buhdama, ne spehje tif dauds naudas famest, fa tohs aiswestus beedrus no eenaidneeku rohlahm buhtu warrejusi ispirkt. Tee wezzaki tahs

¹⁾ Koloff. 3, 16. — ²⁾ Esaij. 6, 3.

draudsites tadeht us Ziprianu grahmatu laide un luhdse, fäut jel eeksch farwahm draudsehm arri buhtu naudu, deht tahs ispiirfschanas, sakrahjis. Bes kaweschanas wansch pats un winna palihgi us wiffahm weetahm tohs tizzigus passubina, lai katris palihdsoht, fa tee wangos aiswesti tizzibas beedri atkal walka tiftu. Ihsfa laika, pehz muhsu naudas wehrtibas, wairak ne ka 4000 rub. sudr. naudas bija falassiti. Scho naudu teem kohpejeem tahs masas draudsites aisfuhidams, Ziprianus wehl tahdus wahrduus raksta: „Rad mehs teitan no juhfu behdahm dabbujam dsirdeht, tad tas mums ta bija, it ka buhtu mehs paschi wangos aiswesti, jo mehs wiffi, kas to paschu tizzibu us mihlu Pestitaju turräm, taf weenas meefas lohzeeki effam. Ka nu juhs un mehs jo drihsaki no tahm sahpehm taptu atraifiti, tad arri effam steigufchees ar mihlodamu firdi, zil warredami, naudu samest un jums to paschu nosuhdam, fa juhs tohs brahlus un tahs mahfas ispiirktu, fo tas sweschs kara-spehks, pehz naudas kahrigs, irr aisweddis. Mehs to schehligu Rungu luhdsam, fa Tas pats juhs buhtu us preekschu pasargajis, fa tahdas behdas jums wairs ne uskriftu; bet tomeht, ja jums wehl kahda reise tahda behda taptu uslaista, tad tik bes kaweschanas mums atkal sinnu dohseet, fa mehs zaur ta Runga schehlafstibu it papilnam warretu sagahdaht, kas pee tahs ispiirfschanas irr wajjadfigs.“

(7ia lappä wehl wairak no teem tilkumeem tahs Kristigas draudses.)

Pee pirmu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

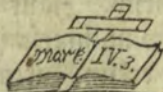
2.

At mihlas dwehseles, liksim jel wiffi pareisi wehra, fo schee Deewa raksti rahda, kas fakka: „ja kas schteet fo sinnaht, tas wehl ne atsicht neneeka ta, fa peederrahs atsicht; bet ja kas Deewu mihle, tas no Winna irr atsichts.“ (1 Kor. 8, 2. 3.) „Lai mehs Winnu mihlejam, jo Wansch muhs papreeksch irr mihlejis. — Deews irr ta mihlestiba un kas paleek eeksch mihlestibas, tas paleek eeksch Deewa un Deews eeksch winna.“ (1. Jah. 4, 19. 16.) „Kam manni baufti irr, — fakka tas Rungs Jesus Kristus, — un kas tohs turr, tas manni mihlo, un kas manni mihlo, tas taps mihlehts no manna Zehwa; un Es to mihloschu un tam parahdischohs; — ja kas man mihle, tas mannu wahrdu turrehs, un mans Zehws to mihlehs, un mehs pee to nahksim, un mahjas weetu pee ta darrifim.“ (Jahn. 14, 21. 23.) „Zew buhs Deewu taru Rungu mihleht no wiffas tawas firds, un no wiffas tawas dwehseles, un no wiffa tawa spehka, un no wiffa tawa prahta, un taru tuwaku fa sewi paschu.“ (Luhk. 10, 27.) Lai tad nu jel ne dohmajam, fa pee muhsu paschu un pee muhsu peederrigu labklahschanas mihschiba deesgan buhtu kohpts un gahdahts, kad mehs un winni bes kahdas stohmischanas jeb raufstichanas wiffus paharus un Kristigas mahzibas prastu skaitiht. Rad ta mihlestiba peetruhkst, ar fo mums sawu schehligu debbes-tehwu un Pestitaju Jesu Kristu un to swehtu Garru, fa arri sawus tuwakus, buhs mihleht, tad muhsu tizziba irr ne-augliga, un mehs swannigam swahrgulam lihdsigi effam, kas, jebchu skaisiti skandina, tomeht no sawas skannas nekahdu preeku ne warr baudiht. (1. Kor. 13, 1. 2.)

Drihw drikkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffed: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

7ta lappa.

Dewitâ fwehdeenâ preefsch Leel-deenas, 18ta Webruar, 1834.

Dewita nodatta

tahš isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.

(Redsi 6tu un 5tu lappu.)

To Kristigu lauschu labs prahts, fo winni us paganeem
un zitteem nekristiteem turreja.

Sebfchu tee pagani daudsreis tohs kristitus laudis wajaga un winnus tihz par ne-
pateesu lammaja, fazzidami, fa winni no zitteem zilwekem atschfirrotees tapehž,
fa winni tohs nihdoht, tad tomehr fchee pirmi beedri tahš Kristigas draudses nekad
ne peemirse, fo Pestitais mahža fazzidams: „Mihlojeet sawus eenaidneekus, weh-
lejeet labbu teem, kas juhs nolahd, darrait labbu teem, kas juhs eenihd, un luh-
dseet preefsch teem, kas juhs apkaitina un wajia.“¹⁾

Eefsch Kristigahm draudsehm tadehl jaw no pascha eefahkuma tahds gohdigs
un fwehtigs eeraddums bija, fa ikreises arri tappe peeluhgschanas turretas, fa tas
mihlais Deews wisseem zilwekem gribbetu palihdseht, fa tee to pateesibu atsihtu,
no launa un no netizibas atstahtohs un zaur Jesu Kristu to muhschigu dsihwo-
fchanu eemantotu. Daudsreisahm tee nabbagi pagani daschas mihlestibas-dah-
wanas dabbuja, kas winneem par labbu eefsch Kristigahm draudsehm tappe fa-
lassitas.

Tà tas notifke 251mâ gaddâ pehž Kristus dsimschanas, fa dauds weetas
Reemeru walsibas teesâ un pawissam eefsch Aprifas breefmiga fehriga tohs zilwe-
kus par simteem gar semmi rahwe. Tee eefsch Kartago dsihwodami pagani, to
fehrigu bihdamees, ne mas ne usdrihlfstejahs tohs wahjus kohpt un par winneem
gahdaht, bet kurrâ paganu mahjà fahds zilweks no fehrigas bija fanemts, tas

¹⁾ Matt. 5, 44.

2trais gadda-krachjums.

tappe pufš-mirriš us eelas ahrâ izmeštš. Zaur to tee lihfi ar faudšehm us eelahm fakrahjahš, tà fa wišš tas gaišš jaw no breešmigas nelabbas šmakkas bija pahrnemts. Zebšchu ta Kristus draudše eekšch Kartago ne ilgi preekšch ta laika it breešmigi no paganeem bija tappuši wajjata, un jaw atkal bija dširdams, fa pagani tohs krištitus laudiš atkal pohštih un nomaitaht leelijahš šazzidami, fa šchee to fehrigu effoht peewilkušchi, tad tomehr tas gohdigs biškaps Žiprians šawu draudšiš faaižinaja, un us teem fanahkušcheem tahduš wahrduš runnaja: „Rad tiš ween muhsu draugeem labbu gribbam darriht, tad jaw tàpat effam fâ muitineeki un pagani, fas arri tiš šaweem draugeem labbu darra. Mums fas gribbam Kristus draugi buht, mums peenahfahš to launu ar labbu atmakšaht — mums buhs šawus eenaidneekus mihoht, un par teem Deewu luhgt, fas muhs wajja. Mums, no Deewa zaur Jesu Kristu dšimmušcheem, buhs ar mihleštibas darbeem apleežinaht, fa mehš teefšam par Deewa behrneem effam nošauzami.“

Šchee wahrdi ta biškapa padarrija, fa tee krištiti laudiš no wiššahm fahrtahm ar preeku tiš labbi tohs wahjuš apfohpe, fâ arri par to gahdaja, fa tee mirrušchi tappe apglabbati; jo fas warreja, tee naudu dewe un kam tahš ne bija, tee ar šawahm pašchahm rohfahm palihdšaja, fa wišš tas darbs tappe peepildihtš, fas tahdâ behdu laikâ irr padarrams; — un redši tas mihlaiš Deews šcho darbošchanu lohti šwehtija; jo ihkfa laikâ ta breešmiga fehriga bija sudduši. —

Rahdu prahtu tee Krištiti laudiš turreja un fahdâ pazeefšchanâ šchee pašchi paštahweja, kad winnu tizzibas deht Kristus eenaidneeki tohs ar breešmigahm wajjašchanahm peemeleja, to mehš jaw it papilnam iſgahjušcha gadda-frahjumâ effam ušrahdijušchi. *) Mehš tiš ſcheitan wehl peeminnam, fa tee pirmi beedri tahš Kristus draudšes arri ſchinni leetâ mums par dšihwu un it ſwehtigu preekšchi mi irr palikkušchi. Winni mums rahda, fa tas, fas no wiššas ſirdš un prahta pee ta Runga Jesu Kristus turrahš, weenumehr un beš mittešchanas pašchâš leelafâš mohkâš preežigu uštizzibu us mihsu Deewu turra, beš kurra ſinnas ne mattinſch no galwas ſemmê nekriht, bet fas zaur šawu mihsu Dehlu muhsu Peštitaju mums palihdš, zaur daudš behdahm, pehdigi ee-eet jaukôš debbefš-dšihwofkôš.

(Štâ lappâ wehl wairak no teem tiškumeem tahš Krištigas draudšes.)

Behrnu luhgšchanas apmeerina augšta wihra ſirdi.

(Šcho irr rakštijis tas patš zeenijamš draudšes-mahžitais, fas ſcho ſinnu pirmâ gadda-frahjumâ 16tâ lappâ, to laika eedallifšchanu tahš Krištigas bašnizas irr ſarakštijis.)

Kad to jauku ſtahtu laſšiju, fahdi ſpehžigi behrnu wahrdi pee wežžakeem bijušchi, tohs no lahšteem un lammašchanas atgreest, tad man prahtâ ſchahwahš ſchinnis lappinâš arri itt ſwehtu jauku notikku mu ſinnamu darriht, kur ušrakštihš, fa behrnu luhgšchanas weena augšta, deewabižiga wihra, un arri zittu, noškummušchu ſirdi apmeerinajuši.

*) Redši to Apuštutu žeešchanas no 9tas lappas un tà pr., un to bašnizas tehwu žeešchanas no 30tas lappas un tà pr.

Martin Lutters ar faweem draugeem un beedreem, deewabihjigeem un gudreem mahzitajeem, ne ween basnizäs, bet arri augstäs skohläs, bija Torgawas pilssehtä Sakschu semmê, ¹⁾ fur tee fanahfufchi no semmes waldineekeem fa-aizinati, lat schein padohmu dohtu, fä buhs fargahnt to draudsi no teem, fas pee fwehta Ewangeliuma ween turrejahs, prett Kattolu mahzitaju un waldineeku usmahfschanu, fas dsinnahs us to, scho jaunu draudsi to ihstu tizzigu isdeldeht.

Starp schein Luttera draugeem bija weens, tam itt-pirmais un wissu-mihlakais draugs, no wisseem gudrakais, fas arri muhsu fwehtu tizzibas apleezinaschanu farakstijis, fas 1530tâ gaddâ Wahzu Keiseram Augsburges pilssehtä tikke preekschâ lassita, tik deewabihjigs, fä rettatee no zilweekeem, Wihlipsis Melanktons. ²⁾

Weenä deenä schis tappe luhgts, tapehz, fa kahds zilweks ar winna gribbeja runnaht, is-eet no tahs leelas isstabas, fur tee sawu farunnaschanu turreja, kad jau ilgi bija runnajufchi un wehl ne atraddufchi sawâ prahtä, fas buhtu spreedams bijis. Pilns behdahm, gan drihs, fä bailigs firdi, Melanktons zehlahs no sawa krehsla un isgahje. Winnam bija ja-eet zaur dauds isstabahm jeb kambareem; tē winnam raddahs weenä tikf, fur trihs mahzitaju gaspaschas fehdeja un sawus masus behrnus mahzija. Ko mahzija? To: Deewu luhgt, lai Winsch Ewangeliuma fluddinaschanu fargajohnt un usturroht no sawas schelastibas puffes eeksch Kristu Jesu. Melanktons pastahw, klausahs schohs luhgschanas wahrdu, fo schi masini teize, tikke pakusinahts firdi, atzerrejahs ta Kunga muhsu dahrga

¹⁾ Fas bija tannî 1530tâ gaddâ.

²⁾ Ihfä peeminneschana: Fa peeminnetä tizzibas apleezinaschana jaw eepreekschâ no Luttera un jitteem Deewa wahrdu mahzitajeem us 17 tizzibas gabaleem tappufi farakstita un tam zeenigam Sakschu Ruhrwirrtam Zahnam eedohta. Schis pats Ruhrwirrts jaw Augsburgas pilssehtä atnahjis, fa tas Wahzu Keisera preekschâ leezibu dohtu, tohs peeminnetus tizzibas gabbalus Melanktonam dewe pahtraudsiht un plaschaki isstahsiht, fa ikweens dabbutu redseht, fa ta Lutteriska basnizäs-kahrta tahs Kristigas draudses pawissam ar fwehteem Deewa raksteem kohpâ kriht. Fa gramata, fo Melanktons us wehleschanu ta Sakschu zeeniga Ruhrwirrtä farakstija, tohp par „Augsburgas tizzibas apleezinaschanas gramatu“ nosaukta, un to tizzibu un mahzibu usrahda, us fo wiffi ar Lutteru un winna darba beedreem kohpâ turrahs, fas atsiht, fa ne kautkahdu mahzibu ne buhs pee-emt, fas ar fwehteem raksteem ne faetahs, un fa zilweks Deewa preekschâ nekad ar faweem darbeem ne warr taifnotees, bet fa tam buhs tizzeht us Jesu Kristu, fas muhs, zeefchoht un mirstohnt, no muhschigahm sohdbahm un tumfibas warras irr atpirjis, un ar to debbes-Lehwu salihdsinajis. — Kad treschais gaddu fimtens bija pagahjis, fa ta Augsburgas tizzibas apleezinaschana pahstahweja, tad winna 1830tâ gaddâ no weena Widsemmes draudses mahzitaja Latweefcheem par labbu winnu wallodâ tappufi pahrtulkota un Nihgâ rakstis eespeesta. Tahda gramata maksaja desmits kap. fudr. un irr no mums wifseem augstâ gohdâ turrama.

Pestitaja swehtus wahrdu: „No behrninu (Matt. 21, 16.) un sihdamu muttes es teifschanu fataifschu,“ tappe zerribas pilns un lihgsms, nofkumschana no sirds kà attritte, un jaurtà waigà eegahje pee saweem mihteem beedreem, kas wehl nofkummuschi kohpà fehdeja un weens schahdu, ohtrs tahdu padohmu dewe. Luters sawu mihtu Melankton brihnodamees usskattahs, un to jauta: „ka tu, brahli tahds drohsch un preezigs no waiga issfattedes?“ Tas atbild: „Lai wairs ne behdajamees, ne trihjam, es esmu tohs karrotajus redsejis, kas mums par palihgu nahk, kas mums par labbu farro, un kas buhs neuswarrejami. Tee irr muhsu masini, muhsu behrni, furru faufschanu us Deemu es esmu dsirdejis, un Deems ne liks, ne warr likt, tohs nepaklausitus palikt!“

Un zaur scho wahrdu wiffi tikke drohschi, zerribas pilni un preezigi.

Un luhko, Ewangeliuma fluddinaschana ne irr isdeldeteta, ta pastahwejusi un pastahw, un pastahwehs, kamehr pasaulè buhs un wairumà ees, kà jau eet. Gaischiba spihd pasaulè, ne weens to appaksch puhru liks, kamehr gaischibas Kungs irr nomohdà, un tas irr muhschigòs laikòs. Amen. R. E.

Dhtrais krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(Zo pirnu redsi 6tà lappà.)

4.

Ta irr ihsta un pateefiga tizziba, kas mums leek samannih, ka par wisseem tas mihtlais Pestitais mums tas tuwakais irr. Eeksch Winna mehs effam, dsihwojam un pastahwam. Winsch irr to Deewa-behrnu preeks un drohschiba. Apustuls Pahwuls fakka: „Es wairs ne dsihwoju, bet Kristus dsihwo eeksch mannim.“ Ar scheem wahrdeem winsch rahda, ka zilwekeem tik zeeschi ar Jesu Kristu ja sabeedrojahs, ka wifs, ko tas zilweks dehma, runna, jeb darra, ne nahk no sawa pascha padohma, bet no ta Pestitaja.

5.

Kad mehs tik augsti apfwehtiti buhtu, ka mehs jaw eeksch schahm meefahm ta Kunga Jesus Kristus klahtribdamu schehlastibu un mihtigu palihdsibu bes mitteschanas fajustu, teescham tad jaw muhschigas dsihwofchanas kahrtà atrastohs un mums zittas wairs ne buhtu wajaga. Bet tas irr tas truhkums, ka mehs kamehr eeksch meefahm effam dauds reisahm no Winna atstahjamees, un daschu stundu ir deenu pawaddam, ka mehs no Winna it ka neneeka ne sinnam. Par tahdu atschirfchanu mums gauschi ja-behdajahs, jo schinni leetà ne zilweks ne Engels muhs ne war apmeeri-naht. Tas labbakais padohms irr: „Ak zilweks ne paleezi jel us tahm pehdahm, kas Lewi no Pestitaja nowedd; greesees tikfushi atpakka, Winnam sawus grehkus fuhdsedams un Winnu luhgdams, ka Winsch taru sirdi apwalditu!“

Brihw drikkelt. No juhrmallas=gubernementu augstas waldischanas puffes:

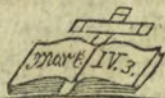
Dr. R. L. Grave.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budeberg,

basnizas teefas preekschneeka=weetneeks.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eeffsch

walstibas.

Jesús Kristus walfar un schobeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

8ta lappa. Aftotâ fwehdeenâ preefsch Leel-deenas, 25ta Webruar, 1834.

„Tizzi eeffsch to Kungu Jesu Kristu, tab tu un wifs tawâ namâ muhschigi dsihwohâ.“
Apust. d. 16, 31. „To taisnu namâ pastahwehâ.“ Gal. falk. w. 12, 7.

Pee dewitas nodallas tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi
peederrigs gabbals.

(Redsi 7tu, 6tu un 5tu lappu.)

To pirmu Kristigu lauschu dsihwofchana un uswefchana eeffsch Winnu mahjahm.

Wiffas grahmatas, eeffsch furrâhm pilnigas un ustizzamas sinnas par pir-
meem laikeem tahs Kristus draudses atrohдах, rahda, ka to Kristigu lauschu
dsihwofchana arri eeffsch winnu mahjahm ittin Deewa-bihjiga un fwehtiga
bijusi, ka ta lauliba gauschi fwehta turreta, ta behrnu audsinaschana it flai-
dra un weenteesiga bijusi, un maises tehwi un mahtes ar saweem appaksch-
neekem firsnigâ labprahtibâ un mihlestibâ irr sagahjuschees.

Tas basnigas-tehws Tertullianus to labklahschanu un laimi, kas no lab-
bas un gohdigas laulibas zekahs ar scheem wahrdeem usrahda, fazzidams:
„Al tawu laimi un fwehtibu, fo divi tizzigi, laulibas kahrtâ buhdami zilweki,
bauda! Abbeem weena zerriba irr un abbeju firde-prahti us weenu pussi nes-
fahs; wihrs ar sawu feewu weenai mahzibai un tam pascham Kungam klaufa.
Zebfchu wihrs un feewa katrs sawâs meefâs irr, tomehr winni kâ weens
pats zilwekâ israhдах. Abbi divi tikfufchi kohpâ eeffsch fwehteem Deewa
raksteem laffa, kohpâ winni to Kungu peefauz, zits zittu pamahzahs un us-
skubbinajahs, Jesum Kristum peekertees, un weens ohtru ar laipnibu panef-
fahs. Woi behdas uskriht, woi Deews preeku dohd, laulati draugi wiffu
kohpâ ar pateifschanu fanemm; winni weens preefsch ohtra neneeka ne
2trais gadda-trahjums.

passlehpj; abbi weenu paschu tizzibas zettu staiga, mekledami, ka zits zittam tahs daschadas nastas warretu panemt; kas no winneem wahjisch paleef, tas nekohpts ne tohp pamests, bet ta laulibas mihlestiba padarra, ka Deews tam, kam sawa wahja laulata drauga apkohpschana uskriht, spehku dohd wissu, kas nahkabs, peepildiht. Klausees jel, ka gohdigi un Kristigi laulati draugi kohpa ar slawas dseefmahm to mihlu debbes-Tehwu eeksch ta Kunga Jesus Kristus pagohdina. Teescham mihlam Pestitajam leels preeks par tahdeem swehtigeem laulibas gahjeem irr; Winsch teem sawu meeru dohd un labprahnt winnu peeluhgshanas paklausa, jo Winsch pee tahdeem laulateem weenumehr paleef."

Pehz tahdeem preekeem, fo pasaule kahro, tee pirmi kristiti laudis ne dsinnahs, jo winneem tee debbes-preeki dauds dahrgaki liffahs buht.

Tas pats gohdigs basnizas-tehws Tertullianus tadeht sakka: „Zuhs pafauls behrni, ne dohmajeet jel ka mums, kas Kristus draugi effam, schè laizigi ne kahdi preeki ne buhtu. Nedseet, tas mihlais schehligais Deews mums neisfakkamus preekus irr sagahdajis. Tas mums irr preeks, ka Deews ar mums gribb meeru turreht, un mums par schehligu Tehwu irr palizzis, kas mums peedohschanu to grehku un muhschigu dsihwoschanu zaur sawu mihlu Dehlu irr sagahdajis. Kad zilweka firds skaidra un winnam preeksch nahwes ne wajaga isbihtees, tad par to leelaku preeku winsch zittu ne kahdu ne warr eemantohht.“ Tadeht, ka tee pirmi kristiti laudis weenumehr us mihlu Pestitaju ween dohmaja, mekledami, ka tee Winnam ween par patifschanu buhtu, tadeht arri pee tahm Kristigahm feewahm ne kahda lepniga isgresnoschana ar drehbehm ne bija, bet winnas pasemmiga kahrtà neffahs, tà, ka ikkats drihs warreja ischkirt to Kristigu feewischku zilweku no paganu feewahm, kas to ween mekleja, ka tahs eeksch pahrlaeku skaisstahm drehbehm apgehrbtohs un ar tahm zilweku azzim preekschà spihdetu. Tas basnizas-tehws Tertullianus us tahm Kristigahm feewahm tahdus wahrduus runna: „Kad jums, jeb kahdu wahju apkohpt, jeb kautkahdas zittas leetas deht wajadsiba usnahk, paganu nammòs ee-eet, tad no juhsu drehbehm lai jaw kats afsihst, ka juhs Deewa kalpones effat. Tad nu jums nahkabs tà apgehrbtees, ka juhs tahm netizzigahm feewahm par labbu swehtigu preeksch-sihmi tohpat, ka irr winnas mahzabs Deewu pagohdinaht. Deews pee juhsu meefahm tohp pagohdinahts, kad juhs schkihstas un kaunigas effat, un ar tahdahm drehbeem apgehrbatees, zaur fo schkihsta un kauniga buhschana tohp wairota. Zuhs gan warr buht dsirdefeet, ka dasch sakka, ka ne peeklahjotees us ahrigu un redsamu wihst par tahdu apleezinatees, kam wairs ne gribbabs dattu nemtees pee tahm paganiskahm buhschanahm. Tas warr buht, ka juhs, kas Kristu mihlodamas wairs us meefas isgresnoschanu neko ne luhkojat, tapseet ismeetas, un ka no jums fazzih: redsi schi jeb ta nu it ka nabbadse neffahs, kamehr

irr likkusees kristitees. Bet woi tahdas wallodas deht tew buhs isbihteet? Peeminni jel, ka skaitas drehbes tew muhschigu dsihwofchanu ne peenessih, — af peeminni, ka tee firds-schlihti swehtigi irr, jo teem buhs Deewu redseht. Woi jums Kristigahm seewinahm labbak pee netizzeem gribbahs peemihliba peenemtees, ne ka pee schehliga Deewa? Swehtigas juhs buhfeet, ja zilweki juhs ta Kunga peh; lammahs un apbehdinahs, un wissu launu no jums runna mellodami. Kad juhs, kas effat ta Kunga preesterenes, ar paganu seewahm weenlihdfiga fahrtâ gribbetu gehrbtees, tad gan ne buhtu brihnums, kad pagani juhs usteiftu; bet af Deewa Engeli par jums raudatu un behdatohs, ka to ihstenu gresnibu effat saudejuschas. Mehsh wissi sinnam, ka Deews to firdi reds, un ka ar to ne peeteek, ja kahds dohmatu Deewam ar ahrigahm leetahm ween kalpoht; bet mums arri nahkashs peeminneht, fo tas Apustuls rahda, fazzidams: „Lai juhsu lehniba irr sinnama wisseem zilwekeem.“¹⁾ Bet tas ween warr notift, kad juhs mihsas seewischkas no ta launa ne laujat pahrwalditees. Kapeh; runna tas mihsais Pestitais schohs wahrduš, fazzidams: „Juhsh effat tas gatschums tahs pasaules, — lai juhsu gaisma spihd tauschu preekschâ, ka tee eerauga juhsu labbus darbus?“ — Kapeh; Winsch muhs kahdai pilsehtai lihdfiga, kas kalnâ stahw?²⁾ Af to Winsch tadeht tâ fakka, ka Winnam gribbahs, lai mehsh, ka spohschas swezjes eeksch tumfibas spihdam, lai mehsh stary teem grehtu kahribas eekrittuscheem dsihwodami allaschin us tizzebas kahjahm stahwam, un labbus darbus darridami to muhschigu Deewu pagohdinajam. Ta zilweka dwehsele, kas schlihta un kauniga irr, ta pascha zilweka meefas buhda arri tâ neffahs un apgehrbjahs, ka ne kahds kahrumš, nedš kahda neschlihta eekahroschana firdi ne eewelkashs. Tadeht irr saprohtams, ka weena Kristiga un tizzeiga seewa nekad us tahdahm weetahm ne noeet, fur pasaules lustes un preeki tohp bauditii, nedš Kristiga seewa tohp redseta, fur winna tohp wilta un fahrdinata un fur winnas gohds drihs pasuhd; — bet Kristiga seewa no sawahm mahjahm iseet, kad waijaga wahjus un mirdamus apkohpt, Kristiga seewa us Deewa nammu dohdahs, ka ta ar wissu draudsi kohpâ swehtu wakkarehdeenu bauditu un sawu dwehsele us Deewa-wahrda laukeem liktu ganniht.“

Tee pirni beedri tahs Kristigas draudses ar sawu behrnu usaudsinaschanu un winnu pamahzischanu lohti darbojahs. Zik warredami, tee wezzaki jaw agri sawus behrninus raddinaja, to Kungu Jesu Kristu mihoht un sawas firsfninas us Winnu pazelt. Deewa-bihjigas mahtes it sewischki sawus behrnus us tizzebas zelleem usweddinaja, un teem ne kahwe us ne rahtnibahm padohtees. Daseh labš peh; galla par augsti teizamu basnigas-tehwu zaur to irr palizzeis, ka winsch, kad behrns wehl bija, no sawas mahtes to jauku sinnu irr dsirdejis, ka Jesus Kristus arri draugs un mihsotais to behrnu, pasauli no pasuschanas irr atpestijis.

¹⁾ Wihl. 4, 5. — ²⁾ Matt. 5, 14. 16.

Dascha firde tam mihlam Pestitajam us wissu muhschu peefehjabs, zaur to, fa winsch behrns buhdams sawu mahiti dsirdeja to Rungu peeluhdscht, un fa ta schim sawam behrnam stahstija no Kristus mohkahn un zeeschanahm, ar fo Tas pats zilweku dwehseles no launa irr atraisjijis. Zaur tahdu gohdigu un weenteefigu behrnu usaudsinaschanu un pamahzinaschanu notikke, fa paschi masi behrni eefsch gruhsteem wajiaschanas laikeem allasch pee ta Runga pastahweja, un us preekschu daschu labbu stahstu lassifim, kas mums rahdihs, fa tas mihlais Pestitais irr masineem palihdseja, labbaki tahs breefmigakas nahwes mohkas pazeest, ne fa Wiinu atmest, kas behrnus gauschi mihlodams fazzija: „laidet tohs behrninus pee mannim nahkt, un ne leedset teem; jo tahdeem ta Deewa walfstiba peederr.“

Zeescham drihds fahdu leelu grahmatu pilnu warretu peerafsiht, ja kas tohs gohdigus tikkumus un swehtu dsihwoschanu to pirmu leezineeku tahs Kristigas draudses griibetu it pilnigi isstahsiht. Bet arri no ta masuma, fo eefsch schahm lappahm effam usrahdijschi it papilnam warram saprast, fa tee beedri tahs Kristigas draudses ittun pateesi Kristigi un weenteefigi laudis bija, kas zaur to skaidru tizzibu eefsch Jesu Kristu arri spehku un padohmu eemantoja, labbi un gohdigi uswestees, un ar wahrdeem un darbeem apleezinaht, fa wiini dsihwi sarri bija, kas apfahrt to Rungu muhsu Pestitaju ar preeku turrejahs. No winneem mehsh wissi labbu preekschihmi warram nemtees. — Raut jel tam Rungam patiftu mums palihdseht, fa mehsh scho pirmu leezineeku dsihwoschanu usluhkotu, un wiinu tizzibai pakkal dsihtohs, ¹⁾ — amen.

Pee ohtru krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redsi Nr. 7.)

6.

No wella faitehm tahda dwehsele ween tohp atraisita, kas sawai galwai, prohti tam mihlam Pestitajam, it tuhwu flahst paleek; jo kad dwehsele tahdu laimi wehl naw panahkusi, tad drihs noteeft, fa daschi eeraddumi firde eelau-schahs, un fahni nemmahs, kas to zilweku wissai nopohsta, un wiinam to Deewa meeru ne leek eemantohst, jebfchu winsch gan leekahs Kristigs un gohdigs buht. Lai mehsh tadeht pastahwigi wissas muhsu dohmas us Jesu Kristu noleekam, un to wehlamees, fa mehsh katra azzumirkli ar muhsu garra azzim Wiina darbo-schanu par muhsu dwehseles labklahschanu faredsetu!

¹⁾ Mark. 10, 14. Ebr. 13, 7.

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

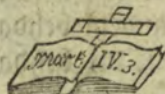
Dr. K. L. Grave.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

K. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschnecka-weetnecks.

S i n n a s

pär notiffku=

Deewa

meem eeksch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

9^a lappa.

Septitá fwehdeená preeksch Leel=deenás, 4ta Merz,

1834.

„Kungš muhsu walbitais, kahds angsti gohdajams irr tawš wahrds wiffás semmès, kas tu effi zehlis tawu gohdibu pahr tahm debbesim. No to behrnianu un sihdamu muttes effi tu weenu spehka slawu fataisjees, tawu prettineeku deht.“ Dahw. dj. 8, 2 un 3. „Det kas us to Kungu palaujahs, dabbuhs jaunu spehku — winni ne peekuffihs — winni ne nogurs.“ Esaij. 40, 31.

Tee masi affins = leezineeki.

(Eepreeksch kahdi peeminneschanas wahrdi.)

Nu jaw 11 neddelas irr pagahjuschas, kad mehs grahmatu dabbutjam, fo weens gohdigs draudses skohlmeisters Widsemme, bet kas sawu wahrdu mums naw sinnamu darrijs, us mums laide, schahdus wahrduš rakstidams:

„Juhš, mihtais mahztais, it pasemmigi tohpat luhgti, tohs schè peeliktus stahstus juhsu lappinàs usnemt. Es wianus weenà Wahzeeschu grahmatà, fo saw „behrnu draugs“, esmu usgahjis un tohs paschus ar Deewa palihgu Latweeschu wallodà pahrtulkojis. Schi irr manna zerriba, fa tee mihtli Latweeschi it leelu fwehtibu baudihš un lohti preezasees, kad winni lassihš, fa tas mihtais schehligais Pestitais arri eeksch maseem behrneem tappis pagohdinahts, un fa schee masi pee ta pascha Pestitaja muhsu Kunga lihds nahwei weenteesibà irr turrejuschees, scho lohti mihtodamu behrnu draugu ar preeku wiffu lauschu preekschà apleezinadami, un tà pr.“

Mehs tad nu ar preeku schohs stahstus muhsu lappàs usnemmam, jo winneem peekriht schè ruhmes dabbut tapehž, fa winni tohs wezjakus un behrnu fohpejus it spehžigi passubina, wiffus sawus behrninus pee laika raddinaht,
2trais gadda-krachjums.

Jesu to Deewa-Dehlu un to weenigu apschehneeku zilweku dwehseleu mihscht, un Winna apwehtidama wahrda dehl behdas, ismeecku un kaunu ar preeku pazeest, tadehl ka scha laika mohkas un behdas tohs preekus un to gohdibu tahs nahkamas dsihwibas ne usfwer.

Wezods laikos, it fewischki eeksch teem pirneem gaddu simteneem tahs Kristigas draudses, ne bija teem Kristigeem un winnu behrneem wis tik labbi ka taggad. Winni ne warreja wis eeksch smuffahm basnijahm us dseedaschanu un peeluhg-schanu un us spreddiki kohpa fanahkt; bet winneem bij daudreis appasch semmes eeksch allahm nakti jafapulzejahs, un arridsan sche weenumehr jabailojahs, ka tee pagani winnus ne useetu un pee nahwes nowestu.

Dauds tuhstoschi no Kristigeem tappe tomehr fakerti un breefmigods zeetumods messi. Zaur to winnus gribbeja speest, sawai Kristigai tizzibai atfazziht, to swehtu preezas mahzibu un Kristu nolahdeht, un teem elka-deeweem un zitteem zilwekeem deewischfigu gohdu parahdiht. Kad winni to darriht leedsehs, tad tappe winni us wiffadu wihs mohziti. Mehle tappe winneem isgreesa, ar to winni to weenigu pateesu Deewu slawejuschki un Kristu atsinuschki bija; plehsigeem swehreem winni tikke preekscha messi; ar deggoshahm stangahm norahwe winneem meefas gabbalus weenu pehz ohtra no winnu fauleem; galwas teem nozirte, frusta winnus fitte, un daschu tee pagani us deggoshahm restehm zeppuschi, ka to Labrenzi. Bet Deews teem pirneem Kristigeem zilwekeem tahdu pastahwibu no schela-slibas dewe, ka winni wiffu preezigi iszeete. Labrenzis fazzija, kad winsch us weenas pusses jaw deesgan zeppis bija: greef manni apfahrt; jo schi pufse irr jaw iszeppusi. Tas swehts Ignazius, no ka daschi apleezina, ka winsch tas patz behrns bijis, fo Jesus weenreis widdu starp saweem mahzefleem stahdijis,¹⁾ — mihsloja sawu frusta sistu Pestitaju tik karsti, ka winsch dauds reisahm effoht isfauzis: „Manna mihslesta irr frusta fista!“ Eeksch sawa leela wezzuma, winsch labprah-tigs un preezigs no plehsigeem nikneem swehreem farauzsiht un noriht liffahs, lihds gallam pee ta Kunga Jesus Kristus pastahwedams.

Prett pascheem maseem Kristigu lauschu behrneem to paganu jeb elkadeewu-peeluhdseju traffums fahze zeltees. Wiffi tee, kas labbaki us nahwi nomohzih liffahs, ne ka winni Kristu aisleegtu un teem elka-deeweem uppuretu, tohp affins-leezineeki faukti. Arri starp behrneem ta laika daschi affins-leezineeki irr atrohdam, kas no mums it par swehtigahm preekschsihmem irr gohdajami.

I.

La Keemeru Keisera Domizianus laika, kas no 81ma gadda lihds 96 gad-dam waldija un breefmigi to Kristigu draudsi wajaja, dsihwoja eeksch Nikome-

¹⁾ Matt. 18, 2.

dias pilsfeh̄tas weens pahrs Kristigu lauschu no gauschi augstas fahrtas, un tadeht
 tam Reiseram labbi pasihstami bija. — Winneem bija divi dehli, tas weens
 bija tschetrus gaddus wezs un tas ohtrs fahdus gaddus wezzaks; bet abbeem
 jaw weena labba atsihschana no Jesus Kristus bija. Tas Reisers likke win-
 nus fawâ preekschâ west un mekleja winnus us wiff-wiffadu wihs̄i no mihta Pe-
 s̄itaja nowilt. Winsch likke winneem no teem dahrgakeem un gardakeem ehdee-
 neem, fo Winsch preeksch winnu azzim teem elka-deeweem uppurejis bija, preeks-
 schâ zelt un winnus speest no teem ehst, sohlidams, ka winneem tad nekahds
 kaunums ne notifschoh̄t. Bet tee behrni ne likfahs wis zur tahdeem faldeem
 wahrdeem peerunnatees no ta ehst, bet jo winneem usspeedahs, jo wairak winni
 raudah̄t eefahke, un fazzija ar lehnu balsi, ka winni to no fawem wezzakeem
 ne effoh̄t mahzijschees, bet effoh̄t gluschi us zittahm lectahm wadditi. Tad
 tappe tas Reisers pahrleeku dusmigs, usrunnaja winnus ar bahrgaem wahrdeem
 un likke winnus dikti nokult. Parwelti! Tee masi brahli palikke pastahwigi
 un weenteefigi pee fawu wezzaku gohdigas un tizzigas mahzibas. Weens starp
 paganeem par augsti gudru un ismahzitu flawehts zilweks, kas to Reiseri ih-
 paschi pret teem Kristigeem laudim usrihdija, bija scho wiffu lihds skattijees un
 flausijees, un to behrnu luhgschanas nofkundinaja winnu tik gauschi, ka winsch,
 winnu behdas drihsunâ gribbedams nobeigt, Reiseru luhdse, faut jel winna roh-
 kâs abbus puisenus buhtu uszizejis, jo winsch gribboh̄t tohs paschus pahrrun-
 nah̄t, gan winni no elku-deewu uppureem buhschoht ehst; turklah̄t winsch wehl
 peeminneja, ka tas jaw kauns buhtu, kad notiftu, ka tas Reemeru Reisers no
 tahdeem maseem behrneem pahrwarreht liktohs. Reisers paklausija scha zilweka
 luhgschanu un winna rohkâs tohs behrnus eedewe. Schis weenas gauschi kohs-
 damas sahles fataisija, likke abbeem brahlischeem mattus nogreest, smehreja
 ar tahm sahlehm teem nenoseedsigeem behrneem tahs galwas, un nesse winnus
 eeksch weenas stipri kurrinatas pirts. Schê eedeggahs tahs sahles un tee nabbagi
 behrnini kritte pee semmes, it kâ, kad winni no pehrfona un sibbina aishnemti buhtu.
 Tas jaunafais nomirre drihs, jo winsch to negantu karsumu us fawas galwas wairs
 ilgaki ne warreja panest. Tad eefahze tas ohtrais puisens, to laimibu fawa no-
 mirruscha brahlischa ar preezigu balsi pazelt, un par winna uswarreschanu tahs
 nahwes sifnigi preezatees. Winsch apkampe, winsch skuhpstija to nomirruschu
 brahli, flaweja winnu kâ weenu uswarretaju, un ilgu laiku zittu neko isfauze, kâ
 schohs wahrdu: „Mans brahlis̄ts, tu effi uswarrejis. Mans brahlis̄ts, tu effi
 uswarrejis!“ Ar schahdu preezigu gawilefchanu, un fawu brahli skuhpstoh̄t, islaide
 pehdigi arridsan schis wezzakais brahlis to garru, noguhlees pee tahm fruh̄tim, pee
 tahs sirds fawa jaunaka brahla. — Nifemediai bija scha notiffuma dehl wehl
 dauds gaddu simtemu tas pawahrds: „ta affins-leezineeku pilsfeh̄ta to behrnu.“

(Wehl divi zittus stahstus tanni 10tâ lappâ.)

Trefchais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(To ohtru redsi 81â lappâ.)

7.

Iffatriis grehzineeks lai bes kahdas ahriegas kohpschanas pee Jesu staidas. To gribbi tu papreefsch, pirms tu Pestitaju rohkâs dohdees, kâ isgresnotees, at tad drihsti noteek, ka tu tawu grehku-wahjumu peemirsti, un to swehtibu paspehlesi, ko tu dohmaji eemantoh.

8.

To wairak mehs ar sawahm behdahm un truhkumeem pee Jesus kahjahm krihtam, un tas kahrdinatais reds, ka to Pestitaju ikreises panahkam, kad Winnu tif no wiffas firds un prahta meklejam, tad noteek, ka schis pats dwehsele flepkawa pehdigi no mums atkaphjahs un muhs eefsch meera pamett. Tad nu mehs no winna wakkâ teekam, ne zaur muhsu spehku, nedf arri tadeht, ka mehs swehti laudis buhtu, bet tas fatans no mums stahjahs tapehz, ka winnam bailes irr preefsch Deewa.

9.

Tas zilweks ween scheid laizigi laimigs warr teiktees, kas ar preeku warr zer-reht, ka winsch to muhschigu dshiwibu eemantohs.

10.

Tas gan irr teefa, ka ilgi paneffamas behdas gauschi grubtas irr un to zilweku lohti speesch; bet kad tahs behdas tif leelas paleek, ka tu nedf eefsch sewis pascha, nedf pee kahda zilweka wairs nekahdu padohmu ne warri atrast, redsi, tad tawa ustiziba us mihtu Pestitaju jo leelaka paleek, — tu juhtees jaukâ sadraudsefchanâ ar to schehligu Rungu Jesu Kristu, — un tawas behdas paleek masakas.

11.

Ta irr gohdiga un labba apnemshana, kad Kristigs zilweks apnem-mahs un salka: „Ikreis, kad pee tuwaka kahdu wainu jeb pahrkahpschanu atrohdu, gribbu es pee sewis pascha diwas wainas ar reisi useet.“

12.

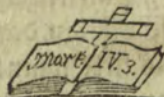
Tas irr muhsu wiff-leelakais truhkums, ka mehs wehl ihsteni paschi pee sewis ne nomannam, kas mums peetruhft.

13.

Mihla dwehsele, venihsti jel jaw schinnâ tawâ laikâ wiffu to, ko tu sinni, ka tas tew ohtrâ faulê pasufchanu un muhschigu nemeeru peenees.

Drihw drikket. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. C. E. Napierky.
No Widssemes basnijas teefas pusses: A. Baron Budberg,
basnijas teefas preefschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu=
Deewa

meem eefsch
walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

10ta lappa.

Seštã fwehdeenã preefsch Leel=deenã, 11ta Merz,

1834.

Tee masi affins=leezineeki.

(Tas pirmais stahstis irr 9ta lappã atrohdamš.)

II.

Up to laiku, kad tas Keisers Dioklezianus ar saweem palihgeem par to Dieemeru walstibu waldija, prohti no 284ta lihds 305ktam gaddam pehz Kristus dsimschanas, behdse weena gaspascha no augstas zilts, ar wahrdu Julitta, ar sawu trihs gaddus wezju dehlinu us Tarsu, Apustula Pahwula dsimschanas weetu. Winnaš dehlinam Ziriakus wahrds bija. Bet arri eefsch Tarsus schi mahte lihds ar winnaš behrninu no ta sohga tappe sakerta. Kad schis winnu prassija: no kahdas kahrtas un kahda dsimmuma winna effoht? atbildeja winna tikka: „Es esmu weena Kristiga seewa.“ Us tahdeem winnaš wahrdeem tas sohgis likke no winnaš rohkahm to behrniau atnemt un winnu neschehligi schaufst. Bet winna weenumehr tohs wahrduš fazzija: „Es esmu Kristiga seewa.“ Pa tahm starpahm bija tas sohgis to behrnu us sawu klehpi nehmis un ar wiff:wiffadeem saldeem wahrdeem to apmeerinaht melleja. Parwelti! tas behrninsch weenumehr pehz sawas mahtes skattijahs, kas arri tappe schaufsta, un ka schi weenumehr sauze, ka winna Kristigs zilweks effoht, tapat arri tas behrninsch raudadams sauze: „Es esmu weens Kristigs zilweks.“ Schee wahrdi tam neschehligam sohgam gluschi nepanessami bija. Winsch fagrahbe to behrnu pee weenas kahjas un to tik stipri pret tahm kahjahm sawa sohda:krehsta daušija, ka no ta behrna galwinas affinis un smadsenes no wiffahm puffedm abra skrehje. Ta mahte redseja scho — bet tappe ar tahdu debbestigu eepreezinaschanu un ar tahdu preeku pahrpulhsta, ka

2trais gadda-krahjums.

winna stipri un preezigi isfauze: „Pateifchana lai irr Lew, af Kungs, ka Tu mannu dehlinu preefch mannis effi pilnigu darrijs un no ta nefawihstama frohna lihds dallibu dewis!“ — Tas sohgis lifke winnas fahnus ar asseem ahkeem usraut, un tahs wahtis, ka arri winnas gurnus, ar karstu pikki apleet. Parweltsi winnai tahdu padohmu dewe, faut jel buhtu taupijufees un teem elka-deeweem uppuretu, jo tad winna no schahm mohfahm tapschoht atlaifta. „Es teem mehmeem un kurlleem elka-deeweem wis ne uppureschu,“ isfauze winna stipri; „bet es gohdaju Jesu Kristu, to weenpeedsimmuschu Deewa Dehlu, un steidsohs pee manna dehla eefsch debbesim.“ Kad nu winna no tahs tizzibas us to Kungu Jesu Kristu pawiffam nogreeschama ne bija, nozirta weens bende winnai to galwu. Bet papreefschu luhdse winna, lai winnai palautu wehl weenreis luhgt. Us faweem zekkeem nomef-damees, winna fazzija: „Es pateizu Lew, Kungs, ka Tu mannu dehlinu jaw eepreefch pee Lewis aissauzis un no schahs isnihzigas dsihwibas eefsch to muhschigu labflahschanu pee teem swehteem usnehmis effi. Ak! usnemmi jel taggad manni arridsan, un eeweddi manni, tawu nezeenigu kalponi, tawos muhschigos dsihwofkos, un leezi mannim tik laimigai tapt, ka es pee tahm gudrahm jumprawahm peefkattita tohpu, kas swehtâ kashu-nammâ ee-eet drihft, ka mans gars Tawu Tehwu, to radditaju un usturretaju wiffu leetu, lihds ar to swehtu garru flaweht warr, — amen.“

Schohs wahrduß beigusi, tas bende winnas galwu nozirte. Winnas nomiris behrns tappe ne aprakts us tahs paschas sohda weetas preefch wahrteem nomefts, ka winsch teem putneem par barribu taptu.

III.

Ne ilgi pehz tam, kad tas ar tahs perminnetas Julittes bija notizis, tappe weens Kristigs behrns no septineem gaddeem, wahrda Barulus, weenam paganiffam isohgam preefschâ wests. Ta sohga wahrds bija Asklepiades. Weens augsti flawehts mahzitaits tahs Kristigas draudses, ar wahrdu Romanus, arri ap to paschu laiku turpat bija atwests, ka tas taptu isklaufhts. Schis Romanus fazzija us to puifenu: „Mans mihlais dehts, fakk jel, kas tew labbaki leekahs, Kristu un eefsch Kristus to Tehwu gohdaht, jeb dauds deewus peefaukt?“ Bes kahdas kaweschanas un it preezigi atbildeja tas puifens: „Ta jaw irr signama leeta, ka tikkai weens weenigs Deews eefsch Kristus irr. Dauds Deewus peefaukt, to nei paschi masaki behrni stary mums nedf tizz nedf tahdu mahzibu ne usnemmi.“ Tas paganu sohgis par scho wallodu ta masa behrna tohti istruhzinajahs, un jebfchu winsch gan sawâ firdi kaunejahs, tomehr winsch ne sinnaja, ko darriht bija. Pehdigi winsch prassija: „No ka tu tad scho effi mahzijeess?“ Tas puifens atbildeja: Es esmu no mannas mahtes mahzihts, bet manna mahte no Deewa. Nu tappe ta mahte faukta, ka winna tahs mohkas sawa behrna lihdsflattitu. Winna nahze. Tas sohgis pawehleja, to behrnu pee kahjahm us augfchu zelt, un papreefch ar rohlahm ihsti

stipri fift. Pehz tam likke tas winnu nokehrbt, un tik stipri ar rikfstehm kult, ka affinis ar straumehm skrehje, un ka tahs rikfstes, ar ko winnu sitte, ar affinim aplaititas bija. Tà fakka, tee bendes paschi effoht pehdigi eefahfufchi raudaht. Wiffi raudaja, tiffai ta behrna mahte ween ne, jo wiinna par wiffu to laiku, kamehr winnas mihlu behrninu mohzija, eeksch tizzibas sawu firdi us to pagohdinaschanu ta wahrda Jesus pajehle, un us to nahkamu algu tahs swehtas muhschibas skattijahs. Kad tas behrns jaw kahdu brihdi neschehligi bija fifts, winsch fauze: Man slahpst, — dohdeet man dsert! Ta mahte, bihdamees, ka schi slahpe winnam no'eekschigahm bailehm nahfoht, sawu behrnu ar behdigu gihmi usskattija un fazzija: „mans dehs! tu taf ne bailosees, neds preeksch tahm fahpehm isiruhzinasees? Tadehl es tewi ne esmu dsendinajusi, ka tew preeksch nahwes buhtu bihteess. Kristus, tas pastahwigi wirdams awots, kas tohs sawejus ar gohdibu dsirdina, irr klahst. Tu tur drihsi nahksi, fur tu Winnu redseht warresi un no Winna dsirdinahts tapfi. Tomehr nu tew tas pats bifferis ja-dserr, ko dauds behrni eeksch Betlemes irr dschruschi.“ Pee scheem firds eepreezinadameem wahrdeem tahs mahtes tappe winnas dehs no ta swehta garra ar tahdu drohschumu un preeku peepildihst, ka winsch wiffas fahpes tahs schauschanas it meerigs panesse. Nu tappe winnam tee matti nogreesti, un wiffa ahda no galwinas nowilka. Ta mahte sawu behrnu eedrohschinaja, winnu usskubbinadama, lai tik wiffu pazeetigi zeestu, tapehz ka winna galwan drihs ar weenu jauku frohni isgresnota tapschoht. Kad tas sohgis pawehleja, ka ta behrna mehli lai isgreschoht, tad ta mahte fazzija, lai to jel darra pehz patifchanas. Tas puisens pats eeksch sewis it preezigs bija un ka no fahpehm neko sinnahst likfahs. Pehdigi tas sohgis pawehleja, to pirmit jaw peeminnetu mahzitaju Romanu ar ugguni, un to puisenu zaur sohbinu nonahweht. Ta mahte sawu affinaimu dehlinu us rohkahm nehme, un patti to ka kaujamu jehru us to sohda-weetu nesse. Labrahtigi winna sawu behrnu tam bendem nedewe, kas to no winnas atrassija. Tahs mahtes pehdigi wahrdi bija: „Dsihwo weffels, mans mihlais behrns, un kad tu tai Kristus walsiba nahksi, tad peeminni mannis, peeminni tawas mahtes!“ Tas bende zirte ar sohbinu, un ta behrnina galwanostfrehje. Bet ta mahte isplehte drihs sawu mehveli, tahs affinis un to galwan sawa mihla dehlinu fanemt, speede to galwanu pee sawas fruhst, un dseedaja Deewam par gohdu weenu pateifschanas dsesmu, fazzidama: „Ta nahwe winnu swehtiba eeweddufi, — augsti esmu es no ta Kunga zeenita! Neds Kungs, schè irr taws kalps, tawas kalpones dehs. Nemmi winnu tawas rohkas, glabba winnu tawà flehpi!“

Alf mihli behrni, paleezeet jel pee mihla Pestitaja ar tahdu paschu usizzibu pastahwoht, ka schee tschetri masi behrnini pastahweja. Deescham ir pats mafakais ar preeku wiffas mohkas warr iszeest un swehtigi mirt, kas mihlu Kungu Jesu Kristu eeksch sawas firsuinass nefs! Behrnini, mihlojeet jel To, ko jaw tik dauds behrni

mihlojuschir! Al mahzaites tahs dahrgas un swehtigas Kristus mahzibas, furru pateesibu daschi behrni ar faru nahwi irr apleezinajuschir, dauds un leelas mohkas winnu deht iszeefdami!

Dsihwoschana tahs gohdigas un tizzigas Tggauun seetwas Ello Rein.

(Winna 26ta Junius 1823schâ gaddâ eefsch Odenpech draudses ne tahli no Lehrpatas pilsehtas nomirrusi.)

Eefsch weenas no winnas paschas farakstias grahmatinas, fo tee peederrigi tahs Ello Rein pehz winnas nomirschanas usgahje, schi gohdiga seewa par faru dsihwes gahjumu un par wissu faru dsihwoschanu tâ fakka:

Es esnu 1791mâ gaddâ peedsimmusi. No paschahm masahm deenahm es nabbags behrns biju, kas eefsch leelem truhkumeem un nabbadsibâ tappu usaudsinata. Wehl ittin masa buhdama, jaw mihlam Deewam patikke, mannu tehru no schihs pasaules isfauft; tadeht es pee raddeem par behrnu aulki tappu nodohda. Al, tur bija affaru meisite ja-ehd un mannim pehz meefas un dwehseles gauschi gruhiti klahjahs. Kad nu pehz kahda laika zeenigais swehtais Gars mannim usrahdiya, ka tas Pestitais tahds effoht, kas nabbagus masus behrnus kâ tehws mihlo un kâ tehws apgahda; tad es bes mitteschanas Winnu luhdsu, kâ Winsch manni buhtu pasargajis un paglabbajis, famehr es pee Winna debbesis tiftu.

Kad es peraugu, tappu es wakkarina mahzibâ suhtita, un pirmâ reisè swehtu wakkarehdeenu baudijusi, es drusku no tahs swehtibas tahs atpestischanas zaur Jesu Kristu dabbuju mannâ firdi samanniht un drusku atskahrtu, kadehl tas wiss bija notizis, kas man pee swehta Deewa galda tappe pasneegts. Al! nu wehl es usgahju, kahdu breefsmibu un nelaimi tee grehki dsemde, — un nekur meeru warreju dabbuht. So wairak grehki eefsch mannim parahdijahs, ar jo stiprafahm tizzibas rohtahm un ar jo kârstaku mihlestibu es pee schehliga Pestitaja turrejohs. Pehz kahda laika manni pasihstami un kaimini manni it kâ sweschu zilweku turreja, fahdami manni us wissadu wihsi isfmeet, lammahd un negohdâ list. Dauds reisahm, kad manna firds no fahpehm un behdahm pahrnemta bija, es garrâ pee manna mihla Pestitaja kahjahm feidsjohs, Winnam wissas mannas kaites suhdseju, fazzidama: „Al tu mihlestiba, kas par manni krusâ sista; wissu scho kaunu un negohdu Tu jo tuhksfosch-fahrt wairak mannis deht effi zeetis, tapehz man ne klahjahs tif lohti behdatees, kaut man arri wehl wairak isfmeetu, ne kâ lihds schim.“

(Beigums schi stahsta nahkschâ lappâ.)

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. E. E. Napierky.

No Widsemmes bosnizas teefas pusses: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preckschneekawectneeks.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schobeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

11ta lappa.Peekta swehdeenâ preefsch Leel-deenas, 18ta Merz,

1834.

„Effect bes wiltus fâ ballofchi.“ Matt. 10, 16. „Ka juhs wiffâs leetâs tohpat baggatigi us wiffu weenteesibu, kas padarra, ka Deewant patefschana noteek.“ 2. Kor. 9, 11.

Dsihwofchana tahs gohdigas un tizzigas Tggauunu seewas Ello Rein.

(Zo eefskumu redsi 10ta lappâ.)

Saur ta Kunga schehlastibu notiffe, ka no ta fauna un tahm daschadahm waija-
fchanahm, ar fo es peemefleta tappu, dauds labbuma preefsch man zehlahs; jo
nu es wehl ihsteni pamohdinajohs, pareisi peeluhfoht, ka es no wiffahm tahm pahr-
fahpschanahm tihra un brihwa paliftu, fo tee man pahrmette, kas Pestitaju ne
pasihst. Gohds Winnam lai irr dohts, kas man palihdseja, wiffas mannas behdas
un nofkumschanas pee Winna kahjahm nolikt. Es warreju manna mihla Kunga
Jesús rohkas tapat padohstees, fâ behrninsch sawai mahtei ustizzahs, un redsi, es
meera fahrtâ atraddohs.

10ta August deenâ ta 1810ta gadda es ar sawu mihfu wihru Rein tappu fa-
laulata. Mehsh ar weenteesibu apnehmamees, sawu laulibu eefsch ta Kunga wahrda
usnemt un eefsch ta pascha lihds gallam pastahweht, un ar it pasemmigahm firdim
Winnu kuhdsam, faut jel Winsch pats scho muhsu apnemfchanu buhtu swehtijis.
Tas mihlais Jesús scho muhsu luhgschanu arri paklausija, mums palihdsedams,
fa mehsh eefsch Kristligas bihjaschanas warrejam pastahweht. Us tahdu wihsi mums
isdewahs, it mihligâ fahrtâ eefsch muhsu laulibas dsihwoht, jebfchu mums leeli
truhfumi eefsch laizigahm leetahm peespeedahs un mehsh lohti nabbagi laudis bijam.
Bet tas Kungs, peetizzigs un schehligs buhdams, mums palihdseja, arri scho behdu
pazeest, fa mehsh faunâ ne palikkam. Pehz kahda laika mihlais Pestitais mums
weenu behrninu ustizzēja. Nu man affal jaunahs raises un behdas wirfû speedahs,
2^{trais} gadda-krahjums.

it fewifchki zaur teem wezzakeem manna wihra, kas manni tahs leelas nabbadsibas dehl gauschi islammaja; jo es ne spehju schim mannam pirmam behrninam nedf kahdu auitinu, nedf kreklinu sagahdaht. Ar affarahm es sawam mihlam wihram suhdseju, ka tee wezzaki manni lohti lammajoht, bet winsch man luhdse, kaut jel scho behdu ar lehnprahribu buhtu panessusi, gan mihlais Pestitais wissu par labbu buhschoht iswest; un to ar behrna prahru darridama, redsi! ta Runga meers atkal mannâ sirdi atnahje.

Zanni 1811tâ un 1812tâ gaddâ tas Kungs mums wairak palihdseja, ne ka mehš no Winna spehjam isluhgtees jeb sagaidiht, jo Winsch muhsu nabbadsibu tik lohti swehtija, ka mehš par to it lohti tappam apfauneti, un dsittâ sirds semmoschanâ Winnu teizam un flawejam.

1813tâ gaddâ tappu es ar sawu wihru isredseti peepalihdseht, ka ta atsihschana stary Iggauneem muhsu aprinki wairumâ eetu. Par to mehš gauschi apfauneti bijam, un muhsu faktinâ zellōs mesdamees, tam Rungam muhsu wahjibas un truhkumus ar affarahm suhdsejam, zaur ko mums tahds preeks nahje, zif spehdami pee ta swehtiga darba tahs dwehselu apkohpschanas peepalihdseht. Es ar daschahm jaunahm meitinahm darbojohs, un zif warredama mefleju, winnu sirdis tam Rungam peewest. Es ar winnahm sagahjohs, ka behrns ar behrneem; zif fapratu, es winnas pamohdinaju, ar peetizzigahm sirdim pee mihka Pestitaja turretees, jo wiss mans prahts us to pastahweja, Winnam kalpoht, kas man bes mehra bija scheloijs.

1819tâ gaddâ muhsu dsihwes-ehka ar ugguns-grehka aisgahje. Tas ugguns tuhli no pascha eefahkuma tik leels un breefmigs fazehlahs, ka winnu pagallam ne warreja isdseht. Zaur to isbihshanu mehš abbi it wahji un slimmi palikkam. Ne ilgi peh; tam muhsu pussē leela lohpu-sehrga bija, un arri mums wissi muhsu lohpi apsprahge. Bet arri schihs behdas wissas mehš ka weenâ nastinâ fahscham, to pee muhsu Pestitaja kahjahm nolikkam un fazzijam: „Darri, mihlais schehligais Deews, ar mums, taweem nabbageem kalpeem, ka Lew patihk!“ Muhscham ne peemirfischu ta Runga schehlasribu, kas muhsu sagraustas sirdis eepreezinaja. Zanni paschâ gaddâ wissas muhsu drehbes, ko ugguns ne bija aprihjis, tappe nosagtas. Ir tahs pamesdami, mehš nu ka ar muhsu affarahm apgehrebamees. Bet tomehr tas Kungs palihdseja, arri schihs behdas panest. Winna schelodamu apgahdashanu sagaididami, Winsch arri ne kawejahs muhs apmeerinahht. 1820tâ gaddâ weenâ tumschâ waffarâ, kad es ar sawu wihru us mahjahm brauzam, gaddijahs, ka mehš drusku no zella nogreesamees un us kahdu sfrastu usbrauzam; tee wahgi no frauja semmē gahsahs, es us sawu galwu frittu un tee wahgi mannim wirsu. Es tik breefmigi fasittohs, ka es dauds deenas bes wallodas semmē gulleju, un jaw dohmaju, ka tas Kungs manni no schihs behdu eeleijas buhschoht isfaukt. Bet mans mihlais wihrs un manni tschetri sifki masi behrnini deenas un naktis apfahrt mannu gustu raudaja; — tas Kungs winnu affaras usluhfoja, un redsi, es atkal

pazehlohs. Ap to 1821 mu gaddu man un mannam wihram tahda pawehleschana tappe dohta, teem behrneem tanni zeemati, fur mehs dsihwojam, peeskattih. Muhsu abbeju apnemschana tahda bija, jo deenas jo wairaf tam Kungam par gohdu buht, tadeht mehs ar leelu preeku darbojamees, tohs behrnius Tam peewest, kas tohs labpraht swehti un teem debbes-walsibas preekus irr apsohlijis.

Weenâ swehdeenâ mans wihrs ar mannim nogahje us kahdu weetu, fur tas Kungs ar dseedaschanu un Deewa wahrdeem tohp pagohdinahs. Turpat arri divi wihri bija atnahkufchi, kas us wiolehem mahzeja meldinas spehleht. Kad nu mehs peenahjam, schee ar teem dseedatajeem to jauku dseefmu usnehme: „Ak Jerusaleme, mohdees.“

Ak, kahdu preeku es baudiju, kad scho dseefmu us tahdu wihsi dsirdeju; man prahtâ tuhliit schihs dohmas schahwahs, tapat jaukâ debbes-walsibâ tas wissu schehligais Kungs un Deews no nekkaitameem tuhstoschu tuhstoscheem swehteem ar flawas dseefmahm tohp pagohdinahs.

Scho paschu deenu es, kamehr dsihwofchu, weenumehr ar leelu preeku peeminneschu; — no taks deenas manna sirds us to ween dohmaja: „ak kaut jel tur buhtu, fur swehti engeli ta Kunga schehlastibu apdseed.“ Nu jaw kamehr kahdu laiku lohti wahja un nespehziga esmu palikkufi un juhtu, ka tas Kungs manni drihs no meefas-faitehm atraishs.

Tik tahli winna patti sawu dsihwes-gahjumu ussimejusi. Winnas wihrs wehl scho par sawu seewu Ello fakka:

Es ar mannu mihtu seewu it preezigâ fahrtâ dsihwoju, mehs ar ta Kunga palihgu pastahwigâ weenprahtibâ atraddamees. Kad winnas wahjums leelaks fazehlahs, es to Kungu luhdsu, kaut jel buhtu scho mannu mihtu laulatu draugu us-turrejis, bet Winnam patikkahs, scho sawu behrnu pee sewis usnemt. Kad schi manna seewina manni it lohti behdigu un noskummuschu redseja, un winnas spehki nobeidsahs, tad winna pehdigi wehl us mannim fazzija: „Ak mihlais wihrs, luhdsams ne uskawe manni jel ilgati sche palikt; redsi, tas Kungs mannis gaida, fazzidams: „fataisees!“ Ta fena gaidita fundina nu irr peenahkufi. Es ne warru ilgati uskawetees, man jasteidsahs pee ta Kunga waffarineem kluht; man ne grihbahs wairs sche palikt.“ To runnajusi, winna manni un tohs behrnius apkampe, mums ar Deewu fazzidama. Winna sawâ gultâ atlaidahs un saldâ meega apguhlusees, winna no mums ischschihrahs.

Ar leelu raudaschanu un kleegechanu mehs winnu apstahjam; jo teem tschetreem maseem behrneem mihtas mahtes wairs ne bija, kas tohs kohpe un winnus eepreezinaja. Tas Kungs pats mannas sirds noskumschanu irr redsejis, kad mehs winnas isdsiffuschus kaulus kappâ celaidam; — Winsch mannas un mannu behrniu affaras irr skaitijis, fo mehs pee winnas behrechm un wehl ilgu laiku pehz tam effam islehjufchi.

Wissur fur es eemu, un pee katra darba, fo es strahdaju, weenumehr manna

mihla feewina man kà preeksch azzim stahjahs, jo winnas mihlestibu, winnas labbu un skaidru apkohpschanu nekad ne warreschu peemirft.

Tas ir pateefigs wahrds, fo es wiffu kauschu preekschâ apleezinaju, prohti: „Iai arri buhtu weenam pahram laulatu kauschu, Deews sinna kahds leels truhkums usspeedees un leela nabbdadsiba ja-zeesch, bet winnu starpâ pateefiga mihlestiba atrohдахs, un winnu abbeju firdis eeksch ta Kunga pateefi faeetahs, tad to-mehr ta faule tahs Jesus mihlestibas pahr winneem spihd un Deewa meers no tah-deem laulateem nekad ne atstahjahs.“

Salamans fakka: „Kas weenu feewu atrohd, tas atrohd labbumu, un smel-tahs schehlafstibu no ta Kunga.“ (Gal. fak. w. 18, 22.)

P e e m i n n e s c h a n a.

Zaw isgahjuschâ gadda-krähjumâ scho sinnu, Stâ lappâ, irr peeminnehts, ka diwas grahmatinas irr tappuschas sagahdatas, kas tizzigai dwehselei palihds, scho apwehtitu laiku, kas tai peeminneschanai tahs zeeschanas un mirschanas muhsu schehliga Kunga Jesus Kristus irr nowehleta, ittin jankâ un apwehtidamâ baudischanâ pawaddiht. Za weena no schahm grahmatinahm irr fauzama: „Tahs pehdigas Zilweka-Dehla deenas.“ Eeksch schihß grahmatinas atrohдахs wifs, fo tee tschetri preezas-mahzitaji, par ta mihla Pestitaja pehdigahm runnahm stahsta, kâ arri par Winna zeeschanu un nahwi, Winna augscham-zeeschanu no mirroneem un debbes-braukschanu. Schi patti grahmatina eeseeta makfa 15 kap. sudr. naudas. Za ohtra grahmatina, eeksch kurras swehtas dseefmas par tahm pehdigahm Zilweka-Dehla deenahm atrohдахs, kas ar zihperehm irr peesihmetas, ka tahs paschas pa starpahm, tohs stahstus par muhsu Pestitaja pehdigahm deenahm lassohft, firds-pazillaschanas dehl warr dseedahft, atfal ar wahki tif 5 kap. sudr. naud. makfa. Schahs abbas grahmata warr dabhuht pirft: Nihgâ Lesewiz kunga apteeki, us pascha massalu: un kungu-eclu stuhra; un Widsemme: Jaun-Wellê, Naunas basnizas-muischâ, Ungur-muischâ un arri Straupes basnizas-muischâ.

Pee trescha krahjuma peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redji Nr. 9.)

14.

Dohdees, af zilweks, nupat schinni azzumirkli tawam Deewam un Kungam, jo tu ne sinni, woi nahkoshâ azzumirkli to wehl spehßi; jo kamehr tu wehl tâ turrees, pats kâ ihsteni ne sinnadams, us kahdu pussi buhtu greefees, nahk nahwe, — un af! tad buhtu par wehlu.

Wrihw drikket. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napierky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

A. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-wectneekâ.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walfstibas.

Jesús Kristus waffar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

12ta lappa.Zettortá fwehdeená preefsch Leel=deenás, 25ta Merz,

1834.

„Wiffem notezóht leet's irr tahs Deewa bihjaschanas noslehpums: Deews irr parahdih's meesá.“ 1 Tim. 3, 16. „Maria fazzija: Medsi es esmu ta Runga kalpone, lai man noteef, ká tu fazzijis effi. — Zo Winsch irr sawas kalpones semmibu usluhkojis, redsi, pchz schim manni fwehtigu teiks wiffi behrnu behrni.“ Luth. 1, 38. 48.

Kahda peemineschana us Marias passuddinaschanas deenu.

La Marias passuddinaschanas deena zaur to sechlastibu muhsu augsti teizama un zeenita Runga un Keisera Nikolaja ta pirma, tahm appafsch winna walfstibas buhdamahm pee Lutterifkas basnizas fahrtas peederrigahm draudsehm, atk al parweenu augsti fwehtijamu fwehtku deenu irr eezelta. Echo paschu ká no jauna par tahdu peemineschanas deenu usnemdami, ka ta Deewa apsohlischana irr peepildita, prohti, ka zaur seewas fehflu ta wella walfstiba un winna darbi tapschoht isahrditi¹⁾, lai tad nu to apfwehtitu jumprawu Mariu muhsu garra azzim preefschâ zellam, ka meh's redsetu un atsihtu, ka winna teescham zeeniga bijusi, ka Deews winnu par to mah'ti ta pasaul'es Pestitaju isredseja, un ka winna wiffahm Kristigahm dwehseleh'm par fwehtigu preefsch-sihmi tahs Deewam patihkamas tizzibas irr palifkusi. — Weens gohdigs un tizzigs draudses mah'zitais Wahzsemme, wahrda Mahrtin Boos, kas jaw 29ta August deenâ 1825ta gaddâ irr nomirris, par to jumprawu Mariu sehahdu skais'tu leezibu irr demis, muhs wiffus us labbu skaidru tizzibu eefsch Jesu Kristu stubbinadams. Winsch fakka:

Kadeht Maria, Jesus muhsu Pestitaja mahte, tahda apfwehtita un augsti gohdinata bijusi, ka winna starp wiffahm seewahm tappe isredseta, ka no winnas am pasaul'es Pestitajam bija peedsimt? Laikam tadeht, ka winna no wiffas firds un prahta tizziga bijusi, ká jaw winnas raddineeze Elisabet apleezinaja, kas fazzija: „Swehtiga effi tu tizziga.“²⁾ Maria tizzeja eefsch to pasaul'es Pestitaju, tapeh'z winna fwehtiga bija un derriga us muhschigu dsihwoschanu. Warr buht,

¹⁾ 1. Mohf. gr. 3, 15. 1. Jah. 3, 8. — ²⁾ Luth. 1, 45.

2trais gadda-trahjums.

ka daschas seewas un jumprawas un lihds ar winnahm wehl dauds zittas dwehfeles dohma un salka: „Arri mehš eefsch to pafaules Pestitaju tizzam un tomehr nedf tahdas swehtigas, nedf tahdas gohdinatas effam, kà Maria!“ Schis truhkums zaur to nahf, ka tahs wiffas zaur aifihfchanu tahs pateefibas un eefsch weenteefigas tizzibas wehl ne irr atdsimmufchas. Maria tik preezigi, stipri un pateefigi eefsch to lauschu apshehlneeku tizzeja, ka winna, no lihgsmibas pahremta, fazzija: „Manna dwehfele teiz augsti to Kungu, un mans gars preezajahs Deewa manna Pestitaja; — jo tas spehzigais leelas leetas pee mannis irr darrijis, un swehts irr winna wahrds.¹⁾“ Ak, woi taggadin wehl starp seewahm, kà arri starp wiffahm zittahm frisiitahm dwehfelehm gan tahdu preezigu, weenteefigu tizzibu us to paschu apshehlneeku wiffu lauschu atrohd, kas padarritu, kà winnu gars Deewam sawam Pestitajam dseedatu un eefsch Winna ween preezatohs? Ak, woi ne irr useetams, ka starp paschahm labbakahm un mihtakahm dwehfelehm leels pulks tahdu irr, kurru tizziba nespehzigu un teescham kà klibbodama irr, zaur ko noteef, ka tahs weenumehr wehl tahdas nofkummufchas isleekahs, tadeht, ka winnas pahrlieku no laizigahm raisehm laujahs apspeestees, — tadeht ka winnas no wiffas firds un no wiffa prahta to padohmu ne peenemm, kas tà skann: „Tizzi jel eefsch to Kungu Jesu Kristu, tad tu un wifs tawš nams muhschigi dshiwohs.“²⁾

Maria, muhsu Pestitaja mahte, ta par schauru zellu pee teem schaureem wahrteem steidsahs,³⁾ kas dwehfeli us dshiwibu eelaisch; — ak Deewam shehl, muhsu laikōs dauds, teescham dauds dwehfelu par to schauru zellu un par teem schaureem wahrteem ne mefle, sawa Kunga preekà ee-eet; prohti, winneem ne grihbahs nedf taisneem, nedf swehteem, nedf eepreezinateem, nedf apswehtiteem buht zaur to tizzibu eefsch Jesu Kristu, kas tahdu laimi un swehtibu ar sawu zeeschanu un ar sawu ruhktu nahwi pee krusa kohka irr nopelnijis. Winneem grihbahs, par zittu zellu un par zitteem wahrteem ee-eet debbes: dshiwokōs. Winni katris ferw pascham par Pestitaju, par Deewa: jehru grihb palikt, kas sawu grehku sohdu panemm un pee mallas bihd. Winni dohma jaw no grehkeem schkihstitees un no tahm isbailehm, ko grehki dsemde, attrattitees, kad winni bes kahdas dshiwahs tizzibas kahdas reises par gaddu game, pee bikts pee-eet, nabbageem kahdas dahwaninas dohd, un wehl daschu zittu labbu darbinu darra, Deewa bauflus tik tahli turredami, kà winneem pascheem eegrihbahs. Wiffas schihs leetas gan zilweku azzis labbas leetas irr; bet tomehr, ak mihta dwehfele, ne peemirsti, ka bes ihstenas tizzibas eefsch Jesu Kristu, un bes stipras palaufchanas us Winna palihgu, tew muhscham ne isdohfees, tohs Deewa bauflus it pilnigi paklaufiht nedf padarriht.

Ne tadeht, ka Maria buhtu gamejusi, jeb ar sawu paschu spehku wiffu it pilnigi darrijusi, ko Deewa baufli pawehf, tohp winna no Elisabetes par swehtigu flaweta, bet tadeht, ka winna irr tizzejusi un ar behrnischkigu firdi eefsch sawa Deewa un radditaja prahta padewusees, fazzidama: „Lai man noteef, kà Tu effi fazzijis.“⁴⁾ Ja tas warretu notikt, ka zilweks ar dahwanahm, ko winsch nabbageem dohd, jeb ar kahdeem zitteem uppureem Deewa labbu patiffchanu warretu

¹⁾ Luth. 1, 46. 47. 49. — ²⁾ Apust. d. 16, 31. — ³⁾ Matt. 7, 14. — ⁴⁾ Luth. 1, 38.

eepirktees, un zaur tahdahm leetahm swehts tapt, tad gan Elisabete parwelti Mariu par swehtigu buhtu nosaukusi, jo redsi, Maria bija tik lohti nabbadsite, ka tai neds padohma, neds eespehschanas bija, ka ta zittur ruhmi buhtu nehmukses, to pasaules Pestitaju dsemdeht, ne ka lohpu kuhiti. Zeescham zilweks neds ar sawu paschu spehku neds zaur saweem labbeem darbeem ne warr swehts tapt; jo kad tas ta warretu notikt, tad jaw nekahda wajadsiba buhtu bijusi, ka Deewa-Dehls no debbes-angstibas zilweku fahrtâ eelaidahs, tapeh; ka zilweki sawas paschas taisnibas un skaidribas dehls, bes Jesus zeeschanas un mirschanas, labbi gan warretu peetikt. Bet kur tas zilweks atrohdams, kas ne buhtu pret Deewa bauksleem grehkojis, un kur irr tas zilweks, kas warretu teiktees, ka tas Deewa gihmis eeksch winna zaur grehkeem ne buhtu tappis sakehsihits? — Tas irr pateesigs wahrds: „Kur ne irr nekahda starpiba: jo wissi irr grehkojuschi, un teem truhkst ta teikschana preeksch Deewa“¹⁾ Kad nu sinnams irr, ka aklis aklam zektu ne warr rahdiht, jo tee abbi kritihis bedre,²⁾ tad arri gan saprohtams, ka tahds, kas pats pasuschanu pelnahs, ohtru ne warr atpesiht, neds grehziineeks war grehziineekam palihdseht, ka tas no pelnitas sohdbibas waktâ tiftu! — Neds, tadeht ta Zilweka-Dehls irr nahzis, ka Winsch mekletu un swehtu darritu to, kas pasuddis;³⁾ — tadeht schis Deewa- un Zilweka-Dehls, Jesus Kristus, saweem mahzeekleem un Apustuleem pawehlejis, fazzidams: „cita un darrait par mahzeekleem wissus laudis, tohs kristidami eeksch ta wahrda Deewa ta Zehwa, un ta Dehla un ta swehta Garra, — tohs mahzidami turreht wissu, ko es jums esmu pawehlejis“⁴⁾ — un turflaht wehlschohs lohti swarrigus wahrds peeminn, prohti: „kas tizz un tohp kristihis, tas taps swehts, bet kas ne tizz, tas taps pasuddinahs.“⁵⁾

Kur tad ihstas tizzibas irr, tur arridsan eespehschana, tohs Deewa baukslus turreht un labbus darbus strahdaht; jo ta dsihwa un pateesiga tizziba eeksch to Rungu Jesu Kristu zaur to mihlestibu irr spehzig;⁶⁾ ja tad winna tahda ne irr, tad ta tizziba irr wiltiga, ka tas Apustuls rahda, kas sakka: „ja man tizziba buhtu, ta, ka es warretu kalnus pahrstahdiht, un man ne buhtu ta mihlestiba, tad es esmu neneeka.“⁷⁾ Labs kohks neds labbus auglus, bet kad labbus auglus pee kohka ne atrohd, tad winsch irr ispuis.⁸⁾ Deewa preekscha wiss, kas no zilwekeem nahk, neko ne spehji, bet tik ween jauns raddijums eeksch Kristus Jesus;⁹⁾ jo kas zaur kristibu appaksch swehta Garra waddischanas paleek, tas ween war ee-eet Deewa walsiba,¹⁰⁾ tapeh; ka winna tizziba zaur mihlestibu weenteesiga un dsihwa irr.

Tahda bija tahs jumprawas Marias un wissu Apustulu tizziba, un tahda patti winna pee wisseem Deewa behrneem katra laikâ israhdahs. Zilweki, kam tahdas tizzibas ne irr, teem arri sirds nekad naw ihsti preeziga, neds winna irr meeriga, neds taisnota, neds apswehtita. Schee tad ween tizz, ka Deews tas Zehws effoht, kad us laukeem un druwâs it resnas wahrpas reds un kad schkühnds un klehtis papilnam irr labbiba un zittas pree pahrtihschanas wajadsigas leetas. Bet ka schis pats Deews zaur sawu neisidibbinajamu schehlastibu arri pasaulei par Pestitaju

¹⁾ Recm. 3, 23. — ²⁾ Lufk. 6, 39. — ³⁾ Lufk. 19, 10. — ⁴⁾ Matt. 28, 19. 20. — ⁵⁾ Mark. 16. 16.

⁶⁾ Gal. 5, 6. — ⁷⁾ 1. Kor. 13, 2. — ⁸⁾ Matt. 7, 17. 18. — ⁹⁾ Gal. 6, 15. — ¹⁰⁾ Johu. 3, 5.

eefsch ta Kunga Jesus Kristus irr palizzis, to winni ne warr, un zitti arri ne gribb, tiz-
zehl. Tapeh3 winni preefsch nahwes tik warren bailojahs, un winneem nekahda pree-
ziga ustizziba us to pastara teesu ne irr, un tas ne warr zittadi buht; jo winni ka swe-
schineeki un prettineeki pret Jesu turrabs, jeb teem nahzabs Winnu, ka sawu wiff-
mih-
faku draugu zeenih3 un mihloht. Bet tas ween warr notift, kad swehtais Gars win-
nus mahza, to Kungu Jesu Kristu atsicht; jo ko zilweks bes swehta Garra waddischanas
eefsch debbes-leetahm mahzabs, tas irr tuffschi wahrdi, bes spehka un bes dsihwibas.

Kad Maria, muhsu Pestitaja mahte, pee Winna kruska stahweja, un redseja, kah-
das breefmigas nahwes-mohkas Winsch zeete, un dsirdeja, ka Winsch brehze, „mans
Deews, mans Deews, kapeh3 tu manni essi atstahjis“¹⁾, tad laikam winnas firds arri
buh3 lohti noskummusi bijusi, jo kurras mahtes firds warretu nebehdiga buht, kad win-
nas wiff-mihlakais behrns besgalligas behdas un mohkas zeesch. Bet tomehr meh3
ne lassam, ka winna no tahdeem schehluneem un firds-fahpehm buhtu pahremta bi-
jusi, ka ne buhtu sinnajusi fur twertees; meh3 winnu ne redsam apfahrt sfreenoht, blau-
damu un brehfdamu par to netaisnibu, ko winnas dehlam no Zuhdeem bija japanes.
Meh3 redsam, ka Maria it kluffu un ar ustizzigu firdi pee Jesus kruska stahweja, jo winna
no pascha eefahkta laika, kad Jesus peedsomme, wiffus wahrdu3 paturreja, kas par
Winnu tappe runnati, tohs sawa firdi apdohmadama;²⁾ un nu wehl, kad schis win-
nas dehl3 pee kruska bija peekalts, tohs wahrdu3 ispratte, ko Winsch, 12 gaddus wez3
buhdams, us winnu fazzija, kad winna to ar fahpehm bija meklejusi, peeminne-
dams: „kam juhs manni meklejuschi? Woi ne sinnajat, ka man eefsch manna Zehwa leetahm
ja darbojahs?“³⁾ E pee kruska stahwedama, winna nu reds, ka ta Zehwa prahts tohp
peepildih3, winna reds ta nenoseedsiga jehra affinis, ka tahs dehl pasaules atpestischanas
ar straumehm tekk, un laikam atminnejahs us teem wahrdeem, ko ziffahrt Engelis Zah-
sepam sluddinaja, fazzidams: „Zahsep, tu Dahwida dehl3, ne bihstees Mariu pee sewim-
nem; jo kas eefsch tahs dsimmis, tas irr no swehta Garra, un winna dsemdehs Dehlu,
to tew buhs Jesus wahrda faukt: jo winsch ispestih3 saw us laudis no
winnu grehkeem“⁴⁾ Marias firds zaur tizzibu tappe saturreta un eepreezinata,
ka ta ne satruhke, bet ka winna spehje, wiffu to panest, kas ar winnas dehlu notiffe.

Alf, tahdu tizzibu retti useetam muhsu deenas, bet tahs netizzibas nelabbi augli
wiffur wehl rahdahs, sewischki arri tad, kad zilweki taisahs, to swehtu wakkar-
ehdeenu
baudiht. Winnu firds ne warr meeriga palikt, neds winneem ta manta nahk, ka winni
atminnedamees us Kristus zeeschanu, mirschanu, augscham-zelschanu un pa-
augstina-
fchanu debbesis, warretu eepreezinatees un zaur Jesu Kristu taisnoti un apswehtiti kluht;
bet tas nahk zaur to netizzibu.

Kaut jel Deews par mums wisseem apschelotohs, un mums palihdsetu, it dsihwu
un skaidru tizzibu usnem! jo teescham zits padohms nekahds ne irr, zaur ko warretu
taisni un swehti tapt, ka ta dsihwa tizziba, ka Jesus Kristus mums ar sawu zeeschanu
un mirschanu grehku peedohschanu irx nopelnijis. Palihdsi pats, mihlais Jesus, ka ir
meh3 tahdu dsihwu tizzibu us Lewi zaur swehtu Garru usnemmam, kahdu tawi pirmi
draugi un lihds ar winneem arri ta isredseta jumprawa turreja; — af, istaisi Tu pats
winnus wiffus mums par mihleem peeminnejameem wadditajeem, — kurru tizzibai
mums buhs-pakkal dsihtees,⁵⁾ amen, amen.

¹⁾ Matt. 27, 46. — ²⁾ Luth. 2, 49. — ³⁾ Matt. 2, 49. — ⁴⁾ Matt. 1, 20, 21. — ⁵⁾ Ebr. 13, 7.

Brihw drikkelt. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. E. E. Napieršky.

No Widsemes basnizas teefas pusses: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preefschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus waktar un schodeen tas patš, un muhschigl-
Ebreer: 13, 8.

13^a lappa.

Trefchã swebdeenã preefsch Leel=deenas, 1ma April,

1834.

„Deewš stahw eefsch ta SIPPWA DEEWU draudses, winsch irr sohgis starp teem
deeweem.“ Dahw. ds. 82, 1.

D e f m i t a n o d a k k a

tahš isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.

Ta Kristiga draudse pehz basnizas-tehwu ¹⁾ laikeem lihds 814tam gaddam pehz
Kristus peedsimschanas.

P i r m a i s g a b b a l s.

Tas Reemeru Keisers Konstantins pirmais to Kristus draudsi it lohti apfarga, un
patš par kristitu zilweku paleek.

Ur schehliga Deewa palihgu tad nu gribbam schinni desmitã nodakkã usfahkt attal
isstahstih, kã tai Kristus draudsei, kas zaur 306scheem gaddeem appafsch pastah-
wigahm waijaschanahm it zeefchi tappe turreta, turplikam wehl irr klahjees. Ta
Reemeru walstiba til lohti bija isplattijusees, un us winnas til dauds swefchas
tautas usspeedahs, gribbedamas no schihs walstibas preefsch fewim kahdu lab-
bumu isdsiht, ka weens weenigais Keisers, pee tahdas breefmigas paganiskas buh-
schanas, kahda winna tannis laikos bija, teescham ne eespehje, neds wiffu to
walstibu pahrluhkoh, neds wianu us wiffahm mallahm prett eenaidneeku usmahf-
schanahm apfargah. Tadeht tas Keisers Dioklezianus, kas lihds 305tam gad-
dam waldija, few par palihgu weenu beedru, kas lihds Keisers bija, eezehle. Schee
abbi, katris appafsch fewi, wehl palihgus turreja, starp kurreem weens ar wahrdu

¹⁾ Kahdi wihri par Kristigas basnizas-tehweem tohp faukti, to dabbu lassihst pirma gadda-
krahjumã scho sinnu, 202trã lappas stuhrà.
2trais gadda-krahjums.

Konstantius bija, kas par tahm Reemeru walsstibas dallahm sinnaja, fur tagga-
 dia Engellenderu, Sprantschu un Spanieru semme atrohdahs. Schis pats Kon-
 stantius, ar pawahrdu Klorus, us teem krisiteem laudim ittin labbu prahtu turreja,
 un dauds ne truhke, ka winsch arri pats par Kristitu zilweku buhtu palizzis. No
 winna irr sinnam, ka winsch tohs elka-deewus ne zeenija, un sawa firdi to wee-
 nigu Deewu, debbes un semmes radditaju, pagohdinaja, un ka winsch eefsch sa-
 was namma kalposchanas dauds krisitus laudis turreja, ir tahdus, kas to Ewan-
 geliumu pasluddinaja un wiffu lauschu preefscha to mihtu Pestitaju peesauze, ka tas
 scho Konstantiu buhtu swehtijis. Schim pascham Konstantium Klorum weens
 dehls bija, ar wahrdu Konstantins, kas jaw no paschas jaunibas it gudrs un ap-
 dohmigs kungs bija, un tadeht it skaidri noredseja, ka pee teem laudim, kas eefsch
 Jesu tizzeja, dauds wairak swehtibas, firds-eepreezinafchanas un labbas dsihwo-
 schanas atraddahs, ne ka pee teem, kas pee paganiskas kahrtas pastahweja. Zeb-
 schu Konstantins wehl ne bija ka zauri nemts un it dsihwi pahreezinahs no tahs
 pateesibas tahs Jesus mahzibas, tad tomehr winna firds us to Kristigu lauschu
 pussi neffahs, un winsch labpraht pee sewis usnehme wiffus, kas tahs wajiascha-
 nas deht, ar ko tee zitti walditaji par tahm zittahm Reemeru walsstibas teefahm to
 Kristus draudsi neschelligi wajajaja, pee winna nahze, glahbschanu un meeru mekle-
 dami.

Kad nu winna Zehws, tas jaw peeminnehts Konstantius Klorus, tanni 306ta
 gadda pehz Kristus peedsimschanas nomirre, tad winna dehls Konstantins no ta
 karra-spehka par pilnigu Keiseru tappe eezelts. Tas teem zitteem ne patikke, un
 tadeht breefmigs karsch starp winneem fagehlahs. Eusebius, kas tohs notikkumus
 eefsch tahs Kristigas draudses no pascha eefahkuma irr usihmejis, un kas ap to
 laiku ta Konstantina dsihwoja, stahsta, ka Keisers Konstantins leelas behdas zaur
 to karru, kas nu bija fagehles, effoht eekrittis. Winsch labpraht buhtu tam Dee-
 wam ustizzejis, ko tee krisiti laudis peesauze, bet eepreefsch winnam eegribbejahs,
 kautkahdu sihmi redseht, kas winnam apleezinatu, ka Deews winna luhgschanas
 gribsocht paklausiht. Winsch tadeht no wiffas firds Deewu peeluhdse, un redsi,
 Deews winnu nepaklausitu ne pamette. Weena deena, kad Konstantins ar sawu
 karra spehku us zetta bija un faule pehz puss-deenas it labbi spihdeja, winsch gaisa to
 sihmi ta krussta eeraudsija lihds ar scheem wahrdeem: „Zaur to tew buhs uswar-
 reht.“ Winsch pats un wiff winna karra-spehks par scho sihmi tohti isbrihniyahs.
 Tas Keisers wiffu, ko winsch bija redsehts, klussiba pee sewis pahrdohmaja, un ta
 tas notikke, ka tanni nakti pehz tam, winnam Kristus sapis parahdijahs ar to
 paschu krussta sihmi, winnam pawehledams, ka lai to krusstu eeseekoht par sihmi
 eefsch saweem karrogeem. Winsch scho pawehleschanu paklausija, un tuhli eefsch
 wiffeem karrogeem sawa karra-spehka to krusstu eelikke. Konstantins, kas lihds
 schim no tahs ihstenas Jesus mahzibas neko ne sinnaja, taggad tohs Kristigus mah-
 zitajus prassija, kas tas Kristus par tahdu Deewu effoht, un ko tas krussts apsih-

mejoht. Schee winnam pasluddinaja, ka Kristus tas Dehls ta weeniga dsihwa Deewa effoht, un ka tas frusts, fo winsch redsejis, tahda sihme effoht, kas rahda, ka Kristus to nahwi uswarrejis. Turklaht schee tam Keiseram isstahstija to labklahschanu un to swehtibu tahs nahkamas dsihwoschanas, un ka Kristus ateeschoht pastara deena teefah tohs dsihwus un mirruschus. No ta laika schis pats Keisers Konstantins no wiffas firds to Kristigu tizzibu zeenija, un pirmais walditais un Keisers bija, kas to Kristigu draudsi prett tahm breefsmigahm wajiaschanahm, fo ta lihds tam laikam bija iszeetusi, un wehl daschds stuhros tahs Reemeru walsstibas pahrzeete, apfargaja. Winsch pats eefsch teem swehteem Deewa raksteem lassija, un kamehr winsch dsihwoja, winsch tohs mahzitajus un gannus tahs Kristigas draudses schehloja un mihloja. Tas pirmais no teem lihds Reesereem, wahrda Massenzjus, tappe uswarrehts, un ne spehje ilgaki tam Konstantinam pretti turretees; jo winna farraspehks ar teem jauneem farrogeem it spehzigis bija. Nohmas pilsechtâ eenahjis, winsch ap to 313tu gaddu pehz Kristus dsimschanas pawehleja, ka pahr wiffu Reemeru walsstibu tohs kristitus laudis wairs ne bija wajiaht, bet winneem laut pilnâ meerâ sawu Kungu un Pestitau pagohdinahht. Winsch likke Kristigas basnijas ustaisiht, un fur warredams nabbageem dauds sabba darrija. Tohs bisskapus un draudses wezzakus un kohpejus winsch pamohdinaja, lai jel sanahktu aprunnatees, ka warretu jo labbaki to Kristus draudsi apkohpt. Winsch pats arri nogahje tanni weeta, fur schee bija sapulzinajuschees, un zil warredams gahdaja, ka tahs basnijas tappe isgresnotas.

Teem kristiteem laudim, kas eefsch Ahas bija, ap to laiku wehlnesahda atweeglinafehana un atraisfehana no behdahm ne bija nahkusi. Jo tur weens lihds Keisers, ar wahrdu Lizinius, waldija, kas no paganiskas ne-atsihshanas pahrnemts, to Kristus draudsi wajijaja. Winsch sawa teefa teem draudses kohpejeem ne lahwe fa-eetees dehl farunnaschanas, ka to draudsi jo labbaki warretu apgahdaht, wiffus kalpotajus eefsch sawa namma, kas kristiti bija, winsch aisdinne, un arri tohs farra-wihrus atlaide, kas elka-deeweem ne gribbeja uppureht. Winsch dauds bisskapus likke nomaitahht un Kristigas basnijas ispehstihht, ka akmins us akminu ne palikke. Wiff wairak winsch eefsch tahs pilsechtas Amastias it breefsmigi to Kristus draudsi mohzija, no burweem un zitteem fatana kalpeem padohmu sanemdams, ka buhtu to Jesus walsstibu pagallam ispehstijis. Zaur scho winna breefsmigu un neschehligu darboschanu notikke, ka stary Lizinius un Konstantina farsch fazehlahs. Kad ta farroschana eefahkabs, Lizinius pats eefeht fazzjis: „nu buhschoht redseht, woi teem wezzeem paganu-deeweem, jeb woi Ewangeliumam leelaks spehks effoht.“ Un redsi, Deews winnam atbildeja; jo kad ta farra-fahschana stary Lizinius un Konstantina farra-spehkeem eefahkabs, pamette Lizinius sawu walsstibu un sawu dsihwibu. Ta tad nu ar Deewa palihgu Konstantins par to weenigu waldineektu pahr wiffu Reemeru walsstibu palikke. Tanni 329ta gadda pehz Kristus dsimschanas winsch weenu jaunu pilsehtu ustojija; fo winsch pehz sawa pascha wahrda par

Konstantinopel nosauze. Schi irr ta patti pilssehta, furrà taggadin tas Turku Reisers mahjo.

Kad nu Konstantina rohkās wiffa waldischana par Deemeru walslibu atrad- dahs, tad nu winsch jo wairaf par tahs Kristigas draudses lablshchanu gahdaja. Wiffas leetas, kas Kristigeem laudim waijaschanas laika ar netaisnu spreedumu bija atrautas, winsch teem likke atdoht. Winsch pawehleja, ka wiffur to sweh- deenu bija swehtih, un zil spehdams un prasdams, winsch par to gahdaja, ka eeksch tahs Kristigas draudses tas labbais Deewa meers buhtu bijis. Winsch pats sawa Reisera nammā luhgschanas stundas turreja, un wiffus sawus farrawihrus usstüb- binaja, to mihlu Deewu Jesus Kristus wahrda peeluhgt. Bet winsch sewi agrafi ne sawahs krisitees, kamehr jaw wezzumu bija panahzis. Ne ilgi preeksch sawas mirschanas winsch no ta biskapa Eusebius no Nikomedias us to nahwi muhsu Runga Jesus tappe krisihts. Kad winsch bija nokrisihts, tad winnam wairs ne gribbejahs ar tahm Reisera gohda drehbehm apgehrbtees, bet winnam tahs baltas drehbes, ar ko winsch pee kristichanas bija apgehrbees, wairaf patikke. Eeksch tahm paschahm winsch palikke lihds 22tra Maija deenai ta 337ta gadda pehz Kri- stus dsimschanas, jo tad winsch, 65 gaddus wezs, sawa Runga un Pestitaja meera no schihs grehku pasaules aisgahje. Us winna paschu wehleschanu, winna lihks Konstantinopelē eeksch tahs basnizas tappe apglabbahs, ko winsch par peeminne- schanu un pagohdinaschanu to Apustulu bija lizzis ustaiht.

(Wehl zittus wehrā leekamus notikkumus eeksch Kristigas draudses par to laiku, kad Konstantins waldija, atradihs ohtrā gabbalā schihs desmitas nodaktas.)

Zettortais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(To treschu redsi 11ta lappā.)

15.

Ja kas sew pascham sawas pahrfahpschanas ne peedohdahs, bet allasch ar firds-fahpehm peeminn, ka tas prett sawu schehligu Radditaju un mihlu Pestitaju apgrehkojees, tahdam tas Rungs drihst sawu schehlastibas fauli lits spihdeht, winnu teescham eepreezinadams.

16.

Ja kas mihlam Deewam pawiffam dohdahs, tam Winsch bes mehra un galla schehlastibu dohd baudiht.

17.

Zif teescham, ka tas grehzineeks Deewa preekschā weenigi ween zaur to dshwu skaidru tizzibu eeksch to Rungu Jesu Kristu tohp taisnohts, tif tee- scham arri peenahfahs, ka schi tizziba zilweku preekschā zaur labbeem darbeem tohp taisnota.

Drihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

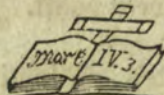
Dr. E. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

H. Henry Carney

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

14ta lappa.Dhtrâ fwehdeenâ preeksch Leel=deenâs, 8ta April,

1834.

„Es mahzifschu tohs pahrfahpejus tawus zellus, ka tee grehzineeki pee tewim atgreeschahs.“
Dahw. ds. 51, 15. „Kas grehzineeku no maldifchanas sawa zelka atgreesch, tas isglahs
weenu dwehveli no tahs nahwes un aplahs to grehku pulku.“ Zehl. 5, 20.

Tas Nehgeru wehrgs,

kas it no wiffas firds to tizzibu eefsch Jesu Kristu usachmis.

Preeksch kahdeem 20 gaddeem Engellenderu semmê notiffe, ka weens fugga kapteine pee kahdu draudsês mahzitaju, kas ne tahli no juhraas mallas dsihwoja, no-gahje un winnu luhdse, kaut jel buhtu weenu Nehgeru puifi, kas jaw kamehr 3 gaddeem eefsch kapteina deenesta stahweja, kristijis. Tas kapteine fazzija wehl: „Winsch irr it wehrigs un gohdigs puifis, un jaw fenn deenahm wehlahs, ka buhtu kristibu panahzis. Winsch arri laikam drufku no teem Deewa raksteem ko sinna, jo es dsirdu, ka winsch ar mannu zittu faimi dauds par to bihbeli runna, jebfchu ta winnu isfmeij; bet to wiffu winsch ar leelu pazeeschanu panes. Pahw wiffu zittu faimi, es winnam wiff-wairaf warru ustizzeht, til labbi lainwâ, ka arri eefsch mahjahm. No eefahkuma winsch tahds gohdigs ne bija, jo winsch dauds reisahm sagge un melloja; bet nu kamehr diweem gaddeem winsch ta usweddahs, ka man par winnu leels preeks irr. Winsch arri pats no fewis eemahzijeas grahmatu lasfist, un manna faima salka, ka winsch daschu nodalku tahs bihbeles skaidri mahfoht. Kad jums, mihtais mahzitaïs, labs prahts irr, scha puifcha luhgschanu paklausfist, tad es jums to Nehgeri atsuhfifschu, ka juhs paschi redsetu, woi winsch zeenigs irr, ka tas taptu kristifhts.“

Mahkofchâ deenâ tas Nehgeru puifis mahzitaja muifschâ atnahje, un winnam it pasemmigi un preezigi labbu deenu dewe, fazzidams, ka winsch no wiffas firds

un prahta wehlotees par kristitu zilweku palift. Nu stary mahzitaju un to Nehgeru puifi tahdâ sarunnaschana zehiahs:

Mahzitais. Kapeh; tu, mans dehs, tif lohti to kristibu kahrojees?

Nehgera puifis. Es sinnu, ka tee kristiti laudis, kad winni mirst, debbefis ee-eet.

Mah;. Woi jaw ilgi irr, ka tu wehleeß par kristitu zilweku tapt?

Nehg. p. Nu jaw irr divi gaddi, prohti no ta laika, kad es ar sawu Kungu eeksch Amerikas biju un tur weenu reisi dsirdeju, fo weens mahzitais fluddinaja.

Mah;. Kur tu dsimmis effi?

Nehg. p. Nehgeru semmè eeksch Aprikas. Kad es wehl it masinsch puifens biju, balti zilweki manni fanehme, ka wehrgu aiswedde, un tas ta notiffe: Es biju us juhreas mallu nogahjis un pa smiltim gleemeschus un raibus admixtus mefleju. Kad nu ta us semmi lohzijs, ahtri no kahdas masas laiwinas balti laiwineeki man peeschrehe un manni ar warru aishwilke. Gan es raudaju un brehzu, bet tas par wolti bija, un no ta laika es wairs sawu tehru nedf mahti ne esmu redsejis. Es tappu leelâ laiwâ paschâ dibbens-ruhmi eelifts un us Amerikas fallahm aishwests, fur winni manni ka lohpu weenam Kungam pahrdewe. Pee scha Kunga es kahdus gaddus dabbuju dsihwoht, kamehr winsch manni tam fugga kapteinam pahrdewe, kam es nu jaw trihs gaddus par fullaini kalpoju. Winsch labs Kungs irr, kas man brihwibu dewis, un man gribbahs pee winna palift.

Mah;. Par to laiku, kad tu eeksch Aprikas wehl dsihwoji, woi tu arri fo no tas was dwehseles sinnaji?

Nehg. p. Man par mannu dwehfeli nekahda behda ne bija, jo neweens pats mannim par dwehfelt fo eebildeja. Bet kad mans Kungs, pee ka taggadit esmu, manni lihds nehme, tad es weenâ deenâ, ka jaw pirmit peeminneju, eeksch Amerikas weenu mahzitaju dsirdeju, kas sawâ runnaschanâ mannim fazzija, ka es leels grehzineeks effoht. Zebfchu tanni basnizâ leels pulks lauschu bija, kas us winna wahrdeem klausijahs, tad tomehr tas man ta preekschâ nahze, it ka winsch ar manni un par manni ween buhtu runnais. Laikam Deews winnam to bija dewis redseht, kahda manna firds bija, prohti pilna ar grehkeem, ar ne-atsihshanu un netizibu. Schis pats mahzitais runnadams daschfahrt mannim azzis luhkojahs un fazzija: Jesus Kristus pasaulè nahzis, ka Winsch wisseem grehzineekeem par labbu nomirtu, tif labbi par teem nabbageem melneem, ka arri par teem balteem grehzineekeem. Tahdus wahrduß dsirdedams, es gauschi par to preezajohs, ka teem besdeewigeem grehzineekeem tahds apschelneeks effoht. Bet tur klagt es arri gauschi isbihjohs, kad dsirdeju, ka teem besdeewigeem muhschigâ pasuschanâ un ellesmohkâs ja no-eet. Es gan pats pee sewis usgahju, ka es it breefmigs grehzineeks biju, un par to es gauschi raudaju. Kad nu tas mahzitais fazzija,

ka Jesus Kristus tohs grehzineckus tif lohti mihlojis, ka winsch frusta kohka nomirris, winneem peedohschanu to grehku nopelnidams, tad es wehl wairak raudaju. Es apnehmohs Jesu Kristu mihloht, bet es ne mas ne sinnaju, ka Winnu mihloht, un tadeht es aikal gauschi raudaju. Pehz tahs reises mans Rungs wehl trihs reis mannim lahwe basniza eet, to mahzitaju dsirdeht, jo mar allasch gribbejajs Jesu jo wairak mihloht; bet manna firds zittu brihdi tif zeeta ka afmins bija.

Mahz. Woi tu pehz ta laika wehl kahda basniza effi bijis un spreddiki dsirdejis?

Nehg. p. Pehz ta laika nekahdu spreddiki ne esmu dsirdejis, kamehr ar sawu Rungu sche us Engellenderu semmi atnahzu. Jegahjuscha swehdeenâ es sche basniza biju, un to spreddiki dsirdejis, man gauschi gribbejajs, ka es buhtu tappis fristihts; jo kad es behrns biju, mannim tahdu draugu ne bija, kas gahdatu, ka es jaw sawas masas deenas buhtu tappis fristihts.

Mahz. Kad tu nu eefsch Amerikas tohs wahrdu basniza biji dsirdejis, kahdas apnemschanas tad tawa firdi zehlahs, un woi tu arri kahdam zilwekam effi par to runnais, fo tu eefsch fewis sajutti?

Nehg. p. Es ar nekahdu zittu ne farunnajohs, ka weenigi ar Deewu; jo tas mihlais mahzita is eefsch Amerikas sazzija, ka Deews tahs nopuhtas un to faufschanu to nabbagu grehzinecku dsirdohht un us tahm klauseht. Tadeht es arri us Deewu sauzu, un winna preekscha nopuhtohs, un Winsch mannu faufschanu irr paklausijis. Daudskahrt es us Jesu Kristu dohmaju un gribbu tahds pats mihlsch un pasemmigs un weenteesigs buht, kahds Winsch bija.

Mahz. Woi tu lassih mahki, un kas tew irr mahzjis?

Nehg. p. Es gan drufku prohtu, jo Deews man mahzija lassih. Deews manna firdi tahdu usdihschanu eelikke, ka es ar preeku allaschin grahmatu sanehmu, un zaur to es drihs eemahzjohs grahmatu lassih. Mans Rungs mannim weenu bihbeli dewe, un weens wezs lairwas kalps mannim tohs bohstfawus mahzija, un ta es ihka laika prattu lassih.

Mahz. Ko tad tu bihbelé lassih?

Nehg. p. Zif ween warru useet, es no ta Runga Jesus Kristus lassu, ka Winsch tohs grehzineckus mihlojis, un ka tee besdeewigi zilweki Winnu nokawuschi; ka Winsch nomirris un aikal dsihws no kappa iszehlees, un ka tas wifs man par labbu notizis. Par to man dascha reise it no firds ja rauda, kad es apdohmaju, ka Kristus manni, kas es weens nabbags Nehgeru wehrge esmu, tif lohti mihlo.

Mahz. Ko tee zitti laudis un tawa Runga faine par to salka, ka tu bihbelé lassih, Deewu peeluhdhi un tawu prahtu us debbes leetahm effi pazehlis?

Nehg. p. Zitti laudis, kas Jesu Kristu ne mihlo, tee manni par gekki un melnu funni lamma. Par to es gan daschu reisi it dusmigs paleeku; bet tadeht man prahta nahk, ka weenam Kristus draugam par to ne buhs dusmotees. Lee

laudis paschu mihlu Kungu Jesu Kristu irr lammajuschi, un Winsch to wissu, kà jehrs, lehnâ prahâ irr panessis; kad nu tà us Jesu Kristu atminnohs, tad mannas dusinas tuhliir pahreet un es it flussu paleeku.

Ma nu bija ta pirma farunnaschana ar to Nehgeru puissi. Tas mahzitais winnu atlaide, sawâ garrâ preezadamees, ka tas nabbags puissis, ko zilweku naudas kahriba no winna dsimtenes bija kà issaggufi, zaur ta Kunga schehlastibu tahdu svehtigu atsihschanu bija eemantojis. Kahdas deenas tas mahzitais pats us zekku dewahs, gribbedams pee to fugga kapteini ais-eet, un to Nehgeru puissi apraudsiht. Sedams, winsch jaw no tahlenes us augsta kalna gallu weenu zilweku fehshoht nomannija, kas grabmatâ lassija. Tuwaki peegahjis, winsch reds, ka tas winna melnais, bet mihlais mahzibas behrns bija, kas sawâ gramatâ ne-apskattidamees lassija. Tas mahzitais winnam it tuwu peegahje un fazzija: Woi tu tē weentulis effi, mans dehls?

Nehg. p. Es gauschi preezajohs, ka juhs effat atnahkuschi.

Mahz. Es gribbeju pee taru Kungu no-eet un tewi apraudsiht. Saffi jel, woi ta tawa bihbele?

Nehg. p. Ta irr manna mihla bihbele, ko es par mannu wiss-leelaku mantu turru.

Mahz. Es preezajohs, mans dehls, ka tu eeksch bihbeles ar labbu usdsihschanu lassij; ta irr weena labba leeziba, ka tu gribbi us Deewa zekkeem tift.

Nehg. p. Teescham, mihlais Kungs, ka mannâs rohkâs bihbele irr, to es turru par weenu sihini tahs Deewa apschelofchanas. Bet ak, es wehl gan ne esmu tahds, kas Deewam buhtu par patihschanu. Es Deewam nedf peeklahjigi pateizu, nedf Winnu peeluhdsu, nedf us Winnu allaschin dohmaju, kà gan peenahktohs, un tomehr winsch man tif dauds labbu darra. Ak mihlais mahzitais, es gauschi behdiges esmu, jo es redsu, ka manna sirds warren launa un besdeewiga irr. Kaut jel manna sirds juns lihdsiga buhtu!

Mahz. Tu, mihlais dehls, jaw mannim lihdsigs effi, jo es arri weens nabbags grehzineeks, bes spehka esmu, kam muhschigâ pasuschana buhtu ja ais-eet, ja Deewâ pats par manni ne gribbetu apschelotees. Ir manni schis pats apschelodams debbes-Tehws, kà weenu degdamu pagallu, no grehku ugguns irr israhwis, un manni par leezineeku winna ne-isdibbinajamas mihlestibas un apschelofchanas eezehlis. Tur ne irr nekahda starpiba: jo wissi irr grehkojuschi, un teem truhft ta teikschana preeksch Deewa¹⁾.

Nehg. p. Es gan labbi redsu, ka zits zilweks ne warr sliktaks pahr manni buht; bet schis irr mans weenigais preeks, ka es tizzeht warru, ka Jesus arri man par labbu irr zeetis un mirris.

Mahz. Ko tu bihbelē lassiji, kad es tewim peegahju?

Nehg. p. Es to gabballu lassiju, fur teek stahstihis, kà tas launa-darritais, kas weenâ reisē ar Jesus tappe krusâ sistē, ar to mihlu Kungu Jesu Kristu farunnajahs²⁾. Ko schis leels grehzineeks luhdse, to paschu arridsan es nabbags Nehgeru puissis luhdsu, un ideenas, ir paschâs naktis nopuhschohs un saku: „Kungs, peeminni mannis.“ Es ne mahku dauds wahrdu runnaht.

(Tas beigums no ta Nehgeru wehrga 15tâ lappâ.)

¹⁾ Reem. 3, 23. — ²⁾ Luhl. 23, 40—43.

Wrihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Sudberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eeksch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

15ta lappa. Virná fwehd. preeksch Leel=deenas, jeb Pupulu fwehd. 15ta April, 1834.

T a s N e h g e r u w e h r g s.

(Weigums, to eefahkumu redsi 14ta lappá.)

- Mahzitais.** Mans dehlé, tizzi, ka tas Kungs scho taru luhgschanu paklausa; jo kas tik pee Winnu nahf, tohs Winsch muhscham no sewis ne grihb atstumt.
- Nehg. p.** Es to gan tizzu, mihlais Kungs, bet redsat, pee mannas firde tik dauds grehku peelshp un winni tik stipri ap to paschu irr sakehruschees, ka es par to lohti bailigs un nostummis esnu.
- Mahz.** Tas gan, warr buht, teesa irr, ka tawa firde no grehkeem lohti irr sanemta, bet tizzi eeksch to Kungu Jesu Kristu un turrees pee Winna tapat, ka tas sars, eeksch kohka eekheeres, pee ta turrabs, un redsi, tu no Winna mihlestibas nefad atschkirts ne tapfi.
- Nehg. p.** Kaut jel tas ta ar mannim buhtu! Kaut jel mannim spehks buhtu no grehkeem atfrattitees, kas ka it gruhtha nastu us mannu firdi usgubluschees! Kaut jel bes grehkeem buhtu!
- Mahz.** Mahz' tad, nahzi jel, mihlais brahli, pee Jesu; ir tewi Winna fwehtas un dahrgas affinis no grehkeem schlihtihz. Winsch nesse muhsu sehrgas un uskrahwahs muhsu sahpes — muhsu pahrkahpschanu deht Winsch irr eewainohrs. Ta soh-diba gull us Winnu, zaur ko mums meers nahf, un zaur Winna bruhzehm effam meh's dseedinati. Tas Kungs likte wiffus muhsu grehkus Winnam useet¹). Nahzi tad, mans dehlé, it preezigi pee Jesu, jo Winsch irr to grehzineeku Pestitais.
- Us scheem wahrdeem ta mahzitaja tas Nehgeru puisis ar dauds assarahm atbildeja: „Af mihlais Kungs, labpraht, labpraht man grihbahs Jesum pee-eet, — ar skreeschanu un ka us spahrneem es grihbetu pee Winnu steigtees, bet redsi, es atrohdohs tahds gurdens, ka es tik ar laiskeem sohkeem Winnam pee-eemu. Af, kahds schchligs irr tas mihlais Jesus, kas juhs pee manni irr atsubtijis.“
- Us tahdeem it mihleem wahrdeem ta Nehgeru puischa, ko tas fugga-kapteine patz no sewis par „Willums“ bija nosauzis, tas mahzitais fazzija: Mihlais Willums, kad nu Deews tik schchligs bijis un tawas garra=azzis atwehris, ka tu no wiffas firde sa-

¹) Esaij. 53, 5—7.

prattis, ka Winna Dehls arri tew par labbu to nahwi pee frusta fohka zeetis irr, tad es nu arri zerreju, ka tu no wissas firds usdshsees tohs Deewa bauflus turreht; — es zerreju, ka tu tawu maieses tehru un winna gaspaschu zeena gohda turrefi; ko winni-paweht, ar preeku klausifi, un ar to zittu faini eeksch meera un mihlestibas dshwosi. Ja kahdam zilwekam ta ihstena pateesiga tizziba eeksch Jesu Kristu irr, tas scho sawu tizzibu ar labbeem darbeem apleezina. — Tas Nehgeru puifis atbildeja: Teescham, mihlais Kungs, es gauschi wehlohs ta dshwoht un darriht, ka juhs nupat peeminnejat. Es gauschi par to esnu noffummis, kad atminnohs, kahds blehdigs kalps es biju, kad es no Jesus Kristus wehl neko ne sinnaju. Manna firds un wiss mans parhts us to taggad neffahs, ka es ar preeku mannu Kungu gribbu klausiht, woi tas manni reds woi ne reds; jo es sinnu, ka Deews wissur klahr irr, un es sinnu, ka es, lihds ko pret mannu maieses Tehru un winna gaspaschu un manneem darba-beedreem grehfoju, es arri tad pret paschu Deewu apgrehfojohs. Teescham, man tahs mihlestibas us Jesu Kristu peetruhktu, kad es to ar preeku ne darritu, ko Jesus mannim irr fazzijis. Labpraht es sawus darba beedrus gribbu mihloht un Deewu luhgt, ka tas winnus swehtitu, jebfchu winni man daudsfahrt lamna; un kad arri brihscham dusinas mannu firdi pahrnem, tad es tuhlt atminnohs, ka Jesus Kristus to lauschu isfineschanu un winnu neleetibu ar pazeeschanu irr panessis.

Tam mahzitajam gribbejabs redseht, kahdu prahru tas Nehgeru puifis us sawu meesigu tehru un mahiti turreja, tadeht winsch tam fazzija: Schè no augsta kalna us juhru skattidamees, mehds daudsfuggu eeraugam, no kurreem, warr buht, daschi us Aprifu pahr juhru laidisees. Ko tu dohina, Willums, woi ta ne buhtu it swehtiga leeta, kad ar scheem fuggaem kahdi Missionari pee teem Nehgereem aiseetu un winneem un taweem mihseem wezzakeem, ja tee wehl dshwi, to apfwehtidamu preezas mahzibu no ta Kunga Jesus Kristus passuddinatu? Us scheem wahrdeem tas Nehgeru puifis raudadams fazzija: „ak mans mihlais tehws, — manna mihla mahte! — Mihlais scheligais Pestitais, falki jel arri winneem, kahdu labbunnu Tu teem grehzeinekeem effi sagahdajis; ak luhdsams ispesti jel winnu dwehseles!“ — Tas mahzitais winnam fazzija: Mans draugs, lai mehds schè pat kalna galla us muhsu zelleem nomettamees, un luhgsam to mihlu debbes-tehru Jesus Kristus wahrda, ka Winsch par tawu paschu un tawu wezzakir, wissu Nehgeru un wissu zilweku dwehselem gribbetu apschelotees. — Winsch tam mahzitajam par to gauschi pateize un dauds affaras pee schihs pecluhgschanas islehje, ta ka warreja it skaidri nomanniht, ka swehtais Gars ar weschanu winna dwehseli pee mihla Pestitaja kahjahm nowedde. Tas mahzitais tahdu firds weenteesibu pee ta pulscha useedams, atsinne, ka to dahwanu tahs swehtas kristibas winnam nu wairs ne warreja leegt, tadeht winsch tam fazzija: „Deews irr apsohlijis, dauds tauras ne iff ween ar to uhdeni tahs kristibas, bet arridsan ar to rassi sawas debbesfigas apscheloshchanas list aplazzinabt. Deews falka: Es isleeschu uhdeni us teem istwihkscheem un straumes us teem iskaltuscheem. Es isleeschu mannu Garru us tawu dsummumu, un mannu swehtischanu us taweem behrnu behrneem¹⁾.“ — Tas Nehgeru puifis atbildeja: „Es sinnu un tizzu, ka Deews eeksch mannim war raddiht weenu schkilstu firdi, un eeksch mannim atjanohht weenu pastahwigu garru²⁾. Winsch warr manni schkilstiht no grehkeem ar ihfawu, ka es schkilsts tohpu, un manni masgabt, ka es baltaks tohpu ne ka sneegs³⁾.“ — Ar tahdahn swehtigahm farunnaschanahm tas walfars peenahze. Tas mahzitais un tas Nehgeru puifis, no kalna semne nahkschi, ischkihrahs, zits zittam Deewa swehtibu un schelastibu atwehledamees.

¹⁾ Jof. 44, 3. — ²⁾ Dahw. bf. 51, 12. — ³⁾ Dahw. bf. 51, 9.

Kad nu tas mahzitais no ta Nehgera kunga pascha bija dsirdejis, ka winsch goh-
digi, ta ka weenam Deewa behrnam peenahkajs, dsihwoja, tad winnam gribbejahs, to
puisi arri wehl leezineeku preekscha pahrklausihl par tahm debbes mahzibahm, fo winsch
jo deenas jo wairak is tahs swehtas bihbeles sinehlahs. Scho swehtu grammatu tas
Nehgeru puisis allaschin pee sewis glabbaja, un kairu brihdi, fo ween drusku no sawa
darba walligs bija, eeksch winnas lassija. Tas mahzitais to fugga kapteini luhdse, kaut
jel buhtu lahwis, ka tas Nehgeru puisis winnam warretu lihdsi eet us kahdu nammu,
kurrâ tas mahzitais katrâ treschdeenas wakkarâ ar dascheem draugeem us peeluhgschanu
un us aprunnaschanu par debbes-leetahm sanahze, ka winsch buhtu nomannijis, arri
tas Nehgera puisis ar preeku to mihlu Pestitaju zilweku preekscha apleezina. Ur labbu
prahtu tas fugga kapteine to uswehleja un sawam puischam fazzija, lai taifotees us
to sinnamu sanahkschanas weetu no-eet. Kamehr wehl tas mahzitais pee ta fugga kap-
teina uskawejahs, jaw tas puisis kahdu gabbalu eepreeksch bija aistezejis, un appaksch
kahdu kohku pafchdahs un sawa bihbelè lassija, us to mahzitaju gaididams. Kad tas
mahzitais peenahze, tas puisis it preezigs pazehlahs un winnam fazzija, ka winsch us
winnu it no wiffas sirds effoht gaidijis. Nu tas mahzitais winnam isteize, ka winsch
to paschu buhschoht nowest pee tahdeem draugeem, kas to Kungu Jesu Kristu no wif-
fas sirds mihlo, un kas par to gauschi preezajahs, ka tas Nehgeru puisis arri weens
mihlotais ta Pestitaja effoht. Preeku affaras tam nabbagam melnam zilwekam pahr
waigeem nobirre, un winsch fazzija: „Mihlais Kungs, es ne esinu zeenigs, ka schee
mihli laudis manni, tahdu sliktu zilweku, sawa starpâ usneimm. Es esinu leels greh-
zineeks; — bet winni irr labbi Kristus draugi.“ Tas mahzitais atbildeja un fazzija:
„Nans draugs, mehš wiffi, kas schè sanahkam, atsihstamees katris par to wiff-lec-
laku grehzineeku. Daschs no mums ne zif sen wehl us to plattu zellu, kas us pasu-
schanu nowedd, blandijahs, un eeksch dohmaschanahm un eeksch darbeem sawu cenai-
dibu pret Jesu Kristu apleezinaja. Bet Deewa schehlastiba tohs irr faturrejusi, ka tee
sawu nelaimigu kahrtu atsinnuschi un taggadin no wiffas sirds Jesu Kristu mihlo un
Winna wahrds klausa. Schee paschi lohti preezajahs, tewi sawa starpâ redseht un
ar tewim runnaht un dseedahht par to ne-isteizamu mihlestibu, kas teem nabbageem greh-
zineekeem to zellu us muhschigu dsihwoschanu irr fataisijusi.“ Ta runnajoht tas mah-
zitais lihds ar to Nehgeru puisi peenahze pee tahm durvim ta sa-eeschanas namma, fur
leels pulks jaw bija fastahjees, winnu un winna mahzekli sagaididami. Daudseem
preeku-affaras lihje, kad tas mahzitais to Nehgeru puisi pee rohkas fatwehre un winnu
eeweddams ta fazzija: „Es esinu weenu brahli, kas Aprikâ dsinnis, lihdsi nehmis,
kam gauschi gribbahs juhs redseht; apfweizinajeet jel winnu eeksch ta wahrda muhsu
Kunga Jesus Kristus.“ — Weens gohdigs semneeks, pasemmigs un weenteesigs sawa sirdi, tublit at-
bildeja: „Mihlais mahzitais, mehš allaschin preezajamees, kad juhs pee mums nahkt, bet schodeem
muhsu preeks jo leelaks irr, redsedami to mihlu zilweku, fo tas Kungs til lohti schehlojis. — Nu tu
mihlais Nehgeru brahlis, dohd' man jel tawu rohku. Lai Deews tewi swehti schè laizigi un tur muh-
schibâ; Winnam nahkajs gohds un pateikschana, kas tewi un manni un muhs wiffus irr aizina-
jis, Winnu mihloht un Tam pascham, Winna apschehloschanas deht, kalpoht.“ Pehz tam wiffi winnu
apfweizinaja; bet winsch pats us to mahzitaju fazzija: „mihlais Kungs, es ne mas ne sinu, fo
scheem mihleem draugeem atbilseschu; teefscham, manna sirds juhtahs, ka buhtu debbes-preeks eez-
zelta.“ Pehz winsch ar leelu sirds pakustinaschanu ta, ka neweens sawas affaras ne warreja aptur-
rcht, wehl fazzija: „Mihli draugi un brahli eeksch ta Kunga Jesus Kristus, lai Deews juhs wiffus
swehti un eewedd sawos debbes preeks.“

Kad nu tas mahzitais pehz wezza eeradduma weenu peeluhgschanu bija furrejis un kahdu nodaku
no bihbeles preekscha lassijis, tad winsch wehl peeminneja, ka Deewa schehltigs prahts to Nehgeru
puisi winnam effoht peeweddis, ka tas winnu fataisitu, ka tas zeenigs taptu, to kristibas dahwanu

fanemt. Winsch tà dohmajoht, ka winnam to kristibu ne warroht aisleegt, taphz winsch winnu effoht lihdsi weddis, ka winsch wissu scho mihtu draugu preekschâ, wehl weenu reisi, ar winnu ap-
runnatohs, ka arri winni redsetu to Nehgeru puisi zeenigu effam, ka tas taptu peenemts eeksch to
Kristigu draudsi. Un nu tas mahzitais ar to Nehgeru puisi wehl tà farunnajahs:

Mahz. Wittums, fakli jel, kas tewi rabbijis — kas tewi atpestijis — un kas tewi swehtu darri-
jis, un lihds gallam to darrihs? — Nehg. p. Deews, tas mihtais Zehws manni rabbijis, — Jesus,
Deewa mihtais Dehls par manni krusa kohla nomirris, — un tas zeenigais swehtais Gars par to
gahda, ka es to Zehwu, un winna Dehlu Jesu Kristu pasihstu. — Mahz. Kahs tu biji no eefah-
kuma? — Nehg. p. Es esmu grehzineck, un til ween grehtus pasihstu, un grehtus darru; teescham,
manna dwehsele irr melnaka, ne tà manna meesa. — Mahz. Woi tu tad ne juhtees, ka us labbaku
zeltu effi uswestis, un kas par to irr gahdajis, ka tawa dwehsele atgreesohs. — Nehg. p. Es zerreju,
ka es us labbaku zeltu esmu tizzis, jo Deews tas Zehws un Winna mihtais Dehls un tas zeenigais
swehtais Gars irr par manni gahdajis. Jo ar Deewa sinu irr notizzis, ka es, kad wehl mas
behrns biju, no balteem laudim us Ameriku tappu aiswestis, kur Winsch mannim wiss- pirmu
gaisnu no saweem wahrdeem preekschâ zehle. Pehz tam Winsch gahdaja, ka es schê esmu tappis
atwestis, kur mannas azzis jo wairak Winna schelastibu dabbu redseth un manna firds eeksch tahs
paschas dabbu preezatees. — Mahz. No eespehji tahs affinis ta mihtu Kunga Jesus Kristus? —
Nehg. p. Tahs affinis Kristus ikweenu, kas eeksch Winnu tizz, no teem grehtem schlihsa, bet kas
eeksch Winnu ne tizz, tee ee-eeet pasufchana, jo Jesus Kristus pats tà fakka: „Kas eeksch to Dehlu
tizz, tam irr ta muhschiga dshwofchana: Bet kas tam Dehlam ne tizz, kas ne redseth to dsh-
wibu, bet Deewa dufniba paleek us ta 1).“ — Mahz. Kurri zilweki tizz eeksch Jesu Kristu? —
Nehg. p. Tee, kas weenumehr sawas firds dohmas us Winnu zilla, — kas Winnu gauhschi mihtu,
wissu Winna wahrds ar labprahstibu peenemm, pastahwigi Winnu luhds, — un kad winni no
grehtem juhtahs ka faspeesti, atshsi, ka Winnam leels spehks, un ka Winna mihtestiba bes mehra
un galla irr. — Mahz. Sakli jel, woi tew arri tahda tizziba irr?

Nehg. p. Daschu reisi, Deewam schehl, es pee fewis pascha usceemu, ka mannas dohmas pawis-
sam us zittahm leetahm jillojahs un ne wis us Jesu Kristu, un manna firds til auksta irr, it
ka es Winnu ne mas ne warretu mihtloht. Bet es arri esmu usgahjis, ka, kad manna firds par
tahdu aukstumu pateesi bija noslummsi, zits neweens manni nabbagu zilweku warr schelohst
un swehtu darriht, ka atkal schis pats mihtais Jesus Kristus. Un kad es atminnohs, ka Winsch
par manni gahdajis, manni, kad mas behrns biju, no Uprikas idwedsams us Ameriku, kur es
pirmâ reisê dabuju dsirdeht no tahs leelas Deewa apschelofchana, kas zaur Jesu Kristu pasaulê irr
zehlusees, ak tad manna firds lohti eepreezinata tohp, atshidama, ka Winsch schelligi usnemmt
wissu, kas til pee Winna nahk. Redsi, mihtais Jesus, manna firds ar preeku us Lewi dohdahs.

Mahz. Woi tew patihk un woi tu wehles Winna bauflus turreht, un ja Deews to usleek, woi tu
gribbi labpraht, Jesus deht, behdas un mohkas pazeesi?

Nehg. p. Teescham, es Jesu Kristu mihtloju un labpraht gribbu klausihk, ko Winsch pawehk. Es arri
zerreju, ja Winna schelligais prahts to man usleek, ka es manna mihtu un peetizziga Pestitaja
deht, arri warretu nahwes mohkas iszeest. — Mahz. Tad nu, mans mihtais draugs, es tewim
taggâ ar lihgsinu firdi warru sazihk: tawa tizziba tewim irr palihdsjesusi!

Kad tas mahzitais schohs wahrds bija heidhis runnaht, tad winsch wehl pehdigi usrahbija,
ka tas Nehgeru puisis teescham ar swehtu kristibu Jesus Kristus draudsi peenemmams effoht. Par
to wissi un wiss- wairak tas nabbags Nehgeru puisis preezajahs. Kad nu winni weenu dseesmu
dfeedaja un schêe wahrdi nahze: „mihtestiba To no debbes schê wirf semmes laide,“ tad tas Nehgeris
weenumehr schohs wahrds sauze: „Teescham, Jesus Kristus manni ar sawu mihtestibu irr aprandsijis.“

Pehz tahdahm deenahm schis Nehgeru puisis tappe kristihst, un tuhliht ar sawu Kungu atkal
par juhrn aisdgahje. Woi winsch wehl dshws, par to nekahda sinna ne irr nahfusi; bet schi irr
muhsu zerriba, ka tas pats, kas to labbu darbu eeksch winna bija eefahjis, winnu arridsan lihds
gallam us dshwibas zelkeem usurrehs. — Eeksch schâ pascha muhsu dwehsele apschelneeka roh-
lahm arri meh's wiss- schinnis swehtas deenas us pastahwibu gribbam eedohstees; jo tas Deewa jehrs, kas
behdu un nahwes juhrâ peldejis, arri mums pcedohschanu to grehtu un muhschigu dshwofchana nopolni-
jis, kas meh's ar weentefigu tizzibu un karsu mihtestibu Winnu muhsu firdis effam usnehmuschi, amen.

1) Zehn. 3, 36.

Wihw drifkeht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldschanas puffes:

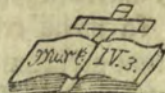
Dr. C. E. Napieršky.

No Widsemmes basnijas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnijas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus waffar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

16ta lappa.

Leel-deenas fwehtku pirmâ deenâ, 22ta April,

1834.

„Es sinnu mannu Pestitaju dsihwu effam, un Winsch buhs tas pehdigais, kas us manneem pih-schleem stahwehs. Un pehz mannas abdas satruhdeschana's taps schihs meefas atkal ap-wiltas, un is mannas meefas es Deewu redseschu. To paschu es sewim redseschu, un mannas azzis to flattihs un ne zits fweeschais.“ Ziaba gr. 19, 25—27. „Jesu no Naza-retes, to wihrn no Deewa skaidri eesihmotu zaur spehziigeem darbeem, — scho paschu zaur to nodohmatu prahnu un Deewa preefsch=sinna'schannu nodohntu, effat juhs nehmu'schi, zaur netaifnu roh'fahm pee frusta peekalluschi, un nolawuschi. To irr Deew's usmohdinajis, atraisidams tahs nahwes fahpes, ittin ka tas ne warreja buht, ka winnam no tahs bija turretam tapt.“ Apust. d. 2, 22—24.

Eeksch ta wahrda Jesús buhs lohzi'tees wisseem zelleem. Wihl. 2, 10.
Lee!deenas peelu'hg'shana.

Jesús, Kungs tahs dsihwibas un schehlig's apgahdatais muhsu dweh'felu lab'flah-schana's, — Tu, kam warra bija sawu dsihwibu doht un warra bija to atkal nemt¹⁾, un kas nahwes behdas un breefmas effi pazetis, ka Tu mums par labbu to nahwi buhtu uswarrejis, — Tu tas patz effi, kas Tu muhsu wiff-leelafahm beh-dahm gallu darri un ar tawu aug'scham-zelschannu no mirroneem preezigu un apfwehtidamu zerribu effi peenessis. Lewi, muhsu firds-mihlu Pestitaju, meh's schodeen it semmigi apfweizinajam un ar leelu preeku peeminnam tawu spehku, ar fo Tu to nahwi uswarrejis un wisseem, kas eeksch Lewi pateessigu tizzibu turr, to kappu par meera weetu eefwehtijis, kurrâ tahm meefahm ka graudeem buhs dus-feht un to aug'schamzelschannu to tainnu sagaidiht. Lai nah' nahwe kad nah'dama, — Tu, al Jesús, effi muhsu preeks un muhsu zerriba, jo Tu dsihwo un mums arri buhs dsihwoht²⁾. Palihdsi patz, ka meh's jo prohjam Lew par gohdu dsihwo-jam, un mahzi muhs atsiht, ka Tu nomirris un aug'schamzehl'es, un atkal dsihw's

¹⁾ Zahn. 10, 18. — ²⁾ Zahn. 14, 19.
2trais gadda-krahjums.

tappis, fa tu buhtu tas kungs pahr mirruscheem un dsihweem¹⁾. Waldi muhsu prahthus un apfwehti muhsu firdis, fa meh's eeksch tawas schehlastibas pee-augam un zaur Tewi spehzinati tohpam, tam greh'kam pretti turretees, fa tas muhsu mir-stamàs meefàs ne walditu, ned's meh's tam paklausigi mestoh's eeksch winna eekah-roschanahm²⁾. Schi irr muhsu firds stipra wehleschana, faut jel meh's tawi pee-tizzigi mah'jekli buhtu, fas ar weenteesigahm fir'dim mah'zetu fazziht: Slaweh'ts lai irr Deews tas Tehw's muhsu Kunga Jesus Kristus, fas peh'z sawas leelas apsche-loschanas muhs irr atdsemdinajis us dsihwu zerribu, zaur Jesus Kristus aug-schamzelschanu no mirroneem; us ne-isnihzigu, un ne-apgahnitu, un nesawihstamu eemantoschanu, fas preeksch mums tohp paturreta debbesis³⁾. Ak Kungs, fur nem'sim wahrdu's, to leelu swehtibu isteikt, fas mums no tawas peezelschanas nahk, jo redsi, meh's atihstam un tizzam, fa tu muhsu draugs un Pestitais allaschin turwu pee mums klah't effi, tik labbi muhsu jaunàs deenàs, fà arri muhsu wezzumà, — tik labbi, kad draudsibà Tewi peefauzam, un gohdinajam, fà arri kad kluffibà Tewim muhsu behdas fuhdsam. Ak, muhsu firdis lezz no preeka, kad apdohma-jam, fa meh's tawas swehtas meera dahwanas it bes kahdahm isbailehm warram baudiht, kad tik weenteesibà Tewim peekerramees un eeksch Tewim paleekam. Kad nu wissu mihtais Jesus, paklausu jel scho muhsu gauschu luhgschanu, ar fo tawà preekschà nahkam wehledamees, faut jel taws labbais prah'ts buhtu bijis, muhs nabbagus wahjineekus, fas drih'si apmaldamees, ar tawahm stiprahm swehtahm roh'fahm turreht, fa meh's, kamehr schinni greh'ku pasaulè effam, no Tewis wadditi eeksch skaidras un weenteesigas mihlestitbas us Tewi un us tuwakeem, — ir us wiss' masafeem brahleem — sawu zellu isstaigatu; no wissa prahta tam wahrdam ustizze-damees, fo Tu pat's runnajis un deht muhsu eepreezinaschanas lizzis ussihmeht, prohti, fa Tu gribbi atfal ateet un muhs nem't pee Tewim, fa meh's effam, fur Tu effi⁴⁾. Ak Jesus, Deewa-Deh'ts, fas effi muhsu Kungs un Deews, darri ar mums, fà Tu to peefohljis, amen.

De s m i t a n o d a t t a

tah's isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.

D h t r a i s g a b b a l s.

(To pirmu gabbalu warr useet 13tâ lappâ.)

Par to laifu, kad tas Keisers Konstantins waldija, notikke, fa weens Kristi-gas draudses preekschneek's eeksch Aleksandrias Egipteru semmè, ar wahrdu Arius, tahdas wiltigas mah'zibas islaide, fas to Kristus draudsi daud's gaddu simtenus peh'z tam wehl fajauze. Zehschu tas pat's Arius daschu reisi tappe apsauf'ts un winnam it zeefchi peekohdinah'ts, no sawahm wiltigahm mah'zibahm atstah'tees, fo winsch ar it miht'stu mehli daud's zilweekeem it fà pateesibu un fà teescham peenem-mamu Deewa wahrdu mah'zeja preekschà zelt, un winsch to mehr no sawas wiltibas ne atstah'jah's, tad tas eeksch Aleksandrias buhdams bi'kaps, Aleksanders, daud's

¹⁾ Reem. 14, 9. — ²⁾ 2. Petr. 3, 18. un Reem. 6, 12. — ³⁾ 1. Petr. 1, 3. 4. — ⁴⁾ Joh. 14, 3.

mahzitajus deht ismekleschanas tahs mahzibas safauze, fo Arius bija ispaudis. Wissi, kas bija fanahkuschi, ta Arius mahzibu par nepeenemmamu usgahje, un winnu un tohs, kas winnu klausija, no tahs Kristigas draudses nolikke. Arius no Aleksandrias pilsehtas atkahpahs, un zitta Neemeru walsstibas teesâ nogahje, fawu aplamu un wiltigu mahzibu isplahdidams.

Ap to paschu laiku, prohti 324tâ gaddâ pehz Kristus dsimschanas, tas Reisers Konstantins eefsch Asias, Nikomedias teesâ, bija. Dabbujis dsirdeht, kahdas schelschanas eefsch Kristigas draudses bija zehluschahs, un kâ tee pagani par to preezajahs un lohti smehjahs, ka starp fristiteem laudim deht tahs mahzibas leels nemeers bija, tad winnam gauschi gribbejahs, schihs behdigas leetas pee mallas bihdiht un gahdaht, ka tas wahrds ta Kunga Jesus Kristus eefsch weenprahtibas no wisseem un wissâs weetas atkal buhtu tappis pagohdinahs. Tas Reisers Konstantins tadeht no wissahm mallahm tahs Neemeru walsstibas tohs Kristigas draudses biskapus un arri zittus draudses wezzakus weenâ pilsehtâ eefsch Asias, fo Nizea fauze, likke fanahkt, wisseem tik labbi to peenahkamu zetta-naudu, kâ arri wissu zittu dohdams, kas teem par to laiku sawas fanahkschanas wajadsigs bija. Us tahdu Reisera pawehleschanu tad nu 318 biskapi un kahdi 292 draudses wezzaki tanni 325tâ gaddâ pehz Kristus dsimschanas us to pilsehtu Nizea atnahje. Starp scheem draudses Tehweem dauds tahdu bija, pee kurru meefahm tahs sihmes ta Kunga Jesus Kristus warreja redseht; jo tur bija zitti, kam ne preeksch dauds gaddeem, zaur to paganu negantibu, abbas rohkas ar karstahm dselsehm bija fadedsinatas un falohzitas, zitteem atkal weena azzs un atkal zitteem weena kahja bija norauta. Pirms to darbu warreja usnemt, faddeht pats Reisers schohs leezineekus no wisseem stuhreem sawas walsstibas safauze, daschi paganu gudrineeki us to darbojahs, ka tee ar schahdahm un tahdahm jautaschanahm tohs strahdneekus eefsch ta Kunga Jesus wihna dahrfa, buhtu dabbujuschu sawaldsinahht un pasaules preekschâ apfaunehht. Starp scheem paganu gudrineekeem pawissam weens it sinams bija, kas fewi par warreni gudru isleelijahs, un tohs Kristigus mahzitajus par leeleem mulkeem nosauze. Schis usnehmahs usrahdiht, ka ta tizziba eefsch Jesu Kristu tihri neeki effohht. Kad nu schis pats, wisseem dsirdohht, tik gauschi isleelijahs, tad weens wezs Kristigs wihrs, kas gan eefsch pasaules gudribahm tik lohti ne bija ismahzihts, bet par to laiku, kad ta Kristiga draudse breefmigi tappe wajata, ar leelu preeku un pazeeschanu Kristus deht dauds mohkas bija iszeetis, preekschâ nahje, un to brihwibu no teem fanahkscheem draudses kohpejeem isluhdsahs, schim paganihtam leelmannim atbildeht. Tee pagani preezajahs, jo winni zerreja, ka tas drihsti isdohschotees, tam wezzam wihram to mutti aisbahst; tee fristiti atkal flussiba to mihlu Pestitaju peeluhdse, kaut jel scho wezzu wihru buhtu eefschinajis, ar labbu un skaidru leezibu parahdiht, ka weenigi ween eefsch ta Kunga Jesus Kristus pateesiba, dsihwiba un labklahschana atrohдахs. Kad nu winni bija fanahkuschi, tad tas wezzais Kristus draugs ta sahje runnahht: „Eefsch ta wahrda Jesus Kristus es tewim, kas tu par leelu gudru wihru isleelees, faku:

klausees jel us scheem manneem wahrdeem. Weens weenigs Deews irr, radditais tahs debbes un semmes un wissu redsamu un neredsamu leetu, kas wissas schahs leetas zaur to spehku sawa wahrda raddijis, un ar to swehtibu sawa Barra irr apstiprinajis. Schis wahrds, fo meh's par to Deewa-Dehlu sawam, it lohti irr eeschehlojees par teem zilweku behrneem, kas eefsch ne-atsihshanas un leelas besdeewibas pastahwedami, jo deenas jo wairaf pasufchanâ irr eegrimmuschi. Winsch tadeht usnehmahs par zilweku tapt, un irr ar sawu paschu spehku no weenas see-was dsimmis, un zilweks tappis un zilweku labbâ nomirris un augfchamzehlees. Winsch atkal atees, teesadams wissus zilwekus, un ikkatram atmakshs pehz winna darbeem, fo katris schè pasaulè dshwodams irr darrijis. Wissas schahs leetas meh's, kas us Jesus wahrdu kristiti, ar weenteefigahm sirdim tizzam. Tadeht luhdsams, ne darbojees parwetti, schè tahs leetas ismeet, jeb tahs mahzibas kâ kahdas nepastahwedamas usrahdiht, fo zilweku prahts muhschu muhscham ne warr isdohmaht, bet fo ta sirds ar to ihstenu tizzibu ween fanemm; — neds arri darbojees, schè muhsu widdâ ar leelahm jautafchanahm ismekleht, woi ta atpestifchana zaur to Deewa-Dehlu irr notikkusi, woi ne; bet ja tu eefsch to paschu no wissas sirds un prahta tizzi, tad sakkiman to, un meh's ar leelu lihgfmoschanu par tewi preezafimees." — Us scheem weenteefigeem un bes kahdas zilwezigas gudribas isgresnoteem wahrdeem ta wezza leezineeka, tas paganu gudrineeks it kâ mehms palikke, un nekahdu zittu wahrdu ne mahzeja atbildeht, ka tik ween: „Zeescham es tizzu." Pehz kahda laika winsch fazzija, ka ta wezza wihra ihkfa runnaschana winnu effoht uswarrejusi; arri winsch tohs zittus paganu gudrineekus pastubbinaja, no sawas weltigas gudribas atstahtees; jo ta ne warroht pret Deewa spehku pastahweht. — Kad wissi bisskapi un draudses wezzaki bija falassijuschees, tad arri pats Keisers Konstantins us to pilsehtu Mizea atnahze, un us to nammu, fur schee wissi kohpâ bija, nogahjis, winsch wissus ar mihteem wahrdeem usstubbinaja, kaut jel eefsch labba meera un weenprah-tibas sa-eetohs. Daschi winnam suhdsechanas grahmatas bija rohkas dewusch, bet winsch wissas ugguni eemette un fazzija, ka winsch nekahdu no schahm grahmatam ne effoht lassijis un peeminneja, ka ta peeeklahjiga leeta buhtu, kad winni zits zittam peedohu. Schohs wahrdu's runnajis, tas Keisers Konstantins wisseem bisskapeem un wezzafeem fazzija, ka Winna prahts un wehleschana effoht, ka lai winni ar labbu apdohmaschanu tahs mahzibas pahrmekletu, fo Arius bija fluddinajis. Jo wairaf Arius mahziba, kas tam mihtam Pestitajam to gohdu leedse, kas Winnam tomehr pehz Deewa raksteem peenakhahs, tappe pahrmekleta, jo wairaf tappe us-eets, ka Arius wiltigu mahzibu bija islaidis, kas ar zilweku gudribas isdohmateem wahrdeem bija fajaukta. Tik ween 22 bisskapi bija, kas pee Arius mahzibas pastah-weja; bet wissi zitti to pagallam atmette, un pawissam no winnas atschkibras, un weenu tizzibas apleezinaschanu ussihmeja, kas wiss' zaur ar teem mihteem swehteem Deewa raksteem kohpâ eet. (17tâ lappâ to beigumu ta ohtra gabbala.)

Wihw drifkeht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

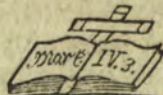
Dr. E. E. Napier'sky.

No Widssemes basnizas teesas pusses:

K. Baron Budberg,

basulzas teesas preefschneka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

17ta lappa.

Seel=deenas swehtku atswehtê, 29ta April,

1834.

Weigums ta, eefsch 16tas lappas ussahkta, ohtra gabbala tahs desmitas nodakkas tahs isstahstischanas par to Kristigu draudsi.

La tizzibas apleezinaschana, fo tee us Nizëu sanahkuschhi bistapi ussihmeja, ar fo winni turklaht tahs mahzibas ta Arius par it wiltigahm norahje, — schi tizzibas apleezinaschana tà skann:

„Es tizzu eefsch weenu weenigu Deewu, to Zehwu, radditaju debbes un semes, wiffa ta, kas redsams un neredams irr.

Un eefsch weenu weenigu Kungu, Jesu Kristu, Deewa weenigu Dehlu, kas no ta Zehwa peedsimmiis eepreefsch wiffas pafaules, Deews no Deewa, gaisma no gaismas, pateefigu Deewu no pateefiga Deewa; kas irr peedsimmiis, ne rad-dihst; ar to Zehwu eefsch weenas buhschanas, zaur fo wiffas leetas irr radditas; kas mums zilwekeem par labbu, un muhsu swehtu-darrischanas deht no debbes nahzis irr, un zaur to swehtu Garru no tahs jumprawas Marias meefas eegahjis un zilweks tappis, arri mums par labbu krusa fists appaksch Ponzius Pilata, zee-tis un apraktis, un trescha deena atkal augshamzheles no teem mirroneem, pehz teem raksteem, un irr debbesis usbrauzis, un fehsh pee Deewa labbas rohkas, un atees ar gohdibu, teefah tohs dsihwus un mirruschus; kurra walsiba nefad ne beigfes.

Un eefsch to Kungu, to swehtu Garru, kas dsihwu darra, kas no-ta Zehwa un no ta Dehla iseet, kas lihds ar to Zehwu un to Dehlu tohp peeluhgts un lihds pagohdinahts; kas zaur teem Praweefschem irr runnais. Un eefsch weenu weenigu swehtu Kristigu, no teem Apusfuleem uskohptu draudsi. Es atsihstu weenu weenigu kristibu par peedohschanu to grehtu, un gaidu us augsham-zelschenu to mirruschu, un weenu dsihwoschenu tahs nahkoschas pafaules, amen.

2trais gadda-krahjums.

Scho jauku un it swehtigu tizzibas apleezinaschanu, kas wiss'zaur lihdsi stann ar to Apustulu un pirmu mahzjeklu ta Runga Jesus Kristus leezibu¹⁾, un ko meh's un muhsu behrni wehl taggadina mahzamees, ka to eefsch ohtra galwas gabbala ta kattisma atrohdam, scho paschu, — us swehteem Deewa-raksteem dibbinatu, — tizzibas apleezinaschanu pats Keisers Konstantins un wissi tee us Nizeu sanahfuschy biskapi un Kristigas draudses wezzaki ar preeku peenehme un Deewa preefscha apnehmahs, wissas weetas to Kristus draudsi us scho tizzibu uswest un ar mahzischanu pee tahs paschas usturreht. Tas weenigs Arius lihds ar dascheem saweem draugeem scho pateefigu un swehtigu tizzibas apleezinaschanu ne gribbeja peenemt tadeht, ka winsch, teem swehteem raksteem pretti turredamees, to weenigu Deewa Dehlu Jesu Kristu ne gribbeja par to ihstenu pateefigu Deewu pagohdinaht. Schihs sawas prettibas deht, un ka winna prahts us to nessahs, wissu to Kristigu draudsi sajaukt, kas ar to greekeru-walldas wahrdu Katoliska basniza jaw fenn-deenahm bija no-saukta²⁾, tappe tas Arius zaur Keisera un to sanahfuschy Kristigas draudses preefsch-neeku spreedumu no sawa basnizas ammata nomests, ka arri no tahs Kristigas draudses atbihdihts un us kahdu zittu Keemeru walstibas stuhri, prohti us Illiriu, lihds ar saweem draugeem aisdsihts. Bet schim pascham Arium ir pascha Keisera nammâ eefsch Konstantinopeles daschi draugi un aisdstahwetaji bija, kas par laiku Keiseram Konstantinam eerunnaja, ka Arius ar netaisnu spreedumu effohts noteefahts, un ka winsch ar saweem aisdsihteem draugeem to paschu tizzohht, ko ta no teem biskapeem un Kristigas draudses kohpejeem eefsch Nizeas ussihmeta tizzibas apleezinaschana usrahdoht. Tadeht Keisers pats schurp un turp, us daschahm Kristigahm draudsehm grahmatas laide, usskubbinadams, kaut paschu Ariu un winna draugas atkal Kristigas

¹⁾ Keem. 4, 5. 1. Kor. 8, 6. Matt. 7, 11. 2. Kor. 6, 18. Jahn. 5, 17. Matt. 1. 21. Jahn. 1, 41. 14. Matt. 16, 16. Jahn. 20, 28. Luhl. 1, 31. Matt. 1, 20. Luhl. 2, 7. 34. un 22, 44. Matt. 27, 2. Luhl. 23, 33. Keem. 5, 8. Matt. 27, 59. 60. 1. Peh. 3, 19. 20. Matt. 16, 21. 2. Tim. 2, 8. Luhl. 24, 51. Mark. 16, 19. Ewes. 3, 14. 15. Apust. d. 1, 11 un 17, 31. 1. Kor. 15, 51. Jahn. 15, 51. Ewes. 5, 26. Matt. 4, 19. Ewes. 4, 3. Apust. d. 10, 43. Jahn. 5, 28. 29. 1. Peh. 1, 4. 2. Kor. 1, 20.

²⁾ De em in neschan a. Jaw agri schurp un turp wiltigi mahzitaji zehlahs, kas to Kristigu draudsi ar sawahm blehau mahzibahm mekleja sajaukt, un winnu no tahs skaidras un pateefigas tizzibas us Jesu Kristu ka nogreest. Scheem pascheem tee skaidri un weentefigi biskapi un draudses ganni it sipri pretti turrejahs, un tahm wiltigahm mahzibahm ne tahwe sakni nemt es, un tadeht weenu sihni usmekleja, ar ko winni, lihds ar sawahm draudsehm, no teem wiltneeskeem buhtu ischkihruschwees. Tapchz schee paschi gohdigi ganni un fargi tahs Kristigas draudses no Greekeru walldas to wahrdu Katolisku usnehme, un ischkiirdamees no teem, kas us tizzibas ap-alloschenu eedewahs, schee par beedreem tahs Katoliskas basnizas nosaujahs, tas irr tahs basnizas, kurras beedri tizz un atsiht, ka Jesus Kristus pateefi Deews un zilweks irr, un ka zittadi peedohschanu to grehtu un muhschigu dschwoschanu ne warr dabbuht, ka ween zaur tahm swehtahm affinim schâ Deewa jehra, kas muhsu taisnoschanas pehz no mirroneem augschamzehlées un irr listi par to weenigu Pestitaju wisseem, kas eefsch tahdas stipras tizzibas Winnam peeturahs, ka tas sars tam wihtia kohlam, un kas Winnu mihto, un To klausu no wissas firds un prahta.

draudses fabeedroschanâ peenemtu, jo winni nu gribboht arri to tizzibas apleezinaschanu peenemt, kas par weenigu, pateefigu un pastahwedamu effoht peenemta. Bet Egipteru semmê, Alekstrandrias pilsehtâ, ap to laiku weens bisskaps, wahrâ Atanasius, bija, kas ar swehta Garra spehku usrahdija, ka neds Arius, neds winna draugi effoht peenemmami, tapeh, ka winni pilni wiltibas effoht, un teescham to Kristus draudsi no ta labba dsihwibas zetta nowilschoht. Bet Arius un winna draugi, nomannidami, ka Keisers us winneem labbu prahtu turreja, un dauds weetâs par usraugeem tahdi bija eelikti, kas ar winneem pee weenas wiltibas turrejahs, nu jo wairak usstahweja, ka tizzigi bisskapi un pats Atanasius no saweem ammateem taptu atmesti, un tadeht pee Keisera usdewe, ka jebshu Atanasius tizzibas apleezinaschana labba un ne pagallam smahdejama ne effoht, tad tomehr winna dsihwofschana tahda blehdiga un neganta effoht, ka winnu pagallam wajagohht atbihdiht. Tad nu us Keisera pawehleschanu daschi bisskapi kahdâ pilsehtâ tappe safaukti, ka tee to fuhdsibu pret Atanasiu ismekletu un spreestu, kâ peenahkams. Bet leels pulks scho safauktu it neganti to Atanasiu eenihdeja, ta Arius draugi buhdami. Kad wissi bija fanahkuschu, un Atanasius ta teefas galda preekschâ atwests, tad daschi wiltigi fuhdsetaji preekschâ nahze, fazzidami, ka Atanasius dumpineeks, pehz naudas kahrigs un mauzineeks effoht, kas weenu zittu bisskapu, ar wahrdu Arsenius, fleppeni effoht nokawis. Par leezibu, ka schi fuhdsiba taisna, winna eenaidneeki weenu masu kastiti preekschâ rahdija, eeksch kurras weena sakaltusi, eefahlita zilweka rohka atraddahs, fo winni par Arsenius rohku isfazzija, ar fo Atanasius dauds burwibas un zittus nedarbus effoht padarrijis. Arsenius no Atanasius eenaidneekem gauschi tappe luhgts, faut jel par to laiku, kamehr schee sawu fuhdsibu preekschâ nestu, buhtu kahdâ attahkâ weetâ paslehpees, ka neweens winnu ne buhtu usgahjis, un teescham winni to beswainigu Atanasiu par flepkawu buhtu notaisijuschu, kad Deews pats winna beswainibu ne buhtu preeksch gaismas peeweddis. Tas gadidjahs, ka Arsenius, jebshu gan bija apsohlijees, us ihksu laiku kahdâ nesinnamâ weetâ paslehptees, tomehr flussibâ us to pilsehtu bija aisgahjis, fur tee bisskapi bija salassijuschees, teefu par Atanasiu turreht. Lihds fo tas pilsehtas usraugs to dabuja dsirdeht, ka Arsenius eeksch pilsehtas effoht, un sinnadams, ka Atanasius beswainigs wihrs bija, fo winna eenaidneeki skaudibas deht apfuhdseja, winsch wiffas mallas eeksch pilsehtas liffe ismekleht, kamehr Arseniu rohka dabuja. Kad nu Atanasius tappe, kâ jaw peeminnehts, apfuhdsehts, un ta rohka usrahdita, tad nu wissi ar leelu brehtschanu brehze, ka winsch wainigs effoht. Bet ar ta pilsehtas usrauga palihgu tas Atanasius to Arseniu lihdsi wedde us to teefasnammu un winnu ar kahdu mehteli apsedse, ka neweens winnu ne pasihstu. Un nu winsch sawus teefatajus prassija, woi daschkahrt winni to Arseniu pasihstu? Zitti atbildeja, fazzidami: „mehs winnu gan labbi pasihstam.“ Us scheem wahrdeem Atanasius to mehteli atnehme, fo winsch tam bija uslizzis, un fazzija: „Schis pats irr tas wihrs, fo juhs sakkat, ka es winnu nesittis un burwibas deht winnam wee nu rohku effoht nogreesis. Juhs redsat, ka winsch, gohds Deewam, dsihws un ka win-

nam abbas rohkas flacht irr. Kur manni apfuhdsetaji to treschu rohku irr dabbutusch, to lai winni taggadin juhfu preekschâ isstahsta. Jebtschu Utanasius it skaidri usrahdiya, fa tas wiss melli ween bija, ar fo pee winna wainas mekleja, jebtschu winsch lauschu preekschâ fa gohdigs un weenteesigs Kristus kalps dsihwoja un wissi Aleksandrias pilssehtneeki winnu par labbu pateefigu zilweku flaweja, tad tomehr ta Arius draugi ne mette meeru, bet tif ilgi usspeedahs, kamehr atkal wiltigus leezineefus atradde, kas dasch-daschadus mellus preekschâ nesse. Tad nu winni wairs neneeka ne mekleja, bet to Utanasiu no fawa ammata atbihdiya. Winsch gan pee Keisera schehlastibu luhdsahs, prohti fa ta fuhdsiba pret winnu no weenteesigeem wihreem taptu ismekleta, bet tas neko ne palihdseja, un Utanasius tappe pagallam no Aleksandrias aisdsihts.

Nu Arius wairs ne uskawejahs atpakal nahkt, un jo wairak ar sawahm wiltigahm mahzibahm tahs dwehseles fajauze; jebtschu winsch Keisera preekschâ bija apfohlijees, to eeksch Nizeas eezeltu tizzibas apleezinafchanu peenemt. Keisers winnam lifke us Konstantinopeli atnahkt, fa winsch winnu turpat ar leelu gohdu atkal buhtu lizzis eezelt fawâ pirmajâ ammatâ un peenemt Kristigas draudses derribâ, un tadeht tam Konstantinopeles bisskapam Aleksandram pawehleja, wissu fataisih, fa Arius ar leelu gohdu taptu usnemts. Bet Aleksanders bija taifns un pateefigs wihrs, kas gan labbi sinnaja, fa, kad Ariu atkal Kristus draudse peenemschoht, tad tas tapat buhschoht tai draudsei par kaiti buht, it kad wilku gribbetu awju gannibâ eelaist. Bet tomehr Keisers bija pawehlejis Ariu usnemt, un tam bija papilnam draugu, kas usstahweja, lai pehz schihs pawehleschanas noteekoht. Aleksanders tadeht lihds ar wisseem zitteem weenteesigeem mihlotajeem ta Kunga Jesus Kristus ar gauschahm luhgfschanahm to galwu sawas draudses peesauze, kaut jel tahdu behdu buhtu nowehrsis; un kad ta deena tahs peenemschanas atnahze, tad tas bisskaps Aleksanders no rihta agrumâ us basnizu gahje, un us sawu waigu nomettees, winsch luhdse un fazzija: ja pascha Pestitaja wehleschana effoht, fa Arius lai tophoht peenemts, kaut jel tad winnu paschu, prohti Aleksandru, buhtu no schihs pasfaules atnehmis. Bet ja Arius mahziba wiltiga effoht, tad lai winnu tahs beskaunigas usmahfschanas deht pahrmahzoht. Jaw Arius ar saweem draugeem ar leelu trohfsni un dseedafchanu taifijahs us to basnizu no-eet, kurrâ Aleksandram bija pawehlehts, winnu peenemt. Bet Arium, wehl us zetta buhdamam, tif breefsmigas graises eeksch winna eekschahm usnahze, fa winnam ferwis pehz pee mallas bij ja-eet. Pee mallas no-gahjis, Arius tuhliit nogihbe un no winna eekschahm tif dauds affins isfkrehje, fa winsch us pehdahm nomirre un ne panahze, fo winsch fawâ lepnâ prahtâ bija eefahrojees. Fa Kristus draudse preezajahs, fa tas Kungs scho sawu draudsi pee labbas un taifnas leezibas bija usturrejis un weenu zilweku bija atnehmis, kam deesgan gudribas bija, ar sawu wiltibu leelu fajaukschanu ustaifih.

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

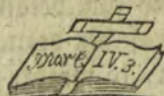
Dr. C. E. Napierky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schobeen tas pás, un muhschigt.
Ebreer: 13, 8.

18ta lappa. Ohtrá fwehd. pehz Keel-deenas jeb schehlastibas fwehd. 6ta Mai, 1834.

„Pasargi tawu mehli no launa, un tawas luhpas no wiltigas wallodas.“ Dahw. bf. 34, 14.

T a s p a s t e s w i h r s .

Wahzjemmè kahdam pastes wihram gaddijahs weenâ basnizâ ee-eet ap to laifu, kad tas draudses mahzitais tohs behrnus par to ohtru bausli pahrklausija un winneem usrahdija, kahds negants un grehzigs eeraddums tas irr, kad zilweks Deewa fwehtu un schehligu wahrdu neleetigi un welti walko, lahdedams un swehredams. Turklacht tas mahzitais wehl peeminneja un fazzija: „ja daschfahrt schè muhsu widdû kahdi buhtu, kas us lahdeschanu un swehreschanu irr eelaiduschees, tad no wiffas firds winneem wehtu, faut jel to negantibu tahda eeradduma buhtu afsinnufchi un mihlu debbes-tehru peeluhgufchi, ka tas winnu firdis un mehles gribbetu apwaldiht un no sawahm augstahm debbesim it schehligi us winneem skattitees.“
Tas pastes wihrs it lohti us scheem wahrdeem ta mahzitaja klausijahs, un apsinadamees, ka winnam tahds nelabs ammatas bija peekehrees, kara wahrda gallâ lahdeht un swehrecht, winsch sawâ firdi kâ mihksts paliffe, un us augschu sawu waigu-pazehlis, winsch fazzija: „jauki irr, kad mihla faule us mums spihd, bet kad Deews us mums ar schehlastibu skattahs, tas laifam wehl dauds jaukafi buhs.“
Tas pastes wihrs apnehmahs, ka gribboht raudsicht to nelabbu lahdeschanas ammatu atmest.

Bet Deewam schehl, winsch sawu apnehmchanu ilgi ne peeminneja; jo mahjâs pehz kahdahm stundahm pahrnahzis, winnam sirgus dsirdinajohht, weens sirgus atsprukke un aisskrehje. Un nu winsch tuhliit par to sirgu breefmigas lahstes isgahse, un weenâ lahgâ wiffus sirgus, kas wehl stalli bija, fewi paschu un wiffus

²trais gadda-krachjums.

zilwekus nolahdeja. Rad nu winsch bija beidsis, winnam firde tadehl ne mas no-
skummusi ne bija, jo winsch to no masahm deenahm bija apraddis, un fo basniza
bija dsirdejis un sawu apnemschanu, to winsch jaw fenn atkal bija peemirsis.

Peh; kahdahm deenahm schim pascham pastes wihram gaddijahs, ka tam
weenu gohdigu deewabihjigu fungu bija jawedd, kas pats nefad ne lahdeja un
lahstus nemas ne warreja eeklausitees. Schis dsirdejis, ka tam pastes wihram tahds
neglihts eeraddums effoht, us winnu fazzija: „Mans draugs! tu manni us to nah-
burgu muischu aisweddisi un atkal sche schurpu atpakal, par to tu tawu peenahkamu
dserramu-naudu dabbusi. Un kad tu par wissu to zettu, turp un schurp braudams,
apwaldisees un nemas ne lahdest, tad tewim wehl ohtru tif dauds peemettischu.“
Tas pastes wihrs pasmehjahs un pats pee fewis fazzija: „nu kad man tif dauds
makfas, gan tad isfargaschohs!“ Un redsi ta deena pagahje, un no winna muttes
it nekahdu lahdeschanas un lammafchanas wahrdu ne dsirdeja.

Al dwehfele! kas bija pastes wihram mihtaki? Ka Deews winnu ar schehla-
stibu usluhtotu, jeb ta nauda? Al ismeklesim muhsu firdis, woi daschfahrt pee
mums arri tapat ne klahjahs? Zeescham ar fahpehm mehse useesim, ka mehse da-
schâ reise tahs laizigas mantas dehl no kahda nelabba eeradduma us ihksu laiku
astahjamees, jebfchu mums tahs ne-isteizamas Deewa apschehloschanas dehl weenu-
mehr no wissahm nelabbahm eekahroschanahm un grehziigem eeraddumeem bija
astahtees. Un ka tahds wahjums wehl daudsfahrt tohp useets, tas nahk no ta,
ka zilweki no masahm deenahm ne tohp raddinati, it ka preeksch mihtla Pestitaja
azzim dsihwoht, neds Winnu par to wiss' dahrgaku mantu turreht, fo it labbi un
mohdrigi firdi buhs glabbah. Mihtais Kungs, palihdsi mums peeminneht, ka
tas leels grehts irr, ja kas weenam behrnam ar wahrdeem jeb ar darbeem par pee-
daussichanau paleef; atgahdini muhs, ka mums peenahkajs Lewi ar fird' un mehli
pagohdinah, amen.

„Darrait labbu teem, kas juhs cenihd, — ka juhs effat behrni juhsu
Zehwa, kas debbesis.“ Matt. 5, 44. 45.

Mahzees no Nehgera, kas kristihts tappis, fo tee Jesus wahrdi rahda:
„eij' nu, un darri tapat arridsan.“ Luf. 10, 37.

Weens Nehgeru wehrgs Indieru semmè, kas zaur Missionaru darboschanu
par Jesus tizzigu zilweku palizis un tadehl bija tappis kristihts, tas ar sawu goh-
digu, weenteesigu usweschanu sawa funga ustizzibu tif lohti eemantoja, ka tas
kungs winnam wissu isrihtfoschanu uswehleja. Rad tam fungam pee sawa darba
jaunu wehrgu wajadseja, tad winsch to Nehgeri us tirgu fuhtija, kas tahdus
allaschin israudsija, kas tam fungam teescham derreja. Rad nu winsch arri kahdu
reisi atkal ta us tirga Nehgerus mekleja un to wajadfigu pulku bija sapirzis, tad
winsch wehl eeraudsija weenu wezzu, nodsihwojuschu wehrgu, un us sawu fungu satta:

pirkat ir scho wezzu zilweku, — teescham tas irr labbi, kad juhs to darriseet! Tas kungs to arri darrija, jebfchu winsch no winna nekahdu darbu warreja sagaidiht. Ne ilgi, kad tas wezs nabbags zilweks jaw pee sawa jauna maifes tehwa bija, winsch lohti wahisch palikke. Tas gohdigs Nehgeris scho wezzu wahju kohpe un ehdinaja, un ar winna darrija, it ka laikam weenam gohdigam behnam peefriht sawu wezzaku mihloht un apkohpt. Tas Kungs par to lohti isbrihnijahs un fazzija: fakk jel, kadeht tu scho wezzu zilweku tif lohti mihlo un apkohpi? Daschkahrt winsch taws tehws irr? — Winsch naw mans tehws, atbildeja tas Nehgeris. — Du tad laikam winsch kahds no taweem raddineekem jeb mihlakeem draugeem irr? — Ne, mihlais Kungs, atbildeja tas Nehgeris, winsch neds mans raddineeks, neds kahds no manneem mihlakeem draugeem. — Kas tad winsch tewim tahds irr, ka tu winnu tif gauschi kohpi? prassija atkal tas kungs. — Winsch irr mans eenaidneeks, mihlais kungs, atbildeja tas Nehgeris; winsch irr tas wihrs, kas manni, kad es wehl mass behrns biju, no tehwa un mahtes buhdas iswihle, manni fagrahbe, un manni teem balteem laudim it ka lohpa behrnu pahrdewe. Bet es esmu zaur Deewa schehlastibu dabbujis Deewa rakstis lassiht, un tur irr pawehlehts: „Kad taws eenaidneeks isfalzis, tad pa-ehdini winnu, un kad winsch noflahpis, tad buhs tew winnu dsirdinaht.“

Weena grahmata, fo tas wezs basnizas-tehws Hieronimus,

(nomirris 420ta gadda pehz Kristus dumschanas)

us sawu mahsu Rastorinu rakstija, ar fo winsch naida bija fakrittis un fo winsch usskubbina, kaut jel buhtu ar winna faderrejupees.

Mihla mahsa! Tas Apustuls un preezas-mahzitaiz Jahnis sawa grahmata fakka: „Kas sawu brahli eenihd, tas irr weens slepkawa¹⁾,“ un tas irr teescham teefa; jo kad slepkawibas darbi, kauschana un plehschana zaur naidu un eenihdeschanu zeltahs, tad jaw gan prohtams irr, ka tas, kas ohtru eenihd, eeksch Deewa azzim par slepkawu irr turrans, jebfchu winsch sawu rohfu us kauschanu gan wehl ne buhtu pazehlis. Tu gan brihnisees, mihla mahsa, par to, ka es sawu grahmatu, fo tewim rakstu, ar schahdeem wahrdeem esmu eefahzis. Niesi, tas noteek tadeht, ka es no wiffas firds un prahta wehlohs, ka tas naid, kas muhsu starpâ jaw kamehr ilgu laiku irr fazehlees, buhtu jel weenreis beidsees, un ka muhsu firdis tam swehtam Deewam par schkihstu nammu paliktu.

„Dufmojeet, bet ne grehkojeet²⁾,“ fakka Kehninsch Dahwids, un swehts Pawuls wehl schohs wahrdues peeleek: „taifauler ne buhs pahr juhsu dufmibu no-eet³⁾.“ Bet ka tad meh, abbi leela teefas deena pastahwesim, un fo warresim meh, abbi atbildeht, meh, par furru dufmibu ta faule ne tif weenu deenu ween, bet dauds gaddus irr negahjusi? Pats tas Kungs swehta Ewangeliuma fakka: „Kad tu sawu dahwanu us altari uppure, un eegahdajees turpat, ka tawam brahslam kas irr

¹⁾ 1. Zahn. 3, 15. — ²⁾ Dahw. ds. 4, 5. — ³⁾ Ewes. 4, 26.

prett tewi, tad atfrahji tur preeksch alkara fawu dahwanu, un no-eij, faderrees pa-
preeksch ar fawu brahli, un tad nahz' un uppure fawu dahwanu 1)."

Al wai, al wai man nabbagam un nelaimigam, — al wai ir tew nabbagai
mahfai, kas mehs tik ilgu laiku zits us zittu naidu effam turrejuschi! Al wai mums,
jo mehs par wiffu scho laiku, jeb nekad peeluhgshanas ne effam uppurejuschi, jeb
muhfu peeluhgshanas uppuri irr welti bijusch! Ka warrejam mehs fawas ifdee-
nas luhgshanas fazzicht: „peedohdi mums muhsu parradus, ka mehs peedohdam
faweem parradneekem,“ kad muhsu firds to ne darrija, ko mehle runnaja, un
wifs muhsu prahis pagallam zittadi turrejahs, ne ka ta swehta luhgshana mahza?

Ead nu, mihta mahfa, ka jaw winna gadda ar mannu gramatu, ko tewim
laidir, esmu luhdsis, tapat nu atkal luhdsu, al lai mehs jel to meeru, ko pats mi-
lais Kungs mums it ka par leelu un swehtigu mantu irr dewis, al lai mehs to
swehtu Deewa meeru tihschi no mums ne atbihdam! Kristus pats irr mans leezi-
neeks, zif lohti es wehsohs, ka Winna meers muhsu stapa atkal uszeltos; lai
tas pats Kristus arri taws leezineeks irr, ka tewim arridsan ta pascha meera eegrib-
bahs! Nedsi, drihs un drihsi muhsu deenas us gallu dohsees, un mums abbeem
buhsh janah! Kristus teefas-krehflam preekscha. Woi nu mums gan derretu no-eet
un dehl muhsu naida sanemt to muhschigu pasuschanu? jeb woi ne buhtu labbafi,
kad mehs nupat faderramees, un ta meera swehtibu jauka debbes-walstiba no
Kristus rohkas sanemmam?

Nu, mihta mahfa! es tewim atkal scho gramatu esmu rakstijis, wehleda-
mees, ka mehs zits ar zittu meeru ustaisam un mihslestiba sa-eetamees. Bet ja to-
mehr tew wehl gribbahs eeksch ta pascha naida pastahweht, par ko lai Deews pa-
farga, tad tu nu sinni, ka man wairs nekahda atbildeschana ne uskriht; jo lihds
ko tu scho mannu gramatu buhsi lassijusi, es tuhlt no wiffas wainas walla
buhschu.

Peektais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(To zeitortu redsi 13ta lappä.)

18.

Manna firds lai us Kristu Jesu palaujajs, tad winna taps swehta; bet
par tahdam dohmahm lai fargohs, it ka es us mannu paschu swehtu buh-
schanu warretu palatees, ka es Kristu dabbutu.

19.

Ar jo affakahm rihsstehm tas Kungs tewi peemelle, jo wairak tu eeksch Winna
rohsham padohdees, un fakk tapat, ka zittahrt tas basnizas-tehws Augustins faz-
zija: „Al Kungs, dedsi manni schè laizigi, jo schihs deenas drihsi beidsahs; tik
ween luhdsos, dohdi muhschiba mannim baudiht tohs preekus tawas atpestishanas.“

1) Matt. 5, 23 un 24.

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldishanas puffed:
Dr. E. E. Napier sky.
No Wibsemes basnizas teefas puffed: R. Baron Wudberg,
basnizas teefas preekschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

19ta lappa. Trefschâ swehd. pehz Leel-deenas jeb lihgsmoschanas swehd. 13ta Mai, 1834.

„Ta Kunga bausiba irr pilniga un atspirdsina to dwehfeli; ta Kunga leeziba irr pateefiga un darra to neprattigu gudru.“ Dahw: ds. 19, 8.

Swehtigi augti,

fo weens lohti wahjisch, nabbags zilweks, wahrda Willums, irr panahjis, kas pastahwigi eefsch swehteem Deewa-raksteem ar apdohmu un atsihschanu irr lassijis.

Weens mahzitais kahda stuhri Engellenderu semme kahdu sinnu par weenu nab-
bagu zilweku, wahrda Willums, lizzis rakstis eespeests, fo meh's teem mihteem draugeem, kas schahs sinnas lassa, preekschâ leekam, deht atsihschanas un leezibas, kahdi swehtigi augli tam rohdahs, kas ar labbu apdohmu un no wiffas firds eefsch teem mihteem swehteem Deewa raksteem lassa. Tas Engellenderu mahzitais stahsta:

Preeksch kahdeem gaddeem es kahda zeemati, fo Dwerton fauz, atraddohs, un turpat Deewa wahrdu pasluddinaju. Turpat es dabbuju dsirdeht, ka nahburgs weens ittin wahjisch un nabbags zilweks effoht, fo tee laudis par Willumu fauze, furra lohzekli jaw no paschahm masahm deenahm gluschi falohziti bija un jo deenas jo wairak lihki palikke, ta ka winsch neneeka strahdaht, neds arri fo eepelnitees warreja. Jebchu winsch nekahda skohlâ bija nodohts, un jebchu winsch fawas leelas wahjibas deht nekad basnizâ ne warreja tift, tad winsch tomehr tif mihli un jauki par garrigahm leetahm mahzeja runnaht, ka katram zilwekam, kas us winna wahrdeem klausijahs, firds it mihksta palikke. Arri man tappe fazzih'ts, ka schis patz nabbags wahjisch Willums weenumehr bihbeli pee sewis glabbajoh't un eefsch tahs paschas lassoh't. Schahdas leetas dsirdejis, es apnehmohs, pehz beigteem Deewa wahrdeem to nabbagu Willumu apraudsiht. Us to weetu nogahjis, es to buhdinu, furrâ winsch mahjoja, atraddu, ka ta bija pagallam sakrittusi, lohgi un

Utrais gadda-krachjums.

durwis bija fagahstas, un masâ tumshâ isstabinâ es weenu zilweku usgahju, kahdu es wehl ne fawâ muhshâ ne esmu redsejis. No mahjas leetahm wairak ne atraddu, kâ weenu benki, wezzu frehflu, un weenu faluhfufchu masu galdinu. Tas zilweks pats liffahs kahdus 30 gaddus wezs buht, un tomehr no auguma leelaks ne bija, kâ kahds behrns no 10 gaddeem. Winnam galwa tahda leela un resna bija, ka es tif ar bailehm warreju usluhkotees; bet abbas kahjas un rohkas tahdas smal- kas un teewas un us mugguras tif leela pumpa bija, ka winsch, us diweem kruk- keem atspesdamees, ar leelahm mohkahm, fawâ isstabinâ no weenas weetas us ohtru aiswillkaks. Ak, winna wezzaki scho nelaimigu zilweku ne bija pareift apkoh- pufchi, kad winsch wehl mas behrns bija, un tã winnam nahze, ka tas tahdã ne- laimigã fahrtã atraddahs, kâ jaw dascham nelaimigam zilwekam irr notizzis, kas zaur fawu wezzaku nebehdnibu un besdeewibu bes kahdas usluhkofchanas un ap- gahdashanas irr tappis pamests. Teescham es scho nabbagu zilweku bes affarahm ne warreju usskattih!

Kad es eeksch winna isstabinas eegahju, tad es to atraddu bihbelẽ laffoh, un gribbedams skaidri noredseht, kahda winna atsihschana bija, es islikkohs, it ka es no bihbeles un winnas swehteem wahrdeem mas ko buhtu sinnajis. Tad nu es us winnu fazziju: „Wittums, lai Deews palihds! kas ta par grahmatu, ko juhs lassat?“— Us scheem wahrdeem winsch galwu pazehle, un ar mihligahm azzim us manni luhkojahs, fazzidams: „Schi mihla grahmata irr tas jauns Testament, jeb ta preezas mahziba no muhsu Runga un Pestitaja Jesus Kristus.“ Nu es at- kal fazziju: „Es daschu reift no gohdigeem laudim esmũ dsirdejis, ka schinni paschã grahmata labbas mahzibas warroht atrast, fakkait jel: woi tas tã irr? Es tee- scham juhtu, ka es grehzineeks esmu, un ja schi grahmata manni us labbaku zellu uswestu, tad ir es eeksch winnas buhtu lassijis.“ Wittums atbildeja: „ja tas sweh- tais Gars, appalsch kurra waddischanas schi grahmata tappusi faraklita, juhsu firdi atwerr, tad gan ta bihbelẽ arri jums par swehtibu paleef; bet ja juhsu firds durwis aisflehgatas paleef, tad ta lassischanã parwelti: jo redseht, tas meesigs zil- weks ne fanemm, kas no Deewa Garra irr, jo tas winnam irr gekkiba, un winsch to ne warr saprast, jo tas tohp garrigi teesahs (jeb atsihts).“ Kad es weenu- mehr wehl islikkohs, it ka man tahs garrigas leetas nesaprohtamas buhtu, tad nu muhsu starpã wehl tahda sarunnaschana bija:

Es. (Prohti tas mahzita.) Kã tad jums irr isdewees tahs garrigas leetas atsiht? juhs tal laikam nekahdãs leelãs dahrgãs skohlãs ne essat tappufchi ismahziti?

Wittums. Mihalais funks! es juhs pagallam ne pasihstu, nedses arri sinnu, kadehl juhs nahkufchi, manni apraudsiht, kas es tahds slifts un wahisch zilweks esmu. Lai nu buhtu kã buhdams, tomehr es sinnu, ka mannim peenahfahs, itwee- nam atbildu doht, kas to grunti mannas zerribas gribb sinnah. Tadehl es Deewu allaschin luhdsu, ka Winsch no schehlãstibas mannim palihdsetu, ar ihstenu gohd-

1) 1. Kor. 2, 14.

bihjafchanu mannu tizzibu apleezinaht. Juhſ redſat, kahda manna meefa neglihta un kà winna ſalohzita iſſkattahs; bet zif neglihta manna dwehſele irr, un kà wianna no grehku neleetibahm irr pahremta, to juhſ un nekahds zits zilweks ne warrat redſeht; at, juhſ ne ſinnat, ka es dauds grehkojis eſmu!

Es. Woi tad juhſ arrieffat grehkojuſchi? Ar ko juhſ effat apgrehkojuſchees? Juhſ jaw ne ſpehjat nedſ kahjas nedſ rohkas kuſtinaht, kahdu grehku juhſ ſawâ nelaimigâ kahrtâ gan warretu padarriht?

Willumſ. Tas irr gan teefa, mihlais kungs, ka tee grehfi, ar kurreem Deewa duſmibu un ſohdibu pelnohs, zittadi iſrahdahs, kà pee zitteem; bet tomehr tas irr teeſham teefa, ka ſtarp teem grehzieneeem es tas leelakais eſmu. Es ilgu laiku dohmaju, ka tadeht, ka es tahds wahjiſch un nonihjis zilweks eſmu, man ta brihwiba effoht, tif dauds grehkoht, kà ween warru un patihkams irr; jo tas man tà preekſchâ rahdijahs, ka Deews tahdu zilweku, kas jaw ſchê laizigi dauds mohkas un behdas iſzeetis, tur muhſchigi wairs ne buhſchoht ſohdiht. Un kad nu zittu grehku ne ſpehju grehkoht, ka ween lahdeht un ſwehrecht un par zitteem nelabbu wallodu iſrunnaht, tad es bes kahdas apdohmibas ſchai neleetibai wiſchſin biju padewees. Es no ſawas muttes tahduſ lahſtus un lammaſchanas wahrduſ iſgahſu, ko wehl neweens zilweks ne bija dſirdejis un kas tif breeſmigi ſkanneja, ka ir paſcheem netizigeem zilwekeem iſbailes uſnahze, kas tohs dſirdeja. Pee tahdas neleetibas es ilgu laiku paſtahweju, kamehr preekſch trim gaddeem, kahdâ deenâ, kad es no mannas buhdas ahra iſwilkohs, gribbedams eekſch faules ſildi-tees, uſ reisi ar leelahm ſahpehm eekſch mannahm eekſchahm tappu ſanemts. Lai gan tahs ſahpes eefahkumâ tif breeſmigas bija, ka es dohmaju, ka jaw nahwe nupat klahſt nahkuſi, tad tomehr man eefahkumâ par to nekahds nemeers ſirdi ne bija. Bet tas wahjumſ eekſch mannahm eekſchahm garrumâ wilkajs, tà ka manna ſirds taf pa druſku ſahke apdohmatees. Es ſahku pahrmekletees un iſluhkoht, arrig es ko labbu paſaulê biju darrijis, un redſi, ſinnama ſirds rahdija, ka es neko labbu biju paſtrahdajis. Es praſſijohs, arrig man kahda dakta effoht uſ to zerreht, ka Deews mannu dwehſeli debbeſ mahjâs buhſchoht peenemt, un redſi, ſinnama ſirds uſrahdija, ka to launu darbu deht, ko es ſchê paſaulê biju darrijis, es weenigi ween muhſchigu paſuſchanu warreju pelnitees! At, manna ſirds gauſchi par to noſſummahs, un nekur es meeru ne warreju atrahſt, jo tajâ laikâ es wehl no tahs zaur Jeſu Kriſtu nopelnitas ſchehlaſtibas neko ne ſinnaju. Schinnî bailigâ un behdu pilnâ kahrtâ es ſahku Deewu peeluhgt. Schi peeluhgſchana gan tahda ſkaiſta un jauki ſkannedama ne bija, kà dauds reiſahm eekſch driffetahm grahamatahm atrohđ; bet tomehr winna bija peeluhgſchana, ar ko ſagrauſta un noſpeeſta dwehſele uſ Deewu nopuhſchahs. Un zif ſlikta un nepilniga arri ſchi luhgſchana bija, tomehr Deewam patiffe, winnu paſlauſiht un ſchehligi peenemt. No ſchihs pirmas peeluhgſchanas, ar ko manna dwehſele uſ Deewu nopuhſtahs, es tif wehl ſchohs wahrduſ atminnohs: „Kungs, es eſmu nabbags grehzieneeks; zaur wiſſu ſawu muhſchu es

neko labbu ne esmu darrijs. Nedsi, ta nahwe mannu dwehfeli gauschi isbeede, jo es zittu neko ne esmu pelnijijs, kà elles pasufchanu. Kungs, ja Tu warri manni isglah, af luhdsams tad isglahbi manni, jebfchu gan ne faprotu, kà tas warr buht! Wahrbaudi manni wehl kahdu reisi, jo es apfohloh, ka es wehl labbaks zilweks buhfchu, ne kà Dahwids irr bijis; winsch tif septinas reises par deenu Lewi luhdsis, bet es apnemmoht, ka es Lewi a ston reises par deenu peesauhfchu un ifdeenas es diwipadesmits nodattas eefsch bihbeles lassifchu!" Tanni laitâ es tahs luhgschanas par tahm wiff-labbakahm turreju, fo es, wehl behrns buhdams, eefsch mannas mahtes grahmataas biju usgahjis.

Es. Woi tad zittas luhgschanas irr, kas labbakas un spehzigakas buhtu, ne kà tahs, kas eefsch drikketahm grahmatahm irr lassamas?

Willu m s. Af mihtais kungs, daschs zilweks dauds pah tarus no galwas irr eemahzjees, un tomehr wehl neweenu paschu reisi winnam naw isdewees, sawu mihtu debbes-Zehwu garrâ un pateesibâ peeluhgt.

Es. Kà tas warr buht? Ko tad juhs fakkat, kas tas irr, Deewu peesauht?

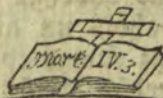
Willu m s. Kas Deewu teescham peesauz, tas sawâ fagraustâ firdi to no Winna isluhdsahs, fo Deews ween warr doht, un zaur fo ta zilweka ar fahpehm pahremta dwehfeli tohp dseedinata. Zaur Deewa schehlastibu notiffe, ka ta wahjiba no mannahm eefschahm atstahjahs, un ka es us to warreju dohmaht, mannu apfohlfchanu peepildiht; bet af, es ne warreju un nesaprattu Deewu peesauht; jo es to wehl ne sinnaju, ka tas, kas Deewu pateesi mihtu, no wiffas firds un prahta sawu grehku deht irr noskummis; tadeht es wairaf Deewu ne peesauzu, jo es to ne panahzu, fo es biju zerrejis. Bet tomehr Deews man palihdseja, ka es to Ewangeliumu un tohs zittus swehtus rakstus ta jauna Testamenta peetizigi zaur lassiju, jebfchu es gan ar bailehm un leelu istruhfchanu to darriju, tapeh; ka es us katras lappas fewi par nosohdamu grehzineeku usgahjohs. Tahs eepreezinadamas apfohlfchanas, fo es taggadim useemu, es tad wehl ne atraddu, jo schee wahrdi ween preeksch mannahm garrâ azzim stahweja: „Tu peh; taru beesu un ne-atgreesufchu firdi sakrahjees pascham, kà weenu mantu, to dusmibu, us to deenu tahs dusmibas un parahdischanas tahs taifnas Deewa soh dibas¹⁾; — Ta Deewa dusmiba tohp parahdita no debbes pah wiffu besdeewibu un netaisnibu to zilweku²⁾; — Tas Kungs Jesus parahdisees no debbes ar teem engeleem sawa spehka, ar ugguns leesmahm atreebchanu doht teem, kas Deewu ne pasihst, un kas nepaklausigi irr tai preezas-mahzibai muhsu Kunga Jesus Kristus³⁾."

(Tas beigums no Willama 20tâ lappâ.)

¹⁾ Reem. 2, 5. — ²⁾ Reem. 1, 18. — ³⁾ 2. Tess. 1, 7. 8.

Drishw drikket. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. E. Napierky.
No Wibsemes basnizas teefas puffed: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

20ta lappa. Zettortâ fwehd. pehz Keel-deenas jeb dseedaschanas fwehd. 20ta Mai, 1834.

Swehtigi augti,

fo weens lohti wahjisch, nabbags zilweks, wahrda Willums, irr panahjis, kas passahwigi eefsch fwehteem Deewa-raksteem ar apdohmu un atsihschanu irr lassijis.

(Tas cesahkums irr lassamis 19ta lappa.)

Tas nabbags wahjisch Willums nu wehl wairak tam mahzitajam, kas winnu bija nahjis raudsiht, fazzija:

Zeschu ta jauna Testamenta wahrdi, fo es usrahdiju, mannu firdi lohti isbeebeja, tad tomehr zaur Deewa schelastibu manna firds weenumehr us to stahweja, ka es to paschu jaunu Testamenti wehl us ohtru fahrtu sahku lassihit. Gan drihs' wijsu Testamenti biju zaurlassijis un weenumehr wehl tabds pats no bailehm pahnemts ar-raddohs, kamehr pirmu Jahna gramatu usschkihru, fur es pirmâ nodalkâ un septitâ perschâ schohs wahrous usgahju: „Ja mehs staigajam gaischumâ, itt kâ Winsch (Deews) irr gaischumâ, tad mums irr draudsiba sawâ starpâ, un tas asfins Jesus Kristus, Winna Dehla, muhs schkihsta no wisseem grehkeem.“
Ak, no scheem wahrdeem es ne-issakkamu leclu firds eepreezinaschanu smeclu, jo manna bailiga dwehsele tappe apmeerinata; nu mannim isdewahs sawu grehku deht noraudatees; es warreju tizzeht, — es warreju Deewu mihtohht. Buhtu mannim tuhstohsch-fahrtiga dsihwiba bijusi, ar preeku es wissu buhtu atdewis Kristus deht, fo es nu atsinnu, ka tas arri mans Pestitais un salihdsinatais irr.

Us scheem wahrdeem ta nabbaga wahja Willuma tas mahzitais fazzija: Ta irr brihnischkiga leeta, fo juhs man stahstat. Bet kadeht juhs dohmajat, ka Deews juns dewis atsiht, ka Jesus juhsu Pestitais irr? Woi juhs daschkahrt ne dohmajat, ka tad deht, ka juhs essat pastahwejuschi jauna Testamenti lassihit, jebchu juns pee ta darba leelas firds isbailes bija japazeesch, nu juns ta zerriba, ka Kristus to sohdbibu par juhsu grehkeem atnehmis, it kâ weena maksa par scho juhsu darboschanu eedohta? — Us

2trais gadda-krahjumâ.

schahm mahzitaja jautaschanahm tas nabbags Willums ar siipru balsi atbildeja: Deews muhs muhschigi irr isglahbis un aizinajis ar swehtu aizinaschanu: ne pehz muhsu darbeem, bet pehz sawas ihpaschas apnemschanas un schehlastibas, kas mums irr dohta eeksch Kristus Jesus, preeksch pafaules laikeem¹⁾. — Tas mahzitais nu atkal fazzija: Woi jums daschahrt tahs dohmas, ka Deews par tahdu nabbagu nespehzigu zilweku, kahds juhs effat, jaw preeksch pafaules eefahkuma apgahdu effoht turrejis? — Willums atbildeja: Sinnams, ka es to tizzu, jo paschi Deewa raksti to mahza, fazzidami: Deews muhs eeksch Za (Kristus) irr isredsejis preeksch pafaules dibbinaschanas, ka mums bija swehteem buht un beswainigeem preeksch wiinna eeksch mihlestibas²⁾. — Tas mahzitais fazzija: Kad juhs to Deewa-Dehtu atfennat, ka tas juhsu Pestitais, tad juhs gan no ta laika wairs ne mas ne effat grehkojuschi? — Uk mihltais Kungs, atbildeja Willums, mehs wissi Klupam dauds³⁾. Ja mehs fakkam, ka mums grehka newaid, tad mehs paschi sewi peewillamees, un ta pateesiba ne irr eeksch mums⁴⁾. — Tas mahzitais atkal runnaja: Kad juhs wehl taggadix tif dauds grehkojat, ka juhs few pascheem to pasufchanu elle nopelnatees, tad jums taf laikam wairaf derretu, kad juhs nefad ne buhtu Deewa rakstos lassijuschu? — Willums atbildeja: Es zerreju, ka Tas, kas to labbu darbu eeksch mums irr eefahjis, to pabeigs lihds tai deenai Jesus Kristus⁵⁾. Jo Kristus awis Wiinna balsi klaufa, un Winsch tahs pasihst, un tahs Winnam eet pakkal, un Winsch tahm muhschigu dsihwibu dohd, un tahs muhschigi bohja ne ees, un neweens tahs ne israus no Wiinna rohkas⁶⁾. Un ja kas grehkotu, tad mums irr weens Misbidinatais pee Tehwa, Jesus Kristus, tas Taisnais; un tas pats irr ta falihdsinaschana par muhsu grehkeem, un neween par muhsu, bet arri dsan par wiffas pafaules grehkeem⁷⁾. — Woi ta? fazzija tas mahzitais; man taggad rahdabs, it ka juhs dohmatu, ka juhs, kamehr Jesu Kristu par sawu Pestitaju effat atfennuschu, taggadix bes kahdas apdohmibas un isbihjaschanas drohschi warretu grehkoht, un ka jums nu wairs ne buhtu wajjadfigs pehz labbas un gohdigas dsihwoschanas zihnitees. — Lai Deews pasarga — atbildeja Willums, it ka no sahpehm pahrneimts, — ka warretu es gan tif nelabbi un neglihti manna firds-prahta dohmaht? jo woi mums taf grehka ja-paleek, ka ta schehlastiba wairojahs? Ne mas ne! Kas mehs tam grehkam effam nomirruschi, ka mehs wehl grippetum tanni dsihwoht⁸⁾? Jo ta mihlestiba Kristus muhs speesch: Kas mehs ta schkeetam: ka, ja Weens par wisseem nomirris irr, irr wissi nomirruschi, ka tee, kas dsihwo, ne wairs few pascheem dsihwo, bet tam, kas par teem nomirris irr un usmohdinahs⁹⁾. — Par wissu to laiku, kad tas nabbags wahjsch Willums schohs wahrdu runnaja, winsch skaidri tam mahzitajam usluhkojahs, un wiinna azzis affaras redsedams, — jo ta mahzitaja firds it tohti deht tahdeem jaukeem wahrdeem bija pakustinata — winsch wehl fazzija: Uk nu gan skaidri redsu, ka juhs, mihltais kungs, ne effat tahds, par to juhs lihds schim manna preekscha effat islikfuschees, — es gan redsu, ka arri juhsu firdi Kristus mihlestiba safni nehmupees. Luchsami, fakkait man

1) 2. Tim. 1, 9. — 2) Ewef. 1, 4. — 3) Jehf. 3, 2. — 4) 1. Joh. 1, 8. — 5) Wihl. 1, 6. — 6) Joh. 10, 27, 28. — 7) 1. Joh. 2, 1, 2. — 8) Rom. 6, 1, 2. — 9) 2. Kor. 5, 14, 15.

jel, kas juhs par wihru essat, un kadeht juhs nahfuschi, manni nabbagu zilweku ap-
 raudsibt? — Tas mahzitais, ne warredams wairs ilgaki saturretees, to nabbagu Wilt-
 lumu ar sawahin rohtahm apkehre un tam fazzija: firde-mihlais tizzibas brahlis, tas
 irr gan teesa, ka es tahds ne wehtohs buht, kahds es lihds schim juhsu azzu preekscha
 esnu israhdijs; es arridsan esnu nabbags grehzineeks, kas tapat ka juhs, zaur to
 swehtu Garu pee Kristu esnu tappis peewests, un to paschu Kristu, ka schelodamu
 Pestitaju, mihloju un apzeeniju, kas, muhs mihlodams, par mums irr nomirris,
 kad mehs wehl grehzineeki bijam¹⁾. — Wiltums, kas kahdu masu brihtinu bija
 kluss palizzis, nu atkal fazzija: es esnu dsirdejis, ka us muhsu zeemati dascha reise
 weens mahzitais atnahkolt, Deewa wahrdu pasluddinaht. Sakkait jel, mihlais
 funks, woi juhs daschkahrt ne essat tas pats? — Tas mahzitais atbildeja: es esnu tas
 pats, un esnu arri schodeem pat juhsu nahburgeem to wahrdu un to sinnu pasluddi-
 najis, ka grehka nopelns irr ta nahwe; bet ta Deewa dahwana irr ta
 muhschiga dsihwiba eeksch Kristus Jesus, muhsu Kunga²⁾. — Kad tas nab-
 bags Wiltums schohs wahrdu dsirdeja, wiss wiinna waigs ka no swehta preeka
 pahremts bija, un zil spehdams us saweem abbeem krukkeem atspeedees, winsch pee
 mahzitaju nowillahs, wiinna rohku it zeeschi satwehre, un pehz tam us saweem zelteem
 nomettees un sawas azzis us augschu pazehlis, winsch ar skannu balsi Deewu peelhude
 un pagohdinaja, fazzidams: „Al wissu-mihlais un scheligais Deews, sanemmi jel
 mannas firde karitas patekschanas, jo tu effi mannu wehleschanu paklausijis, wehl
 wairat darridams, ne ka es no Terim sagaaidiju. Tu sinni, muhschigs Tehws, ka es
 Teri dauds-kahrt esnu luhdsis, kaut jel man buhtu isdewees, kad arri weenu paschu
 reisi ween pahr wissu mannu muhschu, ar kahdu no teem farunnatees, kas Teri mihlo,
 un redsi! Tu effi weenu kalpu un strahdneeku eeksch ta wihna dahrsa tawa mihla Dehla
 Jesus Kristus, schè us mannu flitu buhdimu pee manni nabbagu wahju atsuhijis.“
 Pehz tam winsch us to mahzitaju fazzija: Mans firde-mihlais mahzitais, at ne nem-
 meet par taunu, kad juhs luhdsu, ka juhs arri buhtu schè manna preekscha par teem
 pascheem wahrdeem spreddiki fazzijuschi, fo juhs manneem nahburgeem essat istulkoju-
 schi, rahdidami, ka ta Deewa dahwana irr ta muhschiga dsihwiba eeksch Kristus Jesus,
 muhsu Kunga; at, paklausat mannu luhgschanu, jo es nabbags, kamehr dsihwoju, wehl
 nekad spreddiki ne esnu dabujis dsirdeht. — Tas mahzitais ar preeku Wiltuma
 luhgschanu paklausija un pats wehl sakka, ka eeksch teem 26 gaddeem, kamehr winsch
 mahzitaja ammatu waldija, winsch wehl naw zilweku usgahjis, kas ar tahdu firde-moh-
 dribu spreddika wahrdu buhtu usklausijis, ka tas nabbags Wiltums. Schis pats tam
 mahzitajam fazzija: nu manna firde lihgsimojahs par to Deewa schelastibu, kas man
 zaur juhsu mutti wahrdu lizzis pasluddinaht, fo jaw fenn deenahm wehlejohs dsirdeht.
 Teescham, ka juhs us Dwerton essat nahfuschi, no ta es redsu, ka tas debbesu-Tehws
 mannu nabbagu dwehseli mihlo, topaschu us muhschigeem preekeem lifdams fataisibt.

Tas mahzitais wehl kahdu masu laiku eeksch Wiltuma buhdinas paliffe un ar to
 par debbes-leetahm farunnajahs, un pehz tam no wiinna atstahjahs, to paschu Deewa
 scheligai apfophschanai atwehledams. Winsch apnehmahs, to nabbagu wahju Wilt-
 lumu wehl daschu reisi apraudsibt, jo tahdu swehtigu zilweku winsch ne bija redsejis, ka

¹⁾ Reem. 5, 8. — ²⁾ Reem. 6, 23.

Wittums bija, kas, jebchu no meesas behdahm un sahpehm wiff-zaur apspeests, un ne pagallam no kabda zilweka mahzihis, weenigi ween zaur apdohmigu lassichanu eefsch Deewa swehteem raksteem tahdu schehlastibu bija panahzis, ka winna firde-prahz tappe isskaidrohts, winna dwehsele schkihstita, un winnam tahds preeks un meers eedohhts, kas teescham augstaks, ne ka wiffu zilweku fapraschana. Pateesi, eefsch mihla un swehta Ewangeliuma Deews wisseem zilwekem ne-issmellamun awoti irr fataisijis, kur iffatris, kas tik pateesi melle, leelu eepreezinaschanu warr dabbuht!

Kad tas mahzitais mahjas pahrnahze, winsch dascheem draugeem un pasihstameem stahstija, kahds gohdigs un pateesi tizzedams zilweks tas nabbags Wittums effoht. Schee tad apnehmahs par winnu gahdabt, ka tam labbaka dsihwe un pahrtischana buhtu bijusi. Bet Wittumam ne lehti gribbejahs winnu apgahdaschanu sanemt, jo winsch fazzija: „Man ar to peeteek, ko tas zeemats, kurrâ es dsihwoju, mannim atmett. Warr buht, ka daschi tehwi un mahtes irr, kam leelaks truhkums irr, ne ka mannim.“ Tas mahzitais ar saweem draugeem to nabbagu Wittumu dauds reisahm apraudsija, jo tas winnu dwehselehm it par saldu baudischanu bija, ar scho mihlu zilweku aprumatees, un no winna preeksch-sihmi nemtees, fluffâ un pasemmigâ prahta sawu frustu us sewi nemt un tomehr us tizzibas zelleem pastahweht.

Weenâ deenâ ne ilgi pehz tam, kad tas mahzitais scho sawu mihlu wahju draugu atkal bija apraudsijis, Wittums, kas sawai mahtei kahdu nodaku eefsch bihbeles preekschâ lassija, ahtri us winnu fazzija: „Mihla mahte, es nupat eefsch mannahm eefschahm no leelahm sahpehm esmu pahrnemts, palihdsat mannim, ka es drihsunâ mannâ kambarinâ teeku, jo es zerreju, ka tas debbes-Zehws ne kawesees, manni sawds nam-mos eewest.“ Ta mahte scho sawu Dehlu sawâ weetâ wedde un ar steigschanu steidsahs winnam derrigas sahles atnest. Bet kad winna mahjas pahrnahze un lihds ar winnas daschi kaimini, tad jaw Wittums us aiseeschanu gattaws bija un wairs nekahdu wahrdu ne jaudaja runnaht. Pehz kahdeem azzumirkteem winsch bes kahdahm nahwes isbailehm sawu garru islaide un sawa kunga preekâ eegahje, ko tas tecm irr fataisijis, kas ihstena pateesigâ tizzibâ un palauschanâ us Winnu pastahw.

Kaut jel schis stahstis no ta nabbaga wahja Wittuma muhs wiffus usskubbinatu, ar peeluhgschanu un ar apdohmu pastahwigi eefsch swehteem Deewa raksteem lassiht; — tad mums wisseem tahs ihstenas firde-eepreezinaschanas eefsch wiff-wissadahm behdahm un waimanahm ne peetruhktu, un spehki mums nahktu, tahm daudsfahrtigahm grehku eekahroschanahm zaur Kristu Jesu pretti turretees; — meerigi un weenteesigi mehš sawâ starpâ dsihwotu, zits zaur zittu usdsihdamees pee labbeem tikkumeem pastahweht, un preezigi mehš katris nahwes stundâ no meesas buhdas ischekirtohs un muhsu Kunga preekâ ee-eetu.

Ik muhschigs un schehligš debbes-Zehws, peelabbini muhs wiffus pee scho swehtigu awoti, ka no winna smellamees padohmu us muhschigu dsihwoschanu, amen.

Wrihw drikkht. No juhrniallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

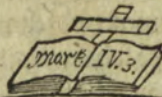
Dr. E. E. Napierky.

No Widsemmes basnizas teesas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teesas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

21ma lappa. Veektâ fwehd. pehz Leel-deenas jeb luhgschanas fwehd. 27ta Mai, 1834.

„Tee mahzitaji spihdehs fâ tahs debbefš spohschums, un fas daufs us taisnibu webb, fâ tahs swaigšnes muhschigi muhscham.“ Dan. 12, 3. „Gan labbi, tu gohdigs un ustizzigs kalps! Tu effi pee masuma ustizzigs bijis, es eezelſchu tewi pahr daufs, ee-eiſ tawa Kunga preefâ.“
Matt. 25, 21.

J a h n P i d r i k S c h i l l i n g.

Wezz=Peebalgas draudses mahzitais,

no Wahzsemmes atnahze, papreeſch Allojes draudſe eefsch Widsemmes 6 gabbus par mahzitaju bija un pehz tam 33 gabbus Wezz=Peebalgâ, tur wiſch 29ta April deenâ ſchâ gabba irr nomirriš.

Jebſchu gan jaw zittâ weetâ par to mihlu un zeenitu Wezz=Peebalgas draudses mahzitaju J. P. Schilling kahda ſinna irr dohta; tad tomehr tas peeſlahjahs, fâ arri ſchinniš lappâs leeziſbu atraſtu par to mihleſtiſbu, ar fo tas peeminnehts gohdigs ſtrahdneekš eefsch ta Kunga wiſhna kalna no ſawas draudses irr tappiſ ap-zeenihts.

Ta ſchê appaſſch liſta grahmata, fo tas gohdigs Wezz=Peebalgas draudses ſkohlmeiſters N. Rathminders us mums irr laidis un fo mehš 22ra Mai deenâ no paſtes dabujam, uſrahda, fâ mums ta ſinna par to Wezz=Peebalgas draudses mahzitaja Schilling fwehtigu gahjumu, fâ arri par tahm gohdigahm un kriſtigahm behrehm, ar fo winna lihtis us kappa duſſeſchanu tappiſ pawaddihts, rohâ nahkuſi. Tas ſkohlmeiſters pats no ſawa, taggad eefsch ta Peſtitaja duſſedama ganna un mahzitaja Wezz=Peebalgas draudses ſkohlâ, kurrâ wiſch taggadim tam Kungam par ſlawu darbojahs, tappiſ kohphts un audſmahts un mahzihts, fâ tas ſawu ammatu ar tizziſbu un mihleſtiſbu walditu. Ta grahmata tiſ labbi, fâ arri ta ſinna,

2trais gadda-krahjumš.

fo tas ffohlmeisters Nathminders mums rohkâs gahdajis, rahda, ar kahdahm dsih-wahm un pateefigahm sihmehm winnam pascham, kâ arri wiffai gohdigai Latweefchu Wezz-Peebalgas draudsei, ta pateizibas-pilna peemineschana us sawu mihlu, taggad ta Runga un Pestitaja waiga preekschâ buhdamu dwehsetu gannu, winnu firdis irr ruhmi nehmupees.

La grahmata skann:

Zeenigs, mihlais mahzitais!

Zuhfu mihlestiba, fo Zuh us Latweefcheem turreet, teem tahdas sinnas gahdadami, par swehtigu pamohdinaschanu un usstubbinafchanu, Jesu muhsu mihlu Pestitaju mihloht un eeksch wiffa labba pastahweht lihds nahwei, — dohd mannim drohschibu, Zuh pasemmigi luhgt, lai Zuh scho stahstu, par muhsu aisgahjuschu gannu, tannis sinnu-lappâs par notiffumeem eeksch Deewa walsstibas usnemtu; es zerreju, ka schis pateefigs stahsts wisseem muhsu tizzibas-beedreem buhs par preeku un par pamohdinaschanu. Es pats, scha aisgahjuscha mahzitaja draudses behrns no masahm deenahm, ar muhsu Wezz-Peebalgas draudses-lohze-flu gribbeschanu esmu to usrakstijis, fo Zuh schinnis lappâs warrefect useet, kas Zums aiskelletas. Scho grahmatinu lihds ar scho stahstu es aisuhtiju Jaumpils zeenigam mahzitajam, to luhgdams, lai winsch atkal Zums to aisuhta.

Zerreju, ka Zuh mannu semmigu luhgschanu paklausifect; wehleju Zums ta Runga baggatigu paligu pee ta swehtiga darba, fo juhs strahdajeet zilweku dwehselehmu par swehtibu — un esmu Zuhfu pasemmigs

W.-Peebalgas ffohlâ,
tai 11tâ Mai 1834.

A. Nathminders,
Wezz-Peebalgas draudses ffohlmeisters.

Nu lai fanemmam to sinnu, kas tâ skann:

Ar preeku un swehtahm dohmahm mehsh pehrnâ gaddâ eeksch schahm sinahm — par notiffumeem eeksch Deewa walsstibas — effam lassijuschi to stahstu par Lehurgas un Turraidas draudses gannu, Jahm Gottard Tidrik Schweder, kas pehrnâ gaddâ, 23schâ Bewrar Deewa preekschâ aisgahjis; tapeh; zerrejam, ka wisseem muhsu tizzibas-brahleem arri patihkama buhs schi sinna, fo nupatt dohsim, par to ustizzigu Deewa kalpu

Jahm Tidrik Schilling,

muhsu Wezz-Peebalgas draudses mahzitaju un gannu, fo Deews Leeldecnas atswehtê, jeb 29tas April-mehnescha deenas wakkarâ no schahs pasfaules no aizijnajis un no sawas mihlas draudses noschlihris.

Winsch schat draudse 33 gaddus par mahzitaju bija. Schinni ilgâ laikâ winsch ar swehta garra paligu baggatigi Deewa wahrdu fehllu iskaisijis, mahzidams, Deewu muhsu Rungu mihloht no wiffas firds, no wiffas dwehseles, no wiffa prahta un no wiffa spehka un sawu tuwaku, kâ sewi paschu. Winsch ne-apnikdams darbojahs, muhsu mihlam Pestitajam Jesum Kristum dwehseles peewest un peelabbinahf, stubbinadams winna pehdahm pakkal eet, pee-augt eeksch wiffa labba

darba un dšihtees pehz swehtifchanas, bes ka neweens to Rungu redsehs. Speh-
zigi Deewa wahrduš fluddinadams, nebehdneekus un zeetfirdigus usmohdinaja, ka
tee atgreestohs no sawa nifna zetta, behdigus eepreezinaja un bailigus eedrohschi-
naja. Deewa wiinna-kalnâ strahdaht, bija wiinna wiff mihsakais darbs; to draudsi
apfohpt un ganniht, fo Deews tam bij uswehlejis, bija wiinna augstakais preeks.
Lai gan deenas karstums un gruhstums bija jazeesch, par to winsch ne behdaja.
Pee meefas winsch jau dauds gaddus bija wahisch, ta ka brihscham kahjâs ne war-
reja stahweht, bet tapehz ne atrahwahs no Deewa namma, jo pats daudsreis ta faz-
zija: „kad es mahjâs dšihwoju, tad wahjaks paleeku, bet kad es us kanzeles stahwu,
tad paleeku wessels.“ Teescham, ta arr bija: basnizâ neweens nomannija, ka
winsch wahisch, katrâ swehdeenâ spehzigis eeksch wahrdeem, ka allaschin.

Lâpatt ka sawus meefigus behrnus, winsch arr, ka mihsligis tehws, firsnigi
mihleja wiffus sawus draudses-behrnus; ar teem mihsligi fatikdamees, winsch dar-
bojahs, teem jaw jaunâs deenâs skaidru Deewa atsihschanu doht; tapehz winsch arr
lohti gahdaja, ka wiffi behrni, kas desmit gaddus wezzi, jaw skaidri lassitu.
Winsch lohti darbojahs eeksch draudses-skohlas, pee behrnu mahzifchanas pats
dauds strahdadams un brihscham itdeenâs klaht buhdams; winsch neween to grib-
beja, ka wiinna draudses-behrni gaischu rakstifchanu, lassifchanu un rehlinaschanu
sinnatu, bet arr, ka ihstâ dšihwâ tizzibâ us Jesu Kristu pee-augtu un skaidrâ dšihwo-
schanâ peenemtohs. Tadeht winsch behrneem no galwas dauds un daschadi lifke
rakstiht, lai tee paschi usraksta, fo winni par scho jeb to leetu dohma un saproht.
Zauka dseedaschana winnam par swehtu preeku bija, tapehz winsch darbojahs un
tâ eetaifija, ka draudses-behrni ik swehdeenâs neween Deewa-galda kollektes, bet
arri zittas jaukas dseefmas un meldijas pehz nohtem ar 4 balsim basnizâ nodseedaja,
lai tahs wisseem par swehtu firds pazillaschanu skannetu. Dauds winsch strahdaja,
par sawas draudses labklahschanu un gohdu gahdadams, bet wehl neweens nam
dširdejis, ka winsch buhtu schehlojees, ka winnam gruhht, woi ka peekuffis effoht.

Schee wiinna darbi — eeksch Deewa darriti — sawâ ammatâ — ne palikke
bes labbeem augteem. Slawehts Deews! ta fehkla — fo winsch issehje —
kritte us labbu semmi un nesse simtkahrtigus auglus. Winnam preeks bija, ka
eeksch sawas draudses arween' wairojahs tizziba un mihlesiiba us muhsu mihlu
pestitaju; winnam preeks bija par sawas draudses gohdu; winnam preeks bija, ka
tumfiba sudde, ka leeka mahnu tizziba nihzin isnihke no zilweku firdim un turpretti
skaidraka Deewa atsihschana arween' wairak wairojahs. Winnam firsnigs preeks
bija par saweem, no mums wisseem mihloteem behrneem; tee usauge winnam par
preeku un gohdu, fo winsch no masahm deenahm us Deewa zetteem waddija.
Trihs no teem taggad ka peetizzigi Deewa kalpi un mahzitaji sawa tehwa pehdahm
pakkal eet. Weens taggad Tirses un Wellenas, ohtris Gulbenes un Leies un tre-
schais Laudones un Lubbanes draudse par mahzitajeem. Ketti atrohdahts, ka zitti
wezzaki tahdu preeku no saweem behrneem reds. Schee preeki winnu siprinaja,

strahdaht, kamehr ta deena bija. Gan jaw arr nomannija, ka drihs buhs japahr-eet; daudreis pats ar swehtu preeku lihds ar Ap. Pahwilu isfauze: „Es to labbu „zihnischanu esmu zihnijis, es to tezzeschonu esmu pabeidsis, es tizzibu esmu turre- „jis. To prohjam man irr nolikts tahs taisnibas frohnis, fo man tas Kungs, tas „taisnis sohgis, dohs winna deena, un neween mannim, bet arridsan wisseem, „kas winna atspihdeschanu irr mihlejuschi.“ Pirmâ leeldeenas-swehtku deena schinni gaddâ, kad draudses behrni ar tschetrahm balsim skaisi dseedaja par Jesus Kristus augschamzelschanu un arri par muhsu duffeschonu eefsch kappu un augschamzelschanu, tad winsch lohti tappe kustinahs; tai paschâ deena tuhlin basniza skohlmeisteram uswehleja, to paschu dseefmu dseedah peewinna kappu; ka arri notikke winna paglabbaschanas deena.

Tâ nu ar ihseem wahrdeem effam peeminnejuschi, kahdu mihlestibu winsch us sawu draudsi turrejis; lai nu arri isstahstam, ka schi Wezz-Weebalgas draudse winnu irr mihlejuschi un zeenijusi. To katris saprattihis, dsirdedams, kas notikke, kad winsch jaw bija scho wahrgu semmi atstahjis un sawa Pestitaja preekâ eegahjis.

(To beigumu schihis sinnas usees 22trâ lappâ.)

Sestais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(To peektu redsi 18tâ lappâ.)

20.

Schihis irr tahs abbas schehlastibas dahwanas, fo ta tizziga dwehsele no Kristus frusta eemanto, prohti 1) peedohschana to grehku un 2) swehtudarrischana. Lihds fo tawa firds pateesi tizz un tu ar pasemmibu un karstu patezibu atsihsti, ka Kristus zeschana un mirschana tew par labbu irr, lihds tu arri us peedohschanu tar: grehku warri zerreht; bet fur peedohschana to grehku irr, tur irr arridsan dsihwiba un ta muhschiga dsihwoschana.

21.

Kad tewim kahds zilweks, Deews sinna, zil leelu netaisnibu un skahdi darra, tad luhdsams, ne eenihdi jel to zilweku, bet pazelli labba us to Kungu tawas firds dohmas, un pateizi Winnam, kas tewi ar daschahm behdahm lizzis peemekehleht, ka tu no launa buhtu atstahjees, un ar netaisneem darbeem tawus tuwakus ne apbehdinatu.

22.

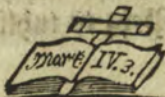
Kad zitti tewi usteiz, tad tu schahdu usteifschanu nemas ne fanemmi, bet gahda pamafam, ka tee laudis no zittahm leetahm buhtu ussahfuschi runnah. Bet kad tew tas ne isdohdahs, un tomehr tew jaklaufahs, ka tee laudis tewi usteiz, tad scho usteifschanu ka weenu uppuri tam Kungam nodohdi, peeminneams, fo Bahruks fakka: „Tas Kungs muhsu Deews irr taisnis, bet mums irr kauns muhsu waigôs.“ (1, 15.)

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier sky.

No Widschmes basnizas teefas puffed:

R. Baron Sudberg,
basnizas teefas preekaschnecka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schobeen tas pasch, un muhschigi.
 Ebreer: 13, 8.

22^{tra} lappa. Sesta swehd. pehz Leel-deenas jeb paslausichanas swehd. 3^{sch} Junius, 1834.

Beigums tahs sinnaß par Jahn Pidrik Schilling,

Wezz' = Peebalgas draudses mahzitaju.

(Tas eefahkums irr lassams 21mâ lappâ.)

Leeldeenas: atfwehte bija winna dsihwibas pehdiga deena schinni pasaulê. Schai paschâ deenâ winsch bija basnizâ; wehl weffels buhdams, winsch ar tahdu paschi preeku un spehku, kâ allasch, par to preezigu Ewangeliumu runnaja, ka Kristus fa-weem mahzefleem dsihws parahdijees; bet wakkarâ, pulsten 10, winnam wezza wahjiba no jauna zehlahs, winsch ihfâ laikâ fahpes zeete un tad weegli winna gars no meefahm atschfihrahs. Deews winnam weeglu nahwes fundinu derwe. Dh-trâ rihtâ ta flawa ahtri isplehtahs starp scho draudsi — un af! kahdas affas sirds-fahpes wisseem usnahze dsirdoht, ka schahs draudses mihlais tehws un gans mir-ris! kahda istruhkshana ta bija! No rihta agri jaw dauds laudis mahzitaja muischâ fapulzejahs; un — zif affaras — pateizibas- un mihlestibas-affaras schè birre, winna lihki skattoht! Dhtrâ Mai deenâ jaw winna lihki aiswedde us kapsehtu un kappâ eelaide; — un jebchu nekahda sinna laudim ne bij dohta, tad tomehr, to dab-bujuschi sinnaht, wairak kâ tuhkstoschi zilweki bij fanahkuschi mahzitaja muischâ, gribbedami winnu us duffeschanas-weetu aiswaddiht. No mahzitaja muischas lihds kapsehtai divi werstes. Pa zektu, lehnem eijoh, tappe dseedahs; jaus lehnê laiks bija, basnizas pulstêns skanneja, lauschu azzis affaras spihdeja, af! kahda skattischana! kahdas fajuschanas starp to leelu pulku! Zelsch basnizai garram gahje; wehl winna lihki basnizâ eenesse; un kad kahda dseefma bija no dseedata un kahdi schehloschanas, bet arri eepreezinaschanas-wahrdis no Jaunpilles mahzitaja run-nati, tad neskaitamas affaras birre, peeminnoht, fo preeksch trim deenahm wehl

fchai fwehtâ weetâ bija runnaji; ar pateiffchanu peeminnoht, fo winsch fchai draudse dsihmodams bija darriji. Pehz ta tuhlin ar dseedaschanu us kapsehtu tiffe aismaddihts un kappâ eelaifts.

Astota Mai deena bija ta ihstena behru-deena muhsu dwehsefu ganna. Schai deenâ bij fanahfufchi dewini mahzitaji, winna ammata beedri, no zittahm draudsehm un arri zitti leelikungi; bet no schahs draudses bij fapulzejuschees nu jaw treschâ reisê us diwi tuhftoscheem zilwekeem. Wiffi gribbeja wehl winnam pehdigu reisi ar Deewu fazziht un faldu duffu wehleht semmes-klehpiti. No rihta wiffi gabje basnizâ. Tad tappe behru-dseefmas dseedatas no wiffas draudses, fâ arri zittas dseefmas ar tschetrachm balsim no ffohlas-behrneem. Laudones mahzitais turreja us altara weenu fwehtigu peeluhgschanu zettôs. Tirses mahzitais turreja spredditi par teem Ap. Pahwula wahrdeem: „Peeminneet juhfu wadditajus u. ta pr.“ Winsch nu arri scho draudsi preezinadams peeminneja, fahdu leelu mihlestibu zaur fwehtu darboschanu winsch fchai draudsei rahdijis, — af! zif dauds mihlestibas= un pateizibas= affaras nu atfal birre! — Pehz Gulbenes mahzitais Wahzeefchu wallodâ spredditi turreja. Rad nu Deewa kalposchana eefsch basnizas bija beigta, tad wiffa draudse, wiff tas leels pulks dseedadami us kapsehtu nogahje. Tirses mahzitais winna krusu nesse tam pulkam papreefsch. Bes affarahm winna mihla draudse to ne warreja stattiht! Pee kappâ Zehfu-teefas zeenigs Prahwests spredditi turreja, un winna meefas eefwehtija. Pehz wehl arri zitti mihli mahzitaji fahdus peeminneschanas un eepreezinaschanas wahrdu runnaja un tad tappe no ffohlas-behrneem ta jauka dseefma ar 4 balsim dseedata, fo winsch pats pirmâ leeldeenâ uswehleja pee winna kappâ dseedah. Pehz ga hje wiffi ar nofkumschanu mahjâs. Ar tahdu mihlestibu schi draudse fawu mahzitaju pawaddija. Wehl schis laifs schahs draudseslohzekeem us dauds gaddeem peeminneschanâ stahwehs. Wehl taggad apbedinati, winnu ar mihlestibas=affarahm apraudam, wehl taggad gruhstirdigi effam par to, fâ effam atstahiti no fawa mihla ganna un mahzitaja un bahrini paliffufchi! tomehr arri preezajamees un Deewu teizam, fâ winsch mums tahdu ustizzigu gannu zaur 33 gaddeem bija dewis, fâs dauds, — lohti dauds labbu pastrahdaja pee muhsu dwehselehm. Winna darbi un mahzibas wehl nessihs ar Deewa paligu auglus nahkamôs laiftôs.

Eai winna meefas nu faldi dufs semmes klehpiti! Un tas Rungz, fâs winnu bija aizinajis fawâ wihna-falnâ strahdaht, gribbetu winnam doht fo schehlastibas-teefu un to gohdibas-krohni, fo winsch teem fohljiis, fâs ustizzigi paleef lihds nahwei. Mums lai winsch palihds, peeminneschanâ turreht muhsu mihlu Pestitaju Jesu Krisu, us fo winsch rahdijis un kurra schehlastibu winsch fluddinajis. Lai winsch mums atfal us preefschu fuhhta peetizzigu darbineeku pee fawa plaujama, fâs muhsu dwehseles atfal baggatigi warretu harroht ar debbes-maifi un spirdsinah

ar dsihwibas-uhdeni. Un winsch to schezligi darris; — jo tas, kas to labbu eefsch mums irr eefahzis, to pabeigs lihds tai deenai Kristus.

Wezz: Peebalgas skohlā,
10tā Mai 1834.

A. Kathminders,
Wezz: Peebalgas draudses skohlmeisters.

Septitais krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(To festu redsi 21tā lappā.)

23.

Kad zitti zilweki tawas pahrkahpschanas un noseegumus useet un tewi tade ht rahj un neewa, tad ne raudi par to neewaschanu, bet raudi par to, ka tu grehkōs effi eelaides; jo to neewaschanu tew kā labbu padohmu buhs fanemt, ar ko tas Kungs tewi atkal us labbu zellu gribb uswest. Kad mehs par to dusmojamees un nemeerigi effam, kad zitti muhsu pahrkahpschanas deht muhs neewa, at, tad mums tahs pateefigas sirds pasemmoschanas wehl lohti peetruhkst; un tad peenahkās no wiffas sirds to mihlu Kungu peesaukt, kaut jel winsch buhtu pasargajis, ka mehs dsittakōs grehkōs ne eefrihtam.

24.

Tahs pasaules saimoschana un winnas augstprahitiba teem Deewa-behrneem par weenu sihni paleef, pee kurras rinni warr noredseht, arrig wiini eefsch ihstēnas un pateefigas sirds-pasemmoschanas atrohдахs.

25.

Ja tu kahdam labbu darris effi, tad ne dohma, ka winsch taws leels par radneeks palizis, kam nahktohs tewim gauschi pateikt; jo tew buhs atsiht, ka tu effi darris, kas tewim peenahzahs.

26.

Upwaldi tawu dwehseli zaur swehtu Garu, ka ta ne tohp no scheem tschetreem wehjeem pahwarreta, kas irr: pasaules mihlestiba, nostumschana, isbihschana un nelectiga zerriba.

27.

Mums ne buhs leelitees, ka to launu effam uswarrejuschi, kad krusis un laizigas behdas no mums atstahjahs; jo tam ween tas Kungs irr palihdsejis, to launu uswarreht, kas teescham, fawas mahjibas pehz, warr leelitees, ka Kristus spehks eefsch wiina mahjo. (2. Kor. 12, 9.)

28.

Tas zeenigais swehtais Gars tadeht to swehtu Ewangeliumu zilweku rohkās eedewis, ka lai tee wiff-labbaki un taisnaki zilweki mahzahs atsiht, ka wiini ar fawu paschu spehku muhschu muhscham debbes-mahjās ne ee-ees, un ka lai tee wiff-leelaki grehzineeki preezajahs, ka ir wiini muhschigi taps isglahbti, lihds ko wiini tizzibā Jesum Kristum pee-ee, un Winnam it pateesi fawas sirdis atdohd.

29.

Mihla dwehsele, ja tew mannaš palihdsibas waijaga, af, tad sinni, ka es bes tawas palihdsibas arri ne warru peetik.

30.

Deems to grehku eenihd, bet af, tas zilweks, kas peh; Deema gihmja raddihts, un tomehr tizzibu un mihlestibu eeksch Kristu ne turra, tas to grehku mihlo.

31.

Ar to ne peeteef, ka zilweks weenu reisi ween par sawu dsihwibas laitu buhtu no firde par saweem grehkeem noschehlojees un no teem pascheem atstahjees; mums buhs tahdu firde-noschehlofchanu par wissu sawu muhschu turreht, prohti ikreises, kad muhsu sinnama firde muhs noteefa un grehkus usrahda, un kad no meera zekkeem effam atkahpuschees. Jo tapat, ka deenas darbu strahdajohht noteef, ka rohkas dauds reisahm tohp apfwhnitas, un waijadsiba irr, ka mums tahs daschfahrt ja masga; tapat arri muhsu firde, kas ikdeenas ar meefas kahribahm un zittahm eefahroschanahm apkehshitas, tahda waijadsiba irr, ka winnas ikdeenas zaur ta Kunga schehlastibu taptu schkihstitas, jebchu gan dascha reise to apleezinafchanu Winna schehlofchanas buhtu eemantofschas. Kas tad nu kawejahs, ar fagraustu firde mihlam Kungam Jesum Kristum pee-eeet un tam sawus grehkus fuhdseht, — kas to par neeku turra, no wiffas firde sawa Kunga un Pestitaja preefschâ noschehlotees, kad winsch pret scho sawu mihlu apschehneeku nepaklausigs irr hijis un no winna zekkeem irr atkahpees, — ar weenu wahrdu sakfoht, kas no ta Deema-Dehla ne leekahs garrâ masgatees, ikreises kad zaur grehkeem irr sagahni-jees, tahdam dallibas ar Jesus ne warr buht.

32.

Ea lepniba un ta leekuliba starp wisseem grehkeem ta leelaka un negantaka irr; jo ta wiffur widdâ bahschahs, un katru labbu tikkumu nopohsia un ne lauj, ka zilweka firde kahdâ labbâ un weenteesigâ atsihschanâ buhtu eedibbinajusees, jo ta leekuliba wissu sawâ warrâ un appatsch fewis gribb dabbuht.

33.

Kad mihlais Pestitais teem Zuhdeem winnu netizzibu pahrmett, tad winsch to ne tadeht darra, it ka teem nebuhtu nekahda atsihschana no Deema bijusi, bet winsch ar tahdu pahrmeschanu rahda, ka tee ne gribbeja eeksch Winnu, ka us faules Pestitaju tizzeht, nedj Winnu par to peenemt, furra rohkas wiffas leetas, ka debbesis, ta arri semmes wirsû irr nodohstas. Ir taggadin ta netizziba tahda patti irr.

Wrihw brikkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldichanas puffes:

Dr. E. E. Napierfsky.

No Widsemes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preefschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notikkus

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

23da lappa.

Wassaras = swehtku pirmâ deenâ 10ta Junius,

1834.

„(Deewâ) muhs muhschigi irr isglabbi, un aizinajis ar weenu swehtu aizaschanu: ne pehz muhsu darbeem, bet pehz sawu ihpashigu apnemishanu un schelastibu, kas mums dohta irr eefsch Kristus Jesús, preefsch tahs pasaules laikeem. — Schihs leetas deht es zeeschu, tomehr es ne kaunohs, jo es sinnu, kurrâm es tizzejis esmu, un zerreju stiipri, ka tas spehzigs irr, mannu noliktu mantu pasargagt, lihds tai paschai deenai.“ 2. Tim. 1, 9 u. 12.

Sinna par Salzburgereem,

kas kahbus 200 gaddus pehz Mahrtime Luttera laikeem, prohti ay to 1731mu, 1732tru un 1733schu gaddu, is sawas dsimtenes, sawas labbas un skaidras tizhibas deht, tappe isdshiti zaur Leopold Antonu, weenu pee Reemeru-kattolu basnizas dalkas peederrigu wirs-bisfapu.

Cepreefsch kahdi peemineschanas wahrdi.

Tahs skaidrakas atsihschanas deht mums cepreefsch ja-peeminn, ka tas wahrds: „Reemeru-kattolu basnizas dalka“ ne irr weenadi saprohtams ar to wahrdu „kattoliska-basniza“ no kurras eefsch 17tas lappas scho sinnu, 66ta lappas stuhri, 13ta strehke, un atkal us to paschu lappas stuhri tanni 8ta strehke eefsch tahs peemineschanas irr tap-pis runnahs. Tas wahrds katoliska-basniza, kas jaw paschds pirmos gaddu = simtens tahs Kristus draudses tappe peemints, usrahda us wisseem kristiteem zilwekeem, kas us swehtu rakstu pamahzishanu weenigi ween to Kungu Jesu Kristu par to galwu un preefschneeku tahs no Winna eezeltas draudses atsinne un pateesi tizzeja, ka ne ar seltu, neds ar sudrabu, bet tik ween, — ka jaw tanni peemineschanâ tahs 17tas lappas irr usrahdihts, — ar ta pascha Kunga Jesus Kristus swehtahm un dahrgahm asfinim un zaur Winna paklausishanu, peedohschana to grehku un muhschiga dshiwoschana irr eemantojama. (1. Pet. 1, 18. 19. Wihl. 2, 8.) Us to paschu tizhibas = grun ti tahs pirmajas Kristus draudses, kas to wiltigu mahzibu, ko Ebions, Pahwuls no Samosata (redsi 202tras lappas stuhri to sinnu ta pirma gadda = trahjuma) un pawis = 2trois gadda-trahjumâ.

fam, fo Urius ispaude, pagallam atmette, us scho paschu grunti tahs newiltigas tizzibas, ka winnu eefsch tahm swehtahm grahmatahm tahs wezzas un jaunas derribas atrohd, arridsan ta Kristiga basnizas dalla pastahw, fo Deews tas Kungs zaur Mahrtru Lutteru preefsch wairak, ne ka trihs suntz gaddeem irr lizzis zeltees, fo Winsch, tas muhschigs schehligs debbesu-tehws lihds schai deenai irr usturrejis, un pee kurras, gohds Winnam, tam trihsweenigam Deewam, arri meh's peederram. Schi Kristiga basnizas-dalla tohp faukra par to Ewangelisku-Lutterisku. Ka ikkatri's warretu redseht, ka meh's Jesu Kristu par to weenigu Kungu un Pestitaju turr'am, un us Winnu tizzam, ta, ka swehti raksti to mahza un weht, tadeht meh's, pee tahs Ewangeliskas-Lutteriskas basnizas dallas peederredami, no wiffas sirds un no wiffa prahta pee tahs tizzibas apleezinaschanas turramees, fo mihsch Mahrtsch Lutters, lihds ar saweem ap'swehtiteem darba-beedreem, weena grahmata irr usfimejuschi, kas tohp faukra ta Augsburgas tizzibas apleezinaschana. Schi grahmata arridsan Latweeschu walloga tappusi pahrtul-tota, ka jaw 27ta lappas stuhri scha gadda-krabjumä muhsu sinnu effam usrah'dijuschi.

Dhtradi irr tas wahrds: Reemeru-kattolu basnizas dalla, saprohtams. Schihs basnizas dallas eefahkums tahds bija: Tee eefsch Rohmas pilsefhtas buhdami bisskapi jaw pehz pirmeem gaddu sunteneem par teem augstakeem un leelakeem basnizas-preefschnee-keem turrejahs, fazzidami un leelidamees, ka tee pakkalnahzeji ta swehta Apustula Peh-tera effoht, no kurra us winneem weenigi ween tas spehks effoht pahrnahzis, to debbes-walstibu jeb at'slehgt walka, jeb aisslehgt. Schee bisskapi zits pakkal zitta usdsinnahs, zilweku preefscha eefsch gohda un spehka peenemtees, kamehr ap to 606tu gaddu pehz Kri-stus dsimschanas tam eefsch Rohmas buhdanam bisskapam isderwahs, to slawu eenem-tees, ka winsch un winna pakkalnahzeji eefsch Rohmas pah'r wiffu Kristitu draudsi tee pirmi un augstaki bisskapi effoht. Ap to 1073schu gaddu pehz Kristus dsimschanas schee paschi bisskapi pah'r wiffeem zitteem to gohda-wahrdu „p a h w e s t s“ usnehme, ar tahdu wahrdu usrah'didami, ka winni it ka par tehweem pah'r wiffu kristitu draudsi ef-foht turrami. Jo nu to pahwestu gohds un spehks zehlahs, jo winni arri leeligi un augstprah'tigi palikke un fazzija, ka winni pascha Kunga Jesus Kristus weetneeki ef-foht, un ka wiffas leetas, fo winni nospreeschoh't, tapat no laudim peenemmas un paklausijamas, ittin ta, kad pats mihtais Pestitais to buhtu nowehlejis. Wiffi tee kri-stiti laudis, kas scheem eefsch Rohmas mahjodameem pahwesteem pecturrejahs, tohs par Kristus weetneekeem pagoh'dinadami, tee tohp faukti par beedreem tahs Reemeru-kattolu basnizas dallas, eefsch kurras Deewam schehl, zaur to pahwestu un winna pa-ligu wiltibu, ta pateesiba daud'sfahrt tappe aisturreta. Ap to 1345tu gaddu pehz Kristus peedsimschanas tee pahwesti deht baggatigas naudas eenah'schanas tahdu blehdigu mahzibu bija islaiduschi, prohti, ka winneem ta warra un tas spehks effoht, peedoh-schanu to grehku par naudu pah'rdoht, peeminnedami, ja kas buhtu labbu naudu mak-sajis, ka tas arri jo wairak atlaischanu sawu grehku buhtu zaur winneem eemantojis. Zaur to paschu pahwestu apstiprinashanu arridsan notikke, ka wiffeem zitteem kristi-teem laudim, kas us basnizas-kalposchanu ne bija eefwehtiti, swehta wakkar-ehdeenä tas bifferis tappe atrauts, un ka winni pee Deewa-galda eedami, tik ween ar to ap-swehtitu maifi tappe nomeeloti, jehschu taf pats mihtais Pestitais to swehtu wakkar-eh-deenu eezehle, maifi un wihnu nemdams un fazzidams: „nemmeet un ehdeet — un nemmeet un djerreet,“ ta ka wehl taggadim tas muhsu Ewangeliska Lutteriska basnizas.

dallâ tohp turrehts. Ar to pahwestu uswehleschanu wiff-zaur tahda mahziba tappe is-paudeta, fa kursch buhschoht eedrohschinates jebkadhâ leetâ pahwestu mahzibahm un spreedumeem pretti runnaht, tas effoht turrans par eenaidneeku, fo waijagoht bes scheloschanas nomaitaht. Jebchu gan daschâ reisê pahwesteem tappe pretti runnahts un usrahdihts, fa zaur winnu un winna paligu wainu tahm dwehseleh, kas pee winneem turrejahs, ta pateesiba tappe aisturreta, tad tomehr tif labbi ne isderwahs no winnu rohkahm atrautees, kamehr Deews to laifu liffe peedsihwoht, kurrâ tas gohdigs Mahrtinsch Lutters pamohdahs, zaur kurra darboschanahm mums ta laune nahfusi, to skaidru, ar nekahdu zilwezigu gudribu fajauktu Ewangeliumu pee mums turreht un eefsch ta ween to padohnu mefleht, kas muhsu dwehseleh schè laizigi un arri muhschibâ par apfwehtidamu meeru derr. Ko Lutters ar saweem darba-beedreem zaur Deewa schelastibu un daschu augstu Kungu sirdsweenteesibu un Deewabihjaschanu irr eespehjis, par to mehsh wehtaki eefsch muhsu lappahm sinnu sawâ laikâ dohsim.

Mums teitan wehl nahkash peeminneht, fa ta Neemeru-kattolu basnizas-dalla zaur pahwestu un winnu paligu usrihdinaschanu wiffus tohs gaujschi spaidija un us wiff-wiffadu wihsî mohzija, kas pahwestu ne turreja par Kristus weetneeku, neds ap-paksch winna spreedumeem deht tizzibas leetahm ne padewahs, bet us teem skaidreem Deewa-wahrdeem ween pastahweja un pee winnu nowehleschanahm, Deewam par gohdu, turrejahs.

Tahda spaidischana arri zitteem nabbageem Salzburgereem wairak fâ 200 gaddus pehz Luttera laikeem, prohti tanni 1731mâ 1732trâ un 1733schâ gaddâ pehz Kristus dsinschanas bija jazeesch, tadeht, fa daschi bija Luttera mahzibu peenehmuschi un pahwestu par Kristus weetneeku wairs ne turreja. Scheem, sawas labbas un skaidras tizzibas deht, no sawas dsimtenes bija ja-astahjahs, jo tas tanni laikâ eefsch Salzbur-gas walbidams wirsbiskaps ar breesnigu steigschanu winnus isdsinne. Ar lai nu dsir-dam, fâ scheem mihteem Jesus draugeem un draudsenehm irr behdigi klahjees, bet lai ar preeku un pateizibu to sinnu arri fanemmam, fâ Deews Kungs winnus irr schel-lojis un tohs atkal meera-weetas bija eeweddis. Teescham schi sinna par teem sawas tizzibas deht isdsichteem Salzburgereem muhsu sirdis stiprinahs, eefsch tahs gaisnas un ta spehka ta swehta Garra pastahweht, lai arri waijaschanas usnahk no teem, kas sak-fahs, fa winnu tizziba ta labbaka effoht. Schi patti sinna par teem Salzburgereem muhs usskubbinahs un spehzinahs, fa inehs, — kas zaur mihta un gohdiga Luttera un winna beedru darboschanu no Neemeru-kattolu basnizas-dallas un winnas preekschneeka, prohti ta pahwesta rohkahm un saitehm, jaw kamehr tehwi laikeem wallâ effam, — ne liffimees apstulbotees, neds no muhsu rohkahm to labbu dallu kaufim iswiltees, fo jaw kamehr sawas behrnibas ikweens turrâ, un kas mums zaur muhsu it schelhigu un augsti teizamu kungu un Keiseru NIKOLAIU to pirmu irr apstiprinata zaur to, fa Winsch, muhsu laipnigs Keisers, muhsu pee Ewangeliskas-Lutteriskas basnizas-dallas peederrigahm draudsehm tahdus brangus un zeeniamus basnizas-liffumus irr lizzis eezelt, kas us swehtas dahrgas bihbeles tahs wezzas un jaunahs derribas, fâ arri us to grunti tahs pirmehas Kristus draudses un us to no Mahrtina Luttera un winna beedreem ussimeu un no dauds augsteem un zeenigeem kungeem un fuhrwirsteem pee-nentu Augsburgas lizzibas apleezinaschanu it zeeschi un stipri dibbinajahs.

Teescham, mi hli sinnu lassitaji, meh's neweens ne eesim kahdu redsamu galwu tahs Kristus draudses ned's kahdu Kristus weetneeku mefleht, jo meh's sinnam, ka Jesus Kristus pah'r sawu draudsi ta weeniga neredsama galwa irr, kas pee mums ikdeenas irr, lihds pafaul'es gallam. (Matt. 28, 20.) Tee mi hli Salzburgeri mums par kahdu labbu preekschsihmi paleek, kas muhs skubbina bes bailehm eeksch pateefigas un swehtas tizzibas pastahweht, kas irr ezejta un swehtita no ta, kas irr muhsu gaisma un ta dsihwiba — Jesus Kristus; (Zahn. 6; 68. 8, 12. 12, 46. 14, 6.) kas pat's schohs wahrdu's fluddina, fazzidams: „Pateesi, pateesi, es' salku jums: Kas eeksch man ti zz, tam irr ta muhschiga dsihwofchana.“ Zahn. 6, 47. Kas to ta peenemin, tam irr ta skaidra Kristiga tizziba, un tas pat's lihds ar saweem peederrigeem muhschigi dsihwofch. (Apust. darb. 16, 31.)

§ 1.

Kur ta Salzburgeru semmite atrohdahs un kahda winna.

Ta Salzburgeru semmite atrohdahs Wahzsemme us deenas-widdus puffed ta Baieru-kehniina walsfibas. Sawada irr ta skattischana, kad pee schihs semmites rohbescheem peenahl; jo tur tu redsi it brangus appalus ar saltodameem skaissteem mescheem apauguschus kalnus; atkal zitti kalni dauds austaki irr, us kurreem retti kohki atrohdahs, un atkal zitti kalni irr, kurru gallu ar azzim ne warr saredeht, kas lihds padebbescheem pazehluschees un weenumehr ar sneegeem irr apkrauti. Zaur scho semmiti weena uppe ar leelu steigschamu un trohksni tekk un it leelu eeleija istaisa, kas daschäs weetas wairak ka juhdsu semmes platta, un atkal dauds weetas breefmigi schaura irr. Weena weeta schi eeleija tif schaura un pa abbahm puffedem tif breefmigi augsti un skahwi kalni irr, ka wesselu juhdsi it ka zaur schauereem wahrteem ja-staiga. Schihs semmites jauku pilsehtu arriidsan par Salzburg sau; bes tahs wehl kahdas rettas masas pilsehtinas atrohd; wiss-wairak dabbu redseht semneeku zeematus, kas zitti it ka gaisa karrajahs un us to kalnu sahneem atrohdahs. Tahs semmites eedsihwotaji brangi, stipri laudis irr. Winni us saweem kalneem gan arri zil warredami labbibu sehj, bet tomehr winneem ar sawu sehjumu ne peeteek; tadeht winni leelas lohpu gannibas turra, jo stary teem kalneem it swehtiga sahle aug. Eeksch to kalnu eekschahm tee seltu razzeji isrohkt tapat arri seltu un sudrabu, bet wiss-wairak winni sahli dabbu, kas tur baggatigi atrohdahs. Tanni laikä, kad zitti Salzburgeri tappe isdsihsi, ta semmite peederreja weenam pee Keemeru-kattolu basnizas-dallas buhdamam wirsbiskapam. Taggadin winna peederr Wahzsemmes Keiseram, kurra wahrds irr Franzzis.

(24ta lappä wehl wairak no Salzburgereem.)

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. E. Napier'sky.

No Widssemes basnizas teefas puffed: K. Baron Budberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneek's.

S i n n a s

Matth. IV. 3.

par notiffku-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

24ta lappa. Waffaras swehtku atswehtê jeb Triadibas swehtkôs 17ta Junius, 1834.

§ 2.

Râ Salzburgeru semmitê swehta Ewangeliuma mahziba atkal irr
eenahkusi.

Schinnî kalnainâ semmitê jaw miha Mahrtina Luttera laikôs, warr buht ap 1540tu gaddu pehz Kristus dsimschanas, ta apwehtidama gaisma ta swehta Ewangeliuma atkal sahke spihdeht, kas lihds tam laikam zaur daschadeem spreedumeem ta pahwesta un winna kalpu tappe apturreta, jo teem patifke, ka tee laudis tum-sibâ malditohs.

Wiss'-pirmak daschu mahzitaju sirdis no ta dsihwa Deewa-wahrda tif lohti tappe fanemtas, tà ka winni to paschu it drohschi, tahm sawai kohpschanai ustizzetahm dwehseleh, pasluddinaja. Un dauds no teem laudim scho jauku pasluddinaschanu ta swehta Ewangeliuma ar atwehrtahm sirdim peenehme, jo schis wahrds winneem ihstenu sirds-eepreezinaschanu un meeru peeneffe. Winnu preeks leels bija, un ar dauds slawas-dseefmahm winni to debbes. Zehwu pagohdinaja, kas winnus no ta juhga tahdas mahzibas bija atraisjis, fo wiltiga zilweziga gudriba bija isdohmajusi; — af, schee nabbadfini ar leelu lihgsmoschanu lihgsmojahs, kad teem nu tappe rahdihts, ka tas muhschigs debbes. Zehws ar sawu schehlastibu un spehku steidsahs, katru isglahbt, ikkatru zilweku ar swehtu aizinaschanu aizinadams: ne pehz muhsu darbeem, bet pehz sawas ihpaschas apnemischanas un schehlastibas, kas mums irr dohta eefsch Kristus Jesus preeksch pasaules laikeem. (2. Tim. 1, 9.)

Tanni pilsehtâ, fur patš tas wirs-biskaps mahjoja un par to Salzburgeru semmiti waldija, prohti eefsch Salzburgas pilsehtas nekahds preeks ne bija, kad tappe dsirdehts, ka jauna mahziba no dauds, us kalneem un eeleijahm dsihwoda-meem laudim effohhti peenemta. It zeefchi pehz wisseem teem mahzitajeem tappe

2trais gadda-krachjums.

meflehts, kas bija eedrohschinajufchees, to skaidru Ewangeliumu pasluddinaht. Schee tad, fawu dsihwibu glahbdami, no Salzburgeru teefas isbehege, jo kas tappe fanemti, teem biskapa sullaini galwu nozirte. Tomehr tee kas zaur aisdsihtu mahzitaju darboschanu pee Ewangeliuma gaisnu bija peewesii, tee wirs fawem kalneem kluffibâ eefsch bihbeles lassija, ko Mahrtings Lutters Wahzeeschu wallodâ bija pahrtulkojis. Un tadeht ka tee skaidri Deewa raksti no teem lautineem allaschin, it kâ swehta dahrga manta, tappe zeenita, notikke, ka jo deenas jo wairak atraddahs, kas tam Ewangeliumam peefehrahs, jebfchu gan brihscham wiini no teem biskapeem ar daschahm waijaschanahm tappe peemekleti. Lai nu gan winneem gruhti klahjahs, tad wiini tomehr eefsch ta Runga muhsu Pestitaja preezajahs, un eefsch leelahm allahm un pagrabeem, ko tee fawôs kalnôs bija iszirtufchi un israkfufchi, fanahze, bihbeler un eefsch zittahm labbahm grahmatahm lassidami, zaur ko wiini un winnu behrni allaschin pee labbas skaidras atsihschanas un tizzibas us to Rungu Jesu Kristu tappe usturreti.

§ 3.

Breesmigas behdas pahr teem Ewangeliuma draugeem Salzburgeru semmitê tohp uslaistas.

Rahdi 150 un wairak gaddi pagahje, ka teem Ewangeliuma mihlotajeem, lai gan eefsch apspeeschanas, tomehr allaschin ittin preezigi isdewahs, fawâ dsimtenê kluffibâ to sirdsmihlu Rungu Jesu Kristu pagohdinaht un pee Winna mahzibas no Deewa prahda deht zitweku labklahschanas pastahweht. Bet schee laiki pagahje un breesmigas behdas wirsû steidsahs, kad ap to 1727tu gaddu Leopold Anton Salzburgeru semmitê par wirs-biskapu palikke. Scha biskapa sirds bija lepna un warren apzeetinata. Par nelaini winnam pee waldischanas darba tahds paligs bija, wahrda Noell, kas gudrs, nikns un gauschi fahrs pehz naudas un laizigas mantas bija.

Lihds ko Leopold Anton par biskapu palikke, un winsch to peeminnetu Noell few par paligu bija isredsejees, schee abbi tuhliht tahdu prahtu usnehme, ka wiini wiffus, ko Salzburgeru teefâ useeschoht, kas Ewangeliumu zeenija un kluffibâ pee winna mahzibahm turrejahs, ar warru gribbeja speest no tahs dsihwas un skaidras tizzibas eefsch Jesu Kristu atstahtees; un tee wiffus, kas no tahs ne buhschoht atstahtees, no winnu dsimtenes pagallam gribbeja isdsiht. Noell preezajahs fawâ prahdâ, ka winsch to aisdsihtu Salzburgeru mantu fawâs rohkas buhschoht dabuht, un tas wirs-biskaps Leopold Anton atkal zerreja, ka pahwestis eefsch Noomas tahda darba deht winnu labbi buhschoht gohdinaht.

Us biskapa un winna paliga pawehleschanu leels pulks pee Keemeru-kattolu basnigas dattas peederrigi muhki, pahr wiffu to Salzburgeru teefu tappe islaisti, ka tee wiffas mallas tohs usmekletu, kas pee Ewangeliuma turrejahs. Schee muhki tappe par „atgreeschanas-mahzitajeem“ faukti. Schee nu wiffas weetas, deenas un naktis, eefsch wiffahm mahjahm eelausahs, un pa wisseem kakteem un

fchEirfeem, un fur tif warredami, mekleja, woi ne atrastu jebkafdu bihbeli, woi kafdu zittu swehta Ewangeliuma mahzibas istulkodamu grahmatu. Wissus tohs laudis, kas teem ta israhdiyahs, it ka buhtu tee no Pahwesta gribbejuschi atratti-tees, winni it zeefchi pahrklausija, teem pawehleja, bes galla un mehra tahs no Pahwesta eezeltas luhgschanas skaitiht, tohs speede, tahdas apfahrt-staigafchanas usnemt, kas Neemeru-fattolu draudsjes tohp zeenitas, no ta gribbedami noredseht, arri schee wehl appakfch Pahwesta turrachs. Kas tif weenu luhgschanu ne mahzeja, jeb us tahm weetahm ne nogahje, fo tee muhki par swehtahm flaweja, tam pehz muhsu naudas. 7 rubuli strahpes weeta bija jamakfa. Bet af wai tam nabagam, furra pappahrni winni jeb bihbeli jeb kafdu zittu, us labbu skaidru affihfchanu peewesdamu grahmatu atradde, jeb kas tappe useets, ka tas Luttera katfismê buhtu eemahzijeess, ar tahdu it neschehligi tappe darrihts. Wasnizâs schee muhki tahdu Ewangeliuma draugu wiffas draudsjes preekschâ nolahdeja, to paschu wellam atwehledami, to pagallam no Deewa galda atbihdija, winna apleezinafchanu nekur ne peenehme, un winna lihki nekur us eeswehtitahm kapsehtahm ne lahwe apglabbah. Tee paschi muhki arri to darrija, ka winni tohs peederrigus tahda zilweka skubbinaja winnu saimoht un tam wiffadas behdas un skahdi padarriht.

Tâpat kâ tee muhki teem Ewangeliuma draugeem usstahjahs, tâpat arri us biskapa pawehleschanu tahs laizigas teefas scheem nabbageem gruhiti darrija. Winni eelaufahs ar saweem kalpeem scho lauschu mahjâs, tohs fanehme un nowedde tohs breefmigôs zeetumôs, fur winni tif ilgi, kâ wiff-negantaki launa-darritaji tappe turreti, kamehr to leelu naudu bija nomakfajuschu, kas teem kâ strahpes nauda tappe uslifta. Bet kad winni tif dauds naudas ne spehje makfah, tad tee tehwi gluschu no sawas dsimtenes ahrâ, pah Salzburgeru teefas rohbescheem tappe isdsihtu, ta ka schee nelaimigi sawas ehkas, laufus, seewas un behrnus ar reisi pamette; un ja kahdam isdewahs isbehgt, pirms winsch tappe fanemts un zeetumâ nowests, tad wiffas weetas winsch kâ launa-darritais tappe nosihmehts.

Zif breefnigas tahs wajiaschanas bija, tomehr retti kahds bija useetams, kas no sawas labbas affihfchanas, fo mihtais Deews winnam zaur Ewangeliuma mahzibahm bija lizzis fanemt, buhtu atkafpees; — un kad arri daschâ reisê notiffe, ka weens un ohtrs sohlijahs, appakfch Pahwesta spreedumeem dehl tizzibas leetahm atfal padohtees, tad tas zaur to nahje, ka schee tahs besgalligas mohkas un sahpes wairs ne jaudaja pahrzeest, un ka winni eeksch tahs pateefigas tizzibas wehl ne bija it stipri eefaknoti.

§ 4.

Parwelti ta Ewangeliuma draugi Salzburgeru-semmê zerre, ka winnus wairs ne buhschoht speest.

Zo ilgaki teem muhkeem tahda brihwiba bija kauta, Salzburgerem usspeesteess, jo dsittakâs behdâs schee tappe eegahstii. Zaur tahm leelahm naudas

makfaschanahm, fo winnu pehz mantahm fahrigi teefneeki no teem isfpeede, fchee wiffu fawu nabbadsibu pamette; neweenu paschu deenu teem ne isdewahs, fawu darbu eefsch meera pastrahdabt, jo zitti preefsch teefahm tappe rauti, fa tee atbildeschanu par fawu tizzibu dohtu, zitti atfal zeetunds tappe eemesti, fur winni bes kahdas kohypschanas eefsch netihromeem wahrge, baddu un wiffadu apfehlfichanu iszeesdani. Gan drihs mahju ne warreja usset, fur ne buhtu seewa pehz wihra, behrni pehz fehwa un mahfas pehz brahla raudajufchi; katra teefas weeta tee zeetuni bija pahp-pahrim peepilditi ar fcheem noscheshojameem jihwekeem. Eefsch schihim fawahm leelahm behdahm tee spaiditi Salzburgeri nu fahfe luhgtees, faut jel ar teem tik netaisnigi ne taptu darrihts, un lai apdohmajohht, fa arri winni pee Wahzsemmes walfstibas peederrigi laudis effohht. Tas bissaps Leopold Anton, bihdamees, fa ne buhtu kahds dumpis zehlees, fawus karawihrus isfuhthja, lai wiffas weetas tohs laudis isfaisohht, fur trihs lihds tscheri wihri weena weeta kohpa effohht, un sinnadams, fa winna spehfs it mas bija, winsch ar steigfchanu wehstneschus pee Wahzsemmes Keiseru nosuhthja, to luhgdams, fa tas it leelu farra spehfu us Salzburgeru semmiti buhtu fuhthjis, mellodamees, fa winna semmes laudis, kas Luttera mahzibu effohht peenehmufchi, us dumpi it tschalli israhdoees. Bet fa tee Ewangeliuma draugi paschi tik ilgi ne ufahktu, kamehr winnam tas gaidhts farra-spehfs no Wahzsemmes Keisera wehl ne buhtu peenahzis, tas bissaps fawam paligam, tam wiltigam Roell, pawehleja, lai eetoht apfahrt pah wiffu Salzburgeru teefu, fa tas ar mihtsteem wahrdeem tohs deht fawas tizzibas apspeestus buhtu apmeerinajis. Schis pats Roell tad nu ahtri ar divi beedreem us zeltu dewahs, un no weena zeemata us ohtru un no meesta us meestu gahje, fa tas wiffus wahrdu, fa arri to mantu wiffu to laufchu buhtu peefihmejis, kas Pahwesta fpreedumam eefsch tizzibas leetahm ne padewahs, bet pee Ewangeliuma fwehtahm mahzibahm weenigi ween pastahweja; — turklaht winsch winnus usrunnaja, lai tik katrs preefscha neshohht, ja tam par kahdu gruhtumu buhtu jafuhdfahs. Nr tahdeem mihtkeem wahrdeem schohs nabbadsinus usrunnadams, winsch arri likfahs ar laipnibu winnu fuhdsibas usklaufoht. Winsch teem brihwibu dewe, fa tee tohs Deewa wahrdu, katrs pehz fawas atfifschanas, eefsch mahjahm warreja turreht, un fohlijahs par to gahdabt, fa teem buhschoht meers buht un ittun labbi klahtees. Nu fchee nabbadsini isbrihnijahs, ar preeku zerredani, fa winni tafschoht meera laisti un fa nedf muhtkeem nedf laizigahm teefahm wairs tahda brihwiba buhschoht, winnus mohziht, fa to lihds tam laifam bija darrijufchi. Tahdu labhu zerribu un ustizzibu fawas firdis usnehmufchi, tee Ewangeliuma draugi Salzburgeru teefa no wiffahm mallahm un no wiffaem fakteem peefkrehje, fa tee fawus wahrdu un katrs wiffu fawu peederrigu mantu buhtu liktufchi peefihmeht; jo to neweens ne dohmaja, fa ta bissapa paligs winnu widdu bija eedewees, it fa wilks, kas ar awju drehbehm apgehrbees.

Kad nu schis pats bissapa paligs to peefihmeschanas darbu bija pabeidsis, tad winsch gan lohti isbrihnijahs, kad winsch usgahje, fa tik masa semmiti, kahda ta Salzburgeru teefa bija, lihds 20,678 zilweki un starp winneem 858 ittun baggati mahjastehwi atraddahs, kas ta fwehta Ewangeliuma mahzibas bija peenehmufchi, no Pahwesta un to muhtu wiltigahm mahzibahm atstahdamees. (Makfoshas tappas wehl no Salzburg.)

Brihw drikkht. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldifchanas puffes:

Dr. E. E. Napierfky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preefschnecka = weet necks.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

25ta lappa. 1mâ fw. p. waffaras=fwehtku atfweht., Jahna deenâ 24ta Junius, 1834.

Wehl § 4.

Parwelti ta Ewangeliuma draugi Salzburgeru semmê zerre, ka winnus wairs ne buhschoht speest.

Jebſchu Noell ar leelu ſohlifchanu bija ſohlifjees, par to gahdaht, ka ſchee eefſch labba meera dabbutu dſihwoht, tad tomehr no winna apſohlifchanahm it neneeka ne tappe peepildihts. Us biſkapa pilſſehtu Salzburg atpakkal nahzis, winſch ar to biſkapu aprunnajahs, kâ tee wehl zeeſchafi tohs nabbagus buhtu ſpaidijufchi un no winnu rohſahm to pehdigu padohmu iſwilkuſchi, jo neweens neko wairs ne warreja pataupiht, tadehl ka wiſſas leetas bija uſſihmetas.

§ 5.

Tee Salzburgeri apnemmahs ſawas wiſſ=leelakâs behdâs, allaschin Deewam par gohdu buht.

Kad tee ſawas tizzibas dehl til ſohti ſpeeſti Salzburgeri nomannija, ka winneem ſawâ dſimtenê wairs nekahds meers ne buhschoht, tad winni, jebſchu gan ar dauds affarahm, wehlejahs, kaut jel mihtais Deewos buhtu gahdajis, ka winni kahdâ zittâ ſweſchâ ſemmê buhtu meera-weetu warrejufchi atrast. Wiſſas Ewangelikâs draudſes Salzburgeru trefâ, kas no pahweſta ſpreedumeem eefſch tizzibas leetahm bija atkahpuſchahs, kahdus wezzakus un gudrakus no ſaweem laudim iſredſeja un teem to darbu uſlikke, ar peefauſchanu weenu labbu un Deewam patihſamumu padohmu uſminneht, zaur fo tahs behdas taptu us gallu weſtas. Tad nu ſchee wezzi tehwi 5tâ Auguſt deenâ 1731mâ gaddâ, kas bija ta ſwehdeena preeſch Labrentſcha, weenâ kluffâ weetâ ſanahze. Winnu wairak kâ ſimts wihru bija, kas tannî peeminnetâ deenâ rihta agrumâ, ſaulei lezzoht, ſalaffjahs. Widdû tannî weetâ, kur winni bija ſagahjuſchi, winni weenu trauku ar ſahli bija liſſufchi par ſihmi,

2trâis gadda-krâhjums.

fa winni ar fahls meleschanu lihds schim fluffâ garrâ un pasemmibâ sawu pahrtiffu bija pelnijuschees, un fa tas darbs, us fo tee no sawahm draudsehm bija israudsiti, gan gruhts un ruhths bija, bet tomehr ar Deewa paligu pehzgallâ labbus auglus warroht isnest. Lee sanahkuschi tehwi apfahrt scho fahlskrauku stahjahs, sawas zepures no galwas nehme, pirkstu gallus ar to fahli apmehrzeja, un labbu rohku us augschu pazehlschi, tee ar dauds affarahm to mihku debbes-tehwi peeluhdse, fa tas zaur swehtu Garru winneem kahdu padohmu buhtu usrahdijs, fas labbakais buhdams, winnus un winnu draudses no tahm besgalligahm un nepaneffamahm behdahm atpesitu; turklaht winni ar stipru apfohlischanu, ta trihsweeniga schehliga un augsta Deewa preefschâ, apnehmahs, lihds nahwei pee tahs ihstenas Kristigas tizzibas pastahweht, prohti pee tahs tizzibas, fa Jesus Kristus pateesi Deews un arridsan pateesi zilweks, tas weenigs padohms irr, fas zilwekeem irr dohts, fa tee zaur Winna zefschanu un mirschanu, augschamzelschanu no mirroneem un pa-augstinaschanu debbesis, peedohschanu to grehku un muhschigu dschwoschanu eemantotu, un fa zits wahrds ne irr dohts, zaur fo warram swehti tapt, fa ween tas wahrds ta Runga Jesus Kristus. Ar tahdu apnehmschanu un ar peeluhgschanu stiprinati, schee nu wehl farunnajahs un to par wiff-labbaku padohmu usgahje, kahdus wihrus pee to biskapu Leopold Anton us Salzburgas pilsehtu aischuhtht un no winna it semmigi to bruhwibu isluhgtees, fa tahs draudses, fas us Ewangeliskas tizzibas fahrtas bija dewuschees, ar wiffahm sawahm leetahm, is sawas dsimtenes warretu iseet us swefschahm semmehm un fa tee schehlsirdigus kungus drihstetu usmekleht, fas tahs buhtu peenehmuschi. Schihis leetas deht, winni arri wehl tahdus wihrus israudsija, fo tee buhtu warrejuschi us teem zeenigeem kungeem un Wirsteem eefsch Wahzsemmes, fas pee Ewangeliskas basnizas fahrtas turrejahs, par wehsteem nosuhtht, fas tohs luhgtu, kaut jel tohs no sawas dsimtenes iseedamus Salzburgerus sawas semmes buhtu usnehmuschi.

Zaur tahdu sanahkschanu to wezzaju un zaur to ar Deewa paligu usnemtu padohmu winni zerreja, fa wisseem zitteem tahs sirdis preezigas un ta tizziba it weenteefiga buhschoht palikt, jo winneem lohti gribbejahs, it drohschi to Rungu Jesu Kristu peesaukt un bes kahdas isbihshanas sawas dwehseles us tahm salfahm gan nibahm winna apfwehtidama wahrda list ganniht.

Bet lihds fo Salzburgas pilsehtâ ta sinna nahje, fa tee wezzaki no tahm Ewangeliskahm draudsehm, deht kahdas farunnaschanas, effoht sanahkuschi, lihds arri biskaps un winna paligs ne uskawejahs, zil warredami, kahdu karra-spehku ustaisht, un to paschu nosuhtht, fa tas schohs tehrous fa launa-darritajus un dumpineefus fanemtu un us Salzburgu nowestu. Bet fa tas karra-spehks us zellu dewahs, jaw eepreefsch ta slawa us tahm Ewangeliskahm draudsehm nogahje, un leels pulks lauschu sastreheje kohpâ us to weetu, fur schee bija sagahjuschi. Fa nu schi meera weetina likfahs, fa gribboht par kauschanas weetu palikt, jo biskapa karraspehks arri bija klaht peesteidsees. Bet kamehr us abbahm pufsehm tas lauschu pulks jo leelaks palikke, usrunnaja tee wezzi tehwi sawus laudis, fazzidami, fa winni

labbaki gribboht no bissapa karrá-wihreem list fanemtees un zeetumds nowestees, ne fá winnu deht kahda kaufchana buhtu zehlfusees, jo, ja tas notilfschoht, tad gan drihs winnus par dumpa-zehljajeem warretu nosaukt. Un redsi us scheem wahrdeem tee wihri no tahm Ewangeliskahm draudsehm pee mallas gahje, un tee wezzaki tappe gluschi meerá fanemti un aiswesti. Nahfoschá deená tahs Ewangeliskas draudses atkal zittus eezehle par wezzakeem un tohs us to gruhthu darbu eefwehtija par to draudschu labbumu gahdaht.

§ 6.

Reisera karrá-wihri tohp fuhrti, tohs Salzburgerus speest, atkal pahwesta spreedumeem padohtees.

Ne ilgi pehz tahm deenahm tas Wahzsemmes Reisers us pascha bissapa luhg-schanu 6000 kahjineekus un jahntneekus us Salzburgeru semmiti nosuhrtija ar tahdu pawehleschanu, fá schee wiffus pee Ewangeliskas tizzibas-kahrtas peederrigus pa mallu mallahm usmekletu un ar spaidischanu tohs speestu, appa^rsch pahwesta spreedumeem eefsch tizzibas leetahm atkal padohtees. Ak, nu wehl to behdu un mohku eefahkums bija. Schee karrá-wihri wiffi eefsch tahm mahjahm kohrtelus nehmahs, kas teem Ewangeliskeem peederreja, un it neschehligi ar winneem darrija, teem baggatakeem wiffu winnu padohmu, teem nabbageem pehdigu maifes-kummosinu atnemdami. Wiffur, fur ween warreja, schee eelihde, naudu mekledami, un tadeht schkirstus, skappus un wiffas weetas uslaufe, fur til atflehga preekschá bija. Ir feerwahm un jaunahm meitahm meers ne bija, jo tahs no scheem breefmigeem karrá-laudim tappe faheshtas, jo dauds no scheem karrá-wihreem dohmaja, fá Deewám tas buhschoht par patilfschanu, kad tee pee Ewangeliskas tizzibas-kahrtas peederrigi taptu mohziti. Zaur tahdu buhschanu schee pagallam par nabbageem palikke, un ne spehdami tahs teefas-makfaschanas nodohht, tad notikke, fá daudseem winnu pehdigas leetas tappe atnemptas, un daschs lohtiwezs un mirdams zilweks irr redsehts, kas no sawas gultas ismests, lauká eefsch aukstuma un flapjuma wahrge un nomirre, — un laimigs tas turrejahs, kam Deews drihs stundinu peefuhrtija. Bet tomehr ne wiffi karrá-wihri til lohti neschehligi bija, jo stary winneem atraddahs weens jahntneeku pulks, kas lohti labprahrtigi laudis bija, un kas paschi arri pee Ewangeliskas tizzibas-kahrtas turrejahs. Schee nomannidami, fá tee Salzburgeri tih^r parwelti, sawas labbas tizzibas deht, til lohti tappe mohziti, pagallam tohs meerá laide, ar winneem labbaki par debbes-walstibas leetahm runnaja un winnu behrneem no bihbeles preekschá lassija. Bet par to tas bissaps launigs tappe un par winneem pee Reisera fuhdsejahs, tad nu schee gohdigi jahntneeki tappe atpafkal faukti un winnu weetá zitti fuhrti, kas ar teem nabbageem Salzburgerem tapat neschehligi darrija, fá tee kahjineeki.

§ 7.

Bissaps dohd us ahtru rohku pawehleschanu, fá teem Salzburgerem, kas ne gribb appa^rsch pahwesta spreeduma eefsch tizzibas leetahm palikt, ar steigshchanu no sawas dsimtenes us sweschahm semmehm buhs iseet ahra.

Eefsch tahdahm leelahm behdahm tas 1731 mais gads gan drihs jaw us gallu

dewahs, kad neweenam ne dohmajoht, no ta bissapa Leopold Antona Novembera mehnesi pahr wissahm teefahm un weetahm tahs Salzburgeru semmites tahda pawehleschana bija passuddinata, kurrâ teem, kas no pahwesta bija atkappuschees, tikke pawehlehts, ka lai bes kaweschanas no sawas dsimtenes iseetoht ahrâ. Schinni pawehleschanâ tappe fazzihst: „Wisseem Salzburgerem, kas pee Ewangeliskas tizzibas-kahrtas turras, tohp pawehlehts, kad winneem naw ehkas jeb laufi, bet kad winni jeb kalpi, jeb peedsihwotaji un rohkas-pelni irr, ka teem eefsch astonahm deenahm ar seewahm un behrneem un ar wissahm sawahm leetahm no Salzburgeru teefas buhs atstahtees un zittâs semmês ruhmi mekletees. Teem, kam mahjas, laufi un tihrumi irr, tohp uslauts, ka winni weenu, dimi jeb trihs mehneschus warr uskawetees, mekledami par to laifu sawas leetas pahrdohst; — un ja kas scho pawehleschanu ne klausihs, ar to taps darrihts, kâ ar weenu rasbaineeku.“

Nu tahs behdas jo leelakas un affakas palikke, jo jehschu teem pee Ewangeliskas kahrtas peederrigeem pascheem gauschi gribbejâhs no saweem pelneem atstahtees, tad tomehr neweens ne dohmaja, ka bissaps buhschoht tik neschehligi pawehleht, ka lai wezzi, wahji, seewinas un sibki masi behrnini tik ihksâ un zeetâ laikâ eefsch leetus un pahr sneegu kuppeneem steidsahs ahrâ iseet. Par tam arri wehl nefur ne bija weetas gabdatas, jo bissaps tohs wezzus tehwas, kas nahburgu semmês gribbeja no-ect ruhmi meklegt, bija lizzis wangôs fanemt. Mei arri winni wairs kur kahdâ weetâ warreja us labbu peenemschanu gaidiht, jo pats bissaps ar saweem draugeem pahr wissu Wahz-semmi rink-apkahrt tahdu flawu bija islaidis, ka schee paschi negantigi un bes-deewigi landis un breefnigi dumpineeki effoht. Schi pawehleschana tad nu dauds behdas padarrija un tohs peemekletus Salzburgerus leelâ noskumschanâ eegahse. Wissi no saweem darbeem atstahjâhs, schurp un turp sfraidija, ne sinnadami ko darriht, ko eefahlt. Sawas mahjas un kohrtelôs eefrehjuschi, tee no sawahm leetahm, zil warredami, gribbeja isglahbt, bet no bailehm pahrnehti, un sawôs prahrôs kâ sajakuti, dauds bija, kas neeku leetas usmekleja un tahs labbakas un dahrgakas gluschi peemirse. Wifsur bija raudaschana un waideschana. Tahs astonas deenas pagahje un wehl kahdas deenas wirfû, un tomehr neweenam pascham ne bija isdewees, us sawu iseeschanu no dsimtenes fataisitees. Tee kalni un tahs eeleijas wiss' pahr jaw palikke baltas un falnas un sneegi ittin bahrgu seemu peewedde. Us weenu reisi teem karra-wihreem tohp pawehleschana dohta, lai atstahjâhs no teem Ewangeliskas draudses beedreem. Tahs bailigas firdis jaw wissu labbu fahk zerreht; schee nabbadsiini usnemmahs drohschibu un luhds zeenigu bissapu, kaut jel schehlodams buhtu uswehlejis, ka winnu iseeschana ne buhtu us seemas laifu nolikta, bet ka winsch nahkoschâ pawassarâ, kad laiks filts un zelli apschuuischi, tohs no winnu sehtahm un dshwes weetahm buhtu atlaidis. Zerredami, ka bissaps scho winnu luhgschanu buhschoht paklausihst, tee un atkal katris pee sawa darba eet; — un tâ winneem ta 24ta November deena peenahje.

(Wehl wairak no Salzburgerem 26tâ lappâ.)

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. E. E. Napier&ky.
No Widsemmes basnizas teefas puffed: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preekshnecka-weetneeks.

par notiffku

Deewa

meem eeffsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schooben tas patš, un muhschigf.
Ebreer: 13, 8.

26ta lappa. Ohtra swehdeenâ p. waffaras-swehtku atfwehtes, 1ma Julius, 1834.

§ 8.

Biskaps tohs pee Ewangeliskas basnizas-dallas peederrigus ar karras-spehku is Salzburgeru semmites leef isdsiht.

Kad ta 24ta November deena atspihdeja, tad jaw no pascha rihta agruma zitti jachtneeki us tahm weetahm Salzburgeru semmitê tappe no biskapa fuhrtiti, fur leelafais pulks to lautinu dsihwoja, kas pee Ewangeliskas kahrtas turrejahs, un kas zerreja, ka us winnu luhgschanahm biskaps teem buhschoht laut, lihds pawaffarai eeffsch meera us sawahm wezzahm weetahm dsihwoht. Wissas mahjâs un wiffes faktos schee karras-wihri eelihde, un ar saweem sohbineem zirsdami, wiffus tohs, kam neds ehkas, neds lauki bija, ar warru dsinne, ar steigschanu no Salzburgeru semmes rohbescheem iseet ahrâ. Kalpi no saweem arkleem un kalpones no lohpu ganibahm bes scheloschanas tappe aisdsihiti, neds scheem nabbadsineem lauts tappe ar saweem maises tehweem aprehkinatees, ka tee to pilnigu algu buhtu warrejuschi fanemt un sawas peederrigas lectinas fanemt. Tahdi laulati pahri, fur weena pufse pee Ewangeliskas, un ohtra pufse pee Deemeru-kattolu kahrtas peederreja, ar warru tappe ischkirti, un tehweem jeb mahtehm it neschehligi kwinnu raudadami-behrnini is rohkahm tappe rauti. Ar affarahm fungi un kalpi, brahli un mahsas zits zittam ar Deewu fazzija, un bija neweenam walfa dohta, par wajadsigahm leetahm aprunnatees, jo tee karras-wihri ar breefmigu dsihshanu tohs nabbagus dsinne.

Kad schee, sawas tizzibas deht us weenu weetu sadsihti zilwezini, leeli un masi, wezzi un jauni, nu taisijahs, sawu gruhtu zellu usnemt un zaur Salzburgeru pilssehtu zaur, us sweeschahm nepasihstamahm weetahm aiseet, tad winnu firdis tik preezi-

gas un lihgsmodamas bija, ka winni it lehti un bes kahdas fuhdsibas sawu gruh-tumu un behdas panesse, ta ka pascheem winnu wajatajeem bija ja isbrihnahs par scho lauschu preezigu isstattischanu. No dauds zeemateem leels pulks tahdu, kas pee Neemeru-kattosu fahrtas peederreja, scheem gribbeja lihdsi eet, ta ka teem karrawihreem deesgan darba bija, schohs aisturreht un peespeest, sawas mahjas atpafkal palikt.

Us Salzburgas pilsehtu atnahkufchi, schee tizzibas-pilni, bet lohti speesti zetta-gahjeji, gauschi neschehligi no teem pilsehtneekem tappe usnemti, tapehz ka schee nabbagi, zaur biskapa un winna paligu besdeewibu, par negohdigeem laudim tappe nosaukti un fazzihst, it ka schee buhtu-dumpi zehlsufchi un wehl dauds zittus negantus darbus darrijsufchi. Tadeht winni nekahdas dsihwojamas ehkas ne tappe eenemti, bet wiffi, ir wahji, wezzi, seewinas un sifki behrnini, eefsch aufsteem schkuhneem tappe faruhmeti un ar it sifktu maisiti ehdinati, un to paschu ne warreja dab-buht zil wajadseja. Schinnis schkuhnos winni it ilgu laiku tappe turreti, jo tahs pilsehtas preefschneeki fazzija, ka ne warroht tif lehti tahs zetta-grahmatas fataisfih, fo katram deht leezibas, ka winsch naw behgulis, wajadseja lihdsi dabbuht. Par to starpu, kamehr tahs zetta-grahmatas tappe fataisfitas, tee muhki un winnu paligi us wiff-wiffadu wihsi darbojahs, schohs, kas nu us prohjam-eeschanu bija fataisfiti, peerunnaht, kaut jel atkal appafsch pahwestu buhtu padewufchees. Tif ween 36 zilweki atraddahs, kas muhku peerunnafchanai paklausija, bet tahm zitahm 1000 dwehselem tas mihlais Deews palihdseja, wiffahm kahrdinafchanahm pretti turretees. Kad tee muhki redseja, ka winni schohs nekad ne warreschoht peerunnaht, appafsch pahwesta rohkahm padohtees, bet ka schee jo wairaf pee tahs ihstenas un dsihwas tizzibas eefsch to Kungu Jesu Kristu pastahweja, tad nu winni kahwe, ka lai schee pagallam aiseetu, fo tee arri darrija, us Daieru semmes puffi dohdamees.

Kad tee eefsch Wahysemmes buhdami Ruhrwirfti un semmes walditaji, kas pee Ewangeliskas fahrtas turrejahs, un arri tas taija laika Prufschu semme waldidams Kehninsch, wahrda Widrik Willums, dabbuja dsirdeht, zil behdigi winnu tizzibas beedreem eefsch Salzburgas klahjahs, tad winni ne kawaja wehstneschus suhtihst pee pahwestu un pee to biskapu Leopold Anton, kas winnus buhtu luhgufchi, scheem no Salzburgas teefas isdsihsteem kahdus gaddus uslaut, ka tee dabbutu sawas leetas bes skahdes pahrdohht. Bet schi luhgschana neneeka ne palihdseja, jo tas biskaps atbildeja: „tee, fo winsch isdsennoht, tif ween dumpineeki effoht, un tadeht winni nekahdu schehlofchanu ne pelnoht; bet kad zitti no Wahysemmes kungeem un pats Prufschu Kehninsch tif gauschi par winneem luhdsoht, tad winsch teem, kam mahjas un lauki effoht, gribboht uslaut, lihds Turgeem palikt, ka schee sawas leetas warretu pahrdohht, bet tohs zittus if pahneddelas liffchoht allasch pa 200 no sawas semmites ideet“. Nedsams bija, ka pahwests un biskaps ne mas par scheem ne gribbeja apschelotees, tadeht tas augsti teizams, jaw pimit

peeminnehts Pruhfchu Rehninfch Pidrik's Willum's teem behdu pilneem, is sawas dsintenes isdsihtem Salzburgereem tahdu sinnu laide, ka eefsch winna walstibas Leifchds leeli semmes-gabbali effoht, fur tee zilweki zaur farru un mehru ismirruschi; turpat winsch scheem isdsihtem gribboht ruhmi doht un buhschoht ar-ridsan par winnu pahrtifschanu gahdaht, famehr winni us zetta effoht.

Eefsch leelahm behdahm tas 1731mais gads pagahje, un ar tahm paschahm behdahm un mohkahm tas 1732trais gads eefahkabs. Wiffi zeemati, furrds tee pee Ewangelifkas tizzibas-fahrtas peederrigi Salzburgeri mahjoja, gluschi ka ismirruschi lifkabs, jo dauds dsihwotaji jaw bija aisgahjuschi un tee, kas wehl atlikke ne eedrihfstejahs wairs lauka iseet; bet no bailehm trihzeja un drebbeja, eefsch sawahm mahjahm: jo teem farra-wihreem bija pawehlehts, katru mahju pagallam lihds semmei no-ahrdiht un fadedsinahrt, fur tif rihta- un wakkara-luhgschanas, ka eefsch pahtaru grahmatu useet, dabbuschoht dsirdeht, jeb fur tee laudis eefsch bihbeles buhschoht lassiht. Arri teem farra-wihreem bija pawehlehts, schohs ka launadarritajus fanemi, schkehds eekalt un winnus teem zeetumneekem eefsch Salzburgas pilsehtas nodoht, fur winni eefsch aufsteem, mittreem zeetumeem tappe eelitti, fur daschs, ar baddu un firdesahpehm wahrgdams, pehdigi nomirre. Kreises, kad tahds pulks us pilsehtu tappe dsihts, tee pilsehtneeki, schohs par mirruscheem isfmeedami, ar basnizas-pulkseneem lifke swanniht, winneem tahs azzis apfehje un tohs ar dauds lahseem un lammaschanas wahrdeem apfehija. Kad nu schee nab-badsini bija zeetuma eeflohdstiti, tad tas zeetuma usraugs lihds ar teem zeetuma fargeem it pilna balsi, ta ka tee no teem zeetumneekem tappe dsirdeti, aprunnajahs, ka nu schohs buhschoht mohziht un winneem pehdigi tahs galwas nozirft, un ka winnu meefas it ka maitas mescha tapschoht semme mestas, mescha swehreem un putneem par barribu. Ar tahdahm baidifchanahm schee zerreja, tohs nabbagus zeetumneekus peespeest, us Deemeru-kattolu tizzibas pussi dohtees. Bet winni sawas dwehfeles ar luhgschanahm us to Kungu Jesu Kristu pazehle un no Winna spehfu dab-buja, dehl ta Ewangeliuma wiffadas mohkas un behdas panest; turklaht winni ar preeku zerreja, ka tas Kungs tohs ar sawu schehlastibu pastara-teefa buhschoht aistahweht. Par wiffu to seemas laifu tas pats biffaps allasch if pahrnedeelas pa 200 us Salzburgeru semmes rohbescheem nosuhtija, ka tee taptu isdsihtti. Eefsch sneega brisdami un no aufsta wehja isfaldeti, daschi no winneem to ihstenu zettu pammette un us zetta nomirre, Deewam pateifdami, kas winnu behdahm schehligu gallu peewedde. Teem, kas pahrpalikke, dauds isfmeeschanas no teem muhkeem bija japanes, kas winnus saimodami prassija, ka nu winneem ta tizziba tahs Ewangelifkas fahrtas patihfoht. Jo schee pulki teem semmes rohbescheem turwu peenahje, jo wairaf winneem laudis peegahje, kas lihds ar winneem no Salzburgas teefas gribbeja iseet, ne warredami wairs tahs behdas usluhfoht, fo tee zeete, kas tahs tizzibas dehl tappe isdsihtti.

Kad ta seema pagahje, tad nu teem, kam mahjas un lauki bija, us to bij ja-

dohma, fa tee is sawahm weetahm warretu isheet. Schee, preekschlaifos it tur-rigi laudis taggad arri par nabbageem bija palikkuschi. Tee karra-wihri tohs it lohti bija islaupijuschi, un nekahdi pirzeji rahdijahs, kas pehs wehrtibas tahs mah-jas un tohs laufus un tahs gannibas buhtu aismaksajuschi. Ne warredami par schahm sawahm leetahm ko eedsiht, neds arri winnas lihdsi nemt, zitti sawas gannibas pawiffam us waku laide, fa lai eetu katrs kustons fur gribb. Kam eespehschanas bija, tee leelus wahgus ustaisija un us teem, zif warredami, sawas leetas un kustamas mantas uslikke, zitti atkal us saweem plezzeem, zif tee spehje panest, uskrahwe. Ta winni us dascheem pulkeem pa 500, pa 1000 un pa 2000 us zeltu dewahs. Tee karra-wihri bes schehloschanas ir schohs, pee nakts un pee deenas, us preekschu stuhme, un ar warru wezzafus no saweem behrneem un brahlus no masahm ischkihre. Wezzi, wahji un gruhtas seewinas ne spehje tik drihsi us preekschu dohtees, tadehl no teem wahgeem dauds leetas bij janomett, fa schohs dabbutu prohjam west.

Weena weeta, fur schee pulki zaugahje, notikke, fa weens wihrs ar sawu gruhtu seewu un saweem trihs behrnineem ahra pee sawahm durwim stahweja un us scheem staigadameem zilwekem skattijahs. Sirds winnam gauschi eeschelohjahs, tik leelu pulku lauschu redsedams, kas tihri beswainas is sawas dsintenes tappe isdsihts. Winsch us sawu seewu fazzija: „ko tu dohma, woi ne buhs mums scheem lihdsi staigah!“ Bet ta seewa sawu wihru apmeerinaja un apturreja, fazzidama, fa neds winna, neds winnas behrni warreschoht to zeltu isturreht. Ta winneem runnajoht, winni abbi us reisi eeranga, fa wissi winnu behrni prohjam. Tchw un mahte ar mekleschanu par wissu mahju mekle un tohs masus nekur ne warr atrast. Pehdigi winni useet, fa tee behrni zittas no sawahm drehbehm un arri kahdas maises bija sanehmuschhi un teem beedreem tahs Ewangeliskas tizzibas-kahrtas lihdsi gahjuschi. Nu wihram sirds pah-truhke un winsch fazzija: „seewina, woi tad nu wehl scheitan warresim palikt, kad jaw muhsu masi behrnini eepreeksch prohjam steiguschees“ un ta seewa atbildeja: „tad nu lai noteek ar mums fa Deews gribb, eesim, — to labbu tizzibu muhsu sirdis glabbdami; — eesim to zeltu, ko behrni mums rahda.“ Un winni lihdsi nehme, ko warredami, un atstahje sawu paspahri tufschu, lihdsi eedami teem aisdshiteem. — Kad schee zetta gahjeji tuwu pee Salzburgas pilsehtu peenahje, tad nu tee pilsehtneeki wairs ne pasnehjahs, neds winnus lammaja, bet winni schohs ar isbrihnischanu usluhkoja, taggad behdadamees, fa winni ar sawu zeetsirdibu tik dauds labbus, gohdi-gus un darbigus laudis bija isdsinnuschhi no winnu sehtahm. Dauds pilsehtneeki, un arri zitti kalpotaji eeksch pascha biskapa namma no sawahm weetahm atstahjahs un scheem aisdshiteem lihdsi gahje. Arri notikke, fa 8 mahzitaji no Neemeru-kattolu basnizas-kahrtas gluschhi no pahwesta spreedumeem atstahpahs un ar scheem aisdshiteem fabeedrojahs, lihds ar winneem staigadami.

(To beigumu ta stahsta par teem aisdshiteem Salzburgereem usees eeksch tahm abbahm nahkamahm lappahm.)

Brihw drikkeht. No juhrmassas-gubernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. C. E. Napier sky.
No Wissemes basnizas teefas pusses: R. Baron Sudberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffku-

Deema

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus waktar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

27ta lappa. Frefchá fwehdeenâ p. waffaras-fwehtku atfwehtes, 8ta Julius, 1834.

§ 9.

Da Salzburgas bisskapa firde prett teem pee Ewangeliskas tizzibas-fahrtas peederrigeem apzeetinajahs, tadehl teem pehdigeem ja iseet.

Lee gabbali papreefsch atrohdahs 26tâ, 25ktâ, 24tâ un 23schâ lappâ.

Bisskaps gan ne dohmaja, ka no winna semmites tif leels lauschu pulks buhschoht is-eet; jo winsch zerreja, ka kad sahkschoht winnus isdsiht tadehl, ka no pawesia spreedumeem bija atkaphuschees, ka winni paschi ar gauschahm luhgschanahm buhschoht luhgtees, kaut jel winnus atkal pee Keemeru-fattofu tizzibas beedribas peenemtu un winnus winnu dsimts-weetas asttahtu. Bet tas tâ ne notiffe: jo jebchu tee nabbagi, sawas tizzibas dehl, us iseeschanu fadsihiti Salzburgeri ar affarahm no saweem pelneem ischkhrahs, tad tomehr winni ne pagallam to labbu un swehtigu, eefsch Deema wahrdeem dibbinatu tizzibu us Jesu Kristu ne gribbeja pamest. Pats bisskaps few to leelaku sohdbibu nu bija peewilzees. Naudas eenahkschana palikke knappaka, Keisera karra-wihri sawu lohni prassija, — un redsi gan drihs wairs ne spehje lihdsinaht, ka peenahzahs. Gan bisskaps us nahburgu-semmehm sinnu laide, ka, kam patikschana effoht, lai tif nahkoht tahs tufschas weetas un mahjas usnemt. Dauds lauschu us tahdu sinnu peestrehje, bet tee ne bija gohdigi darba strahdneeki, bet wasankas, kas ne gribbeja strahdaht, bet gattawu maissi zerreja dabbuht. Schee dabbujuschi dsirdeht, ka waijagoht strahdaht un arri daschadas maffaschanas nodoht, ar behgschanu atkal aisbehge.

Bisskapam tappe fazzihts, ka Salzburgeru semmitê wehl leels pulks lauschu effoht, fewischki siarp teem sahls-razzejem, kas weenumehr wehl zeefchi pee Ewangeliskas tizzibas-fahrtas passahwoht. Nu winnam bailes bija, ka ir schee buh-

schöht aiseet, — un to winsch ne pagallam ne gribbeja; jo zaur winnu darbu winnam wiss-wairak naudas eenahze. Bet tomehr winnam arri gribbejahs schöhs ap-paksch pahwesta kahjahm atpakkal dabhuht. Tadeht winsch atkal muhtus us mallu-mallahm isfuhrtija, kas lai ar smaidigahm mehleh m schöhs skubbinajoht, no Ewan-geliskas tizzibas-kahrtas atstahtees, un appaksch kahjahm pahwesta, eefsch meefas meera un labflahschanas sawas weetäs palift. Arri scheem tappe preefschä mellohts un stahstihst, ka wissi Salzburgeri, kas sweschumä isgahjuschi, nihzin effoht isnihku-schi; jo leels pulks no winneem effoht zaur Pohleem gabbalu gabbalös fakappati, zitti atkal effoht no Pruhshu Rehnina juhrä eedsihiti un noslihzinati, un tee, kas pah-palikkuschi, par wissu pasauli eefsch plikkuma un truhkumeem apfahrt wasajotees.

Eefahkumä schee melli dauds laudis isbaidija, un daschs rets jaw ar firds-fahpehm us to dohmaja, ka nu laikam ja-atsakhoht labbai un skaidrai atsishchanai. Bet gohds Deewam, kas par to gahdaja, ka ihkfumä dabbuja dsirdeht, ka tee tihri melli bija, ko muhki stahstija. Bet tomehr wissi, Salzburgas teefä buhdami Ewangeliskas tizzibas laudis, labprahst sawas weetäs buhtu palikkuschi, kad biskaps ne buhtu sawu firdi apzeetinajis, fazzidams: „Lai augtu labbaki ehrrschki un dadshi Salzburgeru semmitë, ne kà weens pats zilweks buhtu atrohdams, kas pawesta spreedumus buhtu atmettis, nedf winnu turrejis par Kristus weetneeku.“ Kad nu biskaps nomannija, ka muhku wiltigas mehles tohs beedrus tahs Ewan-geliskas tizzibas ne spehje peespeest atstahtees no schihk kahrtas, tad winsch sawä zeetsfirdibä tahdu swehrestibu uszehle, ko ikweenam Salzburgeram bija isfazzihst. Schi swehrestiba tà skanneja: „Es swehredams Deewa- un wissu swehtu-preefschä apsohlohs, ka es lihds ar wisseem manneem peederrigeem allaschin appaksch augsti tei-zama pahwesta spreedumeem pastahweschu un gibbu tizzeht, ka winsch teescham ta Runga Jesus weetneeks irr. Es arri tizzu, ka wissi, kas appaksch pahwesta ne turras, prohti wissi tee no Salzburgas teefas isdsihiti laudis, teescham wellam irr atdewu-schees un muhschigä pasufchanä ellë noskreen.“ Kas schöhs wahrduß ne gribbeja isfazzihst, tas tappe apklihts un pehdigi isdsihst. Tee atlikkuschi kà arri tee sahls-razzeji redsejami, ka biskapa-firds tif gauschi pret winneem bija apzeetinajufees, un dsirdejuschi, ka teem, kas us sweschahm semmehm bija aisgahjuschi, tapat labbi klahjahs, tad nu biskapam sinnu laide, ka winni tahduß swehrestibas wahrduß ne warroht isfazzihst, un ka ar Deewa paligu winni buhschoht pee tahs no winneem apzeenitas tizzibas kahrtas pastahweht, un ka winni tadeht luhdsoht zetta-grahma-tas, ka ir winni sweschäs semmes warretu dsihwes weetu un pahrtishchanu mekleht. Biskaps ne warreja tahs zetta-grahmatas apturreht, un ar gauschahm fahpehm redseja, ka Ita Nowembera deenä 1732trä gaddä daschi tuhksfoschi semmes strahd-neeki un mahjeneeki un lihds ar winneem 750 wihri ar feewahm un behrneem ais-gahje. Tanni pawassarä ta 1733scha gadda tee pehdigi 2000 pee Ewangeliskas tizzibas kahrtas peederrigi atstahjahs. Du gan wairs ne dsirdeja, ka pahwesta mihlotaji par scheem buhtu smehjuschi jeb winnus lammajuschi; bet to gan redseja,

ka winni ar affarahm teem aiseedameem pakkal stattijahs; jo ta Salzburgeru sem-
 mite bija tuffcha palikkusi, un neds zeematōs, neds us laukeem, neds eeleijās zilwe-
 fus redseja, kas buhtu strahdajufchi, kà preekschlaifōs bija notizzis. Par teem trihs
 gaddeem lihds trihs dēsmits tuhstoshscheem zilwekeem bija no Salzburgas
 rohbescheem isgahjufchi.

§ 10.

Kà tee pee Ewangeliskas tizzibas-fahrtas peederrigi, isdsihtu Salzburgeri,
 eeksch sweschahm semmehm, no teem, kas weenā tizzibas-fahrtā ar teem
 stahweja, tappe usnemti.

Lihds schim effam stahstijufchi un usrahdijufchi, zif behdigi teem nabbageem
 Salzburgerem klahjees, kas sawas skaidras tizzibas deht eeksch to Kungu Jesu
 Kristu is sawas dsimtenes tappe isdsihtu. Lai nu taggad arri wehl no ta stahstam,
 kà scho mihlu weentesigu Jesus draugu behdas, zaur Deewa schehlastibu, tappe
 nobeigtas un us preeku pahrzeltas, turklaht ar pateizibu peeminnedami, ka tas
 muhschigs debbes. Tehws sawas apsohlschianas nekahdā laikā ne peemirst, bet ka
 Winsch allaschin eeksch sawa mihla dehla Jesus Kristus wissu apspeestu paligs un
 preeks irr un paleek. Tadehl tee irr pateefigi wahrdi, ko mehs lassam: „Es me-
 kleju to Kungu, un tas atbildeja man, un isglahbe manni no wissahm mannahm
 isbailehm. Kas Winnu usluhko, un Winnam peestreen, to paschu waigs kaunā
 ne taps. — Ta Kunga bihjaschana irr schēhsta, un pastahw muhschigi, ta Kunga
 teefas irr pateefiba un kohpā taifnas. Tāhs irr wairak eefahrojamas, ne kà selts,
 un dauds tihra selta, un irr saldakas ne kà meddus un tihrs meddus. — Zaur
 dauds behdahm mums buhs ee-eet Deewa walsstibā.¹⁾

No teem trihsdēsmits tuhstoshscheem Salzburgerem daschi retti ne tahlu Salz-
 burgas semmes rohbeschū ahrā puffē eeksch Schwaberu teefas palikke, zitti par kalpeem
 un kalponehm deenedami, zitti atkal, kam wehl druffu naudas bija atliffusi, par
 to paschu kahdu semmes-gabbalinu pirkdamees. Bet tas wiff-leelakais pulks no
 winneem par daschadeem zetteem, us ta mihla un zeeniga, arridsan pee Ewangelis-
 kas tizzibas-fahrtas peederriga, Pruhshu Rehnina semmehm dewahs. Tas taijā
 laikā buhdams jaw peeminnehts Pruhshu Rehninsch, wahrdā Pidriks Wit-
 lum s teem isdsihtem Salzburgerem wehstneschus bija pretti suhtijis, ar tahdu
 sinnu, ka winsch winnus sawā walsstibā gribboht peenemt, un par to gahdaht,
 ka winni sawu zeltu eeksch meera warroht isstaigahht. Tadehl winsch arri
 wissus Wahzsemmes leelus fungus un wirfus likke luhgt, faut jel lautu teem
 Salzburgerem zaur winnu semmes teefahm zaur staigahht, un apsohlijahs
 par to gahdaht, ka wiss, kas teem wajjadsechoht, tikfchoht skaidrā naudā ais-
 makfahht; jo winnam gribbotees schohs, is sawahm sehahm un dsihwes-weeahm

¹⁾ Dahw. dseefma 34, 4—6 un 19, 10. 11. un Apust. darb. 14, 23.

isdsihtus nabbagus, bet gohdigus zilwezinus sawas semmès usnemt, un winneem jaunas dsihwes weetas us behrnu behrneem usrahdiht.

Seemas-fwehtku pehdigà deenà ta 1731ma gadda tas pirmais isdsihtu Salzburgeru pulks, bes mitteschanas sawu zellu staigadams, peenahze pee weenu Wahysemmes pilssehtu wahrda Kaulbeuren, kas Bãieru Rehnina teesà irr, un fur dauds pee Ewangeliskas tizzibas fahrtas peederrigi dsihwoja. Eesch scha pirma pulka wiff-wairak nabbagi laudis no semmas fahrtas atraddahs, kas ahtrumà isdsihtu, neneeka no sawahm leetahm ne warreja lihdsi dabbuht, ka tif ween rettus behrnus, fo winni ar mohkahm no sawu wajataju rohkahm wakkà dabbuja. Paschà wakkara winni pee pilssehtas wahrteem peenahze dseedadami to dseefmu: „Deews Kungs irr muhsu stipra pils.“ Jebchu pilssehtas wahrta jaw bija aistaisiti, tad tomehr minnus bes kaweschanas atwehre wakkà, un wiss tas pulks tappe eewests un kohrtelòs listis. Nahfoschà deenà winni tappe kahdà basnizà eewesti, fur winni ar preeku us to spreddiki klauhsjahs, fo weens gohdigs mahzitais teem par eepreezinashanu un tizzibas apstiprinashanu turreja. Winni no teem pilssehtneekem ar pilnahm bihbelem, ar jauneem Testamentem un ar zittahm it derrigahm grahmatahm tappe apdahwinati. Tee Salzburgeri tohs Deewa wahrdu ar atwehrtahm firdim un ausim fanehme, un ar sawu dsihwoschanu par dsihweem sarreem pee ta Kunga Jesus Kristus apleezinajahs. Winnu starpà nekahdu dschrejus nedf plishtneekus ne atradde; — un kad arri weens jeb ohtrs jauneklis us lehtprahhibu eelaidahs, tad paschi tehwi winnu norahje un tohs jaunakus apturreja, ka tee ne kahdàs palaidnibàs ne eedewahs. Zaur tahdu peeluhfoschanu un norahschanu notikke, ka schee wiffur, fur ween nahze no iffakra apdohmadama zilweka ar labbu prahtu tappe usnemi, un ka minnus par gohdigeem laudim flaweja. Pehdigà deenà ta 1731ma gadda winni nahze us to leelu pilssehtu, fo par Augsburgu fauz un kas arri appaksch Bãieru Rehnina walsibas peederr. Tanni pilssehtà arri dauds pee Ewangeliskas tizzibas-fahrtas peederrigi laudis bija, kas labprahht schohs, sawus mihlus tizzibas beedrus, it preezigi buhtu usnehmuschi un apkohpuschi, bet tahs pilssehtas rahtes-fungi un wezzaki, kas paschi pee Deemeeru-kattofu tizzibas-fahrtas turrejahs, to winneem ne lahwe, un labprahht tohs behdu pilnus zetta-gahjejus buhtu apspeeduschi, kad zaur Pruhshu Rehnina usrunnashanu tee rahtes-fungi ne buhtu pehdigi laipnigi un labprahhtigaki palikkuschi.

(To beigumu ta stahsta par teem aisdshiteem Salzburgerem usees eesch tabs nahkamas lappas.)

Brihw briffeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. K. L. Grave.

No Widssemes basnizas teesas puffes:

K. Baron Budberg,

basnizas teesas preekschneeka-wcetneek.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

28ta lappa. Zettortâ swebdeenâ p. waffaras-swebhtku atswebhtes, 15ta Julius, 1834.

Beigums tahs sinas par teem isdsihtem Salzburgereem.

(Tas eefahkums atrohdahts 27tâ, 26tâ, 25tâ, 24tâ un 23schâ lappâ.)

Wehl § 10.

Eefsch wiffahm zittahm pilssehtahm, kas appafsch pahwesta spreedumeem ne turrejahs, tee meerawreetas mekledami Salzburgeri ar leelu mihlestibu tappe usnemti, un tik labbi par winnu meefas, ka arri sewischki par winnu dwebseles apkohpschanu bija gahdahts. Un ta deht, ka winneem ne kahdi gruntigi mahzitaji wehl ne bija, winni wiffur, fur tee zaur gahje no teem pilssehtu mahzitajeem eefsch Deewa atsichschanas zaur labbu mahzibu tappe dibbinati un pahrklausti; — bet wiffur tappe atrasts, ka winni kluffiba, zaur pastahwigu mekleschanu eefsch teem swebhteem Deewa raksteem bija peeauguschî eefsch tahs dsihwas, un Deewam labbi patihkamas tizzibas us to Kungu Jesu Kristu. Dseedadami schee mihst Kristus draugi us preekschu staigaja, jo deenas, jo tuwakl pee augsti zeenita Pruhshu Rehnina semmes rohbescheem peenahkdami, tam trihsweenigam Deewam pateikdami, kas winnus ne bija atmettis, bet winneem tahdu stipru zerribu dewis, ka tee tak kahdu weetinu atraddischoht, fur warreschoht eefsch meera sawu maisi pelniht, un pehz sawa ecradduma garrâ un pateesiba to debbes. Tehwu zaur Jesu Kristu peeluhgt. Schihb bija tahs dseefmas, fo tee Salzburgeri wiff wairak us sawahm reisofchanahm mehds dseedaht, prohti: „Deews Kungs irr muhsu stipra pils,“ „No Deew'es ne atkahpschohs,“ „Ak Deews zil daschi sirds-ehsti,“ „Us mannu mihstu Deewu ween,“ „Kas Deewam debbesis leek wal diht,“ „Zelfsch irr man appafsch kahjahm“ un ta pr. Ta luhgschana, fo winni ikristeds ar it semmigahm sirdim flaitija, ta flanneja: „Wiffuschehligais Pestitais, tew jaw, kamehr kristihts esmu, es peederru, un tawa swebhta wahrda deht labpraht to krusku fanemmu. Tee eenaidneeki scha pascha, tawa wahrda, manni isdsinnuschî; tad nu, mihstais Pestitais, rahdi tu pats to zellu, fo man buhs staigah; — ak stiprini mannu tizzibu un zerribu us tewi, ka es kaunâ ne paleeku. Tu pats, ak Kungs, eefsch nabhadibas un truhkuma, wirs semmes effi staigajis; tad nu luhdsams effi jel mannim par beedri; jo tu effi mans Kungs un Deews, mannas dwebseles preeks un drohschums. Zelfschu gan isdsihts esmu, tad tomehr dauds

2trais gadda-trahjums.

weetas pafaulê tawâ sinnâ, kurrâs Tu fawus draugus warri eewest, — teefcham Tu manni apgahdasi, to es tizzu un sinnu, amen.

§. 11.

Râ tas augsti teizams Pruhfschu Rehninsch Pidriks Wikkums tohs isdsihtus Salzburgerus schehligi sawâs semmes usnemmt, un teem weetas usrahda, fur tee lai dsihwotu us raddu=raddeem.

Kad tee isdsihtu Salzburgeri wairak kâ 100 juhdschu semmes bija staigajuschi, gan aufstumu, gan karstumu un daschas zittas behdas us fawa zella pazeetuschî, bet allasch ta mihta Runga Jesus flahrbuhdamu palihdsibu baudidami, tad nu pehdigi tas pirmâis pulks fcho zella-gahjeju, 29tâ April deenâ ta 1732tra gadda, us to Pruhfschu Rehnina pilssehtu atnahze, ko fawz Potsdam. Pats Rehninsch eefsch Potsdam bija. Winsch weenam teefas-kungam pawehleja, lai eetoht teem pee pilssehtas wahrteem peenahkuscheem Salzburgerem pretti, un lai winnus eeweddoht ar swehtu dseefmu dseedaschanu eefschâ, un lai tad ar winneem apstahjotees pee Rehnina pils-dahrseem. Kad schee bija apstahjuschees, pats Rehninsch isnahze, schohs fawus, nupat peenahkuschus, appakschneekus luhkoht un apfweizinaht. Sawam pils-mahzitajam Rokius Rehninsch pawehleja, lai tohs Salzburgerus pareisi par Kristigas tizzibas leetahm pahrklaufoht. Kad tas bija pabeigts, un Rehninsch bija dabbujis dsirdeht, ka winnu atsihschana it labba un flaidra bija, un arri, ka tas teefas-kungs to leezibu bija dewis, ka winni pa wiffu fawu zellu it gohdigi un mihtligi tur-rejuschees, tad nu winsch pats ar dascheem Salzburgeru wezzakeem aprunnajahs un it labprahstigs bija, useedams pee scheem laudim firds weenteesibu un pasemmibu. Pehz schihs aprunnaschanas pats Rehninsch, lihds ar faweem flahrbuhdameem augsteem wirsnee-keem, un wiffi Salzburgeri us zelleem nomettahs, un ar dauds affarahm us to pecluhgshannu flausijahs, ko tas mahzitais Rokius fazzija, tam schehligam debbes-tehwam eefsch Kristus wahrda pateikdams, kas schohs nabbagus tik schehligi bija isglahbis, un winnus us zella ar faweem Engeleem apfargajis. Stary teem Salzburgerem weens puifens no 14 gaddeem bija, kas ta Runga Jesus Kristus deht no tehwa un mahtes bija atstahjees. Tas Rehninsch winnu prassija: „woi winsch gan warreschoht Deewa preekschâ atbildeht, ka winsch no faweem wezzakeem atstahjees?“ Tas puifens arbildeja: „Tâ tas Pestitais fakka: Kas fawu tehwu un mahti wairak mihto, ne kâ manni, tas mannis ne irr wehrts.“ (Mat. 10, 37.) Rehninsch atkal fazzija: „Kas tad par tewi gahdahs, un ko tu taggad eefahski, tehwu un mahti pamesdams?“ Winsch atkal arbildeja: „Tehws un mahte manni pamettuschî, bet tas mihtlais Pestitais par manni gahdahs; to es sinnu un tizzu.“ Schee wahrdi Rehninam lohti patikke; winsch wiffus it plaschi apdahwinaja, un schohs laipnigus wahrbus us winneem runnaja: „mihti behrni, es par jums gahdashu, ka lai jums labbi flahjahs. Arri patti Rehnineene tohs Salzburgerus ar dauds un daschadahm dahwanahm apdahwinaja, un lohti preezajahs par scheem weenteesigeem Jesus draugeem, kas nu atkal preezigas weetas bija usgahjuschi, kurrâ tee no wiffas firds un prahta tam trihsweenigam Deewam warreja kalpoht.

Wiffi tee pulki to isdsihtu Salzburgeru, kas us Potsdam atnahze, tapat it schehligi no Pruhfschu Rehnina tappe usnemti, un no currenes us Berliini aissuhriti. Wiffi Berlines mahzitaji un flohlas fungi lihds ar teem flohlas behrneem un dauds pilssehtnee-keem teem Salzburgerem gahje pretti, kas ar to dseefmu: „Kad behdas lauschahs us mums brukt“ pilssehtâ eenahze. Weens no Berlines mahzitajem, wahrda Kampe, us teem atnahkuscheem par scheem wahrdeem no 115tas Dahwida dseefmas, kas ta flann: „Lai tas Kungs juhs allasch wairak swehti, juhs un juhsu behrnus. Juhs ehat ta Runga

fwehtiti, kas debbest un semmi darrjits," eepreezinadamu spreddiki fazzija. Vehz ta spreddika tee Salzbürgeri ar jaunu testamenti tappe apdahwinati, par ko wiini Deewu flaweja, fazzidami: „muhfu tehwu-semme mums tee Deewarakti ar warru tappe atnemti, bet scheitan tee mums tohy pretti nesti un rohkás eedohti.“ Wiini zaur Berliini tappe zaurwesti un pilsehtas ahrá puffed labbós kohrtetós eelikti. Nahkofchá deená atkal zits pulks peenahze, un tápat no Rehnina un wiina peederrigeem un Berlines eedsihwotajeem ar laipnibu un miblestibu usnemti. Dauds no Salzbürgereem eeksch Berlines basnijahm to fwehtu waks far-ehdeenu baudija. Ikreises, kad weens pulks no winneem pee wahrteem peenahze, ka tas taptu zaur pilsehtu zauri wests, allaschin leels pulks tauschu us eelahm bija, kas winnus fagaaidija un ar asarahm scheem, zaur Salzbürgas bistapa zeetsirdibu, tik lohti apspeesfeem Jesus draugeem usfaktijahs. Teescham us winneem ne mas bes asarahm ne warreja luhkotees; jo leels pulks no winneem, it pawissam, kas wiff: pirmi tappe isdsihtti, tá fakkams plikki un kalli no sawahm dsimts-weetahm aisgahje, tapehz, ka winnus it ka nik-nus swehrus aisdsinne. Tanni Salzbürgeru pulká warreja atrast zilwekus ar firmahm galwahm, wezzus tehwas, kam gan drihs wairs drehbes us mugguras ne bija, kas tik wehl pee speekischa turrejahs; — tur warreja redseht wahjus, nespehzigus, krohplus un klibbus un neredzigus, behrnus, kas rahpu gahje, un masinus, kas wehl pee mahtes kruhtim sihde. Sewischki tee wezzi un wahji it tukfeyi laudis bija, jo tee Deewam pateize, kad tik dshwi no Salzbürgas rohbesehem spehje iseet. Daschu dehlu redseja, kas jeb sawu wezzu tehwu, jeb sawu wahju mahti par mugguru bija isneffis, un tadehl no zittahm leetahm neko ne warreja lihdsi nemt. Zitti tehwi un mahtes bija, kas lai gan wiffas sawas laizigas mantas Salzbürgas semme bija atpalkat laiduschi, tomehr preezajahs, ka teem bija isdwees, sawu behrnu publihu lihdsi dabbuht. Ak ko schee nabbadini iszeete, to gan zilweks ar wahrdeem ne mahk isfazzijit. Bet wiini bija preezigi, un nekahdas welti raubachanas un subdsibas pee winneem ne nomannija. Starp winneem arri weens it wezs wihrs bija, kas ar mohkahm ween no weetas warreja kustinates. Winsch ar weenu rohku us speeki atspeedahs, un ar ohtru rohku weenu sirgu wedde. Us ta sirga abbahm puffedem masa schuhpulite karrajahs, kurrá katra weens behrniasch no 2 mehnescheem gulleja. Schee behrnini bija dwihnischi. Sirga muggurá atkal treschais behrns, 5 gaddus wezs fehdeja. Schohs sawus behrnus ween tas wezs wihrs bija dabbujis no Salzbürgas iswest. Winsch bija preezigs, Deewu flawedams, kas tam bija palihdsesjis, tik tahti atwillktees. Teescham Deews us scheem isdsihtteem Salzbürgereem it schehligu prahtu turreja; jo pa wiffu to garru zellu, ko scheem bij jastaiga, tik ween kahdi pahf simts bija mirruschi, un dauds wahji, wezzi un nespehzigu it laimigi sawas jaunás dshwes weetas eenahze.

Par to laiku, kamehr tee Salzbürgeri Berlines usfawejahs us Rehnina pawehleschanu, tschetri us Deewa wahrdeem it pilnigi ismahziti wihri tappe israuditi un eeswehtiti, ka tee starp teem Salzbürgereem par mahzitajeem buhtu. Tee Salzbürgeri schohs sawus pirmus mahzitajus ar leelu preeku un miblestibu sawehme. Tas prahwests wahrda Gedike schohs tschetrus jaunus wihrus par mahzitajeem eeswehtija, un winneem it stipri pee sirds schohs wahrdeus peelikke, kas Matteusa grá nodalká no 36 lihds 38 weetas atrohdahs un tá kann: „An kad tas Kungs tohs laudis pa pulkam redseja, eeschehlojahs Winnam ta sirds pahf teem, jo tee bij iskaisiti un pamesti, it ka awis, kam ganna newa. Tad winsch fazzija us saweem mahjekteem: Plaujama gan irr, bet mag plahweju. Tapehz luhdseet ta plaujama Kungu, ka tas darbineekus gribbetu isdsiht pee sawa plaujama.

Wiffi Salzbürgeri, kas nebs Berline, nebs eeksch schihs pilsehtas aprinkem ne mettahs, lihds ar saweem tschetreem mahzitajeem, atkal us zellu dewahs, un nonahze pee to pilsehtu Stettin,

kas ne tahli no tahs juhrah irr, kurras schihß puffesß skraßi gar wezzu Pruhßchu semmi, gar Kur-semmi, gar Widsemmi un Zggaunu semmi eet, un kas tohy falkta par Dstsee. Us Rehnina paweh, leschanu 5 kuggi tappe uskohyti, kurrös tee Salzburgeri wiffi tappe faruhmeti, un pahr jufru aish-westi us Kingsbergu, kas wezzu Pruhßchu semmes leelaka pilsehta irr. Kad winni us laiwahm bija faruhmejuschees, un tahs jaw taisijahß sawus sehgelus issteep, tad tee Salzburgeri wehl ar skannu balsi dseebaja: „No Deew'es ne atkahpschohß,“ un dauds us juhrahß skraßteem stahweja, kas no firdß Deewu luhdse, kaut jel winnus arri pahr juhrahß wilneem sweikus un wesselus us tahn no Rehnina atwehletahm weeahm nowestu. Arri us juhrahß tee Salzburgeri it rahmi un wenteesigi turrejahß, un ik rihtös un walfarös us tahn laiwahm, kur weens no teem mahzitajcem atraddahß, tappe Deewa wahrdi turreti.

Ta pirma laiwa 27tä Mai deenä ta 1732tra gadda, ta ohtra 28tä, ta trescha 30tä un tahs abbas pehdigas atkal 31mä ta pascha Mai mehnescha us Kingsbergu atnahze. Wes ween 4 zilwekem, kas us juhrahß bija nomirruschi, wiffi it pilnigä labklahßchanä pilsehtä eenahze. Kingsbergas eedßiwotaji jaw fenn deenahm schohß mihlus tizzibas-beedrus sagabija, un bija apfophuschees, winnus it ta wezzus mihlus draugusß fanemt. Zkatträ deenä, kad weens kuggis ar teem Salzburgerem atnahze, Kingsbergas laudis un mahzitaji scheem gahje pretti un ar dseedaschanu winnus pilsehtä eefsch teem, preeßsch winneem ustaisiteem, sohrteem nowedde. Kad wiffi Salzburgeri bija salafßijuschees, tad zitti no winneem, kas bija ammatneeki eefsch Kingsbergas palikke, bet tas leelakais pulksß taisijahß us Leischu semmi aiseet, kur tas augsti teizamsß Pruhßchu Rehninßsch wiffu biia lizzis peekohpt, ka winni katris ar preeßsch kahdu weetu warreja usnemt, un sawu maisi un pahrtikku ar gohdu pelnitees. Pirms tee Salzburgeri no Kingsbergas atstahjahß, weens no teem mahzitajcem schihß pilsehtas, ar wahrdu Kwandt winneem weenu spreddiki fazzija, pahr muhsu Kunga Jesus Kristus wahrdeem, ko mehß Luhlaka preezas grahamatä ötä nodattä lassam un kas täß fann: „Swehtigi eßfat juhs, kad tee zilweki juhs eenihd, un kad tee juhs noschkißs un lammahß, un juhsu wahrdu kã launu atmettihs, ta zilweka Dehla deht. Preezajeetees tanni deenä un palezheet; jo redßi juhsu alga irr leela debbesis.“ Sawu spreddiki beigdamß, tas mahzitais Kwandt wehl pehdigi schohß wahrduß us teem Salzburgerem fazzija: „Tad eita nu, mihli brähli un mahßas, eefsch ta Kunga Jesus Kristus apwehtidama meera; usnemmeß ar preeßsch to semmi un dshwojeet eefsch tahß, ko Deewß tas Kungs jumß lizzis usrahdiht. Bihsteetees Deewu: gohdait to Rehninu. (1. Petr. 2, 17.)“ To tee mihli Salzburgeri arri darrija, jo winni Deewu bes mitteschanasß flaweja, un to Rehninu gohdaja, tabeht, ka winni tak weenreis atkal pee meera bija tikfusch. Tanni 21mä Junius deenä tee pirmi Salzburgeri us Leischu semmi atnahze, zaur eedami zaur to pilsehtu, ko sawz Gumbinnen. Pilscheneeki un mahzitaji scheem atnahßscheem jauneem beedreem pretti gahje un tohs ar to dseeßmu „Tas Kungs irr mans gans“ eewedde. Kas gribeja pilsehtä palikt, teem kur platisch tappe eerahßditi, un wiffas leetas eedohtas, ka tee warreja ehkas ustaisiht un dshwoht. Tas leelakais pulksß luhdsahß, ka winnu us semmehm liktu, prohti us tahn tulschahm weetahm, kur tee pirmi eedßiwotaji zaur mehru bija ismirruschi. Teefas-kungi scho pawaddija, un katram tehwaß semmes eemehtija, kur tas ar saweem peederrigeem warreja ustaisitees. Rehninßsch winneem kahduß brihw gaddus uswehleja, kurrös teem nekahdas dohschanas ne bija jamalka. Nu winni ar Deewa paligu sahke eestrahdatees, no debbesis-Tehwa to swehtibu isluhgdamees, bes kurras zilweksß neko ne eespehi. Tapat kã Rehninßsch par winnu laizigahm wajjadßsahm, tapat winsch arri par winnu dwehselehm gahdaja; jo winsch likke dachasß skohlas un jaunasß basnizas ustaisiht, par to gahdadams, ka teem ne kahds truhkumß eefsch pamahzichanas un usrahßichanas us teem swehteem Deewa wahrdeem nefad ne buhtu.

Tas nu irr tas stahßß par teem, zaur Reemeru-kattole tizzibas kahrtasß bissapa zeetfiridibu, isdshiteem Salzburgerem. Bissaps gan dohmaja winnus pagallam nomaitast, bet Deewß dohmaja winnus swehtibt un eepreezinaht, un winneem weetas usrahdiht, kur tee pilnã meera, pehß Deewa rakßtu pamahzichanas, sawas dwehseles warreja likt gannihß, us tahn falkahm gannibahm ta preezas-wahrda muhsu Kunga Jesus Kristus, un Deewa prahtß ar winneem irr notizzis. Scho Salzburgeru behrnu behrni wehl schodeen turpat mahjo, kur Pruhßchu Rehnina mihliga firdß winnu tehwu tehwas usnehme. — Slawehtß irr tas muhschigß Deewß, kas eefsch ta Kunga Jesus Kristus par wiffseem saweem behrneem apschelohjahß, un tohs apgahda, kas Winnu bihtahß! — Amen.

Brihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augßtas waldschanasß puffesß:

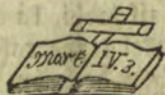
Dr. K. L. Grave.

No Widsemmes basnizas teefasß puffesß:

K. Baron Budberg,

basnizas teefasß preeßschneekas-weetneekß.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesuf Kristus walkar un schodeen tas patz, un muhschigl.
Ebreer: 13, 8.

29ta lappa. Pveektâ fwehdecnâ p. waffaras = fwehtku atfwehtes, 22ra Julius, 1834.

„Dseedait Deewam, dseedait Winna wahrdam, paugstinajeet tohs zeltus tam, kas pahr deb. besim staiga. Winna wahrdâ irr Kingâ un lihgsinojetees Winna preekschâ. — Tu, Kungâ, dohdi to wahrdu ar leclu pulku to preezas fluddinataju.“ Dahw. ds. 68, 5 un 12. „Ne aismirsteet labdarrischanu un isdallischanu, jo tahdi uppuri Deewam labbi patihk.“ Ebr. 13, 16.

S i n n a

no Straupes = Raunas bihbeles = draudsjes beedru fanahkschanas = fwehtkeem,
t a n n i 1834tâ g a b d â.

Arriisan schinni gaddâ, gohds mihtam Deewam, tee Straupes = Raunas bihbeles = draudsbâs beedri sawu fanahkschanas deenu, to ohtrudeenu pehz waffaras = fwehtkeem, prohti 12ta Junius deenâ, ar leclu preeku Straupes = basnizâ irr fwehtijuschî. Laizinsch us to deenu it jauks un mihtigs bija, tâ ka muhsu mihtkeem beedreem un beedrenehm isdewahs, it papilnam falassitees. Ap Deewa wahrdu laiku tappe swamihst, un wifs tas pulks, jik ween warreja, sagahje basnizâ, kur tee kohra = dseedataji to ar weenu dseedaschanu us 4 balsim, tam trihsweenigam Deewam par gohdu un slawu, sanehme. Pehz tam Raunas mahzitais us altari gahje, ar weenu firbs = semmigu peeluhgfschanu to zeenigu fwehtu Garru peesauldams, kaut jel tas pars ikkattru dwehseli mohdinatu, tohs waffaras = fwehtku preekus arri schinni bihbeles beedru fanahkschanas = deenâ baudihht un ar pateizibu firdis sanemt, un peeminneht, kas tapshoht fluddinahst. Kad nu atkal us tschetrahm balsim no kohra tappe dseedahst, un arri draudse kahdus perschus no dseesinu = grahmatas bija isdseedajusi, tad Straupes mahzitais us kanzeli kahpe un teem fanahkscheem beedreem par to darbu to daschadu bihbeles = draudschu, kas pasaulê irr, weenu sinu preekschâ lassija, turklajt us rahdidams, fo tas mihtais Deews isgahjuschâ gaddâ, arri zaur muhsu wahju eespehschanu, pee isplattischanas Winna fwehtu rakstu lizzis pastrahdaht. Pehzgallâ arri wehl daschas isstahstischanas tappe preekschâ lassitas, no kurrahm warreja mahzitees arsiht, ka tas jilweks teescham laimigs turrams, kas tahs fwehtas bihbeles mahzibas jaw pee laika par to
2trais gadda = trahjums.

weenigu labbu un derrigu awoti irr peenehmis, no furra weenigi ween to padohmu dabbu smelt, kas dwehselei schè wirs semmes tik labbi, kà arri muhschibà, to pastahwigu Deewameeru peeschfir. Ar zittu stahstu atkal tappe rahdihst, ka tas tohti noschelojams un nelaimigs zilweks irr, kas jaw no masahm deenahm naw tappis raddinahst, Deewa sawa Kunga un Pestitaja prahstu klausihst. Kad schi runnaschana bija beigta, tad atkal kahdi perschi no dseefnu grahmatas tappe dseedati un pehz tam tohs beedrus us kahdu bristinu no basnigas atlaide, ka winni buhtu dabbujufchi atwehsinatees.

Kad tee beedri us ohtru kahrtu fanahze un atkal weena dseefma is dseefnu grahmatas bija dseedata, tad Ahraischas mahzitais us Kanzeli kahpe, un spreddiki fazzija par scheem wahdeem no ohtras grahmatas us teem Korintereem¹⁾: „Paldees Deewam, kas mums allasch dohd uswareht eeksch Kristus, un to labbu smarschu sawas atsihschanas zaur mums isplatta wifas mallas. Zo Deewam mehs effam falda smarscha Kristus, pee teem, kas muhschigi tohp isglahbti, un pee teem, kas pasuhd. Scheem gan nahwes smarscha us nahwi: bet winneem dshwibas smarscha us dshwibu. Un kursch irr us tahdam leetahm derrigs? Zo mehs ne effam kà dauds, kas ar Deewa wahrdi, kà ar prezji peewilt, bet ittin kà no flaidribas, bet ittin, kà no Deewa, preeksch Deewa mehs runnajam eeksch Kristus.“ Epreeksch tappe rahdihst, ka tee Apustuli, ta Kunga Jesus pawehleschanu paklausidami, zaur wissu pasauli gahje, to preejas wahrdi no ta Kunga Jesus Kristus pasluddinadami, un ka winni scho darbu pastrahdaja, palahwufchees us to palihdsibu Ta, kas eeksch wahjeem spehzigs rahdahs. Arri tappe rahdihst, ka schis pats no Apustuteem usfahsts darbs, muhsu deenas, it fewischki zaur to us preekschu dohdahs, ka taggadin tahs fwehtas grahmatas, kas wissai pasaulei par leezibu no Mobsus un Praweefcheem, kà arri no Apustuteem irr farakstitas, zaur tahm dauds weetas eeksch pasaules buhdamahni bihbeles beedribahm us wissahm mallu mallahm tohp islaifras. Pehz scheem, to spreddiki usfahdameem wahreem, pats spreddikis usnehmahs zittus no teem dahргеem augteem usrahdihst, fo tas bihbetu isballischanas darbs nefs. Par teem wiss leelakeem augteem, fo tik labbi Apustulu, kà arridsan bihbetu beedribu darbs, irr nefs un wehl pasaulei nefs, tappe usrahditi, ka Deews 1) jo deenas jo wairak zilwekem to schelastibu dohd, ka tee Winnu flaidri dabu atsiht eeksch Kristus; 2) ka Deews aiskawe, ka zilwezigas blehnu mahzibas ne jauzahs flaidra Deewa mahziba eekschà, un kad winnas tomehr zittu brihdi, zaur daschu lephu un pahrgudru zilweku pahrgalwibu, eejauzahs, ka winnas tuhli tohp useetas un atmetas; un 3) ka Deews tumfibas spehku uswarr, ta ka, lai gan zitti pasuhd, tad tomehr dauds dwehsetu speeschahs zaur us muhschigu dshwofchanu. Kad schee trihs, it tohti fwehtigi augli, kas zaur bihbeles beedribu darboschanu rohdahs, kahrtu kahrtam tappe isflaidroti, tad tas spreddikis wehl ar scho luhgfschanu un peesaulfschanu tappe beigts: — „Ak Deews, muhsu Pestitais, Tu muhschigais apschelotais, gohds lai irr tewim, flawa un pateiziba, fo mehs ar pasemmigahm un preeka pilnahm firdim Tewim atnessam, ka Tu mums sawus wahrdus effi dewis, muhsu dwehselem par dshwibas smarschu us dshwibu, muhs ar tawa Garra spehku waddidams, ka mehs atgreesti taptu no satana un no grehku warras. Ak Kungs, apschelojees jel par teem, kas wehl ne pahst to dshwibas zellu, un kam tawi wahrdi wehl lihds schim bijufchi nahwes smarscha us nahwi. Pasargi muhs mahzitajus eeksch tahs flaidras, wesseligas mahzibas, ka mehs, no tawa Garra dshiti, saweem draudses behrneem, to pahstamu zellu flaidri rahdam, dauds dwehsetu eweddami tawà debbes tihflà, ka mehs paschi un wissi, kas muhs

¹⁾ 2. Kor. 2, 14 — 17.

Klaufa, muhschigi isglahbri tapu. Utwerri wisseem muhsu draudses behrneem tahs sirdis, ka tahs buhtu labbi fataisita semme, usnemt tawu sehlu, un ka wiffi lautohs salih dinatees ar Dewi, ak Kungs un Deews, zaur shehliga Widdutaja swehtahm affinin. Kungs Jesus, kas Tu effi apfohlijs sawu draudsi fargabt, ka elles wahrti to ne buhs uswarreht, kas Tu ne peekuhsti ar shehlastibu muhs grehziinekus mekleht un swehtus darriht, salaffi jel pee sawahm zaururbtahm kahjahm jo deenas jo wairak dwehsetu, kas, tawds wahrdds Dewi atsinuschas un eemihlojuschas, eeksch tawahm wahtim atrohd meeru." Pehz tam wehl tappe peeminnehts schinni paschâ peeluhgshana, ka Deews to darbu tahs Straupes Raunas bihbeles draudsiabas un fatras zittas tahdas sabeedroschanas gribbetu swehtriht. Kad schis spreddikis bija beigts, un paprecksch par muhsu shehliga Reisera un wissu winna peederrigu labflahschanu tas muhschigais, wissuwaldigais Deews peefaukts, tad tee dseedataji us kohra schohs wahrds us tschetrahm balsim dseedaja:

1.

Deewa wahrds, ::
 Kâ ugguns strahda
 Us grehziineka zeetibu;
 Tam, kas allis bij, tas rahda
 Wiffu to pateefibu.

2.

Pee ta wahrd' ::
 Kungs, es paleeku,
 Ko mehs lassam bihbelè;
 Zite wahrds mannim ne dohd preeku,
 Salka manna dwehsele.

Us beidsibahm wehl no draudses weena dseefma no dseefmu-grahmatas tappe isdseedata, un tad draudses mahzitais, wiffus noswehtijis, eeksch shehliga Deewa meera tohs mihsus bihbeles draudses beedrus un beedrenes us mahjahm atlaide.

Zanni paschâ Junius mehnesi 29tâ deenâ mehs us tahdu paschu swehtifchanu Raunas basnizâ ar muhsu ais Gaujas buhdameem mihteem bihbeles draudses beedreem sagahjam. Turpat mehs wiffi, zaur flaisu spehleschanu us ehrgelchm un jauku dseedaschanu us tschetrahm balsim, ne isfakkamu leelu preeku baudijam. Uhraischas mahzitais ar peeluhgshanu no altara tohs Deewa wahrds usafke. Raunas mahzitais to jaw peeminnetu sinu par to darbu to daschadu bihbeles draudschu no kanzeles preekschâ lassija, un ar ziteem jaukeem stahsteem to swehtibu usrahbija, kas no teem swehteem Deewa raksteem rohdaht. Walmeres mahzitaja paligs to spreddiki fazzija, un Straupes mahzitais atkal fazzija to beidsamu luhgshanu, kâ arri to peeluhgshanu par muhsu sirds mihtu Reiseri un winna peederrigeem. Wiffu-pehz draudses mahzitais tohs sanahkuschus beedrus un beedrenes noswehtija un us mahjahm laide.

Nu mums arri wehl peenahkabs ar ihkseem wahrdeem sinu doht par to darbu tahs Straupes Raunas bihbeles draudses par to isgahjuschu beedribas gaddu. Muhsu bihbeles draudsiabas no saweem beedreem isgahjuschâ gaddâ pawissam irr fanehmuffi 1564 rbl. un 29 kap. Pee schihs naudas peederr arri tahs interessees no 1000 rbl. sudr., par kurreem jaw isgahjuschâ gaddâ krahumâ 90tâ lappas stuhri irr tappis peeminnehts. Ar Deewa paligu schi patti beedriba us daschadahm weetahm par mihlestibas dahwanu irr isbewuffi 260 Latweeschu bihbeles un 133 jaunus Latweeschu testamentes, 11 Wahzeeschu bihbeles un 6 Wahzeeschu jaunus Testamentes. Wiffas schihs 410 no mums par mihlestibas dahwanu isdohtas swehtas grahmatas mums 1849 rbl. un 40 kap. maksaja. Mehs ne warrejam isgahjuschâ gaddâ aisleegtees, wairak swehtas grahmatas par mihlestibas dahwanu isdoht, ne kâ mehs to naudas dahwanu no teem mihteem beedreem effam faneh-

muschi. Das parrads, kas mums zaur to irr zehlees, no scha gabda krahsjuma ar Deewa paligu taps islihdünahs.

Ecksch teem gaddeem, — bes ween teem, kad meerâ bij japaleek, — kamehr ta Straupes-Raunas bihbeles-beedriba pastahw winnai irr isdewees, 11,652 bihbeles un jaunas testamentes par mihlestibas dahwanu us daschadahm weetahm isballiht; — schihs grahmatas maksaja 21,631 rbl. 60 kap. Par wissu scho laiku mehš arridsan 1885 bihbeles un jaunas testamentes effam pahrdewusch. Saleekam mehš tahs swehtas grahmatas, fo par mihlestibas dahwanu effam isdewusch kohpâ ar tahm, fo effam pahrdewusch, tad useetam, ka par teem 11 gaddeem muhsu darba, — jo 6 gabdi bij palikkusch meerâ, — zaur mums 14,917 pilnas bihbeles un jauni testamenti kauschu rohkâs irr nahkuschas.

Deews pats lai scho sawu sehflu swehti, un lai padarra, ka Winna wahrds, kas no Winna Praweeschu un Apustutu muttes iseet, ne atgreesstohs pee Winna tulschs, bet ka tas darritu, kas Winnam patihk, prohti, ka wissas tahs dwehseles, kas to preezas-paslubdinaschanu no tahs grehku-peedohschanas zaur to Pestitaju, un to usrahdischanu us taifnu, swehtam Deewam patihkamu gahjumu irr dabbususchas sinnaht, to paschu ar weenteesigahm firdim fanemtu un pee winnas lihds gallam ar peeluhgschanahm pastahwetu, amen.

Straupes draudses; mahzitais Sokolorosti,
paligs pee ta kohpjama darba tahs Straupes-Raunas bihbeles-beedribas.

Sargait few paschus.

Apust. d. 20, 28.

Weens pahrs laulatu kauschu, ne preeksch dauds gaddeem wehl, sawu laulibas gahjumu ittinn grubtu padarrijahs. Das wihrs gribbeja sawu seewu us tizzibas un Deewa zekkeem uswest, un to paschu ta seewa bija apnehmusees ar sawu wihru darriht. Lai ta nu gan labba leeta bija, ka winni ta, zits pahz zittu nomohda bija, tad winneem tomehr schinni leeta peetruhke: ka winni „few paschus ne fargaja!“ Rahda deenâ ta seewa ar it lohti bahrgeem un asseem wahrdeem sawam wihram kahdu wainu atkal pahrmette. Das swehtais Gars scho reis tam wihram palihdseja neko pretti ne runnaht, neds ar kahdu wahrdu aishildinatees, bet it lehnpahrtigi tahs seewas pahrmeschanas usklaufiht. Kad nu winna bija beigusi winnam to pahrkahpschanu pahrmest, tad winsch fazzija: Mista seewa, fanemsim abbi diwi to mahzibu, fo swehtos rakstos useetam, kas fakka: „Sargait few paschus!“ Ja tew taggad firds us to neffahs, us fo tas swehtais Gars ar dsihschanu manni dsenn, tad krittsim bes kaweschanas abbi diwi ta Kunga waiga preekschâ us muhsuzekkeem, Winnu luhgdami, ka Winsch muhsu garu azzis ar tahdahm sahlehni swaiditu, ka abbi warretu redseht. Winni tad weenpahrtigi firdis un rohkâs us to Kungu pajehle, ar dauds affarahm Winnu peeluhgdami, ka Winsch tohs gribbetu scheploht, un ikweenam winna grehkus peedoht, to tizzibu ecksch winneem wairoht, un winneem palihdseht, behrnischkigâ paklausichanâ appaksch Winna pastahweht. No ta laika winni weens ohtram ittinn par leelu swehtibu bija; jo pasemmiba to debbes, Leshwu, Jesus wahrda, peeluhgdami, winni katrs allaschit sawas paschas firdis ismekleja, weens ohtru ar pazeeschanu un mihlestibu panesdami. — Lai swehtais Gars to pee wisseem laulateem darra, amen.

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

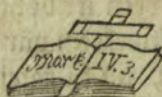
Dr. C. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus wakkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

30ta lappa. Gesta fwehdeenâ p. waffaras = fwehtku atfwehtes, 29ta Julius, 1834.

„Tas Kungz, Kungz falka tâ: Redf, es esnu tas, kas eefsch Zianas weenu grutes-akmini leef, weenu israudfitu akmini, weenu dahrgu stuhra-akmini, kas labbi stipri dibbinahs, tas tizz, tas ne behgâ.“ Esaij. 28, 16. — „Un teem elles-wahrteem ne buhs to uswar-reht.“ Matt. 16, 18.

D e s m i t a n o d a t t a
tahs istahstifchanas par to Kristigu draudsi un tâ pr.

T r e f c h a i s g a b b a l s.

(Tahs diwus pirmus gabbalus warr us-eet 17tâ, 16tâ un 13tâ lappâ.)

Arius wiltigas mahzibas Kristus draudses widdû dauds schfelschanas fataifa, bet tomehr ta skaidra Jesus mahziba allasch jo wairak pasaulè isplefchahs.

Eefsch 16tas lappas scho sinnu irr tappis rahdihts, ka Konstantins pirmais Keemeru Keisers bihis, kas likkabs kristitees un kas to Kristigu draudsi pret paganu un Zuhdu waijaschanahm apfargaja. Bet nu wissai zittas un leelakas behdas Kristus draudsi fanehme zaur to, ka no dascheem lepneem zilwekeem tahdas wiltigas mahzibas tappe uszeltas, kas to skaidru, eefsch fwehteem Deewa raksteem nosihmetu tizzibu fajauze, un dauds un daschadas schfelschanas stary pascheem Kristiteem laudim ustaisija. Tanni paschâ peeminnetâ 16tâ un arri 17tâ lappâ irr stahstihst, ka pawissam weens zilweks, wahrda Arius, zaur sawahm wiltigahm mahzibahm dauds fajaulfchanas Kristus draudse irr eeweddis. Winna nelabbas mahzibas gan no teem us Nizeu fanahkuscheem biskapeem tappe norahstas, un zaur weenu, us preezas-mahzibu dibbinatu tizzibas-apleezinafchanu tappe gahdahs, ka iffatris zilweks, tâ falkams, ar ihfkeem wahrdeem buhtu dabbiuis sinnaht, ka ta apleezinafchana skann, kas usrahda, ka Jesus Kristus pateesi Deews un zilweks irr ¹⁾, eefsch kurra ween ta pestifchana wisseem zilwekeem irr sagahdata, un ka appafsch debbes

¹⁾ 1. Jahn. 5, 20. Keem. 9, 5. Jahn. 5, 23.
2tegis gadda-krachjums.

starp teem zilwekeem Jesus Kristus ween irr dehts, zaur fo meh's warram muhschigi dsihwoht¹⁾, un ka tadeht wisseem zilwekeem par grehzineckeem buhs atsihte's, kam ta teifschana preefsch Deewa truhkst, un ka katris zilweks, bes nopelna, no Deewa schehlastibas tohp tainohts zaur to atpirkschanu, kas zaur Kristu Jesu notikkusi²⁾. Zebfchu schi tizzibas-apleezinafchana, it ka weena fehta bija uszelta, kas buhtu ais-kawejusi, ka zilweku firdis tahda nelectiga mahziba ne eewilktohs, kas, to Deewa apscheloschanu nizzinadama, tohs zilwekus us tahdahm dohmahm flubbina, it ka buhtu winnu pascha spehka tas padohms list, to Deewa meeru eepelnitees un tahs durwis us to muhschigu dsihwofchanu atwehrtees, zaur fo, Deewam schehl! noteek, ka grehki un to lauschu nepateiziba pret Deewu wairuma dohdahs, tapat ka wezzos laikos tee Israelta behrni darrija, par kurreem Deews zaur ta praweescha Jeremijasa mutti fakka: „Manni laudis darra diwkhartigu launumu, tee atstahj manni, to dsihwu uhdens awoti, un iszehrt sewim affas, zauras affas, kas uhdeni ne turra³⁾“, tad tomehr teem draugeem ta Ariusa, kas winna mahzibas bija peenehmuschi, it fewischi tanni laika, kad Konstantins bija mirris un winna dehts Konstantius, tehwa weeta, par wissu Keemeru walsibu waldija, isdewahs, ta Ariusa wiltigas mahzibas lohti isplattihit un dauds weenteesigus un pateesigus biskapus un gannus tahs Kristus draudses gan smeekla list, gan no winnu kalposchanas weetahm atstunt, un zitteem dauds leelas meefas zeeschanas un mohfas uslist, tapehz ka winni pee tahs eefsch Nizeas, no wisseem biskapeem un draudses usraugeem un kohpejem eezeltas tizzibas-apleezinafchanas pastahweja. Lai nu gan tahdas leelas behdas paschas Kristigas draudses widdu sazehlahs, un pagani par to gauschi preezajahs, redsedami tahs schkelfchanas pee teem Kristiteem laudim, fo winni preefchlaikos bes kahdas apdohmaschanas warreja mohziht un apbehdinaht, tad tomehr tas wissuschehligais Deews eefsch sawas ne-isteizamas leelas mihlestibas par to gahdaja, ka ta skaidra Jesus mahziba un lauschu pee-eeschana pee to dsihwu tizzibu eefsch to Rungu Jesu Kristu nekad ne mittejahs, bet allasch us preefschu dewahs, un ka schi patti tizziba arri eefsch tahdahm weetahm sahke spihdeht, fur lihds tam laikam ta beesaka un breefmgaka tumfiba un ne-atsihfchana atraddahs.

Ea tas notikke par to laiku, kad Keisers Konstantius waldija, ka weens Kristigs wihrs, wahrda Meropius, kam firds gauschi us to neffahs, swefchas semmes un tautas redseht, no Keemeru walts rohbescheem ahrâ us Abessiniëru semmi, kas eefsch Aprikas pee farkanas juhras atrohdahs, dewahs. Winsch lihds ar fewi 2 jauneklus, kas winnam radda behrni bija, lihdsi nehme. Ar sawu laimu kahda ohsta Abessiniëru semme eebrauzis, Meropius ar wisseem saweem laudim no tahs weetas Rehnina farrawihreem us ahtru rohku tappe fanemts. Bes scheloschanas Meropius un winna laudis tohp nokauti, un til ween tee abbi jaunekli, winna radda behrni, usturreti, tapehz, ka schee abbi Rehninam labbi patikke. Winsch winnus abbus sawa Rehnina nammâ usnehme, un tahdu labbu prahtu us winneem turreja, ka winsch winneem abbeem it leelas gohda weetas sawa walsiba ustrizzeja.

¹⁾ Apust. darb. 4, 12. — ²⁾ Keem. 3, 23 un 24. — ³⁾ Jer. 2, 13.

Pehz fahdeem gaddeem tas Rehninsch nomirre, un ta Rehninene, winna atraitle, fcheem abbeem usstahweja, par tahm waldischanas leetahm gahdaht, fà arri ap-paksch fawu usskattischanu ta Rehnina weenigu dehlufanemt, fàs wehl jauns behrns bija. To weenu no fcheem abbeem Edestus, to ohtru atkal Frumenzius fawze. Abbi diwi fawu tizzibu us to Kungu Jesu Kristu pareisi fawàs firdis glabbaja. Kad winneem tas darbs tahs semmes waldischanas tappe ustizzehts, tad it sewischki Frumenzius us to darbojahs, fa tahm tumfchahm dwehfelehm fahda ahsichana par to mihlu Kungu Jesu Kristu firdis zeltchs. Schis pats Frumenzius tanni pilsehtà, fur winsch mahjoja, daschus Kristigus prezzineekus usgahje, fàs, tohs paganus bihdamees, fluffibà tam Kungam kalpoja. Winsch schohs us weenu draudsiti fapulzinaja, un teem weenu basnizu usbuhweja, fur winni us Deewa-wahrdeem warreja fa-eetees. Arri Dauds no tahs semmes eedschwotajeem to pateefigu Kristigu tizzibu usnehme. Kad tas jaunais Rehninsch bija usaudsis, tad Frumenzius winnu luhdse, faut jel winnu un winna draugu Edesiu buhtu atpakal palaidis. Schi winna luhgfehana tappe peenemta, jebfchu gan jaunais Rehninsch, lihds ar fawu mahiti, schohs abbus ne mas ar labbu prahtu atlaide. Edesius pee faweem raddeem us fawu dsimteni atpakal dewahs, bet Frumenzius, fàs dsirdeja, fa Egipteru semmè, Aleksandrias pilsehtà, tas gohdigs, pateefigu tizzibu turredams biskaps Atanasius dsihwoja, labbak us Aleksandriu, pee Atanasiu feidsahs, un winnam wiffu par to Abessinièru semmi isstahstija, winnam isfraidrodams, fa gan labbi derretu un ittin fwehtiga leeta buhtu, kad tahdus wehstineschus jeb Missionarus us Abessinièru semmi aiesfuhitu, fàs teem turpat buhdameem laudim to preezas-wahrdu pasludinatu. Atanasius, winna wahrdus usklauidams, tam atbildeja, fa winsch zittu ne sinnoht, fàs labbaki tanni peeminnetta semmè par Missionaru derretu, ne fà pats Frumenzius. Atanasius paschu Frumenziu us biskapa ammatu eefwehtija, un to mihlu Pestitaju peeluhdse, fa tas winna darboschanu buhtu fwehtijis. Frumenzius tad atpakal us tahm paschahm weetahm dewahs un ar preeku tik labbi no jauna Rehnina, fà arri no tahs semmes laudim tappe usnemts; jo itweens winnu pasinne, fa tas weens peetizzig, labprahtig un zittus schehlodams zilweks bija. Ar preeku Frumenzius eefsch ta Kunga leetahm darbojahs, un winnam isdewahs, turpat daschas Kristigas draudses uszelt, jo tee lautini it gauschi peespeedahs, fa tohs krisitu un winnus mahzitu to Kungu Jesu Kristu ahsicht. Ariusa draugi dabbujufchi dsirdeht, fa Abessinièru teesà tahdas Kristigas draudses effoht zehlfchahs, fàs pee Dizkas tizzibas-apleezinafchanu pastahweja, to Keemeru Keiseri Konstanziu usrihdija, faut jel buhtu Frumenziu no fawas weetas isdsinnis, un tahdus biskapus eelizzis, fàs Ariusa mahzibai bija peekrittufchi. Bet Konstantius schinni leetà neko ne eefpehje, tadeht, fa jaunais Rehninsch Frumenziu apfargaja un ne lahwe, fa fahda zitta mahziba winna semmes buhtu eelausufees. — Arridsan us melnas juh-ras pussi pee teem laudim, fo par Iberièrem fawze, ta Jesus mahziba fahdu zettu atradde, fa ta dabbuja winnu firdis fwehtiht. Tee Iberièri ar warru Keemeru wal-sibas teesà bija eelausufchees, un stary zitteem zilwekeem, fo winni wangès sewim

lihdſi wedde, arri weenu gohdigu Kriſtigu ſeewu bija ſanehmufchi. Schi ſeewina gohdigi un pateefgi uſweddahs un jaw drihſi no teem paganeem lohti tappe zee- nita. Tas gaddijahs, ka Iberiëru Rehnina behrns gauſchi wahjſch bija, un ka pahr wiſſu ſemmi tappe praſſihts, woi Daſchkahrt ne buhtu kahdam padohms ſin- nams bijis, kà to behrnu warretu dſeedinaht. Itweenam padohma peetrukke. Peh- digi arri ta Kriſtiga, wangòs atweſta ſeewina tappe luhgta, kaut jel buhtu gahdajuffi, ka tas behrninſch weffels taptu. Schi kahdas labbas un derrigas ſahles tam behr- nam dewe, un turklaht to ſchehligu Peſitaju peeluhdſe, kaut jel tahs ſahles buhtu ſwehtijis, un redſi, tas behrns palikke weffels. Pehz kahda laika Rehninſch pats eekſch ſawa ſirds prahſta tahds behdigs un noſkummis palikke, un nekahdà weetà ne warreja eepreezinahſchanas atraſt. Tad nu winna laudis tam to paſchu ſeewinu uſrahdija, ſazzidami, ka tas Deews, kò winna peeluhdſeht, labprahſt winnas peefauſſchanas paklauſoht. Ta patti ſeewina, pee Rehnina weſta, it no ſirds to Kungu Jeſu Kriſtu peefauze, ka tas ta Rehnina ſirdi grihbetu eepreezinahſt, un zaur ſwehtu garru winnam apleezinatu to ſpehku ſawas apſchehloſchanas, kas wiſſu gruh- ſirdigu un behdigu preeks un drohſchiba effoht. Rehnina ſirds zaur tahdeem miht- teem wahrdeem it preeziga palikke, tà ka no winnas ta ſapſeedama noſkumſchana atſtal jahs. Nu tas Rehninſch ar to ſeewinu aprunnajahs par to Kriſtigu tizzibu, no winnas muttes ar preeku tahs apleezinahſchanas ſanemdams, kò ſchi tam ſtaſſtija, par ta Kunga Jeſus ſchehligu prahſtu, kò Winſch us wiſſeem grehzineekeem turra. Pats Rehninſch ar ſawu Rehnineni to tizzibu eekſch to Kungu Jeſu Kriſtu uſnehme, un ſawus appaſſchneekus ſtubbinaja, to paſchu darriht. Pehz tam Rehninſch ſuh- tija wehſtneſchus, kas Reemeru Keiſeru luhgta, kaut jel buhtu mahzitajus us Ibe- riëru ſemmi aiſſuhſtijis, kas ar jo ſkaidraku mahzibu it plaſchi teem laudim to zeltu us to muhſchigu dſihwofchani uſrahditu.

Up to paſchu laiku, kad Keiſers Konſtanzius waldija, ta Jeſus mahziba wiſſu Engellenderu un Sprantschu ſemmi lihdſi Wahſſemmes rohbeſcheem zaurſtaigaja, un ſawus ſtarrus iſlaide lihdſi tahm weetahr, kur taggad Turku ſemmes rohbeſchi ſahkahr, kur tanniſ laikòs weena tauta mahjoja, kò par Gohteem (Guddeem) ſauze. Ta Keiſera Konſtantina un Konſtantiuſa laikòs ta paganu buhſchana un neleetiba allaſch maſumà gabje. Paſchi Keiſeri wairs, nedſto burſchani, nedſto ſiſtneeku blehdibu ne eeraudſija, kas lihdſi tam laikam pee teem paganeem it lohti tappe zeenita; un jebſchu winni ne- weenu paſchu paganu ar warru ne ſpeede, tohs elka deewus atmeſt, tad winni tomehr beſ mittſchana- nas uſrahdija, ka ta lohti labba un ſwehtiga leeta buhtu, kad wiſſi winnu appaſſchneeki no paganu tizzibas atſtahtohs. Tahs bildes to elka-deewu, kas no ſelta bija iſtaifitas, jaw Keiſers Konſtantins likke iſklaueht un to ſeltu eekſch naudas iſkalt, un tahs zittas bildes tappe iſmeſas ahrà. Tahdas paganu baſnizas, kurràs dauds negantibas un neſchliſtibas darbi tappe paſtrahdati, wiſſch pagal- lam likke iſahrdiht, zaur kò notikke, ka dauds zittas paganu baſnizas wairs ne tappe zeenitas, - beſ ka winnas ar laiku ſagruè. Konſtantina dehlſ, tas Keiſers Konſtanzius pawſhleja, ka wairs ne bija teem elku-deewem uppreht. Teefſcham to paganu breeſmiga buhſchana jaw drihſumà buhtu beigufees, kad paſchas Kriſtigas draudſes widdù ne buhtu Uriuſa wiltiga mahziba dauds nemeeru uſzehlufi un padarrijuſi, ka tee pagani, no kurreem wehl leels pulks Reemeru walſtibà atraddahs, ſlaſſibà zerreja, wehl tahdu laiku peedſihwoht, kurrà ta paganu negantiba dabbuschoht ſawu galwu pahr to Jeſus mahzibu pahrzelt un winnu atkal famiht. Un Deewa patikſchana bija, to uſkaut, ka Winna Dehla draudſe, kas us dauds ahrigahm leetaſhm bija eelaidufees, un eekſch kurras ap to laiku dauds ſchekſchanaſ bija, ar aſſahm rihtſchem tappe peemelleta, kà to Atà gabbalà dabbusim redſeht.

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augſtas waldſchanaſ puffes:

Dr. C. E. Napierſky.

No Wiſſemmes baſnizas teefas puffes:

R. Baron Buddberg,

baſnizaſ teefas preeſſchneeka-weetneekſ.

S i n n a s

par notikku-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

31ma lappa.

Septitâ fwehdeenâ pehz waffaras = fwehtku atfwehtes, 5ta August,

1834.

„Ne welzeet fweſchu juhgu ar teem netizzigeem, jo kâhda balliba irr tai taiſniba ar to netaiſnibu? Kâhda beedriba irr tai gaiſmai ar to tumſibu?“ 2. Kor. 6, 14. „Mannas awis manu balſi klaufa, un es tahs paſiſtu, un tahs mannim eef paſſat. Un es tahm muhschigu bſiwiſibu bohmu, un tahs muhschigi bohjâ ne ees, un neweens tahs ne israus no mannas rohkâs.“ Jah. 10, 27, 28.

Defmita nobakka

tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tã pr.

Settortais gabbals.

Ta paganu negantiba atkal kahjãs zellahs un leekahs to Kristus draudsi nomahkt.

Tas Deemeru Keisers Konstanzius, kas tai paganu neleetibai dauds spehka bija panehmis un par to gahdajis, ka ta Kristiga draudse no tahm behdahm tappe atraisita, ar ko winna preekſchlaifõs bija apſpeesta, — tas patš ap to 361mu gaddu nomirre. Winna tehwa brahla dehls, wahrda Julianus, tappe winna weeta par Keiseri eezelts. Sawãs jaunãs deenãs Julianus par weenteesigu Kristigu zilweku israhdijahs, jebſchu winsch kluffiba tai paganu neleetibai bija peekchrees un ar paganiskeem preestereem un zitteem gudreem leelu draudſibu turreja; — kadeht teġ pagani ar leelu ilgõschanu us to gaidija, kaut jel Julianus par Keiseri paliktu. Eihds ko tas peeminnehts Julianus tahs waldischanas spehku par to Deemeru walstibu sawãs rohkãs bija ſanehmis, winsch pawehleja, wiſſus teem deewekleem zittahrt par pagohdinaschanu ustaisitus nammus uskohpt un winnu durwis atwehrt; — dauds zittu tahdu nammu winsch no jauna likke usbuhweht. Winsch teem kristiteem zilwekẽem leelu ſirahpes-naudu likke makſahrt, furru rohkãs jebkahdas leetas tappe atrastas, kas zittahrt tahm paganu basniyahm peederreja. Sawã paschã pilli schis Keisers jaunu nammu

2trais gadda-ſrahjumõs.

dehl deeweeku pagohdinaschanas liffe uſtaifih, un katrà rihtà winna pirmais darbs bija, teem elka-deeweem uppureht, ar tahdu uppureſchanu wiſſeem ſaweem appaſſchneekeem par preeſſchſihmi palikdams. Ta paganifka neleetiba drihſumà atkal pazehlahs, un wiſſur tee Kriſtiti laudis tappe iſſmeeti. Wiſſi tee lifkumi, fo Keiſers Konſtantins un winna dehls Konſtanzius bija eezehlufchi, to paganu buhſchanu pee mallas bihdidami, tappe uſzelti un winneem wiſſ ſpehls panemts. Ta wiſſai leela negantiba, furrai tee pagani bija padewuſchees, padarrija, fa dauds, ne warredami ilgaki tahdu negantibu uſſtattih, ar ſteigſchanu no paganu draudſehm iſſchkihrahs un par kriſtiteem zilwekeem palifke, lihds fo ta tizziba eeſſch Jeſu Kriſtu ſinnama palifke. Tadehl Julianus, gribbedams parahdiht, it fa ta paganifka tizziba arri-dſan derriga buhtu, zilwekus us gohdigu dſihwoſchanu peespeeft, wiſſahm teefahm pawehleja, kautkahdus nedarbus lohti norah un tohs ſauna-darritajus ſtrahpeht, — teem, ſas truhkumòs bija, wiſſch liffe palihdſeht, ſazzidams, fa teem deeweem tahdi labbi darbi gauſchi patihloht. It ſewiſchki teem paganu preeſtereem ſchis pats Keiſers Julianus pawehleja, gohdigi uſweſtees, tahs ſwehtas dſeefmas no galwas iſmahzitees, un katrà deenà divi jeb trihs reiſes ſwehtòs nammòs peeluhgſchanas turreht. Wiſſch arri dehl behrnu mahzifchanas ſkohlàs eezehle, un mahjas un weetas uſtaifija, fur wahji un nabbagi tappe uſnemti un apfohpti. Tapat, fa wiſſch to Kriſtigu tizzibu, fa newaijadſigu zaur tahm peeminnetahm eezeſſchanahm, gribbeja atbihdiht un lauſchu azzis ſemmoht, tapat arri ſchis Keiſers, ar daſchahm ſmalkahm un rupjahm waijaſchanahm, ſcho paſchu, no ta dſihwa Deewa eezeltu tizzibu mekleja pagallam nomahft. Wiſſch daſchas grahmatas rakſtija, furràs wiſſch tohs Kriſtitus zilwekus par Galileereem lammaja un mellodams ſtahtija, fa pee tahs Kriſtigas tizzibas til ween tahdi zilweki turrotees, ſas wiſſai neleetigai un beſkaunigai dſihwoſchanai effoht padewuſchees. Schis pats Keiſers pawehleja, fa neweens kriſtihts zilweks kahdu ammatu Deemeru walſtibà ne warroht turreht, kad wiſſch papreeſſch teem deeweekteem ne effoht uppurejis. No ſcha laifa tee ſinnatneeki un teefataji eeſſch tahm daſchadahm weetahm tahs Deemeru walſtibas, paſchi pee paganu tizzibas turredamees, beſ kahdas apdohmibas atkal tohs kriſtitus laudis ſpeede, un ar warru un ar netaiſnu ſpreedumu winneem naudun mantu atnehme. Kad kahds ſchihſ netaiſnibas dehl pee Julianu gahje fuhdſetees, ſawu taiſnibu mekleidams, tad wiſſch tahdu wehl labbi iſſmehie, ſazzidams: „woi juhs ne ſinnat, fa juhſu Kriſtus jums pawehlejis, wiſſas behdas ar pazeſſchanu paneft, — un kadehl juhs pehz laizigas mantas ſchehlojeetees, kad jums mantas muhſchibà irr gaidamas?“ — Wiſſ: wairaf wiſſch ſawu duſmibu pret teem biſkapeem un zitteem draudſes ganneem un mahzitajem iſlaide. Wiſſch winnus par dumpineekeem noſauze; — wiſſch winnus jeb no ſawahm weetahm pagallam aiſdſinne, jeb arri winnu eenahſchanu til gauſchi atnehme, fa winni ne maſ ne warreja paſtahweht. Zittàs weetas tahs baſnijas pagallam tappe aiſſlehgtag, un tee mahzitaji tappe zeetumòs eeſſkti, tà fa us daſchahm weetahm wairs neweens pats ne bija, ſas Deewa wahrduſ buhtu paſluddinajis. Zebſchu tas Keiſers Julianus tohs Zuhdu laudis maſ zeenija, tad tomehr, tai Kriſtus draudſei par ſpihti, wiſſch ar it miſſeem wahrdeem par teem Zuhdeem runnaja, ſchehlodams, fa teem til ſſikti klahjotees. Daſchus no winnu wezzaſeem wiſſch pee ſewis liffe aizinah un winnus Tija, kapehz ſchee wairs ne uppure-

joht? Schee atbildeja, fa winni tam dsihwam Deewam zittur nekur, fa ween eefsch Zerusalemes, warroht uppureht. Tad nu winsch apsehlijahs, par to gahdaht, fa winnu Deewanams, kahds winsch preekschlaikôs effoht bijis, atkal taptu ustaisihts. Winsch weenam saprahtigam zilwekam to sinnafehanu par scho darbu ustizzeja, wehledams, fa teem Zuhdeem atkal saws Deewanams rohkâs buhtu, jebfchu pats mihlais Pestitais scha namma isphostifchanu bija papreeksch-fluddinajis, fa to Mattëusa grahmatâ Zschâ nod. 38ta un 39ta perschâ warram lassiht. — Bet schis darbs neisdewahs, un teem strahdneefem bija pagallam ja-atstahjahs. Weens sinnu-rafsittais, wahrda Ammianus Marcellinus, ap to laifu, kad Julianus par Keiseri bija, schahdu sinnu irr ussimejis, fazzidams: „Julianus usnehmahs to spohschu un gresnu Deewa nammu eefsch Zerusalemes atkal usbuhweht. Winsch weenam it gudram wihram, wahrda Alipius, usdewe par to gahdaht, fa tas nams drihsunâ gattaws tiftu. Dauds strahdneeku us wezzas Zerusalemes krahsmatteem tappe aishutiti un sahke to grunti israkt, us fo winni to jaunu Deewanammu dohmaja ustaisiht. Jaw kahdu gabbalu rakkufchi, us dascheem luggeem breefmigas ugguns-bultes no semmes isfchahwahs, un teem strahdneefem ne pagallam waktas ne lahwe us preekschu strahdaht. Kad nu schihis ugguns-bultes ne mas ne mittejahs, tad nu pehdigi pagallam no ta darba bija ja-atstahjahs.“

Julianus, wiffada wihse tohs kristitus laudis spaididams, mefleja to Kristigu tizzibu arri zaur to isphostih, fa winsch tohs Kristus draugus us dascheem pee paganeem apzeeniteem eeraddumeem ar wiltibu peespeede. Winsch tadeht sawu bildi us tirgu lifke uszelt, fo tee pagani it fa kahdu deewu pagohdinaja. Sawai bildei lihdsas dauds deewekku bildes arridsan tappe uszeltas. Kursch tad nu pret winna bildi flannijahs, tas tappe turrehts, it fa buhtu tas pats arri tahs zittas pagohdinajis. Ak, nu breefmigi behdu laifi preeksch daudseem eefsch tahs Kristus draudses zehlahs, jo tahs dwehseles, kas eefsch tahs tizzibas us to Kungu Jesu Kristu ne bija ihsteni dibbinatas, zaur tahm daschadahm kahrদিনাশানাহম pagallam no ta Kunga puffes atkahpahs, un atkal zitti, kas sawa labba tizziba pastahweja, tee tappe pee meefas strahpeti un nomaitati, it fa tahdi, kas us dumpi buhtu eelaidufchees. Weens sinnu-rafsittais, Teodoretus wahrda, stahsta, fa Julianum tahds eeraddums effoht bijis, fa winsch pats, us tirgu pee galda nosehdees, teem karrawihreem no Kristigas tizzibas kahrtas, katram weenu selta gabbalu eedohdams, bija wehlejis, wihraku rohkâs nemt, un to us tahm ohglehm mess, kas turpat bija noliktas. Daschi, ne sinnadami, fa winni, to darridami, elka-deeweem bija uppurejuschi, lihds fo winneem tappe fazzihst, fa tahda leeta ne eetoh kophâ ar to ihstenu tizzibu, palikke lohti noskummuschi un ar dauds affarahm apleezinaja, fazzidami: „Mehs ne flehpam, fa mehs kristiti laudis effam. Mihlais Jesus! mums tahds prahts nekad naw bijis, it fa gribbetu mehs no tewis atstahtees. Lai gan muhsu rohkâs teem elka-deeweem irr uppurejuschas, tad tomehr muhsu sirdis nekad tahdu nelectibu naw eedohmajufchas.“ Pehz tam winni pee Julianu nogahje, un winnu luhdse, fa lai tohs selta-gabbalus atkal no winneem buhtu fanehmis, jo schi nauda eefsch winnu rohkahm grehtu nauda effoht, tapehz fa winni nesinnocht elka-deeweem effoht uppurejuschi. Nu Julianus ittin nikas palikke un eefahkumâ pawehleja, schohs wiffus nomaitaht, bet pehz, apdohmajees, winsch tohs

no sawas kalposchanas aisdsinne. Weena atraitne eefsch Antiochias, wahrda Publia, kas ar sawahm meitahm mehdsse fwehtas dseefmas tam trihsweenigam Deewam par sawu un gohdu dseedah, tappe us Julianus pawehleschanu, kas tahdas dseefmas nepagallam ne gribbeja eeklausitees, winna preefschâ atwesta, un ar sitteneem us winnas waiga nostrahpeta. Mehse wehl dauds tahdus notiffumus warretu isstahstih; — bet lai ar scheem pascheem peeteef, jo tee it papilnam rahda, ka zaur Julianus eenaidibu, fo winsch pret Kristus draudsturreja, winna it lohti tappe apspeesta. Un kad Deewa prahts buhtu bhjis, Julianu wehl ilgaki usturreht, teescham winsch ne buhtu drihsaki meerâ palizzis, kamehr wiffas Kristigas basnizas buhtu tappuschas isposhtitas, un ta Kristus draudse pagallam fasppeesta; jo nekahdâ laikâ kahds zits Keemeru Keisers wairak tai elka-deewibai ne bija padeweese, ne ka schis patis Julianus. Bet winsch tik weenu paschu gaddu un aston mehneschus dabbuja walddiht. Julianus bija karru pret to Perseru Rehninu, wahrda Sapor, usnehmis. Ar sawu karraspehku lihds ta peeminnetâ Persera Rehnina semmes rohbescheem nogahjis, drihs us daschahm weetahm kauschanas starp abbeem karraspehkeem bija fazehlschahs. Weenâ tahdâ kauschanâ gaddijahs, ka weens Perseru karrawihrs ar sawu schlehpu Julianus fahnds eeduhre un ka schim nedohmajohht tas laiks tahs aiseeschanas no schihps pasaules peenahze. Zitti, kas pee winna mirschanas flahht bija, sakka, ka winsch sawu schauju pilnu ar affinim effohht peelaidis, un pehz tam, tahs affinis gaisâ fweesdams, effohht winsch fazzjis: „Ak Galileers, teescham tu effi uswarrejis.“

Tahs gruhhtas peemeleschanas, kas tai Kristus draudsei par to laiku, kad Julianus walddija, tappe uslaiffas, tai itt wesseligas bija; jo dauds weetâs, fur ta tizziba un ta mihlestiba us to Kungu Jesu Kristu jaw fahke kâ nogurt, ta nu atkal wairak atspige, un daschs labes, kas eefsch tahm meera deenahm fahke eelaiffes us pawee glu, lepnigu un tam Kungam nepatihkamu dsihwes gahjumu, atkal, kâ no jauna, tappe pamohdinahts, eefsch tahdeem tiffumeem dibbinatees, kas it labbi un fwehtigi augli ta spehka muhsu firds schehliga Kunga un Pestitaja Jesus Kristus, kas sakka: „Swehtigi irr tee, kas taifnibas deht tohp eenihdeti, jo ta debbesu-walstiba winneem peederr. Swehtigi juhse buhseet, ja zilweki juhse mannis pehz lammahs un apbehdinahs, un wiffu kaunu no jums runnahs mellodami. Effeet lihgsmi un drohschi, juhfu alga irr leela debbesis.“ Matt. 5, 10. 11. 12.

Ustotais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

(To septitu redsi 22trâ lappâ.)

34.

Tam Pestitajam no mums dauds ne gribbahs, bet fo Winsch grihb, to grihb Winsch it pawiffam sawâs rohkâs dabbuht un paturreht.

35.

Wiffas pasaules baggatibas neds mantas usswerr to skahdi, fo zilweks zeesch, kas no ta Kunga Jesus Kristus irr atkahpees.

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. E. E. Napier sky.

No Widssemes basnizas teefas puffed:

R. Baron Budberg,
basnizas teefas preefschneela-weetneeks.

S i a n a s

par notikku-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

32ta lappa. Ustotâ fwehdeenâ pehz waffaras-fwehtku atfwehtes, 12ta August, 1834.

D e f m i t a n o d a k k a
tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.
Peeftais gabbals.

(Tohs 4 pirmus warr useet 31mâ, 30tâ, 17tâ, 16tâ un 13tâ lappâ.)

Tahs Kristigas draudses klafschana, pehz Reisera Julianus mirschanas lihds
395tam gaddam.

Reisera Julianus bija nomirris ap 363schu gaddu. Pehz winna lihds 395tam gaddam 6 Reiseri eefsch Reemeru walstibas waldija, prohti Jowianus, Walentinianus pirmais, Walens, Grazianus, Walentinianus ohtrais un Theodosius. Jowianus tik ween 8 mehneschus waldija. Winna firds un prahts gauschi us meeru nessahs un lohti wehlejahs, to Kristigu tizzibu sekmeh. Wissas tahs pawehleschanas, fo Julianus bija islaidis, to Kristus draudsi spaididams, tas patš Jowianus atkal nozehle, wissur apleezinadams, ka ta winna patikschana effoht, ka wissur ta Jesus mahziba ta weeniga peenemta buhtu bijusti, pee kurras tee laudis ar labbu prahtu un ar weenteesigahm firdim peesteigtohs. Sawâ walstibas farrogâ winsch atkal to sihmi ta krussta eeliffe, fo Julianus bija atmettis, un tohs draudses kohpejus un bisskapus, kas sawas flaidras un pastahwigas tizzibas deht bija aisdsihiti, atpakal sauze un tohs sawas pirmejâs weetâs eezehle. Stary scheem arridsan Atanasius bija, no kurra mehš jaw 17tâ lappâ muhsu sinnu, 67tâ un 68tâ lappas stuhri effam redsejuschi, ka tas, zaur Arius un winna draugu wiltibu, tappe no sawa ammata atmess. Reisera patš to Atanasiu atpakal saufdams, winnam kahdu schehtigu grahmatu rakstija, ar scheem wahrdeem:

„Us to it swehtigu Deewa-kalpu Atanasiu! Mehš tewi deht sawas gohdigas
2trais gadda-krachjums.

dsihwofchanas it lohti zeenijam, jo mehs sinnam, ka tu zihnijees, tawam Rungam un Deewam pa prahtam buht, un ka tu ar preeku eeksch tahm leetahm muhsu Pesti-taja ta Runga Jesus Kristus darbojees. Mehs tad nu tewi, mihlais biskaps, no wiffas firds pret wiffahm wajiaschanahm, fo tu lihds schim effi pazeetis, gribbam apfargah. Tawa weenteesiba un tawa lehniba, ar fo tu tahs daschadas behdas un mohkas effi panessis, fo tawi eenaidneeki tew uslaide, padarra, ka mehs tewi gribbam eepreezinah. Sinnadami, ka tu tahs preekschturramas brunnas tahs tizzibas ar tawahm rohkahm effi fanehmis, un ka tu bes mitteschanas to wahrdu ta dsihwa Deewa pasluddini un to Kristus faimi mahzi, tohs Deewa zellus stai-gah, un tadeht wisseem par labbu un wesseligu preekschsihmi effi palizzis, — mehs tad nu tewi atpakal fauzam un tew uswehlam, jo prohjam tahs jaukas un swehtas mahzibas ta Runga Jesus Kristus deht zilweku labllahschanas pasluddinah. Mahzi ar schehliga Deewa atpakal, tahm basnizahm par preekschneeku buhdams, kurras jaw preekschlaifds appaksch tawu sinnu effi turrejis, un ganni to Deewa draudsi. Arri mehs wehlam, ka tu eeksch tawahm swehtahm peeluhgfschanahm muhsu deht to Rungu peefauzi, jo mehs tizzam, ka Deews mums un muhsu tizzibas beedreem schehligs buhs, kad tu ar tawahm peeluhgfschanahm mums paliga nahksi.“

Ar preeku Atanasius us Alekxandriu eeksch Egiptes atpakal nahze un no saweem wezzeem draudses beedreem ar jo leelaku preeku tappe fanemts. Bet taija pascha weeta wehl dauds tahdi bija, kas Arius wiltigai mahzibai bija peefehruschees un kam tadeht ne patikke, ka Atanasius atpakal buhtu nahzis. Schee eedroh-schinajahs, wehfsneschus us Keiseru Zowianu suhtih, kas no winna isluhgutu, kaut jel kahdu zittu, un ne wis to Atanasiu, par biskapu buhtu eezehlis, tadeht, ka tas jaw weenu reisi effoht bijis pagallam nolikts. Scheem Zowianus atbildeja, faz-
 zidams: „Es tahs srihdibas ne mihloju, bet tik ween tahdus zilwekus zeeniju, kas meeru turr un to weenprahtibu eeksch tahs Kristus-draudses wairo. Es esmu to Atanasiu atkal par biskapu eeksch Alekxandrias eezehlis. Wiffu, fo winsch mahza, es esmu lizzis zaurmekleht un irr atrasts, ka winsch pateesibu runna un ka winna mahziba irr wesseliga. Juhf sakkat, jebfchu winsch labbi un pateesibu runna, ka tomehr eeksch winna firds nelabbas dohmas effoht. Es scho juhfu leezibu ne warru peenemt, jo es pats esmu usgahjis, ka winsch weenteesigs irr. Ja tomehr winna firdi launas dohmas buhtu, tad lai winsch pats tadeht Deewa preekscha atbild. Mehs zilweki tik ween tohs wahrduf warram dsirdeht un tohs darbus redsch, — Deews weenigs ween pasihst, kahda katra zilweka firds irr.“

Tas Keisers Zowianus nomirre, un winna weeta tee abbi brahli Walentia-nus pirmas un Walens ar reisi par Keisereem palikke, no kurreem pirmas tahs Keemeru walstibas wakkara-pussi un tas ohtrais atkal to rihta-pussi usnehme. Schis mahjoja eeksch Konstantinopeles, 14 gaddus par Keiseri buhdams, winsch atkal eeksch Rohmas, 11 gaddus tahdu gohdu turredams. Eeksch wezzahm grah-matahm irr useetams, ka par to laifu, kamehr Walens eeksch Konstantinopeles

par tahs Deemeru-walstibas rihta-pussi walldija, teem Ariusa draugeem effoht isdeweës, winna blehau-mahzibas it pilnigi laukâ isnest, un ka winni tahdâ spehkâ effoht eenehmuschees, ka eeksch Konstantinopeles wairs neweens bissaps un draudses-apkohpeis irr tappis atrasts, kas pee tahs tizzibas apleezinafchanas buhtu tur-rejees, fo tahs draudses weenteesigi ganni, eeksch sawas leelas fanahschanas Nizeas pilsehtâ, us Deewa rakstu pamahzifchanu bija ussimejufchi¹⁾. Appaksch scha Keisera waldischanas tas gohdigs bissaps Atanasius nomirre, 4btâ gaddâ to gruhthu ammatu weena bissapa walddams, 4 reisi netaisnigi nolifts un 4 reisi atkal eezelts, kamehr pehdigi tas mihlais Pesitais winnu debbes preekôs usnehme. Ar tahm tizzibas leetahm par scho laiku eeksch tahs Deemeru walstibas wakkara-puffes gauschi slikti klahjajs, jo tee mahzitaji, kas Arius mahzibahm ne peekehrahs, bet pehz Ewangeliuma usrahdischanas to Kungu Jesu Kristu — to pateesigu Deewu un zilweku — passuddinaja, tappe aisdsihtu un winnu weetas tahdeem ustizetas, kas Jesum Kristum, pehz Arius wiltigas gudribas, to peederrigu gohdu leedse, un to swehtibu winna atpestifchanas darba, kâ no lauschu firdim iswihle. Dauds labbaki tahm tizzibas leetahm eeksch tahm Deemeru walstibas dallahm klahjajs, fur Walentinianus walldija. Winsch tahm paganiskahm neleetibahm ne lahwe isplatitees, jebchu winsch gan neweenu ar warru ne speede, no tahs usnemtas tizzibas-fahrtas atstahtees. Gan arri eeksch winna teefahm Arius nelabba mahziba meklejajs zeltu dabbuht, bet tas tai tâ ne isdewahs, jo Deewa schelastiba tam Keiseram Walentinianum tahdu prahthu dewe, weenu wihru par bissapu eezelt, kas no wiffas firds un prahtha tahs Kristus draudses swehtibu un labbumu apkohpe un tahm no Kristus nowilddamahm mahzibahm ne lahwe eelaustees. Schis wihrs bija Ambrosius, bissaps eeksch Mailand, Italias semmê; no scha wihra meh s zittâ lappâ wehl wairak runnasum. Tas Keisers Walentinianus labprahth eeksch garrigahm leetahm no ta peeminnetâ Ambrosius pamahzifchanu un padohmu fanehme, un zil spehje un pratte, winsch par to gahdaja, ka ta skaidra Jesus mahziba taptu eeksch winna semmehm fluddinata.

Walentinianus pirmais un pehz kahdeem gaddeem arri winna brahlis Walens nomirre. Walentiniana weetâ scha dehls Grazianus par Keiseri palikke, kas wehl ittîn jauns no gaddeem bija; schis pats few par paligu eezehle sawu wehl jaunafu brahli, wahrâ Walentinianus ohtrais. Un kad winna tehwa brahlis, tas peeminnehts Walens, nomirre un Grazianum arri ta sinna par Deemeru walstibas wakkara pussi uskritte, tad winsch, ne warredams pats wiffu to leelu walstibu pahrsinnaht, weenu Spanieru, wahrâ Theodosius, few par lihds-Keiseri eezehle, kam winsch Konstantinopeli un tahs turklahth peederrigas semmes-dallas ustizzeja. Pats Grazianus, jaw no sawas behrnibas, pateesi to Kungu Jesu Kristu mihleja un bija pirmais, kas wiff-pehdigahm paganu buhschanahm atraisjahs, par to gahdadams, ka ta elka-deewiba wiffur buhtu tappusi atmesia. No firds gribbe-

¹⁾ Redsi 17tu lappu no eefahkuma.

dams to fwehtu Deewu walstibu fekneht, un labbi faprasdams, fa winnam tahs pilnigas atsihschanas pee schihm leetahm wehl peetruhke, winsch weenu grahmatu tam biskapam Ambrosius laide, schahdus wahrduß rakstidams: „Das Reisers Grazianus tam gohdigam biskapam Ambrosius Deewa schehlastibu un labklastichanu wehle. Man gauschi pehz tewis ilgojahs, jo mannas dohmas allaschin us tewim stahw, ar tewim laifam weenprahtibâ buhdams. Luhdsams, feidsees pee manni atnahft, fa tu mannim tahs mahzibas no tahs muhschigas labklastichanas usrah-ditu, jo es pateesi un no wiffas firds tizzu. Ne bihstees, it fa es temi ar dauds leelahm jautaschanahm, fo zilweku lepna gudriba usmekle, buhtu gribbejis nomahft, jo es gan noprohtu, fa neweens zilweks tohs dsittumus un noslehpmumus fa muhschiga un dsihwa Deewa ar wahrdeem nekad ne warr isstaidroht. Dianna wehlefschana tahda irr, kaut jel tahs Deewa parahdischanas mannâ firdi it dsikli eesafnotohs, — un manna zerriba irr, fa Das, fo es par mannu Kungu un Deewu atsihsu, un fo es nekahdâ laifâ ne gribbu aisleegt, fa Das pats arri mannâ firdi apskaidrosees. Es ne esmu tif lepnâ to dohmaht, fa mans Pestitais tahda patti slihta raddiba effoht, fahds es nabbags grehzineeks esmu, fas es Kristus gohdibu ne spehju wairoht. Es gan sinnu, fa es, Deewa-dehlu peeluhgdams, zaur to pascham debbes-Zehwam pa prahtam darru, fas ar sawu nihtu Dehlu weenâ pagohdinaschanâ gribb buht. Es esmu nespehzigs un wahjsch zilweks; es Deewu pagohdinaju fa warredams, un ne tâ, fa Winnam nahktohs pagohdinatam kluht starp zilwekem. Es tew pateizu par to grahmatu, fo tu mannim effi rakstijis, istulkodams to mahzibu par to zeenigu fwehtu Garru, un luhdsu tew, fa tu no Deewa fwehteem raksteem buhtu usrahdijs, fa schis pats fwehtals Gars ar Zehwu un Dehlu tanni paschâ deewischigâ buhschanâ stahw.“ Schi jauka grahmata dohd leezibu, fa tas Reisers Grazianus it pateesigâ, fwehtigâ firds-gahjumâ atraddahs. Bet Deewam schehl winsch tif 8 gaddus waldija, jo winna stundina drihs peesteidsahs, kad winsch tif 24 gaddus wezs bija. Paschâ mirschanâ winsch gauschi behdajahs, fa tas biskaps Ambrosius pee winna klast ne warreja buht, fa tas winna fird' un dwehfeld ar peeluhgschanahm buhtu eepreezinajis. Arri winna brahliß, tas jaw peeminnehts Walentinianus ohtrais, drihs no schis pasaules, it jauns zilweks buhdams, tappe isfaufte. Par teem 9 gaddeem, kamehr schis Walentinianus waldija, tif labbi Arius mahzekli, fa arri pagani eedrohschinajahs, ar daschadahm neleetibahm to Kristus draudsi apbehdinahft; bet tomehr winneem ne isdewahs pehz sawa prahta darriht, tapehz, fa Theodosius, fo jaw Grazianus sew par paligu bija isredsejis, ar sawu no Deewa winnam ustizzetu spehku, scho draudsi apfargaja, pats tizzigs un appaksch Pestitaja padewigs wihrs buhdams.

(No Reiser Theodosius un no zittahm, pee scha peekta gabbala peederrigahm leetahm nahkofschâs lappâs taps runnahst.)

Drihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napierky.

No Wissemes basnigas teesas puffed:

R. Baron Sudberg,

basnigas teesas preckschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

33da lappa. Dewitâ fwehdeenâ pehz waffaras = fwehtku atfwehtes, 19ta August, 1834.

„La Runga darbi irr leeli; tee tohp mekleti no wisseem, kam pee teem labš prahtš — Winna rohku darbi irr pateesiba un teefa, wiffi Winna bauſli irr peetizzigi. Tee tohp ſtiprinati muhschigi muhscham, un noteek pateefi un taiſni. — Winſch ſubta peſtiſchanu ſaweem ſaudim; Winſch pawehſt, ka winna derribai buhš muhschigi ſtahweht; ſwehtš un bihjayamš irr winna wahrđš.“ Dahwida bf. 111, 1. 7. 8, 9, „Schis irr tas Deewa darbs, ka jumš jatizz eefsch ta, ko Winſch irr ſubtijs.“ Jahh. 6, 29.

S i n n a

par to darbu tahš ewangeliffas bihbeles = draudſes Kreewu ſemmê.

La eefsch Pehterburgas buhdama galwineeze pahr wiſſahm zittahm, pee ewangeliffas tizzibas-ſahrtas peederrigahm bihbeles-beedribahm eefsch Kreewu ſemmes, us muhſu ſchehlīga un augſti teizama Keiſera Nikolaja Ima pawehleſchanu, ka no jauna, 1827ta gaddâ beidſoht, irr tappuſi atkal ezejta. Winna 14ta Merz 1831ma gaddâ tohs no paſcha Keiſera apſtiprinatus liſkumus dabujuſi, eefsch kurreem it ſkaidri irr rahdihtš, ko tai peenahſahš ſrahdaht un gahdaht. Schihs mihtas beedribas darbs tohp zaur weenu presidenti jeb preekſchſehdetaju kohpſtš, ka arri zaur 9 paligeem. Bes tam wehl irr weens naudas ſanehmeis, weens apgahdatais, kam par to wajaga gahdaht, ka tahš bihbeles-beedribas darbs weetigi us preekſchu eet; tam paſcham arri peenahſahš, to peederrigu ſinnu par ſcho darbu doht. Tad arri wehl irr weens uſluhſš par wiſſahm tai bihbeles beedribai peederrigahm ſwehtahm grahmatahm un leetahm, un weens kommiſſionars, kaš ſwehtas grahmataš no tahš beedribas pee ſewis, deht pahrdohſchanas, irr uſnehmiš. Schi bihbeles draudſe ſawu beedru leelu ſanahſchanaš deenu pirmâ reiſê 12ta April 1832^{ira} gaddâ, eefsch Pehterburgas, tanni pee Pehtera baſnizaš peederrigâ, leelâ ſtohlaš-nammâ ſwehtija. Schinni gaddâ tee beedri

2^{traiš} gadda-ſrahjumš.

tahs peeminnetas bihbeles-draudses arridsan tanni paschâ weetà fanahze, prohti dseeda-
schanas swehdeenâ jeb 20tâ Maijâ. Papreefsch kahdi perschi tappe dseedati; un kad
weens no teem augsteem mahzitajeem tohs fanahkuschus beedrus ar kahdeem wahrdeem
bija usrunnais, tad tas, kas tahs bihbeles-beedribas darbu us preefschu wedd, schahdu
sinnu preefschâ lassija, fazzidams:

Augsti zeenijami beedri!

Divi gabdi no ta laika irr pagahjuschi, kad meh's pirmâ reisê sinnu par to darbu
muhfu beedribas effam demuschi. Ar ihkseem wahrdeem meh's tanni laikâ usrahdiam
to swehtibu, tif labbi no wiffahm zittahm bihbeles-beedribahm, kâ arridsan no muhfu
sabeedroschanas, kas gan it masa eefahkabs, bet tomehr no ta Runga tappusi sweh-
tita. Zsgahjuschâ gaddâ mums ne isdewahs, sawu leelu fanahkschanas deenu swehtigt;
bet nu, ar schehliga Deewa paligu, fanahkuschchi, meh's it lohti preezajamees jums isteift,
ko muhfu beedriba par scheem abbeem pagahjuschcem gaddeem eespehjuft.

Kursch gan buhtu muhfu widdû, kas wehl ne sinnatu, kahdu gaitu ta bihbeles-
beedriba irr usnehmusees? Zuh's wiffi, augsti zeenijami beedri, sinnait, ka pee bihbeles-
draudschu darba peederr, ka tas weenigs, swehtigs amots tahs muhschigas pateesibas
wiff-zaur pasaulê sinnams taptu, un ka zaur to schi jauka deena atspihdetu, kurrâ
wiffas tautas wirs semmes to swehtibu tahs pateesigas Kristigas tizzibas fahktu bau-
diht, to weenigu, dsihwu, trihsweenigu Deewu garrâ un pateesibâ peeluhgdamas, no
wisseem elkeem un no wiffadas neleetigas zilweku gudribas atstahdamees, staigadamas
eeksch ihstenas Deewa-bihjaschanas. Arri muhfu beedriba schinnû paschâ leetâ, jebfchu
gan eeksch wahjibas, tomehr it no wiffa spehka darbojabs.

Es ne dohmaju, ka muhfu widdû jebkabs buhtu, kas scho muhfu darbu par newai-
jadfigu, jeb par weltigu, jeb par kahdu slistu darbu gribbetu nosaukt? Za kas grib-
betu fazzigt, ka muhfu darboschana weltiga un newaijadfiga irr, tadeht, ka jaw eeksch
kristigahm basnijahm tas Deewa wahrds un tas Deewa prahts no wiffu zilweku lab-
klahschanas papilnam tohp fluddinahs, — teescham tahds zilweks ne mas ne buhtu
atfinnis, ka, jebkahdu labbu darbu pasrahdaht, mihlestibu parahdiht un sawa tu-
waka labklahschanu sekmeht, nekahdâ laikâ welti darbi ne warr buht, jebfchu arri
nestaitami tuhltstohfchi zilweki to paschu darra. Meh's sinnam, augsti zeenijami beedri,
ka katram mihlestibas darbam, — ir kad tu tawam tuwakam, kas noslahpis, no mih-
lestibas weenu malku aufsta uhdens, ko nodsertees, peenessi, — sawa leela alga irr;
Deews pats to apsohla. (Esaij. 58, 7—11. Matt. 25, 34—40.) Un woi tad tahs
bihbeles-draudsibas zittu ko darra, ne kâ labbumu un swehtibu pasneegt tahm
zilweku dwehselehm? Nedsî, winnas peeness tahm dwehselehm, kam it no firds pehz
pateesibas slahpst, zaur swehteem Deewa raksteem to dsihwu uhdeni, kas zilweku firds-
behdas apdsehfsch un to Deewa meeru eewedd. Woi scho mihlestibas darbu gan warr
kabs par newaijadfigu, jeb weltigu, jeb kahdu laumu nosaukt? To bihbeles-draudschu
darbs irr weens it augsti teizams un swehtigs darbs, kâ to tuhlt jo skaidraki redsesim.

Tas Ewangeliums jeb tas preezas wahrds no ta Runga Jesus Kristus, — schis

weenigs flaidris awots tahs pateesibas, ne preeksch ilgeem gaddeem bija, it kà wezza drehbe, pee mallas bihdihts un peemirsts, un tappe no dauds zilwekeem isfmeets, un tikkai masums tahdu dwehseku atraddahs, kas pee scho dsihwibas straumi nosehdahs, kà zittahrt tee tizzigi starp teem Israëla behrneem, kas pee leelas uppes Bahbelè nosehdahs, un schelofchanas un schyju affaras islehje, ar ilgoschanu tahs labbas deenas sagaididami. Un redsi, preeksch kahdeem 300 gaddeem, zaur to schelastibu muhsu laipniga Deewa un Tehwa, atkal ta tizziba pamohdahs un palikke dsihwa. Kristigas draudses widdu un ar winnas gibbeschanu un kà appaksch winnas spahrneem, daschas swehtigas sabeedroschanas zehlahs, kas muhsu deenàs ar spehku wella walfstibai pretti turrachs, un tai netizzibas sehklai ne lauj isplestees. Schihs sabeedroschanas tahdu darbu irr usnehmuschas, prohti: to Deewa walfstibu sekneht un to pawehleschanu paklausiht, ko pats Pestitais, sawà debbes-gohdibà uskaphdams, pawehleja fazzidams: „eita un darrait par mahzkeem wiffus laudis, tohs mahzidami turreht wiffu, ko es jums esmu pawehlejis.“¹⁾

No mihlestibas Kristus dsihtas, winnas wiffas bes mitteschanas, jebchu ari daschà reisè kà apspeestas, tomehr ar leelu preeku, tàpat, kà tee pirmees Jesus leezineeki, pee ta apswehtidama darba pastahw, un Deewam par gohdu raisejahs — un starp wiffahm zittahm, warr buht, tahm bihbeles beedribahm tas darbs jo labbaki isdohdahs. Zaur scho beedribu apgahdaschanu tas preezas-wahrds ta meera eeksch kahdahm simts wallodahm tappis tulkohts; schihs paschas beedribas to iswedd zaur wiffu pasauli un to peepilda ar Kristus dsihweem wahrdeem, un darbojahs tàpat, kà Dahwida dseesmàs tohp fazzihts, prohti: „Winna mehra aukla iseet pa wiffu semmi, un winnu walloda lihds pasauls gallam.“²⁾ Ikkatris, kas ween gibb redseht, driht usees, kà zaur to mihlestibas darbu, ko tahs daschadas bihbeles-fadraudseschanas irr usnehmuschas, tik leelas swehtigas leetas irr notikkuschas, kà neweens to naw dohmajis, nedf gaidijis. Ta Kristiga atsihschana wiffur dohdahs wairumà, un ik no deenas dwehseles usnemm to tizzibu us to Kungu Jesu Kristu. Tee daschadi notikkumi rahda, ka tas taisniba, ko nupat peeminnejam.

Pee tahm tautahm, kas zaur dauds laizigahm gudribahm jaw fahle Deewu kà pamirst, un kas, sawà sirds lepnibà, tik ween sewi sinnaja gohdinaht, nu atkal tahs bihbeles wahrdi un mahzibas it labbu stipru sakni nehmuschees. Wahzsemme, Sprantschu semme, pee Engellendereem un pee tahm zittahm tautahm, kas eeksch Europas semmes puffes atrohдахs, dauds tahdi ar flaidrahm mahzibahm ispuschfoti wihri irr, kas bes bailehm un ar swehtu preeku fluddina un apleezina, ka ta bihbele tas weenigais awots wiffas labbas un Deewam patihkamas tizzibas irr, — ka winna tas taisnais zelsch irr, kas rahda us wiffem labbeem tikkumeem, — ka winna ta dsihwibas grahmata irr, kas tohs zilwekus it flaidri mahza, Deewa prahtu klausiht, sawus tumakus zeenà gohdà turreht, appaksch saweem waliditajeem un preekschneekem weenteesigà sirds-pasemmibà un paklausischana pastahweht, un no wiffa labba prahta ar wiffem meeru turreht. Gohds Deewam, kas muhsu laifds tahdus

¹⁾ Matt. 28, 19. 20. — ²⁾ Dahw. dj. 19, 5.

wihrus lizzis zeltees, fas it skaidri apleezina, ka ta elku deewiba, un wiffada blehdiba un negantiba, allaschin un wiff-wairak tad no zilwekeem tohp zeenitas, kad winni scho Deewa gaifmu atmett, jeb winnu ne pasihst. Gohds Deewam, fas dauds tahdus tizzigus preezas-wahrda fluddinatajus un gannus irr pamohdinajis, fas, no fwehta Garra swaiditi, ar spehku un weenteesibu, tahm sawai waddischanai ustizzetahm draudsehm to mahzibu no tahs muhschigas labklahschanas pasluddina, — furru balfs no winnu draudsehm ar preeku un peetizzibu tohp fanemta. Dauds grahmatas un zittas sinnu-lappas tohp drikketas eeksch wiff-wissadahm walloodahm, fas ar spehku tahs dwehfeles passubina, to dshwu un pateefigu tizzibu atsicht un usnemt. Leekam mehs wehrâ, ka eeksch tahlahm semmehm, fur pagani un tahdas tautas mahjo, fas lihds schim eeksch tumfibas un nahwes-ehna fehdeja, ta jauka un apfwehtidama rihta-gaifma tahs Jesus mahzibas irr uslehkusi, af, tad muhsu firds no preeka lezz! Zo redsi, schee tumfiba buhdami laudis arri jaw fahf eemihloht to balfi tahs pateefibas, un arri winni, no fwehtahm isbailehm pahrnemti un pehz muhschigu labklahschanu ilgodamees, fahf prassicht: „fo buhs mums darriht, ka mehs muhschigi dshwojam? 1)“ Arri winneem tas Deewa padohms tohp fluddinahts, fas ta skann: „tizzate eeksch to Rungu Jesu Kristu, tad juhs un juhsu peederrigi muhschigi tapset isglahbti.“ Zo paschu winni ar preeku peenemm, un luhdsahs, tapat, ka tee pirni lohzeeki tahs Kristus draudses tanni leela waffaras-fwehtku deena eeksch Jerusalemes luhdse, ka winni, eeksch Jesus Kristus wahrda, taptu kristiti. Dauds fallas, eeksch tahs leelas fluffas pafaules juhvas, ar lawas-dseesmahm to gohdu ta schehliga augsta debbes-Rehnina apdseed, un Dittentotteri un zitti melni laudis, un wehrgi, fas no sawas dsimtenes ar warru tohp iswesti deht pahrdohschanas, Winnu teiz un slawe, ar pateifchanu to faldu sinnu no ta muhschiga meera fanemdami. Eeksch Aprikas, seemela puffed, tas preezas-wahrds tohp pasluddinahts, tapat ka arri Egipteru semme un eeksch Abessinias, fur wehl kahdi atlikkumi-no tahm pirmahm Kristigahm draudsehm atrohdahs. Araberi, Sihrias-laudis un Perseri wairs ne spehj Ewangeliumam pretti turretees. Eeksch Indiëru-semmes un eeksch Zeilon, fur wiltiga gudriba ilgu laifu tahm taifnahm apleezinaschanahm ne lahwe isplattitees, taggadin Kristus wehstneschi ar preeku tohp usnemti, furru pasluddinaschana pascha Asias widdu atskann, lihds teem rohbescheem tahs warren leelas Kineseru semmes, fas warr buht un ka israhdahs, arri wairs ilgaki ne spehs to pasluddinaschana tahs Jesus mahzibas no fewis atbihdiht. Amerika lihds ar Europas it stipri darbojahs, dwehfeles tam mihtam Pestitajam peewest, un tas darbs it labbi isdohdahs, jo wiff-zaur ta gaifma tahs Jesus mahzibas, woi kalnôs, woi eeleijâs un meschôs fahf spihdeht, fur lihds schim no scha spohschuma neko ne warreja nomanniht. Ifkatrà gaddâ jaunâs sinnas nahf, fas rahda, ka ta Kristiga tizziba ta weeniga pateefiga un spehzigâ irr.

(Nahfoshâ lappâ wehl wairak no tahs schinni lappâ eefahktas sinnas.)

1) Apust. d. 16, 30.

Brihw drikket. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
 Dr. C. E. Napierky.
 No Wissemes basnizas teefas puffed: R. Baron Budberg,
 basnizas teefas preekschneefa-weetneek.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

34ta lappa. Desmitâ svehdeenâ pehz waffaras-swehtku atswehtes, 26ta August, 1834.

S i n n a

par to darbu tahš ewangelifkas bihbeles=draudses Kreewu semmê.

(Tas eefahkums schihs sinnas irr atrohdamš 33schâ lappâ.)

Urridsan muhsu bihbeles beedribas darbs, gohds Deewam, it labbi un swehtigi us preekschu irr gahjis. Nupat jums, augsti zeentjameem beedreem, isstahstifim, kas zaur mums irr tappis pasrahdahts, — mehs sinnam, ka juhs, lihds ar mums, no jauna muhsu firds-mihlam un shehligam Keiseram un Rungam pateikfeet, kas shehligi un labprahtigi mums irr lahwis us to sabeedrotees, ka mehs ne-uskaweti muhsu zitteem mihteem tizzibas draugeem tohs swehtus Deewa-rakstus warram roh-kâs gahdaht. Lai tas Rehninsch wissu Rehninu un wissu Rungu Rungs scho muhsu augsti-teizamu Keiseri swehti, un lai pahr winnu islaisch to baggatibu fawas apsheh-lofchanas un peetizzibas!

Zaggadin appaksch muhsu beedribas pahr wissu Kreewu semmes walslibu wehl 13 zittas paligu bihbeles-beedribas atrohdahts, no kurrahm 4 isgahjuschâ gaddâ wehl fawu darbu eefahke, prohti eefsch Moskawas, Poltawas, Nishni-Nowogorodes un eefsch Wilnas. Za bihbeles-beedriba eefsch Kursemmes, Sahmu-semmes un eefsch Pernawas, ka no jauna irr eetaifitas un ar jaunuu preeku un spehtu fohp, kas peenahkâhs. To paschu arri darra tahš paligu beedribas eefsch Mihgas, Zggauuu semmê, un eefsch Molotna. Ar ihkfeem wahrdeem schê peeminnesim par tahm sinnam, ko tahš paligu beedribas eefsch Kasanes, Poltawas, Dehrpatas un Wilnas mums irr laiduschas.

Tas mahzitais Biereef eefsch fawas sinnas par to Kasanes paligu-beedribu tâ fakka: „Ar preeku man peenahkâhs fazzicht, ka muhsu darboschana schinnis wee-
2trais gadda-trahjumš.

tâs narw welti bijusi. Zebſchu tas aprinkis, kurrâ tas Rungs mannim darbu irr ustizzejis, mass irr, tad tomehr esmu usgahjis, ka Winnam patifschana bijusi, mannu wahju darbu swehtiht. Man irr isdeweess, us wiffahm weetahm, fur mannim pehz manna ammata peenahzahs staigah, dauds laudim bihbeles rohkâs doht, eeksch Wahzeeschu, Sprantschu, Pohlu, Latweeschu, Tzgaunu un Pinnu wallodas. Ifkatris scho dahwanu ar leelu preeku fanehme, jo nu winneem isdewahs, fluffibâ, sawâ dsimts wallodâ, to schehligu debbes-tehwu pagohdinaht. Wiffwairak esmu es karrâ-wihreem no muhsu Lutteriskas tizzibas kahrtas, kâ arri tahdeem zeetumneekem swehtas grahmatas eedewis, kas us Siberiu wangôs westi, schê zaur Kasan zaur-eet. Zâ man ne preeksch ilga laika gaddijahs, ar weenu pulku wangineeku fa-ectees, starp kurreem 11 Wahzeeschi atraddahs. Es ar winneem kahdu brihdi farunnajohs un pehdigi prassiju: „woi pee jums arri bihbelê tohp lassihst?“ — Schê wiffi, kâ ar weenu balsi atbildeja, „kaut jel kahds mums schahdu eepreezinafchanu buhtu sagahdajis!“ — Es tad no muhsu paligu beedribas jaunus testamentus dabbuju, un katram weenu tahdu grahmatu eedewu. Ar pateizibas affarahm schee katrs sawu grahmatu fanehme, un mehſ warram zereht, ka ta Runga wahrds pee winneem dauds auglus neffihſ.“

Tas apgahdneeks tahs Poltawas paligu bihbeles-beedribas, tas mahzitais Dieckhoff, weenu naudas-dahwanu, ko taijâ weetâ bija falassijis, schurpu atfuh-tidams, sawâ sinnas grahmatâ, schahdus wahrds raksta: „Lai tas Rungs pats scho darbu swehti, no kurra dauds swehtibas tahm dwehselehm atlez! Lai Kristus wahrds baggatigi miht starp wisseem, kas eeksch Winna apſwehtita wahrda zellus un firdis lohka! — Za gan weena skaidra sihme irr, ka pee muhsu lautineem, schê eeksch Poltawas, labs prahts us teem Deewa raksteem irr, jo winni schinnis gruh-tôs, tuffchôs laikôs, fur dascham ne maies kummofinsch narw pee rohkâs, tomehr us weenu paligu bihbeles-draudſiti irr ſabeedrojuschees, ifkatris pehz sawas nabbadsibas peenesdami, ko tif spehjuschi, turklaht peeminnedami, ka jaw agraki us to buhtu ſabeedrojuschees, kad ween eespehschana buhtu bijusi; bet winni eepreezinajotees ar to atsihschanu, ka tas Rungs to firdi usluhko, un to labbu eegribbeschanu it kâ labbu padarrifchanu dauds reisahm peenemm.“

Za Dehrpatas paligu beedriba it lohiti eeksch ta darbojahs, ka tee swehti Deewa raksti papilnam kauschu rohkâs tiktu; tee mihti draudſes-mahzitaji us semmehm lohiti pee scha swehtiga darba peepalihds. Schi beedriba irr apnehmusees, ifweenam nekrutim, kas lassihst mahk un kam bihbeles narw, bes maksas weenu jaunu testamenti karrâ-deenasti lihdsi doht. Appaksch tahs Dehrpatas beedribas 8 zittas stahw, kas sawus leelus fanahkschanas swehtkus it preezigi irr swehtijuschi. Eeksch tahs sinnas, ko ta Dehrpatas beedriba irr ussihmejusti, mehſ weenu weetu atrohdam, ko mehſ schê wehl preekschâ zellam, jo tee irr pateesi wehrâ nemmami wahrdi. Schee wahrdi tâ skann: „Za swehtiba, ko Deews us tahm bihbeles-beedribahm irr lizzis, ne tif ween teem rohkâs nahk, kas kahdu swehtu grahmatu

par mihlestibas-dahwanu irr eemantojuschi; bet arri pascheem dewejeem leela swehtiba rohdahs, lai arri winnu dahwana it masa buhtu, ta ka tahs nabbagas atraitnites ahrtawini.¹⁾ Tik labbi tam dewejam, ka ir nehmejam, irr sawas apsohlfchanas, jo abbeem tahda swehtiga baudischana irr, ka winnu firdis eefsch tahs Deewam patihkamas mihlestibas passahw. Schis labbais prahts, to Deewa walslibu fefmeht, padarra, ka tee zilwefi ne tif ween to mefle, kas winneem patihk, bet ka winni gauschi preezajahs, kad teem isdohdahs, sawu tuwaku dwehseles, kas paschâs tahlâs semmes atrohdahs, us debbes walslibas zelleem uswest. Schi labprahtiba padarra, ka tahs firdis us wiff-wiffadahm kahrtahm mefle par to gahdaht, ka starp zilwekeem wiffada labflahschana wairotohs. Eefsch Amerikas irr useets, ka, ja daschâ gaddâ pee tahm bihbeles beedribahm ta eenahfchana irr rahwufees, ap to paschu laiku arridsan masaki par basnijahm un ffohlahm un zittahm derrigahm un labbahm eezelfchanahm irr tappis gahdahts. Zadeht ta walloda tahdu lauschu, kas bihbeles-beedribas neewadami salka, ka zaur to, ka preefsch bihbeles-beedribahm tif dauds naudas tohp falifts, noteefoht, ka daschas zittas labbas leetas ne tohpohht padarritas, schi walloda irr netaisna un wiltiga; jo ta irr sinnama leeta, ka wiffur, kur bihbele ar sawahm passuddinaschanahm, apsohlfchanahm un mahzibahm spihd un irr peenemta, ka turpat wiffas firdis ne-apnikfuschas irr ikweenam labbu darriht un peepalihdseht, ka wiffur Deewa swehtiba eefsch garrigahm un laizigahm leetahm taptu baudita."

Appafsch tahm beedribahm eefsch Nihgas un Zggaunu semmes arri zittas paligu beedribas stahw, kas no teem draudses mahzitajeem un zitteem draugeem ta Deewa wahrda, ar leelu swehtibu us semmehm tohp apfohptas. Zittas no schahm paligu beedribahm us to darbojahs, ka katrâ semneeku mahjas-weetâ weena bihbele par mahjas paleekamu mantu buhtu nodohhta. Eefsch Widsemmes, Latweefschu teefâ, 8 tahdas paligu beedribas atrohdahs, pee kurrahm daschas tuhffstoschas dwehseles irr sabei drojuschahts, ik gaddus to leelu fanahfchanas-deenu it ka leelu un jauku swehtku-deenu pawaddidamas. Schis paligu beedribas ar ne-apnikfchanu weenumehr gahda, ka tee Deewa raksti jo wairak lauschu rohkas nahktu.

No Pohlu semmes mums tahda sinna nahkusi, ka tahs pee Ewangelistas tizibas-kahrtas peederrigas dwehseles to atsiht, ka ta mahziba no Deewa un Winna apsehloschanas gan tahda leeta irr, kurrâ nahktohs wiffur isplattitees. Zadeht arri dauds kahro sabei drotees un luhdsahs to brihwibu, pee sewim weenu bihbeles draudsi ustaisht. Mums gauschi schehl irr, ka mums wehl naw nekahdas bihbeles eefsch Pohlu wallodas. Meks tad gribbam darbotees, ka bihbeles ta ni peeminnetâ wallodâ taptu drikketas, un zerream, ka Deews muhsu apgahdaschanu swehtis. Weens mahzitis eefsch tahs Pohlu pilssehtas Lublin, ar pascheem zitteem gohdigeem wihtreem, kas darbojahs, tohs Zuhdus pee Kristus draudsi peegreest, muhsu beedribu irr luhdsis, kaut jel winna gahdatu, ka appafsch winnas

¹⁾ Mark. 12, 42—44.

sinnaſchanu eefſch Lublin arri kahda bihbeles-beedriba warretu zeltees. Mehs tad par ſcho leetu effam meklejuſchi, fur peenahzahs, un irr tif tahli gahdahs, ka ſchee arri pee tahs jaw pirmit peeminnetas beedribas Pohlu ſemmè warr pee-eet, zaur ko ſcheem isdohfees ſawu dattu no tahs ſwehtibas nemtees, ko tahs bihbeles-beedribas teem isnefs, kas no wiſſas ſirds un prahta wehtahs, ka ta laipniba Deewa muhſu Runga un Peſtitaja wiſſ-zaur taptu ſinnama. Eefſch Pinna ſemmes us muhſu ſchehliga Reiſera uswehleſchanu weena bihbeles beedriba atrohдахs, kurras darbs arridſan lohti preezigi iswehjahs. Juhs nu redſat, ka teem pee Ewangeliſtas tizzibas-ſahrtas peederrigeem, pahr wiſſu leelu Kreewu ſemmi, deht Deewa rakſtu apgahdaſchanas, it lohti labbi elahjahs, un ka wiſſur, fur tas ſzepteris muhſu augſti teizama ſchehliga Reiſera iſſteepjahs, — no leddus juhras lihds teem kalneem Uhrarat¹⁾, fur Noas ſchirſts nolaidahs, un no Pruhſchu ſemmes rohbeſcheem lihds paſchu paſauls rihta puſſi, fur tahs leelas juhras wilni tahs ſaufas ſemmes ſtraſtus apſkallo, — teeſham juhs redſat, ka wiſſeem, kas ar mums weenà tizzibas-ſahrtà ſtahw, tas preeks irr ſagahdahs, wiſſas tahs ſwehtas un muhſchigas dahwanas baudiht, ko ta ſkaidra un pateefiga aſſiſchana ikweenam isnefs, kas bes mitteschanas un ar peeluhgſchanu eefſch bihbeles mekle, kas zaur winnas wahrdeem gribb ſſiprinatees eefſch tahs apſwehtidamas aſſiſchanas, ka Jeſus Kriſtus paſaulè irr nahzis, tohs grehzi-neekus isglahbt.

Wiſſi pee tahm daſchadahm Kreewu ſemmè buhdamahm paligu beedribahm eezelti kohpeji bes mitteschanas un ne-apnikkuſchi par to gahda, ka wiſſas usdohſchanas un wehleſchanas pareiſi tohp peepilditas, ko muhſu beedriba iſlaiſch, kas ta galwineeze pahr ſchahm zittahm irr. Tif ar ihſſeem wahrdeem jums wehl druſku uſrahdiſim to tſchaklumu un peetizzibu, ar ko ſchee kohpeji eefſch beedribas leetahm darbojahs.
(35ktà lappà udees to beigumu ſchihs ſinnas.)

Dewitais krahjums to ſwehtigu un Kriſtigu mahzibu.

(To aſtotu redſi 31mà lappà.)

36.

To lai katre zilweks aſſiſt, ka neweens zilweks naw likts, ka tas par zittu zilweku tizzibu un ſinnamu ſirdi tas kungs un ſpreedeis buhtu, jo weens ween irr likts, ka tas par zilweku ſirdim kungs buhtu, kas winnas ismanna un warr isdibbinah, tas irr Jeſus Kriſtus. 37.

Al miſhlais, kas effi tehws jeb mahte, luhdsi jel ſirds-dibbenigi to zeenigu ſwehtu Garru, kaut jel tas palihdſetu, ka tawi behrni wiſſus tohs pahtarus un perſchus un dſeefmas, ko tee no galwas mahzahs, arridſan ſawàs ſirdis buhtu peenehmuschi.

¹⁾ 1. Mohl. gr. 8, 4.

Wrihw drikket. No juhrmallas-gubbernementu augſtas waldischanas puſſes:

Dr. C. E. Napierſky.

No Widſemmes baſnizas teeſas puſſes:

R. Baron Budberg,

baſnizas teeſas preeſchneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eeffsch

walstibas.

Jesús Kristus waffar un schodeen tas patš, un muhschigt.
Ebreer: 13, 8.

35ta lappa. Weenpadesmità svehdeenà pehz waffaras-swehtfu atswehtes, 2^{tra} September, 1834.

Beigums tahs sinnas,

fo ta ewangeliffa bihbeles-beedriba Kreewu semmè par fatwu darboschanu
irr islaidusi.

Eeffsch tahs peeminnetas sinnas wehl schihs leetas irr useetamas, jo tee kohpeji fakka:

Mehs it pawiffam tam gohdigam superdentam Granbaum, eeffsch Odeffas pilsehtas, pateizam par winna ne-apniffuschu darboschanu eeffsch bihbeles-beedribas kohpschanahm. Wissi appaksch winnas usraudsischanas buhdami draudschu mahzitaji, iffatris pee sewis bihbeles un jaunus testamentus deht isdohschanas irr fanehmuschi. Ak, ta buhtu ne-isteizam labba leeta, kad ikweens draudses-mahzitaish us semmehm, un pawiffam tahdàs weetas, fur naw nekahda bihbeles beedriba, pee sewis gribbetu swehtas grahmatas turreht, ka wifseem, kam tahs mantas peetruhffst, to paschu drihsumà warretu rohàs gahdaht. Za basnizas-teefa eeffsch Saratow gauschi us to irr zihnijufees, ka winnai buhtu isdeweesh, teem no Wahzsemmes atnahfuscheem semmes-strahdneekem to jaunu testamenti doht; pawiffam winna us to luhfo, ka eeffsch tahm ftohlahm schinni swehtà grahmatà tohp lassihst. Zapat arridsan ta basnizas teefa eeffsch Maskawas labpraht gahda, ka tee Deewa rakfii laudim rohàs nahktu un irr tadeht luhgusi, faut jel winnai taptu 500 jauni testamenti atsuhtiti, jo winna tohs ihkfa laika warreschoht isdoht. Zas Nowgorodes pilsehtà dshwodams mahzitaish Abel sawà grahmatà tà rakfa: „Paschà Nowgorodes pilsehtà it masš pulzinsch to pee ewangeliffas tizzibas-fahrtas peederrigu lauschu atrohdahs, tadeht man wiff-wairak isdohdahs bihbeles isdallihst, kad es pehz manna ammata-fahrtas tohs karra-pulkus eemu apraudsiht, tohs Latweeschu un Zggaunu karra-wihrus pee swehtu waffar-ehdeenu usnemdamš. Daschu karra-wihru esmu usgahjis, kas ar it leelu preeku un pateizibu to bihbeli irr

fanehmis. Es esmu eeksch Olonez semneekus no Pinnu dsimmuma atraddis, fas til nab-
 bagi, fa winni ne pagallam ne eespehji bihbeles eegahdatees. Scho kauschu behrneem es
 esmu to jaunu testamenti par mihlesibas dahwanu dewis un ar preeku nomannijis, fa winni
 swehtigâ Kristigâ atsihschanâ it labbi irr eenehmuschees." Weens mahzitais eeksch Shito-
 mit, wahrda Bekker, fas jaw 75 gaddus wezs irr, sinnu mums irr laidis, fa zaur winna
 usskubbinaschanu gan drihs itweens, appaksch winna kohpschanas buhdams un pee ewan-
 geliskas tizzibas-fahrtas peederrigs maifes-tehws weenu bihbeli irr eegahdajees, kurrâ winsch,
 ar saweem peederrigeem, swehdeenâs, un kad ween wallas irr, lassa. Fas no brahlu-drau-
 dses pahr tahm eeksch Widsemmes un Jggaunu semmes buhdamahm fa-eeschanas weetahm
 eezelts preekschneeks un mahzitais, wahrda Ewald¹⁾, fas Jaun-Welke, netahli no Wal-
 meres dsihwo, un fas ar labbu prahtu peepalihds, fa tas darbs tahs isplattischanas ta
 Deewa wahrda swehtigi us preekschu buhtu gahjis, tas pats ap 1832tru gaddu no muhsu
 beedribas padohma 500 Latweeschu un 100 Wahzeeschu bihbeles irr pirzis, fas eeksch tahm
 weetahm winna darboschanas jaw drihs wiffas irr isdohtas, zittas par mihlesibas dahwanu,
 zittas par naudu. Fas gohdigs mahzitais eeksch Siberias aprinkeem, wahrda Rosenthal,
 fas pats eeksch Irkuzkas dsihwo, mums us Peterburgu sinnu irr laidis, no kurras warr
 redseht, fa tahm schurp un turp eeksch Siberias buhdamahm, pee ewangeliskas tizzibas-fahr-
 tas peederrigahm dwehselem gan lohti tahs palihdsibas eeksch garrigahm leetahm wajaga.
 Par teem 6 gaddeem, kamehr schis mahzitais Rosenthal eeksch Irkuzkas mahjo, winsch Sibe-
 rtiu mallu mallahm irr apraudsijis un kahdus 42,000 werstu semmes braukdams irr staiga-
 jis, un dauds nelaimigeem un eeksch ne-atsihschanas buhdameem leelu eepreezinaschanu, zaur
 pasluddinaschanu to Deewa rakstu, irr peeneffis. Winsch dauds kauschu pee swehtu wakkar-
 ehdeenu irr usnehmis, no kurreem daschi scho dahrgu meelastu, zitti ne eeksch 30, zitti ne
 eeksch 20, jeb 15, jeb 10 gaddeem ne bija baudijuschi. No tahm Kreewu semmes daktahm,
 fas ne tahli no ta kalna Kaukasus atrohdahs, fur ohtra puffe daschadas bree-smigas tautas
 mahjo, starp kurrain weena irr, fo sau; Tscherkessus, no schihm daktahm weens mahzitais,
 wahrda Lang, mums weenu gramatu irr laidis, kurrâ winsch raksta: „Zuhs gan effat dsir-
 dejuschi, fa tanni 1832trâ gaddâ, 24tâ Oktober deenâ, 35 Tscherkessu jahneeki weenâ
 eeksch Kaukasias buhdamâ pilssehtinâ, fo Madschar sau; eelausahs, un no skohlas namma
 weenpadsmit Wahzeeschu, weenu Kalmikkeru un trihs Armeniëru puisenus, no 7
 lihds 14 gaddeem wezzus, ar warru fanehme un lihds ar fewim wänges aiswedde.
 Us muhsu luhgschanahm dauds schehlfirdigas dwehseles, eeksch Kreewu- un Wahzu-
 semmes, naudu irr salikkuschas, fa par scho naudu tee nabbagi behrnini taptu ispirkti
 un no Tscherkessu rohkahm atraisiti. Weenu no scheem ispirkteem puiseneem es atkal
 eeksch Madschar esmu redsejis; tas pats mannim stahstija, fa winsch par laimi tanni

¹⁾ Peeminneschana: Fas preekschneeks un mahzitais Ewald lihds ar zeenigu Ungurmuischas leel-
 kungu Baron von Campenhausen, un Straupes draudses mahzitaju Sokolowski un dascheem mih-
 leem Latweeschu wihreem, no tahs Straupes bihbeles beedribas, fas wehliki ar Naunas draudses
 mahzitaju Langewih us weenu darboschanu saweenojuees, jaw 20tâ Maijâ ta 1817ta gadda, weenâ
 reise par kohpejeem pee ta darba tahs peeminnetas bihbeles beedribas irr tappuschchi eezelti. Tam
 peeminnetam mihsam Ewald wiff-wairat tas darbs irr ustizzehts, wiffu naudu fanemt, fo tee bee-
 dri tahs Straupes-Naunas bihbeles draudsisbas ilgaddus famett, un par to paschu bihbeles un
 jaunus testamentus pirkt un no turrenes atwest, fur tee kohpeji farunnadamees to uswehle.

bricht, kad tee Tschereffsi skohlas namnâ eelausahs, sawu jaunu testamenti effoht keshâ eebahsis. Schi grammatina winnam par leelu eepreezinafchanu effoht bijusi tanni tumshâ semmê, kur tee laudis breefmigâ ne-atsihshanâ atrohдахs. Scho paschu Testamenti tas pufens atfal kahdam zittam behnam eedewe, kas wehl ne bija to laimi panahjis, no Tschereffsu rohkahm waktâ tift. Scheem pascheem ne patihk redseht, kad kahds zaur teem swehtem Deewa raksteem siprinajahs eeksch tahs tizzibas us to Kungu Jesu Kristu. Winni labprahht darbojahs kâ warredami, tohs masus no dshiwibas zekka nogreest, un winnus us tahm breefmigahm alloschanahm peespeest, us kurrahm winni paschi irr padewuschees."

Zas mihtais Deews muhsu beedribai irr palihdsejis lihds paschas Perseru semmes rohbefcheem to gaisnu tahs swehtas un augsti teizamas preezas-mahzibas isplattiht. Daschi Missionari (wehstineschi ta Ewangeliuma stary paganeem un nekristiteem) weenu behrnu skohlu eeksch tahs Perseru pilsehtas Tebris irr ustaisijuschi, ko pascha Rehnina dehs, tas frohna mantineeks Abbas-Mirza fargaja, gahdadams, ka winnas darbs ne taptu aiskawehts. Us scho weetu mehs dauds swehtas grammatas effam aisuhitijuschi. Gan lohti mums ta sinna sahpes padarrija, ka Abbas-Mirza ne preeksch ilga laika effoht nomirris.

No tahm bihbeles beedribahm eeksch swechahm semmehm, prohti no tahs Engellenderu, Pruhshu: un Sakschu-semmes beedribas mums tahs sinnas irr nahkuschas, ka winnu darbs, gohds Deewam, weenumehr wehl swehtigi un labbi isdohdahs. Ta Engellenderu beedriba par to ween schehlojahs, ka winnas gohdigs un peetzizigs preeksch-sehdetais, wahrda Lord Teignmuth, lohti wezs buhdams, irr nomirris. Winsch no pascha eefahkuma, kad ta Engellenderu bihbeles-beedriba zehlahs, zaur 30 gaddeem notal winnas preeksch-sehdetais irr bijis. Deews winnam to preeku dewe redseht, ka par scho laifu 12 million swehtas grammatas, eeksch 100 un wairak wallodahm, us wiff-wissadahm pafaules mallahm, tau schu rohkâs irr eegahdatas.

Par teem divi gaddeem, kamehr schi muhsu Ewangeliska bihbeles-beedriba Kreewu-semmê no jauna sawu darbu irr usnehmufi, prohti no 1ma April 1832 lihds 1ma Mai scha 1834ta gadda, winna irr 16,908 swehtas grammatas stary teem beedreem tahs ewangeliskas tizzibas-kahrtas islaidusi. Stary schahm grammatahm 3654 bihbeles un jauni testamenti irr, ko mehs par mihlestibas dahwanu effam isdewusch. Mehs arri zaur ugguns-grehku 159 swehtas grammatas effam pamettusch, jo isgahjuschâ gaddâ ta basniza eeksch Kronstadt, kur schihis grammatas tappe glabbatas, ar ugguni aisgahje. Eeksch ta pascha laika muhsu beedriba 11,130 rub. un 93 kap. irr isdewufi, un irr gahdajufi, ka swehtas grammatas tappuschas drikketas, eeseetas, us tahm daschadahm weetahm, kur wajadseja, aisuhititas un ta pr. Mums taggadin wehl atleef 17,297 swehtas grammatas, no kurrahm schê eeksch Pehterburgas 8241 bihbeles un 2593 jauni testamenti atrohдахs. Pee schihm grammatahm peederr 2251 bihbeles un 36 jauni testamenti eeksch Latweeschu wallodas. Muhsu beedribas wezs naudas krahjums istaisa 22,099 rub. 36 kap.; muhsu mihti beedri irr samettusch par scheem pagahjuscheem abbeem gaddeem 4,763 rub. un 23 kap., un par swehtahm grammatahm, ko mehs pahrdewusch, mehs 20,489 rub. un 33 kap.¹⁾ effam

¹⁾ Pee schihis naudas arri 1950 rub. irr peeskaititi, ko ta Straupes-Raunas bihbeles beedriba Pehterburgâ irr maffajusi par bihbelem, ko winna turpat likkufi pirkt.

fanehmufchi. Taggadin, kad wiffu naudü kohpâ faleekam, mums 47,351 rub. 92 kap. rohkâs irr.

Mehs nu jums augsti teizameem bihbeles draudsibas beedreem to sinnu par wiffu muhsu darbu effam preefschâ lassijufchi. Warr buht, kahds wehl gribbetu praffiht, woi tad teefcham kahda fwehtiba zaur bihbeles-beedribahm un winnu darbu irr zehlfusees? — To fwehtibu gan zits neweens labbaki un flaidraki warr redseht, ka ween Tas, kas faruus fwehtus rakstus mums grehzigeem zilwekeem irr dewis, ka tee mums to zeltu us to ihstu tehwa mahju usrahditu un mums weens spihdeklis eeksch schihs pasaules tumfibas buhtu. Bet tomehr ir mehs ar preeku warram fazzihht, ka deesgan fwehtibas no muhsu beedribas darba ikweens usees, ja kam ween gribbahs redseht. Teefcham wehl schodeen dabbujam noman niht, ka ta bihbele tas fahls wirs semmes irr, kas wiffai grehku samaitaschanai it spehzigi pretti turrahs, un ka winnai weenumehr tas spehfs irr, wiffus fwehtus darrihht, kas winnas wahrdam tizz. Kad ween mums tas laiks buhtu, teefcham, mehs tuhlfsohsch leezibas jums warretu preefschâ zelt, kas parahditu, ka tee Deewa raksti eespehj, zilwekus no muhschigas pasufchanas israut un winnus meera fahrtâ eezelt. Kad mehs us teem pirmeem 300 gaddeem tahs Kristus draudses skattamees, pahrdohmadami, zil darba un zeeschanas bija japanes, kamehr Keemeru-walstiba paganu neleetiba atkahpahs un tas Ewangeliums tappe peenemts par to dshwu darridamu padohmu, kas augsteem un semmeem, baggateem un nabbageem pehz Deewa walstibas un taifnibas leef usdshitees, af, tad gan ar leelu isbrihnifchanu mums peenahkajs gohdu doht tam trihsweenigam Deewam, kas muhsu laikds, pawiffam zaur tahm bihbeles beedribahm eeksch 30 gaddeem pahr wiffahm pasaules-mallahm to fwehtu preezas-mahzibu it ka apfwehtidamu sehflu irr lizzis isnest, ta ka taggadin, dauds ihfkakâ laikâ, pulku wairaf irr eespehts dwehseles pee atsihschanu tahs pateesibas peewest, ne ka eeksch pirmeem gaddu simteneem. Teefcham ta bihbele un ta tizziba us Jesu Kristu tee weenigi padohmi irr, kas wiffus zilwekus no pasufchanas bedres mahk israut; jo eeksch winnahm abbahm irr pateesiba un dshwiba. Tadeht arri wiffi, kas eeksch ta labba un eeksch Deewam patihkamas buhschanas grihb pastahweht, tee paschi dibbinajahs weenigi ween us bihbeles fwehteem wahrdeem; un sinnadami, ka no muhschigas pasufchanas tas ween warr isglahbts buht, kas bihbeles mahzibas ar weenteesibu peenemm un no tahm nefad ne atstahjajs, winnas weenumehr un bes mitteschanas katru ar luhgschanu luhds, lai tikufchi mahzajs atsiht, to bihbele rahda, tadeht, ka winnas raksti pastahwehs, kad arri debbes un semme buhs sudufchas; jo ta Runga wahrds pastahw muhschigi, un tas Rungs paleef wiffeem par patwehrumu allaschin, kas Winnu mihlo! —

Tahda irr ta sinna, fo tee augsti teizami kohpeji tahs Ewangelikas bihbeles beedribas Kreewu semme par faru darbu irr islaidufchi. Mehs luhdsam to schehligu Deewu, ka Winsch winnas darboschanu jo deenas jo wairaf fwehtitu, gahdadams, ka appafsch winnas spahrneem wiffahm zittahm paligu beedribahm Kreewu semme isweiktohs, fo tas Rungs, muhsu Deews, tahm ustizzejis.

Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pufes:

Dr. E. E. Napierfky.

No Wifsemmes basnizas teefas pufes:

K. Baron Bubberg,

basnizas teefas preefschneeka-weetneekf.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eeksch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

36te lappa. Divipadesmitâ svehdeenâ pehz waffaras-swehtku atfwehtes, 9te September, 1834.

„Tu zilweka behrns! Es esnu tewi par fargu lizzis pahr Israëla nammu, ka few buhs no mannas nuttes to wahrdu klaufsht, un winneem no mannas puffes peefohdinaht. Kad es us to besdeewigu falku: Tu mirdams mirsi, un tu winnam ne peefohdini un ne runna, ka tu to besdeewigu no sawa besdeewiga zekka atgreesi un winnu dshwu paturri, tad nomirs tas besdeewigs sawâ noseegumâ, bet winna affini praffschu es no tawas rohkas.“ Eze. 3, 17, 18. „(Jesús) treschu labgu us to fazzija: woi tu manni mihlo? Wehteris tappe nofkummis, ka Wiasch treschu labgu us to fazzija: woi tu manni mihlo? un us winnu fazzija: Kungs, tu wiffas leetas sinni, tu sinni, ka es tewi mihleju. Jesús us to falka: ganni mannas awis.“ Jahn. 21, 17. Un **U S W A S** zittus irr dewis par Apustuleem, un zittus par rakstu-istahstajeem, un zittus par preezas-mahzitajeem, un zittus par ganneem un mahzitajeem, ka mehš wairs ne effam behrni, kas tohp schaubiti un mehtati no ikktra mahzibas-wehja, zaur to zilweku blehdibu un wilstibu. Det tai pateestbai pakkal dshdamees eeksch mihlestibas, lai mehš pawiffam usangam eeksch Winna, kas irr ta galwa, (prohti) Kristus.“ Ewes. 4, 11. 14. 15.

S i n n a

par Widsemmes draudschu-mahzitaju pirmu sanahkschanu deht aprunnaschanas eeksch sawahm ammata leetahm.

Eeksch teem no muhsu schehliga un augsti teizama Reisera Nikolaja Ima apsiipriinateem basnizas-liffumeem, kas wiffahm pee ewangeliskas Lutteriskas basnizas-fahrtas peederrigahm, eeksch Kreewu-Reisera walstibas buhdamahm draudsehm par labbu un swehtigu apkopschanu, irr eezelti, tohp 43Stâ gabbalinâ wehlehts un spreests, ka wiffseem general-jeb wirs-superdenteem un superdenteem, bes ta ween, kas eeksch Masfawas irr, ikktrâ gaddâ ihstenâ laifâ, tohs appaksch sawas usdraudsischanas liktus prahwestus un mahzitajus us fahdu labbu un derrigu weetu buhs sasaukt, ka tee par sawa swehta ammata leetahm, kas peenahkams irr, zaurrunnatu. Schi tahda sasaukschana un sanahkschana to mahzitaju
Ztrais gadda-krahjums.

tohp faukta: weens ewangelists-Lutterists Sinods. Tannit 441 mǎ gabbalinǎ to peeminetu basnizas-liffumu irr rahdihts, fa teem general-superdenteem moi superdenteem peenahfahs par preeksch-fehdetajeem buht, fas ta Sinoda darbu ar Deewa-wahrdeem basnizǎ usfahk un ar Deewa peeluhgfschanu un noswehtischanu to paschu beids. Tas darbs, fo teem us Sinodu fanahkfuscheem mahzitajeem peenahfahs usnemt, basnizas-liffumods 442trǎ gabbalinǎ irr usrahdihts. Winneem buhs sawǎ starpǎ par garrigahm leetahm, fas pee winnu swehta ammata peederr, aprunnatees, un isteift, fǎ winnu darbs eeksch winnu draudsehm isdohdahs un fǎ tas pats tohp peenemts. Arri winneem buhs daschus wehrǎ leekamus notiffumus, fo winni peedsihwojuschi, deht pamahzifchanas preekschǎ zelt un sawǎ starpǎ par Deewa wahrdeem israudsites, fa winni jo wairaf eeksch labbas, wesseligas un weenteefigas atsihschanas tahs Deewa-mahzibas un Winna shehliga prahta par zilweku labflahschanu taptu stiprinati, un zaur to, wiffahm dwehselem, fas winnu waddischanai irr ustizzetas, jo skaidraki tas zelsch us to muhschigu dsihwoschanu buhtu sinnams darrihts. Arridsan irr wehlehts us tahdu Sinodu padohmu turreht par labbaku apkohpschanu to basnizu, fǎ arri par mahzitaju atraitnu un winnu bahrischu apgahdaschanu un tǎ pr.

Tahda no basnizas-liffumeem eezelta un no muhsu shehliga Reifera uswehleta mahzitaju fanahkschana, jeb tahds Sinods, nu schinni gaddǎ, arridsan Widsemme, ar Deewa paligu, pirmǎ reisǎ tappis turrehts.

Tas zeenigs Widsemmes general-superdents eeksch sawas grahmatas, fo winsch jaw Junius mehnesi us wisseem Widsemmes mahzitajeem laide, to Sinodu us 12tu August scha gadda bija nolizis un to pilssehtu Walk par fanahkschanas weetu isredseja. Jaw 11tǎ August deenǎ, prohti fesdeenas waffarǎ, no dauds weetahm mahzitaji Walkǎ falassijahs. Winneem tappe peefazzihst, swehdeenas rihtǎ, fas bija ta Sta swehdeena pehz waffaras-swehtku atswehtes, pulksten Inods pilssehtas skohlas-nammǎ fanahkt. Ap to nofazzitu stundu fanahkfuschi, winneem Widsemmes augstas basnizas-teefas affeffers, fas arri kahdas draudses mahzitaits irr, sinnu dewe, fa Deewam shehl general-superdents no gruhstas wahzibas fanemts, irr tappis aiskawehts us Sinodu atnahkt, un fǎ no augstas basnizas teefas winnam, tam affefferam, effoht usdohst, par preeksch-fehdetaju buht. Pehz tam tee mahzitaji pa pahreem tappe islitti, un ar lehneem fohleem staigadami, Walkas basnizǎ eegahje, un us frehseem apfahrt altaru pasehdahs. Ta pilssehtas draudse jaw bija falassijusees. Tee Deewa wahrdi ar weenu dseesmu eesahke. Tas Leeseres draudses mahzitaits to eeksch basnizas liffumeem eezeltu jaunu altara darbu bija usnehmees, un runnadams un dseedadams, fǎ tas irr usrahdihts eeksch tahs jaunās Wahzeeschu rohkas grahmatas¹⁾, kurrǎ irr farakstihst, us kahdu wihsi tai Deewa kalposchanai eeksch Lutteristahm basnizahm un draudsehm Kreewu semme buhs noturretai un padarritai tapt. Dseedataju kohris, kad kollekti dseedajǎ un fur waijadseja, us tschetrahm balsim, atbildeja. Tas Krimuldes-draudses mahzitaits us Kanzeli kahpis, to spreddiki fazzija, pehz tam tas Berro kreises prahwests wehl kahdus

¹⁾ Peeminneschana: Schi rohkas grahmata arridsan Latweeschu wallodǎ schinni gaddǎ tappusi rakstods eespeesta, un irr nosaukta: „Swehta ammata-grahmata preeksch Luttera draudses-mahzitajeem Kreewu walsti.“ Scho grahmata war dabuht pirkt Rihgǎ, frohna grahmata-driffes, par 70 kap. subraba naudas.

wahrdus, preeksch altara stahwedams, eebilde; bet pats draudses mihsch mahzitais, jaw wejs eeksch gaddeem, wiffus mahzitajus un sawu mihsu draudsi, fà tehws sawus behrnus, noswehtija. Pehz beigteem Deewa wahrdeem atkal wiffi prahwesti un mahzitaji skohlasnamma leelâ isstaba sagahje, fur preeksch-sehdetais nosazzija, fà tee prahwesti no wiffahm, pee Widsemmes peederrigahm astonahm kreisehm ¹⁾ lai kohpâ skaitoht, zit no katras kreises effoht mahzitaji sanahfufchi; winsch arri wehl peeminneja, fà, ar Deewa paligu, mandegâ jeb 13tâ August deenâ, us pulksten 9 preeksch pufsdeenâs, ta Sinoda gruntigs darbs buhschoht eefahktees. Kad tohs mahzitajus kohpâ skaitija, tad dabjuja sannaht, fà bija atnahfufchi:

1) No Nihgas kreises	8	mahzitaji,	} pawiffam no Widsemmes draudsehm, fur Latweeschu wall. tohp runnata, 37 mahzitaji.
2) — Walmeres —	10	—	
3) — Zehsu —	9	—	} pawiffam no Widsemmes draudsehm, fur Zggaunuwalloda tohp runnata, 27 mahzitaji.
4) — Balkas —	10	—	
5) — Dehrpatas — a. no semmehm	11	—	} pawiffam no Widsemmes draudsehm, fur Zggaunuwalloda tohp runnata, 27 mahzitaji.
b. no Dehrpatas pilssehtas	3	—	
6) — Werro —	6	—	
7) — Pernawas —	4	—	
8) — Willandas —	3	—	

Pawiffam 64 mahzitaji kohpâ bija.

Bes teem arri wehl bija us Sinodu atnahfufchi weens mahzitais no Dehrpatas augstakas skohlas, fâs pats arri zittahrt us semmehm irr mahzitais bijis, un diwi kandidati, fâs us mahzitaju swehtu ammatu irr kohpuschees un no kurreem weens, warr buht drihsunâ, fahdâ draudse par mahzitaju taps eewesse.

Wiffi schee peeminneti, no mandega sahfdami, lihds zetterdeenâs wakkaram, ikdeenâs diwi reisi tanni paschâ skohlas nammâ sanahje, prohti preeksch pufsdeenâs ap pulksten 9, un pehz pufsdeenâs atkal ap pulksten 3. Katrà reisè, kad tee mahzitaji sanahje jeb ischlihras, is Wahzeeschu dseefmu grahmatas kahds perschis tappe nodseedahs. Zetterdeenâs paschâ wehlâ wakkara, kad wiffas waijadsigas leetas bija zaur-runnatas, pats preeksch-sehdetais wehl weenu runnaschanu fazzija un pehdigi wiffus mahzitajus, eeksch Deewa meera, us mahjahm atlaide.

Lai nu pats trihsweenigais Deews scho pirmu Sinodu, fâ arri katru zittu, fâs us preekschu wehl taps safaukts, swehti. Mums peenahkâhs gohdu doht muhsu augsti teizamam, scheligam Keiseram, fâs teem eeksch winna walstibas buhdameem Lutterikas draudses mahzitajeem tahdu sanahfufchanu irr uswehlejis, fâ winni zits zaur zittu eeksch labbas, gohdigas, weenteesigas un tizzigas apkohpschanas sawa swehta ammata dibbinatohs, asihdami, fâ ikweenam sawâ laikâ ta pasaules Pestitaja gohdibas krehsla preekschâ nahksees atbildeschanu doht par to darbu, fâs tam schè pasaulè irr tappis ustizzehts. Bet juhs, mihsas dwehseles, kad dsirdat, fâ juhsu ganni us tahdu Sinodu atkal tohp safaukti, pawaddeet tad schohs juhsu dweh-

¹⁾ Peemineschana: Eeksch Widsemmes irr 8 prahwesta aprinki, fo arri kreises sawz. Eeksch tschetreem no scheem aprinkeem tohp Latweeschu, un eeksch teem obtreem tschetreem aprinkeem atkal Zggaunuwalloda runnata. Latweeschu draudses irr Nihgas, Walmeres, Zehsu un Balkas kreise; un Zggaunuwalloda draudses irr Dehrpatas, Werro, Pernawas un Willandas kreise.

felu kohpejus ar juhsu it mihlahm un firde-semmigahm peeluhgschanahm, ka zaur tahdahm fanahkschanahm tas ween taptu sekmehts un gahdahs, kas ta Kunga scheligam prahtam irr patihkams. Lai tad tas muhschigs debbesu-tehms ikweenu mahzitaju un draudses gannu zaur faru mihlu Dehlu, kas wiffas Kristigas draudses galwa un pirmas bissaps¹⁾ irr, eepreezina un spehzina, tahs labbas un wesseligas mahzibas sawahm draudsehm preekscha zelt, fo tas Deewa-dehls, katra zilweka atsihschanas deht, zaur saweem Apustuleem un preezas mahzita-jeem irr lizzis ussihmeht. Ak lai zeenigais swehtais Gars padarra, ka tee mahzitaji weens ohtram par usstubbinafchanu paliktu eeksch padarrifchanas ta ammata, ar fo wehl schodeen zilweku dwehseles tohp peelabbinatas, ta Kunga un Pestitaja rohkäs padohtees. Teescham, mihlais dahrgais Jesus, sweht tu pats katra Sinodu, ka ganni un draudses padohmu atrastu, eeksch weenteefigas tizzibas un eeksch swehtiga gahjuma peenemtees un pastahweht, amen.

Dinwas leetas, fo tam rakstitajam to sinnu par notikkumeem eeksch Deewa walstibas wajaga peeminneht.

Pirma leeta irr, ka mehls-luhdsam, lai ne nemtu par launu, ka eeksch 33schas lappas scha gadda-krasjuma 131mä lappas stuhri, jeb pascham rakstitajam jeb driffetajam tohti irr wihslees. Kad tanni peeminnetä lappas stuhri no augfchas us semmi tahs strehkes skaita, tad festa strehke irr tee wahrdi useetami „preeksch kahdeem 300 gaddeem“, tanni weeta wajaga ta lassih: „preeksch kahdeem 30 gaddeem.“ Ta irr sinnama leeta, ka bihsbeles-beedribas ne irr agraki zehluschahs, ka preeksch 30 gaddeem, un wiff-pirma eeksch Engellenderu semmes. Tanni pascha lappas stuhri, kad no semmes us augfchu skaita, astota strehke beidsiht un septita eefahloht, useet schohs wahrdu: „kas us Europas semmes puffes atrohdaht.“ Ze nu wajaga ta lassih: „kas us Europas seemas puffes atrohdaht.“ Mehls-luhdsam, ka katers schahs abbas peeminnetas wainas sawa lappä usmekletu un pahrtaitstu.

Ohtra leeta atkal irr schi: Tas appaksch-sihmehts rakstitais scho lappianu jaw us daschahm reis sehm irr tappis stubbinahs, kaut jel pee laifa buhtu sinnamu darrijis, ka ar Deewa paligu arridsan nahkoscha gadda tahs sinnas par notikkumeem eeksch Deewa walstibas taps rakstos eespeestas. Schahdu usstubbinafchanu ar pateizibu un ar firde-semmigu preeku fawemmu, un darru tadeht sinnamu, ka ar mihla Deewa muhsu Kunga un Pestitaja apwehtidamu paligu, es dohmaju to treschu gadda-krasjumu to sinnu par notikkumeem eeksch Deewa walstibas nahkoscha 1835tä gadda likt driffteht us tahdu paschu kahrtu, ka lihds schim. Tadeht wiffus mihlus lassitajus scho sinnu un wiffus, kas no jauna schihs lappinas gribbetu turreht, luhdsu, ka wiawi lihds pirmu adwenti scha gadda zaur saweem mihteem draudses-mahzita-jeem jeb arri zitteem draugeem pee mannim gribbetu usdohtees, ka es scho paschu darbu arri us jaunu gaddu it drohschi warretu usnemt. Arri us nahkoschu gaddu paleek tas pats, prohti, ka par 1 rub. sudr. 52. dubbultas lappas dabhuhs. No wiffas firde teem mihteem un zeenigeem draudschu-mahzita-jeem, ka arri wisseem manneem mihleem draugeem un tizzibas brahkeem pateizu, kas to grubtu darbu irr usnehmufchees, man sinnu laist, zit to nehmeju scho lappu usdewufchees. Lai tas scheligais Kungs jumis juhsu raisfchanu atmakfa. Luhdsami turreet wehl us preekschu labbu prahtu us manni, kas es wehloht tam dahrgam Pestitajam par flawu schihs lappinas rakstih.

Sokolowski, Straupes draudses-mahzitais.

¹⁾ Ewef. 1, 22. 4, 15. Kol. 1, 18. 1. Petr. 2, 25. 54. Ebr. 13, 20.

Wrihw driffteht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldufchanas puffes:

Dr. E. E. Napierfky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneekfa-weetneekf.

S i n n a s

Mar 6 IV. 3

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesuf Kristus walfar un fchobeen taf paf, un muhfhigi.
Ebreer: 13, 8.

37ta lappa. Weendesmits-trefchâ fwehdeenâ pehz waffaras=fwehtku atfw., 16ta September, 1834.

„Jesuf fazzija: ja kas dferê no ta uhdens, fo es tam dohfschu, tam ne flahps muhfhigi, bet taf uhdens, fo es tam dohfschu, taps eefsch winna par uhdens awoti, kas werd us to muhfhigu dsh-wofchanu. Es esnu ta dshwibas maife. Kas nahf pee mannim, taf ne isfalks, un kas tizz eefsch mann', taf ne isflahps muhfhigam.“ Zahu. 4, 13. 14. un 6, 35. „Kam twihkft, taf lai nahf, un kam gribbahs, taf lai nemm to dshwibas-uhdeni bes mafas.“ Zahu. par. gr. 22, 17.

La Krimuldes un Pehterupes bihbeles = draudse fawu beedru fanahfshanas = deenu Krimmuldes basnizâ, 26ta Julius jeb Annas-deenâ, irr fwehtijusi.

Eefsch teem wahrdeem, fo muhfu mihsch un zeenijams darba-beedris, taf Krimuldes draudses-mahzitais us teem Krimuldes un Pehterupes bihbeles-draudses-beedreem, 26ta Julius deenâ fcha gadda, Krimmuldes basnizâ irr runnais — un fo winsch weenâ grahamatâ usfihmejis un mums irr atfuhthjis, lai winaus schinnis lappinâs usnemtu, — mehsh tahdu fwehtigu peeminneschanu useetam:

Amosa praweescha grahamatâ, mihsli draugi, mehsh atrohdam fchohs wahrdu: „Kedfi, tahs deenas nahf, falka taf Kungs Kungs, fa es weenu baddu eefsch to semmi fuhfifchu, nè weenu baddu pehz maifes un nè weenu twihfshchanu pehz uhdens, bet ta Kunga wahrdu fklaufht. Un tee ftraidihs no weenas juhras lihds ohtrai, un no seemela puffes lihds rihta-puffei tezzehs tee apfahrt, ta Kunga wahrdu mekleht, bet ne atraddihs.“ (Amos 8, 11. 12.) Tahdas deenas irr bijufshas un tahdas deenas warr buht zeltees atfal us preefshu. Zomehr muhfu laiku tahdu ne warr fazzihf. Zurpretti muhfu laikos peeeklahjajs no wiffas firde Deewam pateift, fa winsch dauds tizzigu laufchu firdis pafsubbinajis par to gahdaht, lai ne

2trais gadda=kradjums.

Deewa-wahrdu, ne Deewa-wahrdu fluddinataju netruhfst, un jau, zaur Deewa schehlastibu, dauds weetas winna wahrdu gaischums spihd, fur no ta lihds schim ne sinnah ne sinnaja, jaw eefsch wiffahm Kristigahm semmehm paschi laudis ween wainigi, ja winneem swehtu rakstu truhfst. Muhsu laikds peeklahjabs Deewu no wiffas firds peeluhgt, faut jel winsch gribbetu doht tahdu istwihfshchanu pehz saweem wahrdeem, ka arri teescham tee zilweki, kas pee winneem warr tift, tohs peenemm un glabba, ka dahrgu mantu. Pateesi, mihli, Deews mums dewis peedsihwoht tahdas deenas, fur tee ween, kas garrigi apfnauduschees, kas neko ne behda ne par Deewa-wahrdeem, ne par sawu, ne par sawu brakhu dwehselehm, tee ween warr palikt bes firde-eepreezinashanas un pamohdinashanas, tee ween warr palikt bes Deewateifshanas par winna swehta garra darbeem zilweku starpâ, tee ween warr palikt bes firde-wehleschanas: faut arri mehds drufku to spehtu peepalihdseht pee Kristigas draudses ustaisfshanas tizzigu un netizzigu starpâ. Muhsu puffe, mihli draugi, gan laudis dauds wairak ne sinna, ka tikkai par bihbeles-draudsehm un tomehr ta patti leeta irr leela un brihnischfiga un it ka redsama sihme no Deewa likta muhsu laikds. Bet jau arri runnahs par daschahm zittahm Kristigu lauschu sadraudsefchanahm pehz zilweku apgaismoschanas un usweschanas uf to weenigu zellu, kas aifwedd dsihwiba un muhschiga dsihwoschanâ. Eefsch pirmeem Kristigas draudses laikeem, arri wehl pehz apustulu aiseefshanas, bija leels karstums pehz Kristigas tizzibas pasluddinashanas. Bet schis karstums issudde ar laiku, un pehz, zaur dascheem simteem gaddeem, paschu Kristigu lauschu starpâ bija leela tumfiba, un no Deewa-raksteem gan drihs neko ne sinnaja. Nabbagu paganu-lauschu semmes gan apmekleja laizigas mantas pehz, winnus gan apkarroja un par wehrgeem taifija, bet mas uf to dohmaja, ka winnus par pateesi Kristigeem zilweekeem warretu taifit. Ewangeliuma tizzigeem, kamehr preefsch 300 gaddeem no kattoseem noschlihrahs, eefahumâ tif dauds bija darboshanas ar saweem eenaidneekeem, un tif dauds darboshanas sawâ widdû, kamehr kahda pastahwigaka buhschana bija zehlfes, ka mas dohmaja us saweem nabbageem brahleem paganu semmes. Pawiffam to brihd tif dauds bija karroschanas un srihdiau ar laizigeem un garrigeem eerohtscheem, ka mihlestibai gan drihs weetas ne paliffe. Dauds wairak par 100 gaddeem naw, ka no ewangeliuma-tizzigu draudses no Wahzsemmes tee pirmi tizzibas fluddinataji aifgahje uf paganu semmehm. Winneem ne ilgi pehz tam par paligu nahze ta brakhu draudfiba; bet eefsch teem pehdigeem 40 un wiff-wairak eefsch teem pehdigeem 20 gaddeem nu jaw irr daschas sadraudsefchanas zehlfshahs par ewangeliuma tizzigahm semmehm, kas us dauds paganu semmehm tizzibas fluddinatajus aifstellejuschas, nu jau dauds weetas irr jaunas Kristigas draudses zehlfshahs un schoreis warr buht wairak ka 600 wihri sawu dsihwibu nodewufchi uf to ween, ka tee paganu widdû eefsch leelahm breefshahm, bailehm un truhzibahm, Kristus wahrdu fluddinatu. Ta seemel-amerikas sadraudsefshana ween schoreis ufurr 300 tizzibas fluddinatajus kahdas 60 weetas. Bet zif simti jaw sawâ swehtâ ammatâ gallu dabubufchi! — Preefsch 30 gaddeem atkal zehlahs ta pirma ihsta bihbeles draudse masâ fahumâ Engellenderu semme un nu jau daschas tuhftshochas bihbeles-beedribas irr par wiffahm semmehm, dauds wairak ka simts wallodâs swehti raksti no jauna pahrtulkoti, daschas milliones swehtu grahmatu isdohtas un ne-iffkaitami nabbagu lauschu pulki Deewam patei-

fufchi ar affarahm, fa Deewa-wahrdu mahzibu un eepreezinafchanu dabbujufchi. — Bes fchahm beedribahm wehl daschas zittas muhsu deenâs zehlfufchahs, fas gahda par sawu tumafu dwehfelehm. Zrr fadraudfeschanas, fas bes fwehteem rafsteem, zittas tabbas grahmataf laufchu farpâ ifdalla; irr tahdas, fas apnehmufchahs to leelu dferfchanu ifnihzinah; irr tahdas, fas gahda par ffohlu ufstafifchanu. Un wiffas fchihf fadraudfeschanas no mihleffibas ween zehlfufchahs, ar mihleffibas-dahwanahm ween ifdarra fawuf darbus, fas no Deewa redfamâ fahrtâ apfwehtiti, wiffas zaur tizzibu ween fiprinajahs! Fur naw nekahda Kehninu pawehlefchana, nekahda waldfichanas peefpeefchana, bet daschkahrt wehl zittas waldfichanas pretti turrejufchahs. Tadehl mehfs fazzijufchi un fakkam wehl, fa mums muhsu laifdâf no wiffas firdâf Deewam japateiz un jaluhdf, lai winna fchehlaftiba paleef atfihfa, — lai par fohdu pehz muhsu ne-atfifichanas mums ne nahf tahdas deenas, fur buhs iftwihfchana pehz winna wahrda un fur ftraidihf no weenas juhraf lihdf ohtraif, un no feemela puf-fes lihdf rihta pufsei tezzehf apfahrt, ta Kunga wahrdu mehleht, bet ne atraddihf! — Tadehl mums japreezajahs, fa tomehr pee weena tahda darba mums eefpeefchana irr peepalihdfcht, fa Deewâf mums dewif eezelt bihbeles-draudfi fawâ widdû. Lai Deewâf palihdf uf preekfchu wehl, lai winfch dohd leelafu mihleffibu un patifichanu pee fcho fwehtu darbu. Lai pee fa arri zaur tahm finnahm palihdf, fo jumf par bihbeles-draudfchm dohdam. (Aif fcheem peeminnefchanas wahrdeem nu tohp finna dohta par to darbu, fo tahf daschadas bihbeles beedribas eefch fwefchahm femmehm, fa arri Widfemmê irr paftrahdajufchaf. Wiff-pehdigi arri finna tohp dohta par to Krimuldes un Pehteruppes bihbeles draudfi, par fo taf mahzitais wehl tâ runna, fazzidamf:)

„Muhsu bihbeles draudfe (prehti ta Krimuldes un Pehteruppes) ifgahjufchâ gaddâ, no 63 beedreem fanehmufi 125 rub. fap.n. un 15 rub. un 10 fap.fudr. n. Winnâf finnatneeki fawâ pehdejâ fanahkfchanâ fpreedufchi, fa tadehl, fa Zahna deenâ, fas jaunâf basnizâf-liffumâf irr ufzelta par ihpafchi fwehtijamu deenu, wairf ne warram fanahkt, uf Annâf-deenu muhsu leela fanahkfchana buhs buht turrama. Muhsu bihbeles beedriba gan preekfch 16 gaddeem jaw ufzelta tiffufi, tomehr pehz to, fa mums zaur fahdu brihdi bija uf meeru japa-leef, fchif gads, fo fchoreif ufafhkm, buhs rehkinajamf taf 14taif. Pawiffam zaur muhsu finnu fagahdati tiffufchi: 84 bihbeles, 1642 jauni refamenti un 102 jaunâf-dfeefmugrahmataf, fas gan drihf wiffas muhsu basnizâf-draudfê ifdallitas. Warr buht — ja daudf — fahdas 100 grahmataf zittur aifgahjufchaf. Mums gan par to Deewam japateiz, jo mehfs ne to ne effam pelnijufchi. Bet zif daudf wairaf buhtu japateiz, kad mehfs jauwarretu zitteem palihdfcht, fam warr buht leelâf truhkumf nê mums! Zif daudf wairaf buhtu japateiz, kad arri teefcham tee rafsi, fas muhsu widdû ifkafiti, tâ tiftu zeenitf un zellati, fa buhs buht tizzigu laufchu farpâ. Teefcham, tad mums arr' tahf jaukâf fwehtibas netruhktu, par fo daschkahrt finnas dabbu no zittahm puffehmf! Lai Deewâf palihdf, fa neweênâf muhsu farpâ gurdênâf ne paleef, un fa jo deenas wairaf mihleffibas pee ta darba pee mums rohdaht! Pehz ufkattifchanas un eepreezinafchanas wehl fahdas pateefigâf finnas, fo dabbujufchi, zelfim preekfchâ.

Zif mas daschi muhsu widdâ to swehtibu mahf zeenih, ka mums Deewa-raksti muhsu paschu wallodâ irr rohâs! Zif mas tee mahf apdohmah, kahds truhkums mums buhtu, ja mums schis labbums ne buhtu tizzis! Klauseet, ar kahdu puhleschanu Amerikas-semme weens no tahdeem, fo par mescha zilwekeem mehds nosaukt, pehz rakstu-sihmehm zihtees un dsinnees.

No Tschirokhsu paganu tautas, seemela Amerikas semmes daktâ, weens jehgeris, Guists wahrâ, zaur dascheem gaddeem par beeseem mescheem blandidamees un meddida-meess, ar sawu schaujamu rikku few un teem sawejeem usturru bija meklejis. Winsch sawu muhschu rakstu-sihmes wehl ne bija redsejis, kad weenreis ar balteem zilwekeem fatikkahs un pee winneem grahmatu dsirdeja lassih ar leelu isbrihnischanu. No ta laika winsch palikke dohmigs un us saweem beedreem fazzija, ka tomehr ne effoht lahga leeta, ka farkanahm ahdahm (tâ winni paschi nosauzahs pehz tumsch-farkanahs ahdas) ne effoht tahdas sihmes, ar fo sawas dohmas warroht tahsumâ aistlaist. Schee winnu issmehje, un fazzija: „Schi effoht farkanam jehgeram tihri aufchiga walloda.“

Bet Guists ne palikke meerâ. Winsch noleef plinti pee mallas un fahf rakstu-sihmes dsiht. Seewa winnu funni pehz winna kuhtribas un gribb scho ar warru us meschu dsiht, bet winsch ne rimst, kamehr Tschirokhsu wallodas wahrduus puschu plehsdams, ar preeku useet, ka ar 85 silbehm wiffus wahrduus warr falikt. Tuhdalin winsch fahf isdohmah 85 sihmes preeksch schahm silbehm jeb wahrdu-daktahm un isgreesch tohs kahdâ kohkâ. Bet seewa mas behda par winna skohlahm, un kamehr winsch kahdu reis buhdinu atstahjis, meschâ eet, schi ispohsta wiffus winna apsihmetus kohkus. Tomehr Guists ne warr pamest sawu darbu. Winsch aiseet tahlu dsihwoht pee kahda drauga mescha-widdâ un ne rimst, kamehr winsch wiffas sihmes ustayjis un mahzijeess ar winnahm rakstih. Wiffa Tschirokhsu tauta isbrihnahs par sawa brahla jaunu gudribu, balti laudis (Engellenderi) to ismekle un atrohd winna sihmes warren labbas, un raugi, us reisi zellahs Tschirokhsu starpâ leela uszihtiba pehz rakstu-mahzischanas; preezas-mahzitaji winneem teef suhtiti, Kristigas skohlas teef eezeltas, grahmatu-drikkes teef ustayitas, swehti raksti un labbas grahmatas teef drikketas un Tschirokhsu tauta schoreis irr it Kristiga, gohdiga tauta. Kad preeksch trihs gaddeem diwi no teem preezas-mahzitajeem, kas winnu starpâ strahdaja, par nepateefu palikke apfuhdseti un ilgi zeetumâ turreti, tad weens Tschirokhsu behrninsch, isgahjuschâ gaddâ, smukku grahmatinu perschâs norakstija us teem baltu lauschu behrneem Amerikas semme.

(To grahmatinu perschâs un to beigumu tahs usfahktas peemineschanas us-ees 38tâ lappâ.)

Brihw drikkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. C. E. Rapiersky.
No Widsemmes basnizas teefas pusses: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preekschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

38ta lappa. Weendesmits-zettortâ swebdeena pehz waffaras-swehtfu atsw., 23^{schâ} September, 1834.

Kahda Tschirokhsu behrnina grahmatina perschâs,
Fâ arri beigums tahs, eefsch 37^{tas} lappas usfahftas peeminneschanas no
Krimuldes un Pehterupes draudses-mahzitaja.

Mums bija mahzitais, ka walloda
Tif mihliga mums nabbadsineem bija!
Lai gan no ahdas balts, winsch tomehr
Muhs ne apfuehjis. Kad no ta winsch runnaja,
Kas behrnims apkampis un krusâ
Par grehzineekeem mirris, — tad azis spihdeja,
Tad winsch pehz muhsu dwehselem tif zihstigs bija,
Ka winna mihlestibu lehti atskahrtam.
Nu winsch mums panemts! Laudis winnu
Wifweddufchi, ar schekhdehm faistitu! —
Par muhsu waimanahm ne behdadami,
Wifwedde nakti breefmgâ us zeetumu.
Tur winnam jazeefsch nabbagam,
Schim taifnam fleplawu un saglu starpâ!
Ne seewas, ne arr' behrnu waigu redseht
Wifsch ne dabbu. Jaw daschi mehneschi

Wifgabjufchi — wehl wallâ to ne laifch!
Un tomehr launu zittu winsch ne darrijis,
Kâ tiffai rakstôs Tschirokhsus mahzijis
Un rahdijis zettu mums us dshiwibu,
Wif dshiwofchanu muhschigu, fo mehs
Nu muhscham wairs atskah ne dohmajam.
Zknaktis man jarand un japeefauz
Ta balta wihra Deews, lai mahzitaju
Mums atdohd! Wif baltu laufchu behrn,
Par mums arr luhdseet Deewu! Juhš tif laimigi,
Juhš wairak finnait, ne fâ mehs! Zittahrt
Juhš zekstôs krihtat luhgdami, tad luhdiat
Par mums arr Deewu, lai winsch schehligi
Mums mihlu mahzitaju ispefti,
Ka mehs no jauna winna wahrduš dsirdam.

Tâ rakstija tas farkanu laufchu behrns. Lai Deews dohd arri muhsu behrneem
tahdu mihlestibu us Deewa wahrdeem un us teem, kas winnus mahza! — Arri zittâ puffe, prohti
eefsch Makiffer-fallas, ne tahlu no Ufias, weens ffohlas-behrns pateizibas grahmatu irr rak-
stijis, fur tas tam preezas-mahzitajam, pee fa winsch ffohlâ bijis, ne ween par wifsu zittu
pateiz, bet ihpaschi par to, fa tas winnu fskaidrâ tizzibâ irr ismahzijis. — Pawiffam tas
wehrâ leekams, fa leela swehtiba wifsur atlezz jauneem un arri wezzeem, wiffâs semmës, fur
preezas-mahzitaji aifgabjufchi, no ffohlahm, fo winni eezehlufchi, un no bihbeles laffifcha-
2trais gabda-krahjums.

nas skohlàs. Raut jelle apdohmatu arri muhsu semmès, zif leels labbums no skohlahm warr tift, kaut wairak tahs zeenitu un mekletu!

La leeta jaw dširdeta, ka Sprantschu semmè, Deewam schehl, mas behdaschanas par Deewa-wahrdeem. Tomehr zittà weetà tur leela swehtiba zehlfes no swehtu rakstu wairo-schanas lauschu starpà. Weens, kas tur no bihbeles-draudsjes puffes swehtus rakstus nefs zaur pilsfehthalm un zeemeem, stahsta tà: Es isgahjuschà waffarà weenà zeemà atraddu gruhtà newesselibà gulledamu seewiau un winnai dahwaju jaunu testamentu pirkamu. Schi to ne peenehme un mas liffahs pehz to behdaht. Kad es nu winnu redseju tahdu, kam no tahs newesselibas laikam wairs ne bija zeltees, tad es stipraki winnai usspeedohs, un kad schi pawissam ne gribbeja, tad es winnai dahwanahm to grahmatu eedewu, fo winna tà kà kaunedamees sanehme. Kad es nu pehz pufs-gadda atkal pee winnas atnahzu, tad es winnu atraddu, ka jaw wairs no gultas ne warreja zeltees. Zif kà man eeraudšija, tad karstu rohku sneedse un no wiffas širds pateize par to swehtu grahmatu. Winna to pawehleja atnest un man luhdse, lai winnai wehl fo lassohht preekschà. Kad nu es winnai no Zahna ewangeliuma lassiju kahdus gabbalus, tad schi liffahs tà kà no debbesim atširdsinata un fazzija: ak, zif dauds labba manna dwehsele jaw no schihs grahmatas sanehmusi. Es winnai prassiju: woi tad schi bes bailehm sawu pehdigu stundu un pastaru teesu sagaidohht? Par kahdu brihtinu winna atbildeja: manna zerriba stahw us Jesus un es winnu gan turru tahdu, ka winsch man ne atstahs. Woi nupat juhs nelassijat, ka tas, kas eefsch winnu tizz, kaunà ne palifs?!

Schi jaw naw ta weeniga, kas zaur rakstu mahzibu swehtu drohschibu dabbujusi. — Ween kristihts Indijaners, Gideons wahrda, weenreis mescha fastappahs ar tautas brahlt, kas wehl tizzigs ne bija palizzis. Schis plinti no plezzehm rahwis, to winnam turr preekschà un salka: nu es tew liffschu semmè, jo tu no zitta ne mahki runnaht, kà no Jesus. Tad Gideons salka neschaidamees: Un sinnams, tu manni ne warri noschaut, ja Jesus to tew ne lauj! — Us to mescha-zilweks sarahwees laisch plinti semmè un aiseet.

Jndrik Benkes, kristihts Ottentottees, bija lihds gahjis, ar brahlu draudsibas preezas-mahzitajeem jaunà weetà apmestees pee Kliplahht uppes. Ne ilgi pehz tam usbruht scheem swehra zilweki no Wetannah-tautas, isphsta to jaunu weetu un arri Jndrika Benkesa mantu wiffu panemm, tà ka paleek plifs un kails, un ar mohkahn, lihds ar teem preezas-mahzitajeem, us zittu weetu dabbu aisbehgt. Kad nu winnam tur prassija: woi schis buhschoht atkal aiseet dšihwoht pee Kliplahht uppes? — Rapehz ne? winsch atbild, ne ween es aiseeschu, bet ar Deewa paligu wehl tai paschai Wetannah tautai weenreis preezas-mahzibu fluddinaschu.

Bei — warr buht — ka wairak par dascheem zitteem, ewangeliuma dehl irr zeetis, Ostindijas semmè, tas bramihnis Gungadas. Par bramihneem tur nosauz tohs, kas peederr pee wiff-augstakas lauschu fahrtas, un gan drihs no zittas tautas deeweem lihds teef turreti. Tahds bramihnis bija Gungadas, bet wiffas sawas fahrtas labbumu pamette un kà Pahwuls wiffu par stahdi un neeku turreja, ka tikkai Kristu warretu mantohht. 20 mehneschus winsch bija leelà zihnischanà stahwejis, tad pehdigi winsch teem sawejeem darra sinnamu,

fa winsch atraddis, fa Jesus Kristus irr pateesi Deewa-dehls un pafauls Pestitais un fa gribb liftees Kristiht us winna wahrdu. Te waimanas, te brehfschanas, te draudeschanas, te warrenas uslausfchanas no wisseem raddeem, tahdu faumu tee ne warroht panest un ne gribboht peedsihwoht; bet Gungadas ne irr wairs pahrrunnajams, winsch paleef Kristihts. Tad nu sawu lauschu starpâ winsch, fas tik augsti bija gohdinahts bijis, fa kahds Deews, teef turrehts fa pehdigs mehslis, issplaudihts un apmehdihts. Seewa un behrni no wiana atraujahs un ar pirksteem us winnu rahda, fa uswiss-negantaku zilweku. Kad sawa tehwa firdi wairs ne warr walduht un sawus behrnius ar kahdahm dahwanahm gribb peelabbi-naht, tad paschi masaki no winna behg un winna dahwanas minn ar kahjahm. 7 gaddus nabbags Gungadas ta staigajis sawu zellu eefsch wiff-wissadahm behdahm, tomehr Kristus mahzibu ne pamettis. Pehdigi seewa un 2 behrni pee winna atkal peenahje, weens draugs mihligi par winnu sinnaja un winsch aisgahje no schihs pafauls preezadamees, fa tas laifs buhschoht driht nahkt, fur winna tautas brahti ewangeliuma dahrgumu un faldumu atsihs. Ak fa jel schee tahdi muhs apfauno! Zif tad mehs ta Kunga Kristus un winna swehta wahrda dehl effam darrijuschi un zeetuschchi?

Deewam schehl, wehl dauds irr, fas ne gribb negantahm meefas kahribahm atfazziht un tomehr leelahs, fa effoht Kristigi laudis! — Zif dauds irr, fas to paschu dserfchanu ne gribb pamest un schkeetahs, fa tadehl Kristigas draudses pateefigi lohjekli! Zif dauds, fas tik mastizigi, fa dohma, fa tas, kam jaw irr dsehreja tikkums, tas nekâ wairs ne effoht at-greeschams! — It fa Kristus ne buhtu mums pestifchanu fataisijis no wisseem grehkeem!

Jaw zittureij irr dsirdams bijis par tahm sahtibas-beedribahm, fas seemel-Amerikas semmè zehlschahs un us to sadraudsejahs, fa ar wissu spehku gribb brendwihna bruhke-fchanu isnihzinahst; is irr useets, fa no wisseem launa-darritajeem, fas sanemti un no tee-fahm iswaijati tikkuschi, riktigi 4 dallas bija dsehreji un weena dalka ween, fas dserfchanu stipri ne bruhkeja. Atkal no wisseem, fas ahrprahtâ palikkuschi, riktigi pufte irr stipri dseh-reji bijuschi. Par 5 gaddeem eefsch seemel-Amerikas 6000 sahtibas-beedribas zehlschahs, un irr zaur winnu darboschanu notizjis, fa 5000 sinnami dsehreji par 5 gaddu laifu dserfchanu atmettuschchi, un 1,500,000 zilweki sinnami, fas brendwihnu muttè nenemin; 700 kuggi isgah-juschchi, kam brendwihna ne bija lihds, lai gan lihds schim tee kuggineeki dohmajuschchi, fa bes brendwihna nemas newarr buht. Ak, fa Deews warr swehtiht Kristigu lauschu padohmus! Arri zittas semmès nu jaw zellahs tahdas sahtibas beedribas un Aprikas semmè starp pascheem Ottentottescheem irr tahdas beedribas. Zur sawâ leelâ sanahfschanâ, pee fo zaur 6 stun-dahm kahdi 700 melni un mellbruhni zilweki stiprà leetus laikâ pastahwejuschi, weens no winneem tahdu runnu turrejis: „Virms es pee sahtibas beedribas biju peedeweess, tad us pilssehtu eedams, allaschin par 1 moi 2 daldereem brendwihnu nopirku. Kad nu stipri dser-dams, biju wahjsch palizjis, tad atkal suhtiju pehz brendwihna. Zif reis mahâ nahzu, tad ar seewu bija jabarrahs; kad ehdeens ne bija pa prahtam wahrhts, tad tuhdam eekarsohs leelâs dusmâs; kad maifes ne bija, tad seewai bija japaleef wainigai, lai gan sinnaju, fa miltu eefsch mahjas zaur mannu wainu ne bija, un kad es, patš frohjà dsihwodams, aitu ne biju flaktejis, tad atkal par winnu errojohs. Nu gohds Deewam, kamehr pee sahtibas-beedri-

bas sawu wahrdu peelizzis, es uhdeni dschris un esmu wessels un preezigs, un no pilssehtas mahjâ nahfdamam nauda paleef kullê. Es no wiffas sirds par to Deewam pateizu, ka es pee tahdas beedribas peederru, un es zerru, ka Deews winnai jo deenas wairak dohs plestees."

Mehs teescham tizzam, ka Deews mums balteem zilwekem, tannis semmês, fur jaw ilgu laiku Kristiga tizziba fluddinata tikfusi, arr palihdsehs, ka laudis no ta breefmiga dserschanas tikfuma wairak paliks atswabbinati. Meh's zerram, ka, fur Deewa wahrdu mihlestiba pateefi wairojahs, tur arri zilweki tâ sawahm kahribahm wairs ne-padohsees.

Tapeh'z lai Deews schehligi palihds bihbeles draudsehm muhsu widdû un wiffas weetâs! Lai palihds, ka laudis to peepalihdseschanu pee winnahm neturr ne fweeschu, ne arri gruhtu leetu! Sanemmeet par to wehl kahdu sinnu deht labbas preekschihmes! Engeland-semme weens mahjas-rentineeks ar sawu seewu bija klah't bijuschi pee diwi sapulzinaschanahm peh'z bihbeles-draudses eezelschanas. Kad mahjâ nahkfuschi, tad seewa us wihru falka, ka schi labpraht 7 rub. sudraba naudâ buhtu gribbejusi peelikt pee bihbeles-draudses. Wihrs atbild, ka winsch tikpat naudâs jaw no sawas puffes pee bihbeles draudses effoht dewis, un ohtruteef doht, schim effoht gruhti. Us to seewa falka, ka schis winnai tik dauds naudâs effoht dewis peh'z bischu-kohka nopirfschanas. Kad nu winnai ta naudâ wehl effoht rohka, tad schi labpraht bischu-kohku gribboht pamest un naudû pee bihbeles-draudses likt. Wihrs meerâ. Ohtrâ deenâ jauni bischu-behrninah't par gaisu winnu dahrsâ, laischahs us kohku un teef fanemti. Abbi isbrihnijuschees apnem-mahs, ka wifs, fo no schahm bittehm dabbuhs, lai paleef bihbeles-draudsei par labbu. Un redsi ohtrâ gaddâ teem no tahm bittehm jaw tikke 14 rub. sudr. un treschâ gaddâ 70. — To zits dsirdejis, apnemmahs weenu auglu-kohku sawâ dahrsâ noderreht bihbeles draudsei par labbu. Tâpat zittâs weetâs sadewuschees seeweefchi kohpâ, kahdu darbu bihbeles draudsei par labbu strahdaht, it kâ sekkes addiht, un atkal zittâ weetâ kahdu dattu no sihschu-tahrpu darba pee bihbeles-draudses krahjumu nolikkuschi. Un tâpat arri jaw muhsu Widsemme Latweefchi zittâ weetâ fanessuschi kahdu drusku linnu, woi sekkes, woi zindus, kad naudâs ne bija!

Mihli, ta irr pawissam jauka leeta, kad zilwekâ irr preezigs deweis, bet jo wairak tad, kad winsch dohd brahlu-dwehselem par labbu. Lai arri muhsu widdû tik warren leels truhkums ar grahmatahm naw, tomehr wehl ilgi tas laiks naw peedsihwohts, ka katram lassitajam sawa bihbele rohka. Un woi tâ ne buhs buht? Un kad Deews muhs swehtijis, woi mums ne buhs zitteem brahleem eet paligâ? Tadeht, lai Deews mums palihds, ka sawu darbu us preekschu jo preezigi un drohschi warram strahdaht! Lai Deews palihds, ka leeli un masi rohdahs kohpâ pee schihs sadraudseschanas! Lai Deews palihds, ka neweens ne faunahs ne peh'z wiff-masakas dahwanas, fo warr peenest! — Lai Deews swehti derwejus un nehmejus, ka muhsu behrnu behrni wehl to labbumu warr baudiht, kas no baggatas Deewa-wahrdu sehklas rohdahs! Amen.

Brihw drikkht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

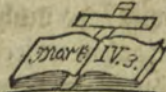
Dr. C. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Rudberg,

basnizas teefas preekschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

39ta lappa. Weendesmits-peektä fwehdeenâ pehz waffaras-fwehtku atfw., 30ta September, 1834.

„Bihsteet to Kungu, juhs Winna swehti, jo kas Winnu bihstahs, teem ne irr truhzibas. Tee jauni lauwas zeesch truhzibu un baddu, bet kas to Kungu mefle, teem truhzibas newaid no nefahda lab-buma.“ Dahw. df. 34, 10, 11. „Kas to schlu tam sehjeam sneeds, tas arridsan maissi sneegs ehschanas labbad, un wairohs juhsu sehju, un liks pee-augt tohs auglus juhsu taisnibas. Ka juhs wiftn baggati tohpat us wiffu weenteesibu, kas zaur mums padarra Deewam pateifchanu.“ 2. Kor. 9, 10, 11. „Es esnu mahzierees peetzizigs buht ar to, kas mannim irr. Un es sinnu pasemmigs buht, un es sinnu pa-augstis buht, wiffadi un wiffas leetas es esnu ismahzihts, tif labbi pa-ehdis buht, ka isfaltt, papilnam turreht un pamasam. Es spehju wiffas leetas eefsch Ta, kas manni darra spehzigu, prohti Kristus.“ Wihl. 4, 11, 12, 13.

Sirds-mihki tizzibas-beedri!

Ta fwehdeena irr peenahkusi, fo tee no muhsu schehliga un augsti teizama Keisera apstipri-nati basnizas-liffumi usrahda, ka lai winnu swehtijam par sewischfigu peeminneschanu tahs Deewa schehligas apkohpschanas, kas wiffas leetas laipnigs Tehws buhdams, arri muhsu meesai peederrigu pahritifchanu un barribu sagahda. Schi pirma fwehdeena pehz Mikkela-deenas, ka to kalenderi useetam, par Plaujama-fwehdeenu irr nosaukta. Ta augsti zeenijama Widsemmes basnizas-teefa tohs schihs lappas eefahkuma ussifhmetus wahr-dus is fwehteem Deewa-raksteem isredsejusi, wehledama, ka arri ta plaujama-fwehdeena eefsch wiffahm basnizahm un eefsch wiffahm draudsehm labbi un swehtigi taptu pawaddita, un ka lai katris spreddikis, fo schodeen dabbujam dsirdeht, muhs sewischki pastubbinatu atsiht to leelu un brihnischfigu schehlastibu, ar fo muhsu Deews un Kungs muhs wiffus pehz muhsu meefas fahrtas apgahda, un ka tadehl lai schinni leeta samannam, ka Winnam ta grehzineeka nahwe ne patihk, bet ka lai tas grehzineeks dsihwo un atgreeschahs. Gan wiffur taggad no truhkuma ween dabbu dsirdeht, un warr buht, dascham tehnam un mah-tei sirds eefsch behdahm luhst, pahrdohmadami, ar kahdu gruhntumu sewi paschus un farvus

mihlus peederrigus wissu zauru gaddu nu buhs ja-ismwelf. Bet tomehr, Brahli un mahfas, tad muhsu firdis apferramees, ka meh's wissi scho muhsu schehligu un laipnigu debbes-Zehwu ar muhsu leeleem grehkeem un daudsfahrtigahm noseedsibahm effam apkaintinajufchi, un eeksch muhsu lehtprah'tibas daudsfreis to pateizibu effam peemirfufchi, fo mums nahzahs Winnam doht, kas muhs wissus no dauds behdahm irr isglahbis, un tad meh's turklaht arri wehl peeminnam to schehlodamu spehku muhsu trihsweeniga Deewa, kas pee teem, kas Winna bihstahs, Winnam no wissas firds un prah'ta ustizz un ar steigfchanu steidsahs pee Winna wahrdeem pastahweht, arri to masumu warr swehtigt, kas teem pee roh'kas, ka tee ne isnihkst, — af, tad laikam ar lihgsmosfchanu, firdis un roh'kas us peeluhgsfchanu pazettam un fakkam:

„Wissu-mihl'ais debbesu-Zehws, kas Tu taru ih'pafchu Dehlu ne effi taupjiis, bet Winnu par mums wisseem nodewis, un kas Tu ar to paschu mums dahwini wissas leetas, meh's peeminnam ar karstu pateikfchanu taru leelu apschelofchanu, fo Tu mums arri schinni gadda eeksch tahm dahwanahm effi apleezinajis, fo Tu mums no muhsu lau'keem un dru-wahm lizzis fanemt. Zehschu gan preeksch muhsu azzim israh'dahs, ka daschs truhkums usspeedisees, un ka dascha weeta ar karstahm behdu affarahm schi luhgsfchana skannehs: „af dohd' mums muhsu deenischku maisi schodeen“, tad tomehr meh's atsihstam, ka Tu arridsan taggad mums wisseem no jauna par apgahdneeku effi apleezinajees, tas schehligs namma-Zehws buhdams, us fo wissas azzis gaida, kas wisseem barribu dohd ihstena laika, kam patihf tee, kas us winna schehlastibu gaida, un kas atwerr faru schehligu roh'ku, pee-ehdinadams wissus ar labbu prah'tu. Lai buhtu ka buhdams, katra laika meh's atsihstam, ka Tu, af Zehws debbesis, wissus paklausi, kas us taru mih'tu Dehlu palahwufchees, Teri peeluhds, un tadehl tawas schehligas roh'kas atwerri, ikweenu usturredams ar labbu prah'tu. — Af zeenigais swehtais Gars! mahzi Tu muhs, ka meh's ar preezibu par wissu scho laiku samanitu, ka tee irr wahrdi pilni dsihwibas un spehka, „ka tas zilweks ne dsihwo no maies ween, bet no ikfatra wahrda, kas no Deewa muttes iseet.“ To tad behdas un raises mums roh'dahs pehz to, fo ehdisim un ar fo apgehrbsimees, jo wairaf Tu gribbetu muhs pastubbinah't, ka meh's pehz Deewa walstibas un winnas taisnibas usdsihtohs un atsihtu, ka schi ta labbaka dalka irr, ja kas to Deewa meeru bauda, weenprah'tiba buhdams ar mih'tu Deewa-Dehlu, fo mums buhs klausigt. Tad nu, mih'lais dahrgais Pestitais, kas Tu eeksch tahm deenahm tawas zilwezibas daschu reisi tohs isfalkufchus pa-ehdinajis, kas eeksch Teris un eeksch Taweem wahrdeem to wiss-leelaku eepreezinahfchanu atradde un Teri pakkal steidsahs, af swehti zaur taru spehku ir to masumu, fo muhsu sweedri scho gaddu eepelnijufchi, un rahdi mums wisseem, ka mums buhs par peetizigeem, apdohmigeem un gaufigeem namma-turretajeem buht. Pamohdini pats muhsu firdis, ka meh's farus grehkus atsihstam, un eeksch Teri tizzedami, no teem grehkeem atstahjamees. Ka Tu mums to ihstu Zehwu effi usrah'dijis, pee ka nebedsama apschelofchana irr, tapat arri luhdsams palihds' mums, ka meh's Winna ihsti behrni tohpam, kas eeksch firds-pasemmosfchanas eeksch tawas roh'kas, mih'lais Jesus, padohdahs, un zaur Teri, kas Tu ka nenoseedsigs jehrs pee krusa-fohka zeetis un mirris, wehlahs peh'digi debbes-preeks' ee-ee, amen.“

D e s m i t a n o d a t t a .

tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.

P e e k t a i s g a b b a l s .

No ta Keisera Theodosius.

Jaw 32tras lappas beigumâ mehs ar kahdeem ihkseem wahrdeem peeminnejam, ka tas Deemeru Keisers Theodosius ar to spehku, fo Deews winnam bija ustizzejis, itin stipri to Kristus draudsi apfargaja. No scha pascha Theodosius, kas 378tâ gaddâ pehz Kristus dsimschanas par Keiseri tappe eezelts, un kas zaur 17 gaddeem scho gruhstu ammatu waldija, mums taggadin arri wehl peenahkajs runnaht, jo winsch par labbu uskohpshanu tahs Kristigas draudses wairaf gahdaja, ne ka tee zitti Keiseri preeksch winna laika, un turflaht mehs eeksch winna til leelu pasemmibu atrohdam, ka ta retti pee zilwekeem no semmajas kahretas irr redseta.

Tas Keisers Theodosius no dabbas lohti ahtris bija un lehti warren apskaitahs, zaur fo notifke, ka winsch kahdu gauschi breefmigu darbu padarrija. Tefsalonikus pilssehtâ kauschu dumpis bija zehlees un weens teefneffis schinni dumpi tappe nomaitahs. Daschi, kas jaw no wezzeem laikeem leelu eenaidibu us Tefsalonikus pilssehtneefkeem turreja, tihschâ prahtâ par to dumpi us tahdu wihsi tam Keiseram usbilde, ka winsch, ahtri no dusmahm pahrnems, pawehleja, ka lai wiffus pilssehtneefkus ar sohbeni nomaitajoh. Tas biskaps Ambrosius to Keiseri gauschi luhdse, kaut jel drusku buhtu uskawejees un tohs wainigus ween buhtu lizzis usmekleht; un redsi, winnam isdewahs, Keiseri us meera puffi peelabbi-naht. Bet daschi augsti leeli Kungi, kam patifschana bija, Tefsalonikus pagallam ispohtsiht, lohti Keiseram usspeedahs un winnu rihdija, ka winsch pehdigi karraspehku nosuhtija un eeksch wihs fundahm bes kahdas ismekleschanas un pahrbaudifschanas 7000 zilwekus lifke nomaitah. Tas biskaps Ambrosius, to dsirdedams, tuhliht us Theodosiu grahmatu laide un winnu us teem wahrdeem atgahdinaja, fo mehs praweefcha Ezekiela grahmatâ Ischâ nodattâ un 18tâ perschâ lassam. Ambrosius arri wehl pats no fewis schohs wahrdu runnaja: „Es sinnu, ka Tu weenteesigs effi un ka Tu no wiffas sirds tizzi us to Kungu Jesu Kristu, un ka Tu Deewu bihstees. Bet tu effi no dabbas ahtris, un schinni tawâ ahtrumâ Tu tahdas leetas padarri, fo Tu muhschu muhscham ne warrefi islihdsinaht.“ Nu tas biskaps to Theodosiu wehl us to Rehninu Dahwidu atgahdinaja un winnam turflaht rahdija, ka tee, kas tahdus darbus strahda, tai Kristus draudsei par leelu pehdausifschanu paleek. Tas Keisers, schohs wahrdu ta gohdiga biskapa lassidams, no gauscheem schehlumeem par to kauschu nomaitaschanu tappa sanems, un ka zittahrt Rehninsch Dahwids eeksch pihschleem un pelneem preeksch Deewa semmojahs, tapat arri tas Keisers Theodosius par sawu pahrkahpshanu bija nostummis, un zaur 8 mehnescheem ne eedrohschinajahs, jebkahdâ basniâ rahditees. Bet kad tee seemas swehtki peenahze, tad winna sirds no gauschahm sahpehm bija pahraemta, un winsch dauds affaras isleedams, fazzija: „Es par to gauschi raudu, ka es pahr wisseem zitteem dauds nabbagafs esmu, jo til ilgu laiku ne esmu warrejis Deewa-nammâ ee-eet, tas man tà israhdahs, it ka buhtu tahs debbefswalstibas durwis aisslehgtas.“ Nu winsch to biskapu Ambrosiu lifke prassih, fo winnam bija darriht, ka tas atkal warretu fri-

stigã draudsibã dohtees, fazzidams: „es wissu tikkuschì darrischu, fo tu man mahzisi.“ Tas bissaps atbildeja, fa gan peenahthrohs wissu lauschu preekschã farwu leelu grehku suhdseht un farwu nofkumschanu schihs leetas deht apleezinaht un apnemtees, nekad wairs ahtrã sirdi farwu wahrdu appatsch tahdu spreedumu sihmeht, ar fo zilweki tohp noteefati, fa tee taptu nonahweti. Us scheem wahrdeem Theodosius atnahze us basnizu, un pee winnas durwim farwu gohda-mehteli no plezzehm nolikke. Pehz tam winsch zeffõs nomettahs, un ar farwu waigu lihds semmi paklannidamees, winsch Deewu peeluhdse un fazzija: „manna dwehsele pee smil tim lih, eepreezini un atspirdsini Tu, Kungs, manni tà kã Tu to eeksch tarweem wahrdeem effi apsohlijis.“ Wiss tas lauschu pulks, fas bija sanahzis, gauschi raudaja un lihds ar Reiseri Deewu peeluhdse, fa Tas winnu eepreezinatu un farwu meeru tam atkal buhtu peeschkihri.

Schis pats Reisers Theodosius zaur wissu farwu muhschu eeksch leelas sirds-pasemmoschanas pastahweja un swehtigus augfus zaur atsihschanu farwu grehku eemantoja. Kamehr winsch waldija, winsch tai elka-deewibai ne lahwe isplattitees, bet wissur winna tappe pee mallas bihdita. Egipteru semmẽ Alekstrandias pilsehtã tee laudis weenu elku pagohdinaja, fo winni par serapis nosauze, un kam winni kahdã nammã weenu gohd a-bildi bija ustaisijuschì. Schee paschi elkadeewa-kalpi weenã dumpi, fo tee bija fazehlsuschì, dauds Kristigus laudis nokahwe. Reisers Theodosius, to dabbujis dsirdeht, fazzija: „schee muhsu tizzibas-beedri, ta wahrda muhsu Kunga Jesus Kristus deht, par affins-leezineekeem irr palikkuschì, tadeht mehõs tohs, fas winnus irr nomaitajuschì, ne gribbam list sohdiht, bet teem scho reisi peedohsim, zerredami, fa winni tohs mehmuõs Deewus atmettihõs, un tam weenigam dshwam Deewam, muhsu Kungam un Pestitajam, peefersees.“ To nammu, fas tam elkadeewam serapis bija noswehtihõs winsch liffe isphohstih un to gohda-bildi fakappah, jebfchu gan tee elkadeewa-kalpi leelijahs, fa pasaulẽ buhschoht nihzin isnihft, lihds fo to bildi kahds buhschoht aistift. Weens Kristigs karrawihõs drohschi ar zirru zirte un zittu neko dabbuja redseht, kã leelu pulku pelu, fas ais bildi mahjoja un nu aiskrehja. — Lihds tam laikam tas Reisers Theodosius wehl ne bija us Dohmas pilsehtu aiskahjis; bet nu winsch us turreni dewahs un ar weenu skaisu usrunnaschanu wissus augstus leelus kungus, fas tai paganu neleetibai allasch wehl peekehrahs, usskubbinaja, faut jel to jauku Jesus mahzibu buhtu peenehmuschì, fas wisseem zilwekeem peedohschanu to grehku peenehs un teem palihds, swehti un deewabihijigi dshwoht. Dauds no scheem leeleem Rungeem, fas paganu buhschanu wairaf zeenija, atbildeja, fa winni no farwu tehwu tikkumeem ne warroht atlaistees. Scheem nu Reisers ar ihkfeem wahrdeem fazzija, fa winsch to elkadeewibu nepagallam wairs ne buhschoht eeraudsiht, jo ta effoht ta wiff-leelaka negantiba un besdeewiba, elkeem par gohdu uppureht, kã schee leeli Kungi to mehdse darrih. Winsch tad nu pagallam aisleedse, jebkahdã weetã elkeem par gohdu altarus ustaisiht, bet fur tahdus atradde, tee wissur tappe noplchsti un wissas mallas tas gehds muhsu Pestitaja apdseedahõs un Winna lauschu apsehloschana pasluddinata. No ta laika fa paganiska negantiba wairs farwu galwu Deemeru walsibas teesã ne warreja pazelt, jo Theodosius ar stipru tizzibu darbojahs, fa Jesus wahrds wissur tappe sluddinahõs. — Schis pats Reisers Theodosius tanni 17tã gaddã sawas waldischanas eeksch sawa Deewa meera no schihs pasfaules aiskahje, jo winsch nomtre tanni 395tã gaddã pehz Kristus dsimschanas.

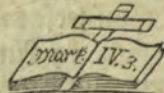
Wrihw drikkcht, No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier sky.

No Widsenmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneekõs.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

40ta lappa. Weendesmits-festâ fwehdeenâ pehz waffaras-fwehtku atfw., 7ta Dktober, 1834.

„Schehlafstiba un meers no Za, kas irr, un kas bija, un kas nahf; — Un no Jesus Kristus, kas irr tas peetizzigs leezineefs, tas Virmesdimmis no teem mirroneem, un tas Walditais to Rehnian wirs semmes: Kas muhs mihlejis, un muhs masgajis no muhsu grehkeem ar sawahm affinim: Winnam lai irr gohds un warra muhschigi muhscham, Amen.“ Jah. parahd. gr. 1, 4. 5. 6.

D e s m i t a n o d a k k a
tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi un tà pr.

S e s t a i s g a b b a l s.

No dascheem it wehrâ leekameem strahdneekem un kohpejeem tahs Kristus draudses, kas ap Keisera Theodosius laikeem un arri tad dshwoja, kad Keemeru walstiba us diwi dallahm tappe ischfirta.

Virms mehs par to sinnu dohsim, kâ tai Kristigai draudsei klahjahs, kad Keisers Theodosius, us sawu aiseefchanu taifidamees, to Keemeru walstibu stary saweem abbeem dehleem, Arkadius un Honorius, ischfihre, mums eepreefsch peenahkabs sinnu doht par dascheem apfwehtiteem wihreem, kas dauds pee labbas un Deewam patihkamas apkohpschanas tahs Kristigas draudses strahdaja.

I. Tas biskaps Ambrosius.

Jaw eefsch 32tras un 39tas lappas irr usrahdihts, ka tas biskaps Ambrosius weens skaidris un pateefigs strahdneeks eefsch ta wihna-kalna muhsu Runga Jesus Kristus bijis, kas bes kahdas isfamiffeschanas til labbi augstu, kâ arri semmu lauschu preefschâ apleezinaja, ka Jesus Kristus irr tas Rungs pahr wisseem, fo mums ar weenteesibu buhs klausihf. Schis patz Ambrosius 333schâ gaddâ bija peedsimmis kahdâ pilssehtâ eefsch Gallias, kur winna tehws no Keisera par semmes-walditaju bija eezelts. Winna tehws nomirre, kad Ambrosius wehl behrnu kahrtâ atraddahs. Winna wezzaka mahsa, wahrda Marzellina, kas eefsch sawas jumprawibas lihds gallam pastahweja, scho sawu brahli mahzija un winnu jaw agri eeraddi-

naja, Pestitaju mihloht un us winna balsi klausht. Wihrs palizzis eefsch gaddeem un eefsch atsihschanas, winsch nu taisijahs, par kahdu teefas-kungu buht. Weens no Reifera wiffaugstakeem padohma-dewejeem, redsedams, ka Ambrosius pateefigs un labbi ismahzihis wihrs bija, to paschu ar Reifera uswehleschanu kahda teefa eefsch Italias, fo Mailand fauz, par gubernatoru eezehle, un winnu us tahs semmes teefas leelaku pilssehtu, fo arridsan Mailand fauz, aisfuhitja, us winnu fazzidams: „Eij' nu, un waldi pahr to teefu, it ka biskaps.“ Peez gaddus Ambrosius Gubernatora ammatu ar leelu gudribu un weenteesibu wiffam tam semmes-aprinkim par leelu labklahschanu, waldija, kad Deems to laifu bija isredsejis, winnu teescham par biskapu eefsch Kristus draudses ustaisht; un tas ta notiffe.

Tas wezs biskaps eefsch Mailand, wahrda Auffsenzius, bija nomirris. Schis pats, Deewam shehl, bija Ariusa wiltigai mahzibai padeweess un ar nelabbeem padohmeem biskapa ammatu eemantojis. Kad nu tee zitti basnizas-fohpeji un mahzitaji no Mailand semmes aprinkeem falassijahs, ka tee Auffsenzius weeta zittu biskapu eezeltu, tad tas gohdigs un Jesus-tizzigs Reifers Walentinianus schohs sawa preefscha aizinaja un us winneem tahdus wahrdus run naja: „Ezeheet tahdu wihru par biskapu, kas ar sawu dsihwofchanu un ar tahm mahzibahm, fo winsch mahza, tohs laudis us pateefigeem dsihwibas zetteem uswedd. Buhfeet juhs tahdu wihru isredsejuschi, tad es pats, sinnadams, ka arri es weens wahjsch un grehzigis zilweks esmu, winna pamahzishanas ar preeku fanemschu.“ Nu tee sapulzinati mahzitaji un draudses-fohpeji Reiseru luhdse, faut jel winsch pats buhtu nosazzijis to wihru, kas pehz winna padohma derrigs biskaps buhtu bijis. Bet Reifers atbildeja, ka winneem peekrihtohht biskapu eezelt, tadeht, ka schee labbaki no swehteem raksteem saprohtohht, kahdam wihram tam peenahlahs buht, kas eefsch Kristus draudses par biskapu tohp eezelts. Par to starpu wiffa ta pilssehtas draudse leela basniza bija fanahkusi, gribbedama redseht, kursch nu buhschoht par biskapu palift. Arri dascha jaukschana un ittin leels nemeers fazehlahs, jo daschi, kas Ariusa wiltigu mahzibu bija eemihlojuschi, tohs laudis skubbinaja, lai prassohht tahdu paschu biskapu, kahds Auffsenzius bija. Kad nu gubernators Ambrosius dsirdeja, ka pilssehtas leela basniza leels trohksnis un breefmiga schfelschana zehlfusees, tad winsch us basnizu steidsahs un ka Gubernators ar swaiditeem un spehzigeem wahrdeem us wisseem laudin runnaja, ka lai jel wiffu kildu atnestu, lai paleekoht eefsch meera, un lai paklausohht, fo liffumi rahdoht, ta ka gohdigeem un tizzigeem zilwekeem peeklahjotees. Eihds fo gubernators Ambrosius sawu runnaschanu bija beidsis, lihds arri starp to kauschu pulku kahda behrna bals tappe dsirdeta, kas fazzija: „Ambrosius irr tas biskaps.“ Un nu wiffi, ka ar weenu balsi fauze, fazzidami: „Zits newees warr biskaps buht, ka ween Ambrosius.“ Ambrosius par tahdu isfaukschanu lohti isbrihnijahs un gauschi aisleedsahs, fazzidams, ka winsch ne pagallam neds zeenigs, neds derrigs effohht, scho ammatu usnemtees. Bet tee laudis un tee zitti draudses-fohpeji no winna ne atlaidahs, bet jo wairak ar luhgschanahm tam usspeedahs, faut jel par biskapu buhtu palizzis. Redsedams, ka winsch no winnu luhgschanahm ne warreja atrattitees, winsch tad flussiba, weena puss-nakti, no Mailand pilssehtas isbehge, bet tumshâ nakti no zetta nomaldijees, winsch wiffu zauru nakti staigaja, pats ne sinnadams, kur winsch gahje, un redsi, ohtra rihta winsch atkal pee pilssehtas wahrteem bija. Nu tee laudis winnu fanehme un appaksch waktis liffe tik ilgi, kamehr no Reifera sinna nahze, ka tas

winnu no gubernatora ammata effoht atlaidis un labpraht uswehloht, ka lai Ambrosius eeksch Mailand un winnas aprinkeem par bissapu effoht. Gan Ambrosius wehl weenu reiffi is sprukke un us semmehm kahda drauga nammâ paslehpahs; bet nu Reisers pats winnam pawehleja, lai usnemmoht, pehz wissu kauschu wehleschanu, to bissapa ammatu, un scho pawehleschanu Ambrosius tuhlt paklausija un us Mailand atpakkat dewahs un liffahs par bissapu eefwehtitees. Reisers lohti preezajahs, ka tahds wihrs par bissapu bija palizzis, un us winnu fazzija: „Es jaw fenn deenahm sinnaju, ka tu weenteefigs wihrs effi, kas tu ne luhko us zilweku ahrigu waigu, tadeht es esmu lahwis, ka lai notiftu pehz to kauschu iswehleschanu; paklausi, ko swehti raksti mahza, dseedini tahs daschadas wahjibas, ar ko zilweku dwehseles drihsunâ tohp pahrnehtas.“

Kad Ambrosius us tahdu wihsi no gubernatora ammata par bissapu bija pahzjelts, tad winsch warr buht kahdus 34 gaddus wezs bija. Nu winsch wissu sawu seltu un sudrabu bes kaweschanas tai basnizai un teem nabbageem isdewe, un no sawahm laizigahm mantahm tif dauds ween paturreja, ka winna mihla mahsa Marzellina bes kahdahm raisehm warreja istift un dsihwoht. Sawus zittus peederrigus winsch sawam brahlam atwehleja, to luhgdams, ka tas par winneem gahdatu. Tâ no wiffahm laizigahm leetahm atraisijees, winsch nu wiffin us peefohpschanu sawa ammata padewahs. Winna pirmâis un wissu-leelakais darbs tas bija, ka winsch to bihbeli ar labbu apdohmu un firds-pasemmibu zaur un zauri lassija. Kad winsch sawu kalposchanu eeksch basnizas un draudses bija beidsis, winsch tuhlt atkal bihbeli fanehme, un to winsch tâ darrija zaur wissu sawu muhschu. Katrà swehdeenâ winsch spreddiffi fazzija, un tas winnam palihdseja, ka winnam isdewahs, no Italias semmes Ariusa wiltigas mahjibas pagallam isstumt. Winsch ar weenu zittu it gohdigu un tizzigu draudses kohpeju, wahrâ Simplizianus, fabeedrojahs; ar scha wihrâ paligu winnam isdewahs to Jesus mahjibu tihru un skaidru usturreht un par to gahdaht, ka tee laudis labbus un schlihsstus tiffumus peenehme. Ambrosius to bissapa ammatu 23 gaddus waldija un sawâ 57tâ gaddâ, prohti 397tâ gaddâ pehz Kristus peedsimschanas, nomirre. Winneem bija lohti labprahtiga firds us wisseem zilwekeem, wiff-wairak us tizzibas-beedreem. Wissu sawu laizigu padohmu winsch teem nabbageem isdewe, tohs winsch nosauze par saweem namma-turretajeem. Winsch bes mitteschanas eeksch Deewawalsibas leetahm strahdaja, ifdeenâs laudis ar swehtu wakfar-ehdeenu nomeeloja, un wiffur, fur tif winnam isdewahs, winsch tahs dwehseles usskubbinaja, tam mihtam Rungam Jesum Kristum padohstees. Arri winsch gauschi ar to darbojahs, behrnus un jaunus laudis mahziht tohs Deewa-rakstus atsicht. Tas nekad ne isdewahs, winnu tâ, ka par laiku-kaweschanu apraudsicht, jo winnam nekad wakfas ne bija sawu laiku welti kaweht. Eeksch wezzeem rutteem irr wehl weena grahmata atrohdamâ, ko Ambrosius us teem appaksch winna usraudsichanas nolifteem mahzitajeem rakstija. Schinni grahmata winsch schohs swehtigus wahrduus runnaja: „Tas jums, manneem mihteem darba-beedreem, ne klahjahs, ka juhs us leelahm dsihrehm un weesibahm buhtu steiguschees. Kas mihto tahdus preekus baudiht, tahds dauds laika parwelti kawe un saude, un winsch dohd pasaulei wakfu, ka ta winnu smeij un ar neglihtahm runnahm winna

aufis fahessi. Ko tu tur eij' mekleht, fur laudis us ehshanu un peederschanu falaf-fahs; — taf tu tawas aufis ne warri aisfleht, un laudim aisleegt neschlihsus wahr-dus no fawas muttes isgahst, tew nefad ne isdohsees. Ak mihti beedri, to laifu, kas jums no juhfu darba atleef, to labbaki pawaddiseet, kad no firds eefsch bihbeles lassiseet. Tas lai tadeht juhfu mihtakais darbs irr, ka juh's Kristu apraugait, ar Kristu farunnajetees un us Kristus wahrdeem klausaites. Bet schi irr muhsu farun-naschana ar Kristus, kad mehs winnu peesauzam, us Winnu muhsu luhgschanas pazel-dami; un mehs us Winna wahrdeem klausamees, kad mehs pasemmiga prahta eefsch teem Deewa raksteem lassam. Kadeht buhs mums zittu kauschu nammos eet ehst un dsert? Labbat irr, kad tee pee mums nahf, ja teem kahda waijadsiba irr ar mums aprunnatees. Muhsu darbs, kas mums ustizzehts, irr, ka mehs Kristum kalpojам, tadeht buhs mums mekleht, ka mehs Winnam par patifschanu paliftu." — Par sewis pascha Ambrosius nefad ne leelijahs, jo winsch apleezinaja, „ak kad warreschu ta no mannin fazzicht: „„Es dauds esmu mihlejis, jo es leelu grehku-peedohschanu esmu eemantojis.““ Es ahsihstu, ka mans grehku-parrads dauds leelaksi rr, ne ka tahs greh-zineezes parrads bija,¹⁾ un tomehr es leelaku peedohschanu esmu eemantojis, jo tas Rungs manni no schihs pasaules raisehm us sawu kalposchanu irr pahrzehtis, ka es par weenu strahdneeku eefsch winna draudses esmu ustaisihts. Jebchu nu gan manna mihlestita naw tahda stipra un weenteesiga, ka tahs greh-zineezes mihlestita bija, tad tomehr tas Rungs Jesus man wahjam klahst stahwehs. Rungs! kad tu pee Lahzarus kappu peenahzi, tad tu, pee sewis behdadamees, raudaji²⁾; ak luhdsams, peenahzi arri pee to kappu mannu grehku, un masga manni schlihsstu un tihru ar tawahm affa-rahm! jo kad Tu arri par manni behdajees, tad es tapschu isglahbits. Tu manni isfaukfi ahra no ta kappu mannas meefas un fazzifi: „Nahzi ahra!“ Un jebchu ar grehku-schlehdem esmu faistihst pee kahjahm un pee rohkahm un jebchu esmu ka aprakts eefsch nelabbeem darbeem, tad tomehr us sawu faufschanu, mans Rungs un mans Pestitais, es warreschu ahra nahst un tapschu atrasts starp teem, kas ar Lewim pee galda fehseh. Es gan sinnaju, ka es nezeenigs esmu bissapa ammatu turreht; jo es biju teem preekeem schihs pasaules padewees. Bet kad Tu pats manni us to effi isredsejis, tad luhdsams, apfargi Tu pats tohs masus augtus mannas wahjas dar-boschanas un dohdi man tahdu garru, ka es par zitteem greh-zineekeem eeschehlojohs, ka Tu manni schehlojis, un lihds ar winneem par winnu grehkeem noskumsdamees un raudadams, allaschin peeminnu, ka ta Tahmare³⁾ taisnaka bijusi, ne ka es." — Tahds pasemmigs wihrs tas bissaps Ambrosius bija. Mehs wehl warretu dauds no winna labbeem tiffumeem stahstihst, bet lai ar to paschu peeteek un lai no winna mah-zamees, tahdu pasemmiga prahtu turreht.

(No teem zitteem nahfoschâs lappâs.)

1) Luth. 7, 37 lihds 50. — 2) Zahn. 11, 33. 35. — 3) 1 Mohf. gr. 38, 6 lihds 26.

Brihw drikkteht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,
basnizas teefas preckschneka-weetnecks.

S i n n a s

Matth. IV. 3.

Markus IV. 3.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

41ma lappa. Septinpadesmitá fwehdeená pehz waffaras-swehtku atfw., 14ta Oktober, 1834.

„Mahzeet, lai mehš isteizam eefsch Zianes to darbu ta Kunga muhsu Deewa.“ Jer. 51, 10. „Schis irr tas Deewa darbs, ka jums jatizz eefsch Ta, ko Winsch irr suhtijis.“ Jah. 6, 29.

Sinna par to,

ka Zehsu-Ahraisches bihbeles-beedri sawus bihbetu-swehtkus schinni gaddá irr swehtijuschi Ahraisches basnizá.

Dividesmits ohtra Zuhni-deena schinni gaddá mums bij' dahrga, itt apfwehtita deena. Kad mums Zehsu-Ahraisches beedreem kritte, scho gaddu Ahraisches basnizá fanahft, tad jau labbi agri no rihta leels tauschu pulks bij' falaffijees schinni Deewa nammá. Pulksten desmitós no rihta sawus Deewa wahrduš ar to sahklam, ka nodseedajam 741 mu no Latweefchu dseemu-grahmatas dseesnahm, „Kungs Jesus Krist', nahz' pee mums buht.“ Tad Straupes mahzitais beedrus usrunnaja ar jaukeem apfweis zinafchanas wahrdeem un firšsibbenigu luhgschanu turreja, gohdu, flawu un pateifschanu atnesdams Tam, kas sawu wahrdu neisnithzigu fehflu iskaifjis muhsu un neisfkaitamu zilweku firdis. Pehz schahs Deewa luhgschanas Ahraisches fohlas-behri no kohra dseedaja jauku flawas-dseesmu ar tsche trahm balsim, un kad wissa draudse 207tu dseesmu bij' dseedajust, tad Raunas mahzitais us Kanzeli kahpe. Winsch spreddiki fluddinaja pehz Pehtera apustula wahrdeem (1 Peh. gr. 2, 9.): „Zuhš „effat ta isredseta tauta, ta Kehnina preesteriba, ta fwehta ziltš, tee ihpaschi laudis: ka jums buhs „pasluddinahť rohs tikkumus ta, kas juhs irr aizinajis no tahs tumšibas pee sawu brihnischku gaismu;“ un ismekleja, kas schi tahda tauta, ko apustulis usrunna, un kas winnai peenahfotees. Itte gruntigi winsch ikkatru no teem fwehteem bihbeles-wahrdeem istulkoja, 1) rahdidams, pee ka scho tautu war roht pasihť, kas winnu isredsejis, kas winnas Kehniasch effohť, ka winnu par preesteribu, par fwehtu zilti un par ihpascheem laudim warroht nesaukt, un 2) isfkaidrodams, ka schai tautai peenahfotees wahrdoš un darboš pasluddinahť gan wissus tikkumus Ta, kas winnu no tumšibas pee sawu gaismu aizinajis, bet itt fewischki to scheschlastibu, ka winsch to par saweem ihpascheem laudim dahrgi atpirjis, taifnojis un fwehtijis. Aktal fohlas-behri flawas-dseesmu: „Slawa tew', Swehtais, tew' un tá pr.“

2trais gadda-krachjums.

ar tſcheträhm balsim dſeedaja, augſtam Deewam par gohdu un dwehſelehm par paſuſtinafchanu. Nu Ahraiſches mahzitais beedreem no kanzeles iſſtahtſija, kà Deewa wahrbi taggad paſaulè wairumà eet, kà tam Kungam patihk, Engländeru darboſchanu pee dauds ſemnehm un dwehſelehm apſweh-
tiht, kà Kriſtus ewangeliuma gaiſchums fahk apſpihdeht Turku-walſtibas tumſchas ſemmes, kà bih-
beles iſdallitas wiſſàs Greekeru-ſemmes ſkohlās un kà pehdigòs gaddòs Deewa walſtiba iſplehtufees
Seemeta: Aſrikas mallās, itt ſewiſchki Alſchihres pilſſehta, kur lihds ſchim waldineeki un appakſch-
neeki no breeſmigas laupſchanas un wiſſadas beſdeewibas ween uſturrejahs. Gan arr' rahdiſa, kà
daſchs zilweks zaur teem dſihweem un ſpehziſgeem wahrdeem pee pateefſbas atſihſchanu nahzis un no
ſatana warras pee Deewu ſawu Peſtitaju irr atgreefſts. Beidſoht iſſtahtſijis, kà ſchehligais Deews
mums Zehſu-Ahraiſches beedreem ar muhſu bihbetu-iſdallifchanas darbu palihdſeſis, wiſſch ar wiſſu
draudſi pateizibas: luhgſchanu ſajziſa. Ea patti dſikka un paſemmiga pateiſſchana wehl atſkanneja no
ſkohlas-behrnu miſhligas dſeedaſchanas un no 743ſchas dſeesmas pirmahm abbejahm perſchahm, ko
wiſſa draudſe pehz winneem nodſeedaja. Beidſoht Straupes mahzitais ſwehtus pamahziſchanas-wahr-
dus no altara runnaja uſ 6 ſaimineekeem un 29 labbeem behrneem un wiſſu wezakeem, teem iſdal-
lidams, 2 ſaimineekeem weſſelas bihbeles, 4 puſſbihbeles, (lai ſchahs ſwehtas grahmataſ ikkatrai
mahjai paliktu par paſtahwigu mantu uſ raddu-raddeem,) un teem behrneem 29 jaunus teſtamentus
par miſhſtibas-dahwanahm. Uk, tè gan daſcham labbam, firmeem wihrneem kà maſeem behrnneem,
preeka-aſſaras nobirre par waigu, par to dahrgu grahmataſ, ko ſchai jaukà ſwehta deenà, ſwehta weeta,
ſanehme, un kaſ teem nu buhs par gaiſchumu uſ wiſſu zelleem un par wiſſu kaſju ſpihdehki muh-
ſchigi. Pehz nodſeedatas treſchas perſchas no taſs paſchas 743ſchas dſeesmas Ahraiſches mahzitais
no altara taſs kollektes un tohs ſwehtifchanas-wahrdus dſeedaja, un ſkohlas behrni, ar tſcheträhm bal-
ſim dſeedoht, tam atbildeja. Wiſſu-pehz no 514tas dſeesmas 3ſcha perſcha tikke dſeedata, un ikka-
tris aiſgabje uſ mahju, atſpirdſinachts ſawa tizigà un preezigà ſirdi.

Pee mums ſcho gaddu irr ſabeedrojuſchees 20 labbdarritaji un 760 beedri, kaſ irr ſamettuſchki
222 rubbutus un 10 kappeekus. Par miſhſtibas-dahwanahm eſſam iſdallijufchi: Ahraiſches drau-
dſes lohzeleem, kà jau peeminnehts, paſchà ſwehtku deenà 2 Latweeſchu weſſelas bihbeles un 33 Lat-
weeſchu jaunus teſtamentus un uſ Zehſim 20 Latweeſchu jaunus teſtamentus, kaſ Zehſu-mahzitajam
tikke aiſſubſtiti, lai iſdalla ſawas draudſes behrneem. Pahrdewuſchi eſſam par gadda laiku 5 Wah-
zeefchu weſſelas bihbeles, 2 Latweeſchu weſſelas bihbeles un 4 Latweeſchu jaunus teſtamentus par
43 rubbutteem 40 kappeekeem. Wiſſa nauda, ko lihds 22traï Juhnideenai par gadda laiku eſſam
ſakrahjuſchi, iſtaifa 265 uſ rubbutus 50 kappeekus.

Kas mehs ne dſihwoſam no maiſes ween, bet no ikkatra wahrda, kaſ no Deewa muttes iſeet,
kaſ mehs ne dſennamees pehz taſs harribas, kaſ ſuhd, bet pehz taſs, kaſ paleek lihds muhſchigai
dſihwibai, miſhti brahti, „lai eſſam paſtahwigi, neſchaubigi, pilnigi eekſch ta Kunga darba allaschim,
„ſinnadami, kà muhſu darbs ne irr weltigs eekſch ta Kunga!“ Matt. 4, 4. Jahn. ew. 6, 27. 1 Kor.
gr. 15, 58.

**Kà Zeſweines bihbeles-draugu beedriba ſawus ſanahſchanaſ-ſwehtkuſ
ſchinni gaddà ſwehtijufi Zeſweines baſnižà.**

Tas wiſſu-warrenais Deews, kaſ ſawòs wahrdòs (5. Moſi. gr. 32, 39) ſakka: „Es nokauju
un darru dſihwu, es eewainoju un dſeedinaju, un neweens irr, kaſ no mannas rohkas warr iſglahbt“,
taſ augſcheneſ-tehws ſawa ſohbina ſibbinu irr trinnis un ſawu rohku pee ſohdibas iſſteepis, kà wiſſa
behrni ſawu wahjibu un neezibu juſtu un eekſch tizizibas behgtu appakſch wiſſa ſchehlaſtibas-ſpahr-
neem. Daudſeem no muhſu Zeſweines-draudſes peederrigeem taſ Kungs ſchinni waſſarà leetus
weeta irr dewis kruffu, tik leclu, kaſdu ſche wehl neweens nau redſeſis, un arri tee, kaſ zaur ta

Kunga schelastibu no Kruffas irr palikkuschy isglaibtt, mas preeka irr dabbujuschy redseht no sawa plau-
jama, ta ka tuhstoscheem babs jau rahdabs gaidams.

Zaur to notikke, ka zitti no muhsu beedreem par scho gaddu zerribu gan drihs jau gribbeja atnest.
Bet paldees tam Kungam, kas aridsan zaur laizigu baddu un zaur wiffada trubkuma zeeschanahm
eeksch sawu lauschu firdim warr padarricht swehtu falkschanu pehz tabs dshwibas, maies! Ur wiina
palihdibu Zesweines bihbeles draugu beedribai irr isdewees, arr schinni gadda tik tabtu famest, ka
30ta August (Keelwirsta un frohna mantineeka Aleksandra Nikolajewitscha wahrda, deena) eeksch
preeka warreja sanahkt atkal un jaukus bihbeles swehtkus swehtigt basnijä.

Jauks rihstinsch tai deena bija, un laudis ar preeku paklausija, kad swans us Deewa nammu
aizinjaja. No wiinahm mallahm nahze tee beedri un aridsan zitti Deewawahrdu mihletaji, kas sawu
darbu warrejuschy atstah, un divi stundas preeksch pusedeenas, kad jau wiffi nahzeji bija sagahju-
schi, ehrgleekes eesahke spehleht, un wiffa draudse, ka ar weenu mehli, sawam schelligam Deewam
pateize, dseedadama papreekschu to treschu dseefmu no Widsemmes jaunus basnijas, gramatas. Tad
Gulbenes mahzitais, preeksch altara gahjis, swehtu bihbeli usschikhre un nolassija 23schu Dahwida
dseefmu. Kad beidse, tad no ehrgelchm atskanneja trihsreis: „Alleluhjah“, ko ffohlmeisters ar
ffohleneem ween dseedaja, un jaunus Peebalgas mahzitais gahje us altari, ar firnigeem wahrdeem
peeluhgt.

Nu draudse dseedaja 127tu dseefmu, un Zesweines jaunais mahzitais gahje spreddiki fazzigt no
kangeles. Tur peeminneja papreekschu, ko tas apustulis Pahwuls teem Korintereem (sawas 2tras
gramatas 8ta nodalka) raksta, par to leelu mihlestibu, ko tabs draudses eeksch Makedoniassemmes
wiinam parahdijuschas, baggatiigi dohdamas, kad mihlestibas dahwanas bija luhdsees preeksch Juh-
dusemmes nabbagahm draudsehm; — un eekohdinaja teem beedreem turklaht tohs wahrdus, ar kur-
reem tas apustulis aridsan tohs Korinterus us preezigu un labprahdigu dohschanu pamohdina, tabs
paschas nodalkas 7ta un 9ta weetina rakstidams: „ta ka juhs wiinas lectas effat peenehmusches eeksch
tizzibas, eeksch mahzibas un eeksch atshschanas un eeksch wiffas darboschanas, un eeksch juhsu mihs-
lestibas us mums, ta peeneemteetes nu aridsan eeksch schahs labdarischanas! Zo juhs sinnat to
schelastibu muhsu Kunga Jesus Kristus, ka tas, baggats buhdams, juhsu deht irr tappis nabbags,
ka juhs zaur wiina nabbadibu kluchu baggati.“ Tad mahzitais swehtu bihbeli rohka nehmis, usschikhre
to gramatu, ko tas apustulis Pahwuls teem Galatereem rakstijis, 6tu nodalku, ur lassija schohs
wahrdus: „tad nu lai mehhs labbu darridami ne peekuhstam; jo mehhs sawa laikä
aridsan plausim, ja mehhs prahä ne peekuhstam. Tapehz nu, kamehr mums laiks
irr, lai mehhs to labbu pastrahdajam pee wiffeem, bet wiff-wairak pee teem tizz-bas-
draugeem.“ Schohs dahrgus wahrdus plashaki isskaidroja, spreddika pirmä dallä mahzidams, kas
ihsti tas labbums irr, ko tee tizzibas draugi sawa starpä zits no zitta wiff-wairak
warr, zerreht un gaidiht, un spreddika ohtä dallä, us kahdu wihs mums buhs to labbu
pastrahdabt wiff-wairak pee teem tizzibas draugeem.

Kad spreddiki beidse, tad draudse dseedaja 361tu dseefmu, un atkal Zesweines draudses jau-
nais mahzitais nahze, gahje preeksch altara un stahstija par zitteem ustizzigeem un pastahwigeem Je-
sus kalpeem, kas wezzos laikos leezidu demuschy un laudim gaismu gahdajuschy no Deewa wahrdeem,
kad jau tee, kam bija ta Kunga wiina-kalnu kohyt un apstrahdabt un ta Kunga awis gannih, Deewa
wahrdu weeta uhshnu un dadschu fehllu ween bija sahkuschi kaisiht un kristitai draudsei aisleeguschy,
pee to dshwibas awotu eet un issalkuschai dwehselei to ihstenu barribu mekleht. Ittfewischki is-
stahstija, ka Mahrtinsch Lutters, zaur ta mihta Pestitaja schelastibu pee atshschanas tabs muhschi-
gas pateesibas wests, to jaunu testamentu muhsu Kunga Jesus Kristus eesahjis pahrtulkoht Wart-

burgesspilli un tad wissu swehtu bißbeli pirmu reißi Wahzu wallobâ lizzis drikkelt un pahrdohht 1524tâ gaddâ. Tad wehl ar ihkfeem wahrdeem peeminneja, kâ Deewa: wahrdi no ta laika tezzejuschi un pafauls tumfibu uswarrejuschi, wißi: wairak muhsu laikôs wisseem laudim rohka gahdati zaur bißboles draugu beedribahm; dewe sinu par muhsu Widsemmes wahziffahm, Latwiffahm un Zggauniffahm beedribahm eeksch pilsehtahm un us semmes, zik par tahm bija dabujis lassihht un dsirdeht; un fluddinaja tad arridsan, kâ muhsu paschat Zesweines bißbeles draudsitei isdeweess no pehrnafeem bißbeles swehtkeem lihds tai deenai, fur nu atkal bija sanahfusi basnizâ; zik naudas mahzitaji ar wez zakeem fanehmusch, zik isdewusch; zik grahmatu pirkusch, pahrdewusch, tufschineekem schkinkofusch, un kas nu pawiffam muhsu bißbeles draudses manta irra. Weidsoht mahzitais tad wehl turpat preeesch altara zitteem draudses: behrneem (wiss: wairak atraitnehm un bahrineem) 54 Latwiffas jaunas derribas kâ mißlestibas dahwanas isdallija; pamahzija tohs apschinkotus par to garrigu swehtibu, fo winu dwehseleh m buhs tai eemantotâ grahmata mekleht un atrast; pateize bißbeles draudses wez zakeem un wisseem beedreem par to labprahhibu, ar fo pehz eespehshanas atkal peepalihdsejuschi, un luhdse tohs, pee ta eesahhta mißlestibas darba arridsan nahkamâ gaddâ ne peekuhst, bet parahdihht, ka teem, kas to Rungu mißto, arri knappâ gaddâ wehl atleef par ta mißta Pestitaja gohdu un par labbu teem tuwafeem.

Kad schee pamahzifshanas un usflubbinaschanas: wahrdi bija nobeigti, tad draudse dseedaja 206tu dseefmu un Leesehres mahzitais gahje us altari, Deewam pateikt par labbu un schehligu walbineeku, kas bißbeles draugeem Kreewu-walsti lahwis atkal sabedrotees, un peesauze Deewu, ka tas muhsu Reiseri un Reisera augtus peederrigus wiffus allaschin ar schehlastibu gribbetu usluhkohht un ittewischki muhsu walbineeka wezzaku dehlu, to lechwirstu un krophna: mantineeku Aleksandru Nikolajewitschu, ar wissu laizigu un muhschigu labbumu apfwehtihht.

Nu draudse dseedaja to dseefmu 743un Zesweines draudses wezzais mahzitais, kad ar teem skohlencem to beidsamu kallekti dseedajis, usrunnaja tohs beedrus wehl weenreis mißligi, peeluhdse Deewu par teem, un atlaide draudsi, par scho reißi, ar teem sinameem swehtifshanas wahrdeem.

Dseedataji dseedaja trißsteisehm „Amen“, — un arridsan juhs, mißti lassitaji, fakkait „Amen“ sawâ sirdi, un palihdseet mums to Rungu peeluhgt, ka winnam patiktu muhsu wahju darboschanu ar augteem swehtihht un sawu gohdu wairoht arridsan zaur muhsu beedribinu, „teekams mehß wiffi sa teekam pee weenadibas tahs tizzibas un tahs atshshanas ta Deewa dehla“ (Ewes. 4, 13).

No 24tas August deenas 1833, fur pehdigu reißi bijam sapulzeti kohpâ sawâ basnizâ, lihds 30tai August 1834 muhsu Zesweines bißbeles draudsite no 502 labprahstigeem deweseem un par pahrdohhtahm grahmatahm irr eenehmufi pawiffam 59 sudraba rubbulus un 86 sudr. kapeikus un irr isdewusi 58 sudr. rubbulus un 75 sudr. kapeikus. Par scho naudu atkal 3 wesselas bißbeles un 107 jaunas derribas irr tikfuschas gahdatas lauschu rohka, un zittas grahmatas, paldees Deewam! wehl atleef, ja kam wajadsehß, pahrdohdamas, draudses tufschakeem peederrigeem par lehshaku maksu. Pawiffam muhsu beedribina eeksch teem gaddeem, fur darbojussees, nu irr isdewusi latwiffu bißbeku un pufß: bißbeku 631.

Lai nemmahß kohzinsch augt! Lai aug un fallo schè un wiffur ta plaujama Runga stahdihhts dahrs, ka — winnam nahkohht — dauds buhtu to labbu un augligu kohku, par kurreem warr preezatees, un mas to nederrigu un sapuhwuschu kohku, par kurreem Zahnis tas kristitais (Matt. 3, 10) lezina, ka zirwis teem jau pee saknes peekihhts, ka tee tiktu nozirsti un eemesti ugguni. J. Ml.

Drihw drikkelt. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pufß:

Dr. C. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizâs teefas pufß:

R. Baron Budberg,

basnizâs teefas preekschneeka-weetneek.

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi:
Ebreer: 13, 8.

42ra lappa. Ufstonpadesinità fwehdeenà pehz waffaras = fwehtku atfw., 21ma Oktober, 1834.

S i n n a

par Wezz= Peebalgas, Tirses-Wellanes un Gulbenes ar Leias draudses
bihbeku = beedribahm.

Effatris, kam jau patihkabs sinnu dabbuht par wiffu, kas pee Deewa walstibas peederr, ar labpraht gribbehs dsirdeht, kà bihbeku beedribahm darbs weizahs, sinnadams, ka schihs beedribas wiffuwairat derrigas irr ta Kunga zekus fataifih, ka winna walstiba jo tuwu klafht nahf un wairojahs wirs semmes. Tadehl mehš, paschi ar leelu preeku schinnis lappàs 29ta nummeri to sinnu par Straupes-Naunas bihbeles-beedru fanahfchanas fwehtkeem lassijuschi, schinnis lappàs arr kahdu sinnu par zittahm bihbeku-beedribahm gribbejam doht, fur paschi effam bijuschi fanahfchanas fwehtkòs.

Wezzas Peebalgas draudse, lai gan schoreis tà kà isklichdinahts gannams pulzinsch bes ganna, tomehr to labbu sahlainu gannibu ne atstahjus, fo winnas mihlais aisgahjis mahzitais tai bija rahdijis un fur to dauds gaddus bija weddis, labpraht ne gribbeja atrautes no sawa mihlestibas = darba, no ka zittòs gaddòs sawòs bihbeles-fwehtkòs preeku un fwehtibu bij redsejusi; un tadehl bihbelu-beedribas wezzakee sawa aisgahjuscha mahzitaja dehlus luhdse, lai schoreis scheem palihdsetu atstahtai un apbehdinatai draudsei preeku fataifih no Deewa eepreezinafchanas wahrdeem, fo winni bahrineem gribbeja sagahdaht. To luhgshanu schee labpraht paklausija, sinnadami, ka „schkistha un ne-apgahnita kalposchana preeksch Deewa un ta Lehwa irr schi: „atraitnes un bahrinus winnu behdàs apmekleht“ (Zehk. 1, 27); un tadehl Tirses un Gulbenes mahzitaji 25ta Juni deenà fanahze Wezzà Peebalgà, tur Deewa-kalposchanu bihbeles-fwehtkòs turreht, lihds ar Ahraisches mahzitaju, kas jau pahru deenas agraki tur bija atnahjis, to draudsi apkohpt. Pehz nodseedatas dseesmas Gulbenes mahzitaish Deewa kalposchanu eefahke, preeksch altara Deewu peeluhgdams un luhgshanà arridsan muhsu schehligu Keiseri peeminne dams, kurra dsimschanas deenu topaschu deenu fwehtija.

2trais gadda-krahjums.

Zirses mahzitais no kanzeles Deewa-wahrdus spreddikâ fluddinaja un tad tee ismahzitti dsee-
dataji weenu dseefmu us 4 balsim nodseedaja. Gulbenes mahzitais tad lassija sinnas par bih-
belu-beedribu darboschanahm, un kahdu weizinaschanu un sekmi Deews winnahm lihds schim
jau wiffâs semmês dewis. Tad wehl Ahraisches mahzitais beidsot altara Deewu peeluhdse
un draudsi noswehtija. Pee noswehtifchanas atkal kollektes us 4 balsim tikke dseedatas. —
Wezzas Peebalgas bihbelu-beedriba isgahjuschâ gaddâ kahdus 80 jaunus testamentus behr-
neem bij isdallijusi, un tai wehl kahdi 22 rubuli sudraba naudas atlikke. Schinnis bihbeles-
swehtkôs 1226 deweji bij samettuschî 44 rubbulus 69 kappekus sudr. naudas. — Ja to sin-
nam, ka „lihgsimiba irr preeksch teem Deewa engeleem par weenu paschu grehzineeku, kas atgree-
schahs no grehkeem“ (Luhf. 15, 10), tad ar warram zerreht, ka wiffuwairak t a m, kas lihds
schim to draudsi gannijis, tur debbesis preeks buhs, ka schi, to zeltu ne atstahdama, ko winsch
tai rahdijis, ar mihlestibu dauds nabbageem rohkâ eedohd ta Pestitaja wahrdus, kas irr „nah-
zis tohs grehzineekus pee atgreeschanas no grehkeem aizinah“, (Matt. 9, 13) un „kas mums
no Deewa irr dohts par gudribu, un taisnibu, un swehtu-darrifchanu un pestifchanu.“
(1. Kor. 1, 30.)

Zirses un Wellanes bihbelu-beedriba, kas jau treschâ waffaras-swehtku-deenâ sawus
fanahfchanas-swehtkus swehtija, scho gaddu zaur beedribas-wezzaku labprahligu darboschanu
dauds wairak dahwanu irr falassijusi, ne kâ zittôs gaddôs. Bihbeles-beedribas wezzakee par
gruhtumu ne turreja, sawâ draudse pa mahjahm apfahrt eet, ar mihligem passubbinaschanas
wahrdeem luhgdami un mohdinadami un mihlestibas-dahwanas fanemdami, tâ kâ tas Apu-
stulis Pahwuls Korinterus pamahza (2. Kor. 9, 5.), lai pirma „fataifitu to swehtibu“, ka ta
us fanahfchanas deenu „buhu gattawa, itt kâ weena swehtiba un ne itt kâ weena sikhstiba.“
Zaur tahdu passubbinaschanu un falassifchanu Zirses-Wellanes bihbeles-beedriba, kas pehr-
najâ gaddâ tiffai 57 jaunus testamentus warreja isdallih, schoreisi no 1505 dewejeem 79
rub. 87½ kap. sudraba naudas irr eenahfusi un jau paschâ fanahfchanas-deenâ 90 jaunus testa-
mentus isdallija un scho ruddeni wehl 60 isdallih sawâ draudse un 20 jaunus testamentus
wehl dohma par mihlestibas dahwanu doht Laudones un Lubbanes draudsei, fur wehl leela
wajjadfiba un tuffschiba. — Zirses mahzitais schoreis tohs bihbeles-swehtkus weens pats ar
sawu draudsi swehtija, un preezigs par to swehtibu, ko Deews tahdai mihlestibas-mohdina-
fchanai irr peeschfihris, zerre, ka schi swehtiba us preekschu jo wairak wiffus passubbinahs, pee
scha darba labprahligu parahdiht, kad paschi atsinnuschî, ko tas Apustulis fakka (2. Kor. 9, 6.):
„kursch sikhsti fehj, tas arridsan sikhsti plaus; un kursch ar baggatu rohku fehj, tas arridsan
baggatigi plaus.“ Lai tad arr tas Rungs tai darboschanai baggatu swehtibu dohd; lai winsch
wiffuwairak to mihlestibas-dahwanu apswiht, ko ta bihbeles-beedriba sweschai draudsei dewusi
par pamohdinaschanu, ka ta arr dohtohs us zeltu, ta Runga leezibas mefleht, un pee winna
gaismas tift. Jo tâ kâ Dahwid fakka (D. ds. 119, 126): „laifs irr, ka tas Rungs sah
darbotees, tee irr taru bauflibu farauftijuschî“, tâ arr tur „taggad ta funda irr, zeltees no
meega“ (Neem. 13, 11), un „maldidamas awis atgreesst pee to gannu un biskapu muhsu
dwehsefu“ (1. Peh. 2, 25); un gohds Deewam, pehz kurra apfohlifchanas to warr tizzeht:
„kad tami wahrdi atwehrâ tohp, tad tee apgaismo un padarra tohs weenteesfigus gudrus.“
(Dahw. ds. 119, 130.)

Arriðsan Gulbenes un Leias draudses basnizās pehrminderi par seemu pa mahjahm dahwanas bij' falassijufchi un lihds fanahkschanas-deenai, fo Zehkaba deenā, Gulbenes basnizā swehtija, naudā tiffe falassihis: 44 rub. 40 kap. sudraba, un wehl labbiba un zittas prezēs, kas bij' fadohtas, warrehs isnest 26 rub. 60 kap. sudraba, tā ka wissu eenahkschanu us 71 rub. sudraba warr rehkinah. Lai gan zaur pehrnaja gadda leelu flapjumu daudstruhkuma un behdas bij, tā ka daschs ne warreja tā doht, kā labpraht gribbetu, lai gan ar dascham wehl mas atsihschanas un arr mihlestibas mas, un no zitteem, kas labbak gribb nemt ne kā doht, wehl kasinn kahds launs wahrds bij jadsird pee falassifchanas, tomehr jaatsihst ar pateizibu, ka Deews, „kas irr spehzigs wissadu schehlastibu doht“, arr' schim krahjumam swehtibu irr dewis. Un woi tad ne warr zerreht, ka kasinn paschas behdas daschu sirdi mohdinajufchas us mihlestibu, tā ka daschs, kas pats asinnis, ka Deewawahrði behdās sirdi atweeglina un pazelt, jo wairaf buhs darbojees, arriðsan zitteem behdigeem scho eepreezinafchanu sagahdaht? — Scha gadda fanahkschanas-swehtkōs Tirses mahzitais Gulbenes basnizā spreddikā no Apustuka Pehtera grahmatas tohs wahrduš isstahstija: „wissa meesa irr kā sahle un wissa zilweka gohdiba irr, kā sahles puffe; ta sahle irr fawihustu un winnas puffe nofrittusi, bet ta Kunga wahrds paleef muhschigi; bet schis irr tas wahrds, kas juhsu starpā irr pasluddinahs.“ Pehz tam Gulbenes mahzitais, sinnas stahstidams par Kristigahm beedribahm un par winnu darboschanahm pee paganu tautahm un pa Kristigahm draudsehm, rahdija, ka tas irr scho beedribu darbs, ta Kunga zeltu fataisihst, ka wissas eeleijas taptu pilditas un wissi kalni semmoti un kā, kas nelihdsens, paliktu lihdsens, un kas nestaigahs irr, taptu staigahs zelsch, ka wissa meesa ta Kunga pestifchanu redsetu (Luhf. 3, 4), un arr peeminneja, kahds leels darbs wehl atleef, kamehr tam Kungam wissi zelli buhs fataisiti tahlumā pee paganu tautahm, fur wehl pawiffam nestaigati zelli irr, un tikpat arr' turumā un fawā widdū, fur arr' wehl deesgan eeleijas japilda un kalni janozell, kamehr wiss buhs lihdsens un tam Kungam patihkams. Arriðsan par schahs semmes bihbelu-beedribahm un par winnu swehtigu darboschanu isstahstohst, tas wiff-wairaf ar pateizibu bij japeeminn, ka pehrnaja gaddā Straupes un Raunas bihbelu-beedriba, fo Deews arween lihds schim pahr wiffahm zittahm beedribahm Widsemme irr swehtijis ar baggatigeem krahjumeem, schai Gulbenes un Leias draudsei, fur wehl arween atrohdahs leelaka wajadsiba ne kā paspehschana, 20 leelas bihbeles par mihlestibas dahwanu dewusi. Zaur scho dahrgu mihlestibas-dahwanu, fo nekas zits teem labprahtigeem dewejeem newarr atlihdsinahst, ka tas Kungs, kas pats winneem to mihlestibas garru sirdi eedewis, — muhsu fanahkschanas-deena mums paliffe par lohti preezigu un swehtigu deenu; jo tahs 20 bihbeles, lihds ar 150 jauneem testamenteem basnizā tiffe isdallitas. Wiff-leelaku dalku no tahm bihbelehem dabbuja paschi basnizās pehrminderi, par usskubbinafchanu pee sawas darboschanas, un ka winni saweem pagasteem buhtu par preekschihmi, teem rahdidami, kā schee dahrgi Deewa wahrði jazilla un dahrgi jaturr, lai auglus warretu nest tahm dahrgi atpestitahm dwehselehem.

Lai nu gan mehš zilweki ar fawahm tumschahm azzim mas no teem augleem warram dabbuht redseht, fo tas Kungs sawu behrnu sirdis audse, — tad tomehr, kad dsirdam, kā daschi no teem behrnineem, kas schihs swehtas grahmatas dabbujuufchi, daschfahrt winnās palassijufchi, mutti pee sawas mihlas grahmatas lifdam: pateizohst teem, kas winneem to

dahrgu mantu eedewuschi, mums ar preeku ja-atsiht, fa tas irr teefs, fo Apustuls Pahwuls fakka (2. Kor. 9, 12): „schi kalposchana pee scha krahjuma neween atweeglo to truhkumu to fwehtu, bet irr arridsan pahrpilniga zaur dauds pateifschanahm pee Deewa.“ Ak, zit dauds no teem, fas no tumfibas irr nahkufchi pee gaifmas, no nahwes ehnas pee dsihwibas wahrdeem, ar preeka-affarahm pateifs arridsan teem, zaur kurre mihslestibu un paligu to dahrgu dwehseles mantu irr dabbujuschi redseht un atsiht! — Bet tas gohds lai paleef Tam, fas wiffas tahdas leetas padarra zaur sawu Garru! „Zo ittin fa irr rakstihst: winsch irr iskal-fijis un nabbageem dewis, wiinna taifniba lai paleef muhschigi.“ (2 Kor. 9, 9.)

Ar leeku preeku un pateifschanu par to, fa tas schehligs Rungs un Pestitais tahm mihs-lahm Latweeschu draudsehm eefsch Widsemmes arri paschds gruhtds behdu laifds tahdu preeku un labprahntibu irr peeschfihris, us to fwehtigu un Deewam patihkamu bihsbeles-draudschu darbu fabeedrotees, mums wehl peenahkabs sinnu doht, fa ta bihsbeles-beedriba eefsch Walmeres, fas eefsch teem pagahjuscheem gaddeem meerà bijusi, nu atkal jaunà spehka 22trà August deenà scha gadda pazehlusees un sawu beedru leelu sanahfshanas deenu it preezigi fwehtijusi. Arri eefsch Mattihschu kohpà ar Burtneeku draudses jauna bihsbeles-beedriba irr ustaisita; — schihs beedribas draugi pirmà reisè sawu leelu sanahfshanas deenu ar labklahschanu, 26trà September deenà scha gadda irr fwehtijuschi. No abraham zerream us preefschu plafschaku sinnu scho lappu mihsleem lassitajeem preefschà zelt.

Sinna pahr jaunu grahmatinu.

Zums, mihsleem tizzibas-beedreem, taggad nu irr sagahdata tahda grahmatina, fas juns warr rahdiht, fa Deewa-kalposchana eefsch Latweeschu basnizahm fwehdeenàs un fwehtkds irr ja-turr pehz teem jauneem basnizas-liffumeem, fo augsti zeenigs Keisers preefsch wiffahm Luttera draudsehm pa sawu leelu walstibu irr dewis, un ar fo schehligi gahdajis, fa eefsch wiffahm muhsu basnizahm Deewa-kalposchana lai irr weenlihsfiga. Te iffatrs atrad-dihst: 1) kurras altara-dseefmas un luhgschanas preefsch spreddika ja-dseed un ja-skaita; 2) kurras luhgschanas mahzitais us kanzeles starp spreddika un tahm ais-luhgschanahm skaitihst; 3) kurras altara-dseefmas pehz spreddika irr ja-dseed, fad deewgaldneeki irr, un kurras, fad deewgaldneeki naw; 4) tahs ihfas un 5) tahs garrakas kollektes, no kurrahm mahzitais pa fwehtkeem arri kahdu warr isme-fleht, altara preefschà dseedahst; un 6) fa tannis draudses, fur arri pehz pufst-deenas Deewa-kalposchana irr, schi effoht ja-turr. — Scho grahmatinu, kurras wirkraksts irr: „Fa Deewa-kalposchana eefsch Latweeschu basnizahm fwehtdeenàs un fwehtkds irr ja-turr“, warr dabbuht tapat Jalgawà pee zeeniga Steffenhagen-kunga, fa Nihgà pee Zahna-basnizas kessera Zahna-skohlà un arri tanni nammà, fas pee Sunder-eelas zittfahrt schehligam Bornhaupt-kungam peederreja, weenu treppi augschà, un maksa 5 kapeikus sudr. n. Eefsch Nihges grahmatu-bohdehm wiinna gattami eeseeta dabbujama un tadeht tur pahri kapeikus dahrgaka buhs.

Wrihw drikketh. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pufes:

Dr. C. C. Napierstky.

No Widsemmes basnizas teefas pufes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preefschneela-weetneeks.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

43tes lappa. Dewinpadefmitâ fwehdeenâ pehz waffaras = fwehtku atfw., 28ta Otktober, 1834.

Altgahdinaschana us 19tu Otktober jeb Luttera peeminneschanaâ fwehtkeem, prohti us to deenu, fo ta Ewangeliska lahrta tahs Kristigas draudses par tizzibas atjaunoschanaâ deenu fwehti. La wiss-angstaka basnijassteefa eefsch Pehsterburgas to fwehtischanu tahs 19tas Otktober-deenas us to 21mu Otktober, jeb us 18tu fwehdeenu pehz waffaras-fwehtku atfwehtes bija nolikkusi un deht labbas un fwehtigas firds-pahrbaudischanas un pamahzischanas no fwehtem raksteem schohs wahrduâ isredseja, prohti:

„Mellejeet rakstôs, jo juhs schkeetat, tur eefschâ muhschigu dshwofschanu dabhuht: un tee paschi leezibu dohd no mannim“ Jahn. 5, 39. „Jesus us teem Juhdeem, kas eefsch wianu tizzejufchi, fazzija: ja juhs paleekat manâ wahrda, tad juhs effat manni ihsteni mahzekli; un juhs to pateesibu fapratfiseet un ta pateesiba juhs atwabbinahs.“ Jahn. 8, 31. 32. „Swehtijeet Deewu to Kungu juhfu firdis. Un effat allaschin gattawi us aishildinâschanu iffatram, kas atbildeschanu praffa no tahs zerribas, kas irr eefsch jumâ, ar lehnibu un bijaschanu.“ 1. Pehf. 3, 15.

La mihta jauka fwehtku deena jaw pagahjusi, kurrâ mehâ, pee Ewangeliskas tizzibas-fahrtas peederrigi, tappam pamohdinati, eefsch muhsu basnijahm, un kam ne isdewahs tur no-eet, flusfiba eefsch mahjahm, ar sewischkigu pateifschanu to schehligu Deewu pagohdinah, kas preeksch 317 gaddeem Mahrtinu Lutteru un winna darba beedrus eefsch teem laikeem tahs alloschanaâ, kurrôs winni dshwoja, bija isredsejis, ka tee us to weenigu gaismu, us Jesu Kristu, usrahditu un ar spehku to fwehtu-bihbeli tahs wezzas un tahs jaunas derribas atkal par to weenigu waddoni us to muhschigu dshwofschanu preekschâ zeltu, — scho paschu grahmatu, fo daschu zilweku blehdiba un fahrums pehz laizigas mantas un gohda no lauschu rohkahm ar wilschenu bija iswihlusi. Bet tas pats schehligs Deews par to irr gahdajis, ka Luttera un winna beedru darbs, arri mums par labbu nahjis, jo redsi, mehâ wissi jaw no behrnibas atrohdamees eefsch pamahzischanas to fwehtu rakstu, is kurreem arri mehâ tahdu fwehtigu atfischenu effam smehlufchi, ka eefsch nekahda zitta wahrda ne buhs zellus lohziht, ka weenigi eefsch ta wahrda Jesus, kas irr tas pateefigs Deews un ta muhschiga dshwofschana¹⁾, preezadamees

1) Wihl. 2, 10. 11. 1. Jahn. 5, 20.

ka Tas pats arri mums pee-eefchanu debbes: Tehwa flehpi un sawa laika ir muhsu meefahm to augfcham-zelfchanu to taisnu fagahdahs, kas mehs eefsch Winna paleefam un Winna mahzekli effam, — kas mehs zaur Winnu atswabbinaschanu no grehku saitehm isluhdsamees un no Winna spehku un padohmu fagaidam, wisseem, kas prassa, tik labbi ar wahrdu apleezinaschanu, ka ir ar muhsu dshwofchanu atbildeschanu doht, ka muhsu zerriba us grehku peedohfchanu un us muhschigu dshwofchanu naw nekahda weltiga. Tee wahrdi to swehtu rakstu, fo ta wiff-augstaka basnizas-teefa ar swehta Garra paligu isredsejusi un fo mehs schihs lap-pas eefahkumâ effam ussihmejuschi, tee paschi isgahjuschâ swehdeenâ zaur muhsu mihleem ganneem un mahzitajeem irr tappuschî istulkoti mums par swehtu usskubbinaschanu, kaut jel wiffi buhtu asinnuschî, ka tas mums par meeru schè laizigi un par nebeidsamu labflahfchanu muhschibâ derr, kad ar meleschanu rakstôs melesjam, Jesu Kristu to Deewa: un zilweka-dehlu un to pasaules Pestitaju pasiht un fanemt un ar Winna eefsch ne-isnihkdamas firds-fabeedro-fchanas pastahweht, behdu: un preeku-deenâs wiffu lauschu preekschâ apleezinadami, ka us Winna ween muhsu zerriba dibbinajahs. Lai tad nu schahs pamahzifchanas un usskubbinaschanas arr schodeen wehl peeminnam un tadeht garrâ us peeluhgfschanu fa-eetam, faukdami:

Al mihlais un schehligais Deews! no wiffas firds Tew par to pateizam, ka Tu to darbu Tawa kalpa Mahrtina Luttera arri pee mums augliqu effi padarrijis; gahdadams, ka mehs jaw no paschahm jaunibas deenahm eefsch tahs wesseligas pamahzifchanas tawu swehtu rakstu effam dabbujuschî gannitees. Mehs nu atkal ar jauneem preekeem Tew, muhsu Rungam un Deewam, padohdamees, jo Tu tas effi, kas muhs warr un grihb pasargah par wiffahm tahdahm mahzibahm, kas zilweku firdis fajauz un tawu meeru panemm. Mihlais Rungs un Deews, kas pats eefsch Jesus Kristus mums par Pestitaju effi palizzis, al peenemmi jel schahdu muhsu luhgfschanu, ar fo Tew luhdsam, ka tu pats muhs gribbetu swehtih, ka mehs tawâ wahrda paliktu, un lihds gallam tawi ihsteni mahzekli buhtu, kas no wiffas firds pee tahs pateesibas pastahw, ka Tu, al Jesus Kristus, weenigi ween mums nabbageem wahrguleem par tahdu apschelneeku effi tappis, kas mums, kamehr semmes wirsâ effam, palihds no grehku-kalposchanas atrattitees, zaur tawu nenoseedfigu zeeschanu un mirfchanu pee frusta kohka peedohfchanu fagaididami, — un kas muhs stipring, tahs daschadas behdas schâ laika ar pazeeschanu un padewigu firdi panest, sinnadami, ka Tu mums labbu weetu Tehwa nammâ effi sataisijis¹⁾. Al, kahdi nelaimigi un lohti noschehlojami mehs wiffi buhtu, kad Tu pats, wiffu-mihlais Pestitais, mums ne buhtu eedewees par tahdu padohmu, kas muhsu fahpju-afaras noschahwe, fo tawa swehta waiga preekschâ deht daschadu truhkumu un pahrfahpschanu isleijam. Zeenigais swehtais Gars, audsini Tu pats to labbu fehflu, fo Tu pagahjuschâ swehtâ peeminneschanas deenâ zaur muhsu mihleem mahzitajeem un ganneem muhsu firdis lizzis eeseht, un padarri, ka mehs katris pastahwetu eefsch tahdas apleezinaschanas, tik labbi ar wahrdeem, ka ar darbeem, kas rahda, ka mehs ar Jesu Kristu ihstena weenteesigâ fadraudfchanâ effam salikti, bes fo mehs neko labba ne eespehjam. Tu muhsu dwehsele gans un ihstens draugs, kas Tu, pee frusta kohka mirdams, arri mums par labbu aisluhgfschanu effi turrejis, ar drohschu firdi Tewi arri wehl luhdsam, ka Tu muhs lihds gallam ar tawu rohku eefsch mihlestibas gahjuma gribbetu usturreht un palihdseht, ka mehs zaur tahdu beswiltigu mihle-

¹⁾ Jahm. 14, 2.

sibu us Terwi un us muhsu tuwafceem, wisseem, kas to prassa, preezigu atbildeschanu dohtu no tahs zerribas, ka Tu, — kad ateesi Lawà leelà gohdibà, teesacht wiffus dsihwus un miruschus, — us muhschigu dsihwoschanu wiffus tohs isredsefi, kas tizzigi pee Terwim turrejuschees un weenumehr irr siana liffuschi, fo Tu ar scheem wahrdeem rahdi, fazzidams: „pateesi, es jums sattu, fo juhs weenam no scheem manneem wiff-masakeem brahleem darrijuschi, to juhs man essat darrijuschi.“¹⁾ Ak, wiffu-mihlais Pestitais passubbini muhs jel allaschin, ka mehsh pehz tahs aizinaschanas staigatu, ar fo tu muhs effi lizzis aizinacht, ka mehsh zits zittu ar wiffu semmoschanu un laipribu un lehnprahribu, eeffsch mihlestibas, panessam un tschakli effam, fargacht to weenadibu ta Garra, zaur to faiti ta meera.²⁾ Amen.

II. Tas bischaps Zahnis, ar uswahrdu Krisostomus, jeb selta-mutte.

(Veederr pee festa gabbala tahs 10tas nodattas un ta pr., rebfi 40tu lappu.)

Ap to laifu, kad Neemeru walfsiba us divi dattahm jaw bija isdallita, dauds tahdi wihri dsihwoja, fo Deems bija isredsejis, ka tee winna swehtus wahrduš skaidri un bes kahdas peejauktas zilwezigas neleetibas passluddinatu. Starp winneem wiff-wairaf peeminami tas bischaps Gregors eeffsch Nissas; tas bischaps Gregors eeffsch Konstantinopeles, kas abbi Ariusa wiltigai mahzibai stipri pretti turrejahs, tas bischaps Martin eeffsch Tuhr Sprantschu semmè, kas no sawa tehwa ar warru tappe peespeests par saldatu palift. Saldats palizis, winsch tomehr us saldatu palaidnibahm ne eedewahs, bet no sawa lohna tif dauds ween tehreja, ka winnam pehz istiffchanas wajjadseja, to zittu winsch teem nabbageem no mihlestibas isdewe. Sawà 18ta gaddà winsch tappe kriftihts un pehz tam no saldatu kalposchanas atlaitst. Ne ilgi pehz ta laika kahdi zetta-laupitaji scho paschu Martinu sakehre un sasehje un to weenam no winnu beedreem aisdewe, ka tas winnu aplaupitu. Schis pats to Martinu us kahdu weetu attahlumà aisdwedde un winnu prassija: kas winsch par zilweku effoht? Martinisch atbildeja „es esmu kriftihts zilweks.“ Nu tas zetta-laupitais prassija: „Woi tew naw ta-deht bailes?“ Martinisch atkal atbildeja: „Es nekahdà laikà leelaku meeru eeffsch mannas firds esmu baudijis, ne kà taggadin, sinnadams, ka tas Rungs ar sawu schehlastibu pawiffam tahdès laikès it turwu klahit irr, kad tohpam pahrbauditi. Scho paschu brihdi es wairaf par terwi behdajohs, jo tu us tahdu dsihwoschanu un us tahdeem darbeem effi eelajidees, kas terwi aiskawe, to schehlastibu ta mihla Runga Jesus Kristus ar preeku un pateizibu sanemt.“ Martinisch nu wehl wairaf runnaja un tam zetta-laupitajam it pilnigi to preezas-mahzibu passluddinaja. Tas wihrs, zaur tahdu passluddinaschanu pahrleezinachts, sawu nelgimigu fahrtu atsinne un tizzibà tohs wahrduš peenehme, fo Martinisch winnam passluddinaja. Winsch nu scho sawu gannu par zittu zellu us mahjahm wedde, winnu luhdse, faut jel arri winnu sawàs peesaukschanàs buhtu peeminnejis un pehdigi par Kriftigu zilweku palifke, kas lihds gallam deewabihjigs un tizzigs wihrs bija. Pehz scha pascha bischapa Martina arri Lutters, tas apwehtihts Deewa kalps, par Martinu tappe nosaukts. — Kad wehl bija tas bischaps Zahnis Krisostomus; tas muhkis Hieronimus; tas bischaps Augustins un wehl daschi zitti. Par to dsihwoschanu un par teem darbeem to schè pehdigi nosauktu trihs wihru mehsh wehl gribbam kahdu sinu doht.

¹⁾ Matt. 26, 40. — ²⁾ Ewef. 4, 1. 2. 3.

Das bisskaps Zahnis, ar pawahrdu Krisostomus, tanni 354tâ gaddâ bija dsim-
 mis eefsch Antiofias pilssehtas, fur tee, kas eefsch Jesu Kristu tizzeja, wiff-pirms par
 Kristiteem laudim tappe nosaukti.¹⁾ Winna tehws un mahte laudis no augstas zilts
 bija. Tas tehws nomirre, kad Zahnis wehl behrns bija, bet ta mahte, wahrda Anthusa,
 winnu pee laika raddinaja, to Pestitaju mihloht un eefsch gohdigas un tizzigas firds pastah-
 weht. Zahnis it lohti eemihleja, us skaisu isrunnaschanu padchtees, kadehl winnam arri
 to pawahrdu Krisostomus uslikke, kas apsihme selta-mutte. Kad nu schis Zahnis Kri-
 sostomus kahdu laiku ta ar skaisu isrunnaschanu bija darbojees, tohs aisstahwedams tee-
 fas preekschâ, kas zaur winnu liffahs aisbildinatees, tad nu winnam schis darbs pehz
 wairs ne patikke, tapehz, ka winsch eefsch sawas dwehseles gluschi kâ tuffchs juttahs.
 Tas swehtais Gars winnu skubbinaja, eefsch teem swehteem raksteem mekleht padohmu,
 kas winna firdi apmeerinatu. Tadehl winsch us Tarsus aisgahje, ka winsch no ta,
 turpat buhdama bisskapa Diodorus buhtu eemahzijees, swehtus rakstus pareisi saprast.
 Zebshu winna mahte to ne wehleja, tad winsch tomehr us muhtu gangi padewahs,
 bet ne ilgi eefsch ta palikke, jo winsch tappe eezelts par basnizas-wezzaku. Ap to laiku
 eefsch Antiofias leels dumpis stary teem pilssehtas laudim zehlahs. Tee dumpineeki,
 sawâ traffoschanâ, dauds skahdi darrija un arri pascha Keisera Theodosius gohda-sih-
 mes fahke eewainoht. Kad nu pehdigi tee laudis apkehrahs, ka winnu darbi launi
 bija, tad winni fahke preeksch Keisera dusmibas bailotees un ne sinnaja ko darriht.
 Kahdi 200.000 pilssehtneeki bija, no kurreem weena datta pee tahs Kristigas tizzibas tur-
 rejahs. Krisostomus pazehlahs un wisseem ar spehzigeem wahrdeem to negantibu ta
 dumpja un tahs nepaklausichanas prett Keiseru parahdiya, teem isstaidrodams, ka wissi,
 lai buhtu wezzi woi jauni, augsti un semmi, nabbagi un baggati, zaur tahdu pahrkahp-
 schanu sohdbibu un pasuschanu bija eepelnijuschees. Antiofias pilssehtneeki nu ar dauds
 affarahm par to neleetibu noscheshlojahs, ko tee bija padarrijuschi. Tee, kas til us
 meefas fahribahm bija eelaiduschees, pagallam no teem grehtu preekeem atstahjahs, un
 ar steigfchanu us Deewa wahrdu klauusichanu dewahs, to mihlu Pestitaju peesaukdami,
 ka tas Keisera firdi us apscheshloschanu buhtu lohziis un winneem palihdsejis, us preek-
 schu ar weenteesigu paklausichanu appaksch Keisera waldischanas pastahweht. Gan
 eefahkumâ Keisers, no Antiofias pilssehtneeku dumpja dsirdejis, apnehmahs, winnus ar
 gruhthu sohdbibu peemekleht; bet kad sinnu dabbuja, ka schee zaur Krisostomus pamahzi-
 schanu atkal us meeru bija palikkuschi un tâ sakkams pihschlôs un pelnds par sawu
 pahrkahpschanu noscheshlojahs, tad winsch Kristus deht winneem peedewe.

(Nahkoschâ lappâ wehl wairak no ta bisskapa Zahna Krisostomus.)

¹⁾ Apust. d. 11. 26.

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
 Dr. E. E. Napierksy.

No Widsemmes basnizas teefas pusses: K. Baron Budberg,
 basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

44ta lappa.

Dividesinità swebdeenà pehz waffaras-swehtku atfw., 4ta Nowember, 1834.

II. Tas bisskaps Jahnis Krisostomus.

(Tas eefahkums par winnu atrohdahs 43schà lappà.)

Tas pats Jahnis Krisostomus tanni 398ta gaddà par bisskapu eefsch Konstantinopoles pils-fehtas tappe eezelts. Tif lihds fo winsch tanni weetà bija listis, winsch ne kawejahs, zif speh-dams, par to gahdaht, ka tee appafsch winna usraudsfichanas buhdami mahzitaji, ifkatris peeklahjigi sawà ammatà darbotohs. Winsch pats, gaufigs un sahtigs wihrs buhdams, wiffus passubbinaja, kaut jel arri eefsch tahdas Deewam patihkamas kahrtas buhtu atradduschees. Winsch leclu nabbagu-mahju ustaisija, un pats tahdas eezelschanas un liffumus nospreede, fo wisseem nabbageem, kas tur eefschà gribbeja dsihwoht, peenahzahs klausiht. Tohs darba laudis winsch ar spehzigeem wahrdeem passubbinaja, kaut ikwaffaròs, kad laizigi darbi beigti, us Deewa wahrdeem basnizà fanahktu. To tee laudis tad arri darrija, jo tee mihsloja, winna balsi dsirdeht, un usgahje, ka tee wahrdi, fo winsch sluddinaja, pilni spehka un pateef-bas bija. Arri dauds tahdi, kas Ariusa neskaidrai mahzibai bija peekhruschees, wairs pee tahm neleetibahm ne pastahweja. Zilweki, kas preekschlaitòs us tahdahm weetahm fastrehje, fur tif meefas kahribahm pakkat dsinnahs, tee ar barreem us basnizu dewahs, klausidamees us winna istulkofchanahm, kad no jauna Testamenta kahdu daktu bija preefschà lassijis. Trihs reis par neddelu winsch Deewa nammà spreddiki sazija, un ikreises tif leels pulks lau-schu bija fanahzis, ka tas bisskaps ar sawu galdiau basnizas widdù apstahjahs, gribbedams, ka lai katris it skaidri winna wahrduhs buhtu fanehmis. Tam bisskapam Krisostomus ne tif ween gribbejahs, tahs dwehseles eefsch Konstantinopoles ar to preezas mahzibu ap-skaidroht, bet firds winnam arri us to neffahs gahdaht, ka ir sweschahm un tahsi dsih-wodamahm tautahm ta sinna no pasaules Pestitaja atskannetu. Winsch tadehl gahdaja, ka daschi tappe ismahziti, stary paganeem par preezas-wahrda sluddinatajeem buht, fo

par Missionareem fauz. Rahdâ reisè winsch weenam Missionaram uswehleja, weenâ Konstantinopoles basnizâ, Gohteru wallodâ, spreddiki fazzih. Kad schis bija beidsis runnaht, tad pats Krisostomus us teem pilsehtneekem, kas sewi paschus par lohti gudreem isturrejahs, wehl kahdus wahrdis runnaja, teem rahdidams, kâ tee swehti Deewa raksti wiffas tautas it spehziigi fanemm un tohs skubbina par Deewa-behrneem palikt. Samu runnaschanu beigdams, winsch wehl peeminneja: „kaut jel taggadim pagani schè pat klahr buhtu, kâ tee to spehku ta krusstâ-fista un to warru tahs swehtischanas zaur to tizzibu eeksch to paschu dabbutu redseht un assiht! — Kur irr tee gudri schihs pasfaules palikkuschi? Ak, tee jaw fenn-deenahm irr pagahjuschi un ta peeminneschana us winneem ar nihkschanu isnihkst. — Bet fur irr tee sweineeki, fur irr tee telu-taifitaji palikkuschi? (Matt. 4, 18. 19. Apust. d. 18, 3.) Woi ta peeminneschana to lauschu us winneem arri beigusees? Ak ne, schee leezineeki no tahs Deewa apscheloschanas zaur Jesu Kristu, tee tohp wiffâ pasfaulè labbâ un swehtigâ peeminneschanâ turreti un winni pee paganeem, ar saweem darbeem, spohschaki ne kâ faule spihd, jo sweschas tautas, tif labbi kas pasfaules seemela-puffè, kâ arri, kas paschâs karstakâs weetâs dsihwo, tahs par to gahda, kâ preezas-mahzitaju un apustulu raksti eeksch winnu wallodahm irr pahrtulkoti. Tee sweineeki, prohti Jesus mahzekli, ne irr pehz augstahm pasauligahm leetahm usdsinnuschees, bet winnu spehks eeksch ta rahdahs, kâ winni ar teem tihkleem, ko swehtais Gars teem lizzis fataisih, ismahzitas un tumschas tautas, augstus un semmus, wihrus un feewas, wezzus un jaunus no weena pasfaules galla lihds ostru irr fasweijojuschi, tohs pee Deewa draudsi peewilfdami. Un tas irr notizzis zaur to spehku ta Kunga Jesus Kristus, kas irr lizzees krusstâ fist. Tadeht preezajeetees, kâ schodeen to Missionaru effat dsirdejuschis sweschâ wallodâ tohs brihnumus tahs. Deewa apscheloschanas isteizoh; tas tai Kristus draudsei par gohdu un slawu derr, kad winna gahda, kâ no winnas arri us zittahm weetahm ta Ewangeliuma gaisma isplefchahs.“

Tas bissaps Krisostomus ne dabbuta ilgu laiku sawâ weetâ strahdaht, jo stary teem augsteem kungeem un pascheem mahzitajeem eeksch Konstantinopoles daschi atraddahs, kas us lohti beskaunigu buhschanu bija eelaiduschees un kam tadeht ta bissapa runnaschana ne pagallam ne patikke. Schee nu prett Krisostomu fazehlahs un winnu pastahwiga suhdsechana padarrija, kâ Keisers Arkadius, — dehs ta swehtiga Theodetius, — to bissapu no sawas weetas nozehle, to aisdshidams. Krisostomus pats jaw eepreeksch garrâ tahs behdas redseja, kas winnam usbrukt taifijahs, un tadeht weenâ deenâ tohs draudses wezzakus un gannus, kas weenteefigi pee winna turrejahs, safauze, us winneem fazzidams: „mihli brahli, effat jel pastahwigi eeksch peeluhgshanas; ta mihla Kunga Jesus Kristus deht juhs luhdsu, kâ juhs neweens pats no sawas kalposchanas ne buhtu atstahjuschees. Es pats, tapat kâ Apustuls Pahwuls gattaws esmu, kâ es taptu uppurehts, jo tas laiks mannas atraifschanas irr tuwu klahr. Dauds behdu un mohku man buhs ja-zeesch, kamehr tas Kungs manni is schahs mohku-pilnas dsihwoschanas ahrâ weddihs. Es gan noprohtu fatana blehdibu, — winsch ne warr panest, kâ es ar Deewa wahrdu pasluddinaschanu winnam uskrihtu. Peeminneet manni eeksch

juhſu peefauſſchanahm. Kriftus irr manna dſihwiba, un mirſchana irr man par augleem. Schi dſihwiba irr tãpat, kã plats un leels zelſch, par fo ſtaigajoht gan preeki, gan behdas rohdaß. Effam mehß gan wairaf zeenijami, ne kã tee baſnizas-tehwi? Un woi mums us Apuſtuleem gan leelafß gohdß peenahß, ka mehß ilgaki dſihwojam, ne kã winni? — Taß ne warr buht. Taphz, mihli brahli, ne raudait par manni, nedß effat tik lohti noſtummuſchi, behdadamees par to, ka Kriftus draudſe buhſchoht isniht. Kriftus mahziba ne irr ar manni eefahkuſees, nedß winna beigſees, kad es wairß ne buhſchu.“ — Ne ilgi pehz ta laika Krifoſtomus no biſkapa ammata tappe nomeſiß, un grißbedams, ka winna aißdſihſchanas deht nekahßß dumpiß ſtarp laudim ne zeltohß, wiñſch patß tam wirſneekam rohkaß eedewahß, kaß bija fuhtihßß winnu fluffibã guhſiht, un kaß ar laiwu us melnaß juhraß mallahm winnu aißwedde. Bet tee laudiß, dabbutjuſchi dſirdeht, ka Krifoſtomus effohßß aißdſihßß, ar gauſchahm luhgſchanahm Keiſeram ußkritte, faut jel winnu buhtu atpakal fauziß. Keiſerßß winnu luhgſchanu paßlauſija un Krifoſtomu atkal winna biſkapa ammata eezehle. Tomehr taß meers ilgu laiku ne paſtahweja. Ne tahli no paſchas leelafßß baſnizas eekſch Konſtantinopoles, weena no fudraba ißleeta bilde bija ußſtahdita, apfahrt ſcho paſchu daudß laudiß danzoja un deije, tãpat kã ziffahß pagani apfahrt ſaweem eekem mehde darriht. Krifoſtomus ar bahrgeem wahrdeem, zif reiß uf kãzeleßß bija, tahdu neleetibu norahje. Tahda norahſchana daſcheem augſteem leeleeem fungeem, kaß paganu preekußß bija eemihlojuſchi, ne patifke. Tee nu atkal Keiſera preekſchã to Krifoſtomu it kã zilweku, kaß us dumpi paßkubbina, apfuhdſeja, un redßi, wiñſch us ohtru fahrtu no ſawa ammata tappe nozeltßß, zeetumã lißtß, un winna draugi tappe ißkãifiti — zitti nekauti. Wiñſch patß us kahdu tußſchu un nelabbu weetu eekſch Armenias, kaß pee Aſias peederr, tappe aißdſihßß. Winnam gauſchi gruhiti nahze, us to peeminnetu weetu aißeet, jo winna eenaidneeki to mohzija, kã ween warredami. Tahß weetas, fur winnu aißdſinne, daudßfahrt no ſtepkawahm un ſagſteem tappe peemekletas, tã ka zetta gahjeem nekahßß meers ne bija, un kad wiñſch patß jaw ſenn deenahm neweffeligßß wihrßßß bija, tad winnam ar daudß behdahm un mohfahm bija jakaujahß. Tomehr Deewßßß winnam palihdſeja zaur daſcheem labprahtigeem zilwekeem, kam gauſchi ſchehl bija, ka ſchißß gohdigßß un peetizzigßß kalpßßß ta mihla Beſtitaja tik lohti tappe eenihdehtß. Tanni weetã eekſch Armenias atnahziß, fur winnam bija wehlehtßß meſtees, wiñſch atkal it preezigi Deewa wahrdußß fluddinaja, un tee laudiß labpraht us winna wahrdeem klaufijahß. Leels badßßß un truhkumßßß tanni weetã bija, tad nu Krifoſtomus preezajahß, kã Deewßßßß winnu tad wehl bija ſwehtijiß, ka wiñſch eepheje toßßß ißfalkuſchus pa-ehdinaht. Zehſchu gan tahlumã no raddeem un wezzeem draugeem buhdams, Deewßßßßß winnam taf palihdſeja, ka wiñſch arri ſtarp teem ſweſchineekem ſawas weenteefibas un paſemmibas deht tappe zeenã gohdã turrehtß. Bet tee eenaidneeki to nabagu, wahjibas pilnu Krifoſtomu weenumehr wehl apßlaudeja un Keiſeri paßkubbinaja pa-wehleht, winnu ar warru atkal us melnaß juhraß kraſteem aißweßß. Ak, nu daudß behdas winnu pahrnehme, jo wahjibas un badßßßßß winnu lauſija. Zekku ſtaigadams, wiñſch ar teem kãrra-wihreem pee weenu maſu baſnizu peenahze, fo weenßßß Kriftigßß mahzitais, kaß arri

zaur fkaugu neleetibu tappe aisdsihts, bija uštaišijis. Šchē pat Krisostomus wehlejahs at-
 puhstees un spirdsinatees, jo winna spehks jaw fahke sust un winsch juttahs, ka tas mihlais
 Deews winnu gan drihs atraisfchoht. Bet tee nifni karra-wihri winnam ne lahwe, pee schihs
 masas basnizinas mestees, jo tee winnu pee abbahm rohkahm fahere un ar warru us preek-
 schu aistrahwe. Bet nu winna spehks pagallam bija suddis; ar mohkahm tif ween 4 juh-
 des warreja us preekschu staigah. Us mirschanu wahisch palizzis, nu wehl par Krisostomu
 tee karra-wihri apschehlojahs un winnu us to basnizinu atpakal nesse. Us semmi guldi-
 nahts, Krisostomus wehl pehdigi to swehtu waffar-ehdeenu baudija, un kahdu luhgschanu fka-
 tijis, winsch schohs wahrduš beidscht fazzija: „Gohds lai irr Deewam par wisseem notif-
 kumeem“, — un sawu garru islaide. Winsch tif 53 gaddus wezs paliffe. Winnam tas
 eeraddums bija, weenumehr tohs jaw peeminnetus wahrduš isfaukt „gohds lai Deewam pat
 wisseem notifikumeem;“ jo winsch fazzija, ka schee wahrdi tam, kas mihkam Pestitajam no
 wiffas firds padewees, leelu eepreezinaschanu peenestcht un winnu spehzinajoht, wiffas beh-
 das ar drohschu prahtu panest. Kad ta sinna us Konstantinopoli atnahze, ka Krisostomus
 tahdas behdas bija nomirris, tad nu paschi winna eenaidneeki to fahke apbrihnoht un
 winnu pagohdinah. Wehlafi, kad Keisers Arkadius bija mirris, winna dehs Theodosius
 ohtrais gauschi par to bija noskummis, ka Krisostomum, ar winna tehwa uslauschanu, tif
 dauds un leelas behdas bij ja-pazeesch. Keisers pats pawehleja, Krisostoma kaulus, kas
 eeksch Asiaš pee tahs peeminnetas basnizinas bija glabbati, israkt un winnus us Konstan-
 tinopoli atwest, fur tee ar leelu gohdu tiffe apglabbati.

Tas bija tas wihrs, furra muttē tas scheligš Deews tif fkaifstus wahrduš bija
 lizzis, fo tam bija isrunnah par gohdu un sawu ta Kunga Jesus Kristus. Ta mah-
 ziba, fo winsch teem laudim preekschā liffe, glihta un fkaifsta un ta firds, no furras
 winna isnahze, lohti fkaifdra un weenteesiga bija, tadeht jaw laudis paschi winnu par
 selta-mutti nosauze. Teescham winsch gan sinnaja, zif lohti wehrā leekami Deewa
 wahrdi irr, tapeh; winsch tohs bes walschlibas pasluddinaja, un zif spehdams us Jesus
 wahrdu wisseem labbu darrija. Un tomehr ta pasauale winnu eenihdeja, un ne mitte-
 jahs, famehr winnu bija nomaitajusi. Bet to ta pasauale tadeht darrija, ka winnai ne
 gribbejahs pateefigu leezibu eeklausitees un ka winnai ar to peetikke, kad zilweks no
 ahrenes gohdigs isliffahs; jo ta pasauale tapat wezzōs laifōs, ka muhsu deenās, mihlo,
 ka to buhs pagohdinah un wiffu, fo winna usweht, par teizamun un apzeenijamun isfla-
 weht. Bet lihds kad tas ne noteek, tad winna tohs eenihd un pohsta, kas bes bai-
 lehm rahda, ka Deews us zilweku ahrižu gihmi ne luhko, bet no wisseem laudim, kas
 winnu bihstahs un to tairnibu padarra, un kas ta debbes-Tehwa prahtu klausidami
 eeksch Winna mihlu Dehlu tizz, ka tee Winnam irr peenemmigi. (Zahn. 6, 40. —
 Apust. d. 10, 34. 44.)

Brihw drikkht. No juhmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:

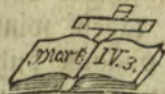
Dr. C. E. Napieršky.

No Widsemes basnizas teesas puffed:

K. Baron Budberg,

basnizas teesas preekschneeka-weetneekš.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pás, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

45ta lappa. Dividesnitspirná fwehdeenâ pehz waffaras=fwehtku atfw., 11ta November, 1834.

III. Tas bisskaps Augustins.

Mehs taggadin schè tahdu wihru dabbusim redseht, kurra dsihwes-gahjums wisseem, kâ par leelu un fwehtigu pamahzifchanu irr ussimehts. Scho dsihwes-gahjumu ar apdohmaschanu zaur-lassoht, mehs weenahm kahrtahm useesim, kâ tas pateefigs wahrds irr, kâ Deews tas Tehws teem, kas winnu mihlo, labbu darra us raddu raddeem, un kâ mihlais Jesus tohs sudduschus mekle, kamehr dabbu, tapat kâ labs gans darra, kas faru meschâ sudduschu aitinu ne atstahj, bet eet pakkat, wiff-apfahrt to usmekle-dams, kamehr to atkal dabbu. Dhtrahm kahrtahm mehs dabbusim atsiht, ko ihsta gohdiga un pateiziga firds darra, kas ta Pestitaja ne-isdibbinajamu mihlestibu un apschehloschanu baudijusi — mehs useesim, kâ tahda firds ar wiffu spehku zihnijahs us ta Kunga pehdahm pastahweht, ar preeku un bes mitteschanas darbodamees, wiffahm dwehfelem to fwehtibu tahs sadraudseschanas ar Jesu Kristu preekschâ list un usrahdiht.

Tas wihrs, kurra dsihwes-gahjuma isstahstichana ifkatram kristitam zilwekam, kâ weens speegelis irr preekschâ-zeltama, kâ lai katrs mahjahs faru paschu nezeenibu un wahjibu, kâ arri faru Pestitaja laipnibu atsiht, tas irr tas bisskaps Augustins.

Augustins ap 354tu gaddu weenâ Aprikas pilssehtâ bija dsimmis, ko Tagasta nosauje. Winna tehws, ar wahrdu Patrizius, pagans bija, kas pee paganu buhschanas gan drihs lihds wezzumam pastahweja, faru seewu Monika daudsfahrt niz-zinadams un mohzidams. Schi patti Monika, Augustina mahte, it gohdiga, Jesus-tizziga un weenteesiga seewa bija, kas weenumehr tohs fwehtus Deewa rakstus lassija. Ar Kristigu pazeeschanu un laipnibu winna faru wihra negantibu panesse; jo winna scho faru wihru gauschi mihloja, un tadeht lohti raisejahs, kaut jel winna buhtu dab-bujusi pee mihla Pestitaja kahjahm peewest. Un tas winnai pehdigi isdewahs, ne zaur pahrlleku dauds runnaschanu, neds bahrschanu, bet zaur winnas paschu gohdigu un Kristigu dsihwoschanu. Monika faru dehlu Augustinu, kad winsch wehl behrns bija, raddinaja, Pestitaju mihloht un to Ewangeliumu kâ to weenigu gaismu un mah-

zibu ta Deewa prahta no zilweku muhschigas labklschanas apzeenih. Weenreis tas masais Augustins lohti wahisch bija, tadeht winsch gauschi wehlejahs, kaut jel buhtu tappis kristihts, — jo winna tehws, pagans buhdams, allaschin aiskaweja, ka winna dehls to kristibu ne warreja eemantoh. Nu ta mahte Monika wissu fataisija, ka winnas dehls taptu kristihts. Bet ne zerrejoh tas masais Augustins atfehjahs, no sawas gruhdas flimmibas pazeldamees, un ta reise ta garram gahje, ka winsch nekristihts paliffe. Pehz kahda laika winna tehws Patrizius scho sawu dehlu Augustinu kahda skohlâ dewe, ka winsch eefsch pasauligahm gudribahm buhtu tappis ismahzihts. Ak, tanni skohlâ ta labba fehkla tappe nomahkta, fo tas Kungs behrna firdi zaur labbu mahiti liffe eeseht. Jo mahzidamees skaisi isrunnaht, tas masais Augustins arri mahzjahs, tif zilweku azzis labs israhditees un winneem pa prahtam buht, un tadeht eefahke, us melloschanu eelaisfees, preeksch saweem wezzakeem un skohlâs-preekschneefkeem apflehp-dams, ka winsch ar zitteem blehnu-beedreem us neleetigu laika pawaddischanu bija padewees. Winsch, kad mahjâs pahrnahje sawus wezzakus raudsiht, jeb no ehdamahm leetahm jeb kautkahdu zittu leetu nosagge, ar to few draugus samekledams, kas ar winna buhtu spehlejuschees. Geschpadsmits gaddus wezzu, winna tehws to no skohlâs atpakal us Zagastu wedde un pehz kahda laika scho sawu dehlu us leelu pilssehtu eefsch Aprikas, fo sawz Kartago, laide, ka winsch augstakâs skohlâs jo leelakâ gudribâ buhtu eenehmees. Ka ta jaunekla dsihwofchana wiffin launa bija, prohti, ka winsch us wiffadu palaidnibu nodewahs, par to winna tehws neneeka ne rehkinaja, bet turklaht preezajahs, kad dsirdeja, ka dehls it gudri sawus nedarbus pasrahdaja, ta ka winnu nekad ne warreja panahft. Gan Augustina mahte par sawa dehla neleetibahm raudaja un daschu gramatu winnam laide, to luhgdama, lai jel Deen. jellus ne atmetstu. Bet winsch tanni laikâ mahtes balsi un luhgschanas ne usklausija, jo Augustins tif dsikkâ krittumâ bija nogahsees, ka winnam ta launa leeta lifkâhs buht, kad winna beedri to par labbaku buhtu turrejuschi, ne ka winni bija; winnam eegribbejahs pahr wisseem palaidneem wiff-teelakais palaidnis buht. Winsch par to preezajahs, kad winnam isdewahs skahdi padarriht, bes ka winnu kahds buhtu usgahjis. Winna tehwa dahrsâ weens bumbehrghukohks bija, kam dauds auglu bija. Augustins, jebfchu gan no saweem wezzakeem wissu dabbuja, fo tif wehlejahs, tomehr weenâ nakti ar saweem draugeem dahrsâ eelausahs un wiffus auglus nosagge, ta ka tas kohks gluschi tukfchs paliffe. Pats Augustins par to gauschi lustejahs, kad nahkofchâ rihtâ neweens to sagli ne warreja usminneht, jo winna firds gluschi no launa bija pahremta. Zebfchu winsch jo deenas jo wairak pasuschanas bedrê eegahsahs, tad tomehr no behrnu deenahm allasch wehl tas wahrds Jesus kâ gohdajama peeminneschana winnam firdi usturrejahs un winsch par to gauschi isbrihnijahs, ka tee gudri stary paganeem neneeka par scho wahrdu ne lifkâhs fo sinnoht, jebfchu taf winna mahte tif dauds reisahm scho paschu Jesus wahrdu par to wiffu-labbaku un apfwehtitu flaweja. Augustina 19tâ gaddâ winna tehws Patrizius nomirre. Mabbaga atraitnirê pakkat palikkusi, Augustina mahte Monika ar saweem rohkas darbeem gan gruhiti tif dauds pelnija, ka winnas dehls wehl turpat eefsch Kartago warreja palift un mahzitees, kas tam pehz tehwa prahta wajjadseja, ka winsch kahdu reisi peeteefas buhschanas sawu usturru buhtu eepelnijees. Kahdu labbu prahtu pee winnas useedams, Augustins apnehmahs, winnai par preeku kahdâ reise eefsch bihbeles lassih.

gribbedams turkflaht arri redseht, fahdas tahs mahzibas effoht, fo no bihbeles warroht eemahzitees. Bet winna firds-prahts eeksch Deewa leetahm tahds apjeetinahts un aptumfchohts bija, fa winsch tuhliit atkal to swehtu grahmatu atbihdija, fazzidams, fa tif nejehegem un dumjeem laudim bihbele par fahdu pamahzishanu derroht, bet winnam ne, fas jaw tif dauds gudribas un padohmus effoht fanehmees. Par nelaimi winnam gaddijahs, ar dascheem wihtreem eepasihtees, fas gan lifkabs ar wahrdeem to Zehwu un to Dehlu un to zeenigu swehtu Garru pagohdinajam, bet fas tomehr pagallam no flaidras tizzibas zekkeem bija atkahpuschees. Ak, schee Pestitaja eenaidneeki ta jauna Augustina prahtu ar dauds neleefigahm mahzibahm peepildija un padarrija, fa winsch tohs Deewa rakstus tahs wezzas derribas pagallam atmette, tohs tur usrah-ditus Deewa kalpus isfmeedams un nizzinadams. — Lai meh's pascha Augustina wahrdu's klaufam, fo winsch par tahdu sawu neleetigu gahjumu runna, fazzidams: „Tohs Deewa kalpus tahs wezzas derribas isfmeijohht, es pats wissadai blehnu-tizzibai tappu fa nodohhts. Bet manna mihta mah'te Monika, dabbujusi dsirdeht, zil lohti es winnas sweedrus ar fahjahm minnu zaur to, fa es eeksch Kartago tif ween mahzihohs no Pestitaja atrattitees, ta nepeefuffusi mannis deht ar sawahm luhgschanahm tam schezligam Kungam Jesum Kristum peegahje, par mannas dwehseles nahwi wairaf raudadama, ne fa daschi zitti wezzafi, fas ne warr apmeerinatees, kad winnu behrni ar laizigu nahwi mirst. Eeksch scha breefmiga behdu laika winnas firds tomehr drusku zerribas eemantoja, fa tas Kungs taf sawa laika manni no pasufchanas zetta buhschoht atgreest us dsihwibas jeb tizzibas zekkeem, jo tas gaddijahs, fa, kad nu jaw I gaddus weenumehr grehku dublós biju briddis un manna mah'te ar neskaitamahm affarahm to Kungu peesaukusti, kaut jel manni buhtu israhwis, un winna, wairs ne pras-dama, fa buhtu manni pah'rleezinajusi no tahs nelaimigas fahrtas, kurrà biju eede-wees, fa winna weenu wezzu, it teizamu biskapu luhdse, kaut jel ar mannim buhtu aprun-najees un isflaidrojis, fahda leela apalloschanà biju nosfrehjis. Winsch mannai mah'tei us tahdu winnas luhgschanu atbildeja un fazzija: „labpraht es ar tawu dehlu par tahm pee deb-bes-walstibas peederrigahm leetahm gribbu runnaht, kad tif winsch us manneem wahr-deem klaufih's; bet taggad manna runnaschana neko ne lihdseshs, jo winsch pats sewi par tif gudru isturrah's, fa winsch mannu runnaschanu ne pagallam ne peenems. Laid' winnu meerà un effi pastahwiga eeksch pecluhgschanas winna deht.“ Schee wahr'di ta biskapa mannas mah'tes firdi ne mas ne apmeerinaja, tadeht winna ar jo karstakahm luhgschanahm, affaras fa ar siraumehm isleedama, to biskapu luhdse, kaut jel winnu buhtu paklaufijis un ar mannim runnais. Tas biskaps, par to dusmigs palizzis, fa winna tam tif gau'schi uskritte, nu schohs wahrdu's ismette: „mihta seewa, laid manni meerà; jo tizzi, weens behrns, kurrà deht mah'tes affaras tif baggatigi lihst, tas ne warr pasust.“ Schee wahr'di mannas mah'tes ausis, it fa bals no debbesim flanneja un winnas firds eeksch luhgschanahm pastahwiga zerreja, fa tas Kungs manni, fas es gan pasuddis dehts biju, buhschoht pee sewis peegreest.

No manna Ita lihds mannam 29tam gaddam es, zittus wildams, pats allasch fa no-wilts un pasuddis atraddohs; eefahkumà ar mannu gudribu uspuhtees, es pehz-galla elka deewibà eekrittù, no wisseem laudim usteifschanu sagaididams, — un tadeht biju padohhts wissahm launahm meefas-eekahroschanahm. Tee lepni, warr buht, nu gan manni isfmeij un

wiffi tee, kas nekad to swehtibu baudijuschi, kas rohdahs, kad Tu, mihlais Kungs, pats ta grehziueeka firdi effi pasemmojis. Bet manna firds Terwi pagohdina, kad es mannu faunu atsihstu. Es sawu maisi pelniju, jauneklus mahzidams, ka tahduš buhs aisbildinaht, kas teefas preekschâ afsuhdseti. Turklaht es ar weenu seewischku dsihwoju, ar ko ne biju laulibâ eedewees. Ap to paschu laiku eeksch Tagasta weens jauneklis dsihwoja, ar ko es labs draugs biju un kas zaur mannu usstahschanu no tahs wesseligas Jesus mahzibas atstahjahs, par ko manna mahte lohiti noskummusi bija. Winnam leels wahjums uskritte, un kad winsch weenâ deenâ jaw gluschi pamirre, tad winsch zaur sawu peederrigu laipnigu apgahdashanu tappe kristihts, pats no ta nefo ne mannidams. Man tas ne patikke un jaw garrâ preezajohs, ka schis mans draugs, us mannu usskubbinaschanu, to kristibu ne buhschoht par pilnigu sanemt. Kad schis mans draugs atlabbejahs un es atkal ar winnu drufku warreju runnaht, tad sahku es winnu isfmeet, ka winsch, pats nesinnadams, effoht tappis kristihts; — es dohmaju ar tahdu isfmeeschchanu winnu ka no ta Kunga puffes nowillt. Bet, af brihnumš leels, schis mans draugs, lihds ko es ta sahku runnaht, manni usskattija it ka sawueenaidneeku un ar drohschu prahtu man atbildeja, sazzidams: „ja tu gribbi man par draugu buht, tad luhdsams wairs no schahm leetahm ne runna.“ Par scheem winna wahrdeem es gauschi brihniyohs un dohmaju, us preekschu, kad gluschi wessels buhschoht palizzis, winnam ar mannu neleetigu gudribu usstahweht; — bet tu, mihlais Kungs, manni un winnu effi schehlojis, jo pehz kahdahm deenahm, tu winnu ar weeglu nahwi no schihs pasaules isaijinaji, un effi winnu no mannas neleetigas usmahkschanas atraisijis, winnu tawâs debbes-mahjâs us muhschigu labklahschanu eewesdams. Mannâ Ntâ gaddâ weens wiltigs mahzitais, Wausus wahrda, us Kartago atnahje, ar sawu runnaschanu dauds dwehfeles us alloschanas-zetteem wesdams. Es tadeht arri nogahju, winna wahrduš klausitees, bet tee man ne patikke, jo es tuhliht nomanniju, ka tee tukfschi bija. Es dabuju kahdâ reisē dsirdeht, ka eeksch Rohmas warroht lehtaki maisi pelniht, tadeht apnehmohs, us to pilschetu ar lainu aiseet, bet man ne gribbejahs, sawu mihlu mahti lihdsi nemt. Manna mahte gauschi raudaja, kad dsirdeja, ka mans prahts us Rohmu stahweja. Weenâ deenâ es us juhras mallu aisgahju un manna mahte manni pawaddija, gribbedama jeb manni apturreht, jeb lihds ar mannim us Rohmu ar laiwu aislaistees. Es winnai preekschâ melloju, ka es nekur ne gribbu aiseet, bet tik ween us juhras mallu effoht nahzis, ar kahdu draugu aprunnatees, kas gribboht us Italiu aiseet. Es sawu mahti luhdsu, kaut jel buhtu par to laiku, kamehr es pats ar drauga buhschoht aprunnajees, weenâ pasihstamâ nammâ eegahjust un us manni gaidijusi. To winna darrija, bet es flussibâ kahdâ laiwâ, kas nupat taisijahs pah juhru aislaistees, eegahju un ta no mannas mahtes aisbehgu, — no tahdas labbas mahtes, kas mannis deht tik dauds affaras bija lehjusi. — Man par juhru brauzoht nefas ne kaiteja, bet us Rohmu atnahzis, es no gruhstas wahzibas tappu pahnemts un drihs jaw stunda liffahs tuwu flahht buht, kas mannu, no breesmigeem grehkeem apspeestu dwehselli us pasuschanu buhtu warrejusi nogruhst. Bet manna firds tik zeeta bija, ka es ne lahwohs kristitees. Tomehr tu, mihlais Kungs, mannas mahtes deht, manni wehl schehloji, ka es wessels tappu, jo laiks tuwu bija peenahzihš, ka tu manni pagallam gribbeji isahrsteht.“

(Nahfeschâ lappâ wehl wairaf no Augustina.)

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. E. E. Napierſky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneekš.

par notikku-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

46ta lappa. Dimidesmitsohträ fwehdeenâ pehz waffaras=fwehtku atfw., 18ta November, 1834.

Wehl wairak, fo Augustins patš no fatwa Dshwes-gahjuma stahsta.

Rad es no wahjibas gultas pazehlohs, tad eefsch Rohmas darbu mefleju, bet tas man tâ ne isdewahs; tadeht es ar preeku to sinnu fanehmu, kâ zittâ Italias pilsehtâ, fo Mailand fauz, tahds zilweks tohpoht meflehts, kas jauneklus eefsch labbas un gudras isrunnaschanas buhtu ismahjiis. Us Mailand nogahjis, es tuhliht to biskapu Ambrosiu apraudsiju, fo wiffa pafaula par deewabihjigu un zeenijamu wihru flaweja. Schis Deewa kalps kâ tehros manni usnehme un es winnu gauschi fahku eemihleht, ne tadeht, ka ta Jesus mahziba man patikke, fo winsch bes mitteschanas pasluddinaja, bet tadeht, ka'winsch tahdu mihligu un laipnigu prahstu us manni turreja. Manna mihla mahte Monika arri us Mailand bija nahkusi un pee mannim dshwoja. Redsedama, ka es to biskapu Ambrosiu tohti zeeniju, tad winna ar preeku peeminneja, ka nu winnai tahda stipra zerriba effoht, ka es wehl preefsch winnas aiseefchanas no schihs pafaulas, par peetizzigu un weenteesigu Jesus draugu buhschoht palikt. Manna mahte to biskapu Ambrosiu augsti zeenija, un winnas firds weenteesibas deht winsch manni par laimigu ussteize, ka Deews mannim tahdu mihlu, tizzigu un pasemmigu mahiti bija dewis; — bet winsch ne sinnaja, kahds nepateizigs un nelihdfigs dehts es sawai mahitei biju. Dauds reisahm es wehlejohs ar scho biskapu aprunnatees un winnam mannas dwehfeles klahschanu isstahstih, bet tas man ne isdewahs, jo apfahrt winna allaschin leels pulks lauschu atraddahs, kas sawas behdas winnam fuhdseja un pamahzifchanu un eepreezinaschanu no winna isluhdshs. Tadeht es tik warreju basnijâ winna spreddikus dsirdeht un tas Rungs tik schehligs bija, zaur teem pascheem mannas garra-azzis atdarriht, ka es jo deenas, jo wairak dabbuju atsiht, us kahdeem aplameem zekkeem biju nomaldijees. Eefsch Mailand man it fewischki weens draugs bija, ar wahrdu Alipius, kas manni gauschi mihloja,

2trais gadda-krachjums.

bet tomehr, tàpat kà es, wehl to ihstenu tizzibu ne bija eemantojis. Jam 29tais gads us gallu dewahs un nefad to apmeerinadamu gudribu wehl ne warreju eemantoh, jebfchu gan daschu reisi biju apnehmees, ihstenu to wainu usmekleht, kadehl manna firds tahda nemeeriga bija. Gan zittu brihdi man preefschâ rahdijahs, ka pasuddis buhschu, kad ne steigshohs Deewa prahtu dehl zilweku labklahschanas pareisi usmekleht un pee firds peenemt, bet allasch wehl manna firds drohscha bija, jo es tif to mekleju, kas pee schihs pafaules peederr, fazzidams: „man irr augsti un baggati draugi, gan tee mannim palihdshs, ka warreschu zaurwilltees.“

Tahdâ wihse mannas deenas pagahje, — labklahschanu gan wehlejohs dabbut, bet tomehr pats no winnas behgu, jo es nemas ne eespehju no schihs pafaules preekem atraiftees. Manna mahte man usstahweja, kaut jel buhtu laulibâ eedewees, bet wifs mans prahts tif lohti no kaunuma bija pahrnemts, ka man patiffahs labbat tàpat ar weenu seewisfchu dshwoht, kas pehdigi patti no mannim atstahjahs un mannâs rohkas faru ahrlaulibas dehlu atstahje, kurra tehws es biju.

Mannâ 30tâ gaddâ tas laifs bija peenahjis, ka tu, mans shehligs Kungs un Pestitais, manni no alloschanas zelleem gribbeji atpestiht un man palihdseht labbu un wesseligu atfischchanu eemantoh, un tawas mihlestibas swehtibu man doht baudiht. Un tas tà notifke: Es dauds eefsch jauna testamanta biju lassijis un ar mannu prahtu gan tahs Kristigas tizzibas mahzibas fanehmu; arri manna firds tam Pestitajam gluschi pagohdinahschanas ne leedse, jo ar daudsfahrtigu meklefchanu tomehr tif dauds biju usgahjis, ka pafaule nekahda zitta grahmata labbaku pamahzifchanu un preeku ne warr doht, ka ween ta, fur stahw rakstihst: „nahzeet schurp pee mannim wiffi, kas juhs behdigi un gruhstfirdigi effat, es juhs gribbu atweeglinah,“ (Matt. 11, 28.) — bet manna firds wehl lohti nekaidra bija un to spehku tahs peeluhgschanas es wehl ne pasinnu. Us weenu reisi man eegribbejahs weenu wezzu Kristigu wihru, ar wahrdu Simplizianus, apraudsiht, no ka es zerreju, ka tas manni us labbu zeltu warreschoht uswest. Schis pats Simplizianus man stahstija, ka Deews weenam Deemeru wihram no augstas zilts, kas lihds pascham wezzumam eefsch paganu neleetibahm bija uskawejees, bija palihdsejis no schahm blehnu leetahm atkrattitees; un schi palihdsiba winnam zaur to effoht nahkusi, ka winsch bes kahdas peejaukschanas tahs zilwezigas gudribas, ar behrnifschfigu firdsprahthu to jauku preejas-mahzibu no pafaules atpestifchanas zaur Jesu Kristu lassija. Jo winsch lassija, jo winna firds us to neffahs, no wiffahm leetahm atraifsihts buht, kas winnu, ka ar walgeem, pee schihs pafaules preekem un pee paganifseem eeraddumeem turreja. Pehdigi winsch wairs ne warreja paslehpt, ka Pestitais eefsch winna mahjas-weetu bija nehmees, — tadehl winsch wisseem laudim dsirdoht, eefsch Dohmas, kahdâ basnizâ, apleezinaja, ka winsch nu tam Kungam peederroht un labpraht winna wahrda dehl wiff-wiffadas behdas gribboht zeest. Gan winna pirmi draugi lohti par to kurneja un daschi lepni un augstprahthigi par to dusmojahs, ka winsch no winnu draudsisas bija ischfihrees, — bet winsch nu wairs par to neko ne behdaja, fazzidams: „ka nekur zittur glahbschanas ne effoht, ka weenigi ween eefsch ta Kunga Jesus Kristus.“

Ro Simplizianus no ta Neemeru wihra stahstija, tas man gauschi patiffe un es tuhliht apneh-
 mohs tapat darriht. Bet af, man wehl tapat klahjabs, kà Apustuls Pahwuls suhdshabs, faz-
 zidams: „ta eegribbeschana mannim gan peelihp, bet ta labbuma padarrishchanu es ne atrohmu“
 (Neem. 7, 18). Nu manna firds kà eefsch uhdeneem atraddahs, wiff-zaur no behdahm
 pahnemta. Zif ween warredams, es us basnizu gahju, bet meera un eepreezinahchanas
 wehl ne warreju atrast. Pa tam staryam tas gaddijabs, ka mans draugs Alipius weenâ
 deenâ pee mannim bija atnahjis. Ne ilgi weens karra-wihrs, Polizianus wahrda, ar ko
 mehsh jaw no behrnu deenahm bijam pasihstami, arri mannâ isstaba eenahze, gribbedams
 muhs abbus apraudsiht. Mehsh nu fahkam par daschahm leetahm runnah. Us mannu
 galdu weena grahmata bija; Polizianus to paschu fanemm un eeskatta, kas ta tahda effohf,
 un usgahjis, ka ta grahmata jaunais testaments bija, winsch isbrihnidamees un ar preeku
 facka: „kà tad tu, Augustins, effi eefahjis scho grahmatu zeenih! Paldees Deewam, kas tew
 tawas garra-azzis irr atwehris?“ Tad nu winsch mums no dascheem it prahtigeem wihreem
 stahstija, ka tee bes kahdas kaweschanas no pasauligahm neleetibahm effohf atraisijuschees
 un pagallam Deewam un winna kalposchanai effohf noswehtijuschees. Kad nu tas karra-
 wihrs aisgahje, tad es us sawu draugu Alipiu fazziju: „kas tad tas irr, ko taggadina no
 karra-wihra muttes effam dsirdejuschi? Laudis, kas nekahdu leelu gudribu ne irr eemahziju-
 schees, tee zeffahs us kahjahm un steidsahs ar steigschanu, ka debbesi eemantotu, — un mehsh,
 kas tif dauds gudribu ar leelu darboschanu prahtâ effam sakrahjuschees, mehsh weenumehr
 wehl grehku dublôs wahrtimees!“ Manna firds wiffai bija sagrausta un es us dahrsu stei-
 dshs, kas pee mannas mahjas bija. Mans draugs Alipius man pakkal steidsahs un mehsh
 paschâ dahrsa dibbinâ nogahjam un pasehdamees. Nu es fahku ihsteni zaurmekleht, kahds
 behdu pilns un noschehlojams zilweks es atraddohs, un jusdams, ka wairs affaras ne warreju
 apwaldiht, kas ar barreem man no azzim ishspeedahs, es muddigi pazehlohs un weens pats
 labbu gabbalu no Alipius aisgahju. Winsch dsirdeja mannu gauschi leelu raudaschanu un
 behdaschanu. Appatsch weenu wihges-fohku es us mannu waigu krittun un nekkaitamas affa-
 ras isleedams, es sawu: „Zif ilgi, Kungs, Tu par manni dusmosees? Woi allaschin un
 bes galla? Kungs, ne peeminni, kas jaw grehkohts fenn; af, zif ilgi allasch wehl fazzischu:
 rihta, rihta es gribbu atraisitees no grehku-faitehm? — Miltais, scheligais Kungs, at-
 raihi nupat schinni azzu-mirkli manni no tahm breefmgahm faitehm, kas mannai dwehselei ne
 lauj tewim wiskin peefertees.“ Tâ runnajoht un gauschi raudajoht, man tâ preekschâ nahze,
 it ka weena bals us man buhtu fazzijusi: „nemmi to grahmatu un lassu,“ — un atkal —
 „nemmi to grahmatu un lassu.“ Es ar steigschanu pazehlohs un nogahju, fur Alipius sehdeja,
 jo eefsch winna rohkahm tas jaunais Testaments bija. Es scho grahmatu panehmu un pirma
 weeta, ko mannas azzis dabbuja redseht, schee wahrdi ta Apustula Pahwula bija, kas facka:
 „Lai mehsh it kà deenâ, gohdigi staigajam: ne rihschanâs, ne plihsteschânâs, ne eefsch gul-
 lahmu un neschfihstibas, ne bahrschanâ un eenaidibâ; bet apwelkeet to Kungu Jesu Kristu un
 ne apkohpjeet to meesu us fahribahm.“ (Neem. 13, 13. 14). Es wairs ne gribbeju tahfaki
 lassih; jo nu es deesgan saprattu, kas tahs par tahdahm leetahm bija, kas manni lihdschim
 aisfaweja to Deewa meeru eemantohf. Es to grahmatu atkal Alipiusa rohkâs dewu. Winsch

labpraht gribbeja to weetu redseht, fo es dabbuju lassihht. Es winnam to weetu usrahdiu un winsch wehl tahlaki lassija, prohti schohs Apustula wahrdu: „peenemmeet-to, kas irr wahisch tizzibâ.“ Alipius fazzija, ka schie wahrdi us winnu rahdoht. Ar leelu preeku meh's nu weens ohtram rohkas dewamees un ar steig'schanu pee mannas mahtes nogahjam, winnai to leelu brihnumu tahs apschehloschanas isstahstihht, fo tas Rungs mums bija apleezinajis. Ak, mannas mahtes preeks ne-issakkams leels bija par to leelu schehlastibu, ka es, winnas pasuddis dehls, nu pee ihstenu tehwu un pee to weenigu draugu un kauschu apschehlneeku biju peegreests.

Nu man wairs ne patiffahs eefsch ta darba ilgafi uskaweetes, ar fo lihds schim sawu maissi pelnijohs, bet es eefsch fewim tahdu preeku sajuttu, weenigi ween ar debbes-leetahm darbotees. Weenumehr un bes mitteschanas eefsch swehteem raksteem lassiju, zaur fo mannas dwehseles preeks jo leelaks palikke. Pehz kahda laika es pats, mans draugs Alipius un mans dehls Adeodatus tappam kristiti. Mans dehls gauschi brangi ismahzihhts jauneklis bija. Bet gohds mihlam Deewam, kas winnu drihsunâ no schih's pasaules pee fewis aizinaja, — nu ar jo leelaku preeku winnu peeminnu, jo es sinnu, ka winsch no grehkeem wairs ne taps sakehsihhts.

(Nahkoschâ lappâ wehl wairak no Augustina.)

Ar Widsemmes Basnizas = teefas sinnu taggad is: „Swehtas ammata-grahmatas preeksch Luttera draudses-mahzitajeem Kreewu walsti“ tahs altara-dseefmas un luhg'schanas, kas swehdeenâs un swehtkôs pee Deewa-kalposchanas pehz jauneem basnizas-likkumeem irr jadseed un jaluhds, sawadi irr saliktas un isdrikketas masâ grahmatinâ, fo labbi warr peeseet pee Dseefmu-grahmatas. Za derrehs tad draudsehm un skohlmeistereem pee mahzitaja dseedaschanas preeksch altara un pee atdseedaschanas un pee tahm luhg'schanahm, fo mahzitais lihds ar draudsi turr, bet fewischki wehl skohlmeistereem, kad mahzitais pats naw basnizâ, woi kad tee behrnus kristi, woi lihkus glabba. Schinni grahmatâ nu atrohd: 1) Deewa-kalposchanas kahrtu swehdeenâs; 2) Swehta wakkar-ehdeena lihurgiu; 3) Sahkamas altara-dseefmas un kollektes swehdeenâs, swehtkôs un sawadâs buhschanâs; 4) Luhg'schanas pehz spreddika, ar Litaniu; 5) Preeksch skohlmeistereem, ka teem buhs basnizu turreht, kad mahzitais pats naw klahht, ka behrni jakristi un lihki jaglabba; 6) Grehku-fuhdseschanas un peedohschanas wahrdu.

Kad nu Deewa-kalposchanu no pirmas Adwents-swehdeenâs Widsemme pehz jauneem basnizas-likkumeem sahks turreht un Kursemme to woi tapat no Adwents laika usnem's, woi jaw irr usnem'ts, tad schi grahmatina wisseem gohdigeem un tizzigeem Deewa-wahrdneefkeem lohti wajjadfiga un derriga, ka sawu Deewa-kalposchanu ar sinnu warr turreht. To paschu dabbu par to lehtu maksu no 5 kap. sudraba naudas gabalâ, Millera frohna grahmatu-drikkes, Rihgas pilssehtâ, pee Stipts-wahrteem.

Brihw drikket. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Bubberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneek's.

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walfstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

47ta lappa. Dividesmitstreschâ swehd. p. waff.-fw. atfw., jeb mirronu peem. fw. 25ta Nov., 1834.

„Teem pihfchleem buhs atkal semmê greeftees, it kâ tee irr bijufchi, un tam garram atkal pee Deewa ja greefchahs, kas to bewis irr.“ Mahz. Salam. 12, 7. — „Neweens muhsu starpâ dshwo few pascham un neweens nomirft few pascham. Jo kad mehs dshwojam, tad mehs dshwojam tam Kungam: Kad mehs nomirftam, tad mehs nomirftam tam Kungam. Tapelz jeb mehs dshwojam, jeb nomirftam, mehs peederram tam Kungam. Jo par to Kristus arridsan irr nomirris un augfchamzehlées un atkal dshws tappis, ka tas buhtu tas Kungs pahr mirruscheem un dshweem.“
Vahw. gr. us Reem. 14, 7—9.

(Schee wahrdi is swehteem Deewa-rafsteem no tahs augnas Widsemmes Wasnizâs-teefas irr usrah-diti, ka to draudschu-mahzitaju spreddiki, — fo teem mirronu peeminneschanâs-swehdeenâ nahlahs fazzih, — lai us teem dibbinajahs.)

Mihki sinnu lassitaji!

Ufstahsimees jel us kahdeem brihtineem garrâ apfahrt teem kappeem, kurrôs tahs isdsiffufchas meefas muhsu mihlu tizzibas beedru dufs, kas, muhs atfahjufchi, jaw debbebfes-mahjâs atrohahs; — turklaht flawesim to Kungu muhsu Pestitaju, kas apfwehtidamu zerribu tahs augfcham-zelfchanas teem peefchihris, kas eefsch tahs labbas fcaidras tizzibas us Winnu pastahw; — un dseedasim:

Me l b. Kristus, kas muhs swehtus darr.

1. Ak juhs kluffas kappenes! Zê guft muhsu brahli, Ufchirti no pafaulés, Wih-tufchi un bahli. Winsch, kas teefcham uszehlehs Un muhs wiffus teefahs, Deewa-dehts pats pawehlehs: „Zeltees jaunâs meefâs.“

2. Nu es sinnu gan, Pee ka tizzigs es paleeku; Kas irr manna zerriba Un dohd firdi preeku. Jesu, tu ween effi tas, Kas no man ne greefchahs, Kad kautkahdas bailibas Mannim wirfâ speefchahs.

Ja kas ihstems beedris tahs Kristus draudses gribb buht, tas lai nefad peemirft, weenu-mehr no schihs pafaulés blehnahm attrattitees, no wiffas firds un prahtha peefchahdamees, ka tas fawâ laikâ tur dabbutu ee-eet, fur pats Pestitais labbu weetu fataiffiis, kâ Winsch apfchlijees, fazzidams: „Zufsu firds lai ne isbihstahs! Tizzait eefsch Deewu un tizzait eefsch manni. Mannâ tehwa nammâ irr dauds dshwoelku. Kad tas tâ ne buhtu, tad es jumés

fazzitu: es no-eemu, jums to weetu fataisfih. (Jahn. 14, 1.2.) Tas irr tizzigam zilwe-
kam ihfi patihkams darbs, tohs mihlus, kas nahwè no winna atstahjuschees un debbes.
Zehwa flehpi sehsch, peeminneht, — ar preeku winsch garrà un ar dohmahm to weetu apmekle, fur
tee mihli, kas schè pasaulè dauds iszeetuschees, bet lihds gallam pee ta Kunga Jesus Kristus
turrejuschees, taggad ar nebeidsamu eepreezinaschanu tohp eepreezinati, — teescham tas
Deewa behrnam par leelu swehtibu paleek, kad winsch, zil spehdams, to dsihwoschanas gallu
to tizzigu usluhko un winnu tizzibai paffat dsennahs, jo tad winsch usdsihsees, ka tas jam
taggadin tam Kungam peederretu un muhschibà no Ta atschkirts ne kluhtu. Jaw wezzòs lai-
kòs ta Kristiga draudse tahdas peeminneschanas deht fewischkigu swehtku deenu eezehle; arri
muhsu deenàs tahda swehtijama deena, gohds Deewam, irr isredseta, kurrà tohjam pa-
ffubbinati, tohs mirruschus peeminneht un turklaht ar pateizibu to daschadu faufschanu at-
sicht, ar fo tas schehligs Pestitais muhs zaur wissu pagahjuschu basnizas gaddu lizzis fauft,
tahs pasaulès wiltus zellus atmetst un par augligeem sarreem eeksch Winna buht, tapeh; ka
eeksch Winna ween meh's grehkus spehjam uswarreht un tahdus darbus strahdaht, kas naw
isfunnijami, bet tam Zehwam patihkami, jo tee darriti eeksch Deewa.

Tad nu lai ar kahdu peeluhgschanu wehl muhsu Deewam pee-eetam un fakkam:

Lihds ar wisseem, fo Tu, schehligs Pestitais, jaw tawa mihla Zehwa nammà effi eewed-
dis, meh's, kas wehl eeksch schihs grehku eeleijas atrohdamees, pee tawahm kahjahm krih-
tam un Tew firsnigi pateizam un Tewi augsti pagohdinajam, ka Tu schehligi weetu effl
fagahdajis, fur tawu draugu nopuhtes un behdas, — kas teem, kad grehzigà meefas buhdà
atraddahs, bija ja reds, — us nebeidsamu lihgsfimbib tohp pahrzeltas. Ak, kas warr to laimi
un labklahschanu isfazzih, fo muhsu brahti un mahfas apfahrt tawa gohda krehsta bauda,
atsihdami taggad, ittin ka tee irr atsihiti (1. Kor. 13, 12.), un ar Tewim tahdà sadraudseschanà
fawessi, fo muhschu muhscham neweens ne warr fagahnih nedf nopohstih. Schohs muhsu
mihlus aisgahjuschus peeminnoht, muhsu firds tohti faspeesta atrohdahs, jo gan atminna-
mees, ka winneem zittu brihdi, kad tee stary mums staigaja, tàpat leelas raises padarrijam,
nedf winnu lihdszetibu, fo tee us mums turreja un ar fo tee muhs apkohpe, atsihdami nedf
winnu pamahzischanu klausidami, ka tas peenahzahs. Mihlais Pestitais, schohs muhsu par-
radus Tew fuhdsam, jo no tawas leelas schehlafstibas meh's sagaidam, ka Tu winnus
eepreezinasi, fo meh's daschfahrt ar muhsu lehtprahhibu un zeetsfirdibu effam apbehdinajuschi
un ka Tu winnu darbam, fo tee stary mums tawam apswehtitam wahrdam par gohdu un
flawu usnehme, it labbus preezigus auglus peeschkirsi. Tadeht wehl luhdsamees, ak trihs-
weenigs Deews, Tu gribbetu muhs allasch atgahdinaht, ka mums schè wirs semmes tahs
paleekamas weetas ne irr, bet ka tam garram, fo Tu mums dewis, atkal pee Dewis ja gree-
schahs. Ak lai ne raudam pehz mantas, fo ruhfa un kohdi apeshd un pehz fo sagli rohft, —
lai kahrojam ar Tewi, wiss- mihlu Pestitaju, weenprahhibà allaschin passahweht un lai rau-
dam, kad mums peetruhst usdsihschana pehz Deewa walfstibas un winna taifnibas. Pasnee-
dsi Tu pats mums tawu rohku, ka grehki muhsu dwehseles ne nogruhsh pasufchanà, — ak,
lai appaksh tawa gannidama sista paleekam, ka ir meh's pehdigà stundinà, kad nahwes beh-
das muhsu faulus lausih's, ar drohschu ustizzibu iffatri's warretu isfauft: „Kungs, tawàs
rohks es sawu garru pawehlu.“ Tu, ak zilweka: un Deewa-dehls, kas Tu nomirris un
atkal dsihws tappis, ka Tu buhtu tas Kungs pahr mirruscheem un dsihweem, Tu pats mums
tahdu ustizzibu dohdi, ka Tu muhs nahwè ne pamettisi; — tad nu meh's preezigi sawu bei-

dsamu stundinu sagaidam, jo mehs arri scho leetu sinnam, ka Tu, kas wiffas weetas un eefsch wiffahm leetahm mums paligs un glahbeis effi bijis, ka Tu pats arri muhsu peederrigus bahrinus ne pamettisi, kad mums no teem buhs ja atstahjabs. — Dohd' mums wisseem Lewim dshwoht un Lewim nomirt, — amen.

Sinna par Mattihschu-Burtneeku un par Mas-Salazzes bihbeles-beedribahm, kas Widsemme, Walmeres kreise, eefsch tahm pagahjuschahm neddetahm irr zehlschahs.

I. Mattihschu-Burtneeku bihbeles-beedriba.

Zaw 42ra lappâ scha gadda-krachjuma effam peeminnejuschi, ka tee beedri tahs Mattihschu-Burtneeku bihbeles-beedribas farwu pirmu sanahkschanu irr swehtijuschi 26ta September deenâ scha gadda. Bet ta swehtischana bija tahda: Tanni peeminnetâ deenâ, pee labba laika, ittin leels pulks Deewa wahrdu mihlotaju no abbahm draudsehm, ka arri zitti no nahburgu draudsehm, Mattihschu basnizâ salassijahs. Papreeksch Latweeschu Deewa-wahrdu un pehz tam atkal Wahzeeschu Deewa-wahrdu tappe noturreti. Burtneeku draudses mahzitais pirmais altara preekschâ, Latweeschu walloda, to schehligu debbes-Zehwu ar karstu peesaukschanu peesauze, kaut jel schai beedribai labbu sekmi buhtu peeschehris un teem beedreem tahdu prahtu demis, ka tee ar farwu gohdigu un tam Rungam Jesum Kristum patihkamu dshwofchanu dauds wahjahm dwehselehmi par labbu preekschihmi paliktu, tahm paschahm tohs tizzibas zekus usrahdidami. Kad schi runnaschana bija beigta un Latweeschu draudse kahdu dseefmu nodseedajusi, tad Straupes draudses mahzitais us kanzeli kahpe, Latweeschu spreddiki fazzidams par swehta Apustula Pahwula wahrdeem, fo winna ohtrâ grahamatâ us Korintereem Itâ nodakâ, 6ta un 7ta weeta atrohdam un kas ta skann: „To es saku: kursch sihsti sehj, tas arridsan sihsti plaus: un kursch ar baggatu rohku sehj, tas arridsan baggati plaus. Itweens, ka tas farwâ firdi apnemmahs, ne ar skummibu, neds peespeests; jo preezigu deweju Deews eemihl.“ Schee paschi wahrdu lahwe no ta runnaht un usmekleht: Woi bihbeles fabeedroschanas darbs Deewam warr patihkams buht un kadehl winsch tohs preezigus dewejus eemihl, kas pee scha darba sadohdahs. Papreeksch tikke usrahdihts ar ihkseem wahrdeem tas darbs, fo tahs bihbeles-beedribas usnemmahs, un tad atkal peeminnehts, kurri no teem beedreem tee preezigi deweji effoht, un pehdigi wehl tappe isskaidrohts, zaur fo warroht noredseht, ka Deews schohs tahdus preezigus dewejus eemihl. Tad wehl beidsiht mihlu Deewu peeluhdsam, kaut jel Tas pats muhsu schehligu Reiseru Nikolaju pirmu un wiffus Wiina augstus raddus un peederrigus gribbetu swehtiht, Winneem nisseem labbu laimi, meeru un wesselibu dohdams, ka appaksch Winnu spahrneem ta skaidra Jesus mahziba eefsch Lutteriskahm draudsehm, arri zaur tahm bihbeles-draudschu kohpschanahm, dauds firdis labbu un derrigu sakni buhtu nehmupees. Tad atkal kahda ihksa dseefma tappe nodseedata un nu pats Mattihschu draudses mahzitais altara preekschâ stahjahs, labbus, it wehrâ leekamus wahrdu runnadams par to leelu swehtibu, kas no tahdahm fabeedroschanahm isnahk. Zurklaht winsch arri sinnu dewe, zil no Wahzeescheem un Latweescheem par beedreem bija usdewuschees un zil naudas schee bija samettuschi. Kad tas bija beigts, tad Latweeschi tappe noswehtiti un eefsch Deewa meera us mahjahm atlaissi. — To zeenigu Eikenes muishas-fungu winni par preekschneeku tahs Mattihschu-Burtneeku bihbeles-draudses eezehle un apnemmahs nahkschâ gaddâ farwu beedru leelu

fanahfchanas deenu Burtneeku basnizâ swehtigt. Pehz beigteem Latweefchu Deewa-wahrdeem arri Wahzeefchu Deewa-wahrdi tappe noturreti. Mas-Salazzes draudses mahzitais to Wahzeefchu spreddiki fazzija.

II. Mas-Salazzes bihbeles-beedriba.

Jaw Mattihfchôs Mas-Salazzes mahzitais saweem darba beedreem peeminneja, fa arri eefsch winna draudses dauds dwehseleh m tas prahts us to stahwoht un tahda wehleschana effoht, fa pee winneem kahda bihbeles-beedriba buhtu tappusi eezelta. Us mahjahm aisgahjis, schis peetizzigs gans sawai draudsei tohs preekus isstahstija, fo winsch Mattihfchôs bija baudijis, un scho sawu draudsi usskubbinaja, kaut jel bes kaweschanas buhtu Deewa wahrdu mihlotaji us to sabeedrojuschees, fa arri winnu starpâ wiffi, kam naw eespehshanas, tomehr swehtu bihbeli, zaur beedru apgahdashanu, eemantotu un us tahdu wihsu Deewam par gohdu winneem tas awots atdarrihts kluhtu, no ka ikfâtra dwehsele it drohschi wiffadu padohmu warr smelt, kas tai meeru un firds apfwehtishanu isnes. Un redsi, schi usskubbinaschana tahda swehtiga bija, fa jaw 7tâ November deenâ schâ gadda waijadseja to beedru leelu fanahfchanas deenu Mas-Salazzes basnizâ swehtigt. No pascha rihta agruma neskaitams pulks kauschu fanahze, kam gribbejahs dsirdeht it plaschu un skaidru sinnu par wiffu to darbu, us fo bihbeles-draudses sadohdahs. Dauds to paschu rihtu us basnizas-muischu atnahze un sawas dahwanas atnesse, zits schehlodamees, fa zaur tufscheem laikeem ne warroht pee schâ mihlestibas darba peelikt, kâ gan firds to labpraht buhtu wehlejusces. Rad tee Mas-Salazzes basnizas-kunga muischâ fanahfushi mahzitaji dabbuta dsirdeht, fa leels pulks kauschu jaw basnizâ gaidoht us tahm sinnahm par to apfwehtitu darbu to bihbelu-draudschu, tad nu winni arri us basnizu dewahs un tuhlt Deewa wahrdi eesahfahs. Dujenes draudses jaunais mahzitais altara preekschâ to muhschigu debbes-Zehwu slaweja, kas schinni puffed, tapat kâ zittur, dwehseles pamohdinajis, us to sabeedrotees, fa ta gaisma, fo swehti raksti kauschu firdis islaisch, jo wairak dabbutu isplattitees, turklaht winsch ar firsniyu peeluhgshanu to deweju wiffas apscheloschanas peeluhdse, kaut jel ihstu tizzibu, weenteesibu un skaidru dsihwoschenu buhtu wairojis. Rad kahdus perschus nodseedaja, tad pats Salazzes draudses mahzitais us kanzeli kahpe un ar skaidreem wahrdeem isstahstija, kâ tas mihlais Deews weenumehr it schehligi par to gahdajis, fa Winna swehti raksti tahs wezgas un jaunâs derribas, jo wairak pasaulê sinnami taptu, un kâ eefsch scheem laikeem, jaw kamehr 30 gaddeem, it fewischti zaur bihbeles-beedribahm par to gahdahs tohp, fa bihbeles wahrdi pahw wiffu pasauli tohp nesii. Tad tiffe rahdihts, fa wiff-pirma bihbeles-beedriba Engellenderu semmê zehlusces un fa pehz tam arri Kreewu-semmê schis darbs swehtigi isdewees. Ar Deewa pagohdinashanu tas mahzitais peeminneja, fa pee Mas-Salazzes bihbeles-beedribas 147 Latweefchu un Wahzeefchu beedru effoht jaw sagahjuschi, kas 106½ rub. sudr. naudâ samettuschu. Par preekschneeku winni sawai beedribai to zeenigu Sehles Landrahta Leekungu von Engelhardt effoht isredsejuschi un buhschoht arri no Latweescheem kahdus paligus israudsiht, fa tas darbs labbaki warretu isdohtees. Drihsunâ buhschoht 20 bihbeles un 40 testamentus par mihlestibas dahwanu isdoht un 60 no schahm grahmatahm us pufs-maksu pahrhoht. — To Latweefchu spreddiki Straupes draudses-mahzitais fazzija un to Wahzeefchu atkal Mattihfchu-mahzitais. Abbeju Deewa-wahrdu klausitaji tappe ar swehtishanu us mahjahm atlaisti.

(To sinnu par to darboschenu ta swehtiga Augustina nahloschâs lappâs atraddihs.)

Brihw drikkcht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:

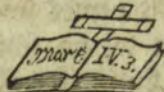
Dr. C. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffed:

R. Baron Bubberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pás, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

48ta lappa. Pirmá Adwentes fwehdeená, jeb basnizas-gadda eesahkumá, 2ta Dezember, 1834.

„Es esnu, Kungé, fahrt tawu altari, fa es dsirdeht leeku to teifschanas balsi un fluddinaju wiffus tawus brihnumus. Kungé, es mihleju to mahjas-weetu tawa namura un tawas gohdibas telts-weetu! Es teifschu to Kungu eefsch tahm draudsehm. Ká mihligas irr tawas mahju weetas, af Kungé Zebaut! Manna dwehsele eefschrojahs un ilgojahs lohti pehz ta Kunga pagalmeem; jo weena deená eefsch tawcem pagalmeem irr labbaka ne fá tuhlfstoschas zittas. Manna firds un mannas meefas preezajahs eefsch ta sipra Deewa. Augstiba un gohdiba irr winna preefschâ, spehks un jaukums winna swehta weeta. Weenu leetu luhdsu es no ta Kunga, to meleschu es tiffuschi, fa es eefsch ta Kunga namma warru dsihwoht wiffu sawu muhschu, raudsht to jauku buhschanu ta Kunga un winna swehtu weetu apmekleht. Jo winsch paslehyj manni sawâ dsihwekli launâ deenâ, winsch apflehyj manni eefsch sawas telts apflehyptahm weetahm, winsch pa-augstinahs manni us weenu aknuma-kalnu. Tad uppureschu es winna telti teifschanas uppurus, es dseedajchu un flaweschu to Kungu.“ Dahwida dseesmâs 26, 6—8, 12. 84, 2. 3. 11. 96, 6. 27, 4—7.

Kahdi wahrdi par to schodeen usnemmanu rohkas-grahmatu, Fo fauz:

„Swehta ammata-grahmata.“

Jauns gads tai Kristus draudsei atkal peenahzis un mehš, winnas beedri, wiffi steidsamees, to schehligu un lihdsjeetigu Deewu, muhsu Kungu un Pestitaju, pagohdinaht, fas par wiffu to laifu ta pagahjuscha basnizas-gadda weenumehr muhs lizzis fauft, kaut jel no grehku leel-
zella atfahptohs un buhtu usnehmuschi to labbu skaidru tizzibas zellu, fas gan schaurš un zittu brihdi us gruhtham darboschanahm to zilweku peespeesdams, tomehr winnu pehdigi nowedd debbes-dsihwoklds. Lai til apdohmajamees us tahm pagahjuschahm fwehdeenahm un swehtu-deenahm, teescham mehš fá apkaunoti fajuttifimees tadehl, fa useesim, fa muhsu Deews, jebfchu gan dauds reisahm ar muhsu lehtprahtibu un nepeetizibu winnu effam apka-
tinajuschi, tomehr nekad wehl naw apnizzis par muhsu labflahschanu gahdaht, bet weenumehr padohmus irr usrahdiis, fas derreja muhsu dwehseles apkohrt, fa tahs eefsch labbas un weenteefigas, tam augstam debbes-Zehwam patihkamas kalposchanas taptu dibbinatas. Arri
fcha basnizas-gadda eesahkums mums dohd leezibu, fa tas wiffu-waldigais trihsweenigais Deews us preefschu wehl tahdu paschu schehligu prahju us mums, winna nabbageem un zaur Jesus
2trais gadda-krahjums.

Kristus swehtahm affinin dahrgi ispirkteem grehzi-neekeem, gribb turreht; jo ar Winna sinnu un flahbtuhdamu palihdsibu schi pirma Adwentes swehdeena no muhsu augsteem un zeenigeem preekschneekeem' irr tappusi isredseta, ka lai no schihs swehtku-deenas us laifu laikeem arri starp muhsu mihtahm Latweeschu, pee Lutteriskas Kristigas basnizas-fahrtas peederrigahm draudsehm jo labbaka firde-fabeedroschana zeltos zaur to, ka wiffas mihtas basnizas us weenadu fahrtu ta Deewa pagohdinaschana taptu isdarrita, un wiffas mihtas dwehseles jo wairaf weenprahtiba pee-augtu zaur to, ka ikkatträ swehdeenä un arri swehtku deenä ikweens taptu ar dshweem un skanneem wahrdeem atgahdinahts, ka winsch weens nabbags grehzi-neeks irr, kas laizigi un muhschigi pasustu, kad Jesus Kristus ne buhtu par pasaules Pestitaju tappis, eeksch ka ween mehs tam swehtam un taifnam Deewam par behrneem warram palikt, kas mums atkal par mihtodamu un apschelodamu Tehwu gribb buht, kad scho Winna weenpeedsimmuschu dehlu ar muhsu firidin pa gohdam fanemmam, eeksch Winnu tizzam un wiffas weetas winnu klausam.

Scha basnizas-gadda pirma swehdeena mums tad nu par fewischfigu swehtku-deenu paleef, jo us pawehleschanu muhsu augstas Basnizas-teefas, ka jaw basnizas irr sluddinahts, tohp wiffas Latweeschu draudses ta Deewa-pagohdinaschana, jeb arri Deewa-kalposchana eeksch basnizahm, us tahdu fahrtu schodeen usnemta un us paleefameem laikeem eewesta, kahda winna eeksch tahs grahmatahs irr useetama, fo us wahziffi sau: „Agende“ un fo wezzos laifos, Latweeschu walloda, muhsu tehwi tehwi par „rohkas-grahmatu“ nosauze. Eeksch schihs grahmatahs irr usrahdihts, us kahdu wihs teem Deewa-wahrdeem buhs noturreteem tapt, tif labbi katra swehdeenä, ka arri swehtku deenas, un ka tohs swehtus darbus, prohti behrnu-kristischanu, Deewa-galdneeku nomeeloschanu, laulaschanu, mirronu apglab-baschanu un ta pr. buhs padarriht. Schi Agende, jeb rohkas grahmata, us pawehleschanu muhsu augsti teizama un schehliga Keisera Nikolaja ta pirma irr tappusi farakstita zaur dascheem, no pascha schehliga Keisera isredseteem, pee Lutteriskas basnizas-fahrtas peederrigeem mahzitajeem un irr no winna apstiprimata 28ta Dezember deenä ta 1832tra gadda. Ka schi Agende, jeb rohkas grahmata usrahda, us tahdu wihs un ne wis zittadi buhs eeksch wiffahm Ewangeliskahm Lutteriskahm draudsehm un winnu basnizahm pahr wiffu leelu Kreewu-Keisera walstibu, teem Deewa-wahrdeem noturreteem un wisseem jaw pirmit peeminneteem darbeem eeksch Deewa-kalposchanas un Winna wahrda pagohdinaschanas padarriteem tapt. Tadeht mehs eeksch teem wahrdeem, kas tai Agendei jeb rohkas-grahmatai us Deewa-kalposchanu irr preekscha likti, Latweeschu walloda ta lassam:

„Schi patti Agende irr turrama par peederrigu dalku pee teem basnizas likkumeem, kas us pawehleschanu Sawas Gohdibas ta Keisera tahm eeksch Kreewu-semmes buhdamahm Ewangeliskahm-Lutteriskahm draudsehm par labbu irr ustaisita, zaur tahdeem wihreem, kas ihpaschi us tahdu darbu bija sasaukti.

„Deht tahs eezelschanas un israhdischanas tahs Deewa-kalposchanas eeksch basnizahm, schi Agende it pawiffam dibbinajahs us to wezzu is Sweedru wallodas pahrtulkotu un ne-kahda laifa pawiffam ne atmestu, „rohkas-grahmatu¹⁾“, kurrä farakstihts irr, us kahdu wihs tai

¹⁾ Schi Sweedru rohkas grahmata jeb Agende wiff-pirma Sweedru semme zehlahs 1599ta gadda, tanni 1608ta gadda winna tappe pahrluhlota un 1693schä gadda winna pawiffam tappe pahrtaisita; wiffu-pehz winnu 1708ta gadda is Sweedru wallodas, Wahzeschu un Latweeschu walloda pahrtulkoja.

„Deewa-kalposchanai ar Kristigahm zeremoniehm un basnizas-eeraddumeem buhs noturre-
 „tai tapt un tà pr.“ Tapeh; arridsan schi grahmata pawiffam kohpà eet ar teem Lihurgias
 „spreddumeem, jeb basnizas-eeraddumeem, kas ap to laiku tahs tizzibas-atjaunofchanas jeb
 „schlihsibas zaur Lutteru un winna darba-beedreem, Wahzsemme tappe eezelti, eeksch pehz-
 „nahkufcheem gaddu-sinteneem gan drihs wiffur pecturreti, tadeht, ka tee ar labbu apfwehtitu
 „padohmu isredseti un paschi sawa starpà, pa dastahm un gabbaleem, it spehziggi kohpà kriht
 „un kohpà derr. Par to irr gahdahts, ka lai gan ta fahrta, kas rahda, ka tee darbi bas-
 „nizà padarrami, zeeti irr nolifka, tomehr daschkahrtigas luhgschanas ne peetruhttu, ka neds
 „draudse, basnizà fanahkufi, par ilgu laiku kluffu buhtu, neds arri laika peetruhttu, is dseefmu-
 „grahmatas dseedah, un mahzitajeem deesgan waktas buhtu, peederrigu spredditi fazzih, un ka
 „diwejadus Deewa-wahrdus tahdàs weetas, fur Latweeschi un Wahzeeschi dsihwo, eeksch
 „weenas paschas preeksch-pufsdeenas it labbi warretu turreht. Arri ta dseedaschana us tsche-
 „trahm balsim irr uswehleta, jo winna to firdi us fwehtahm dohmahm pazilla un irr tadeht
 „arri wiff-pirmae eeksch Kristus draudses usnemta, un no ta laika tahs peeminnetas tizzibas-
 „schlihsifichanas gan drihs eeksch wiffahm eewangeliskahm basnizahm par leelu jaufumu pee
 „Deewa-kalposchanas zeenita. Tadeht arridsan prohtams, ka wiffur labbus patihkamus
 „auglus usees, fur peetizzigi darbojahs kohra-dseedatajus ismahziht, jo tas irr redsetts, ka
 „lihds ar ehrgelchm nefas zitswairak to draudsi us labbu dseedaschanu uswedd un pamohdina,
 „ka tahds dseedataju pulks jeb kohris. Zebfchu gan mahzitajeem ne gluschi tohp pawehlehts
 „tahs altara-dseefmas, kollektes un fwehtifichanas wahrdus isdseedah, tad tomehr tahdu
 „dseedaschanu ne buhs atmeht, jo arri tam, kas dseedaschanu ne buhtu gruntigi eemahziies,
 „tomehr isdohfees no altara to peenahkamu isdseedah tapeh; ka tahs meldijas it lehtas irr
 „un us dauds tohneem ne no-eet un it ka ar runnadamu balsi jadseed.“

„Tee zitti peeminneschanas wahrdi schinni Agende jeb rohkas-grahmata it retti ka no
 „jauna irr peenemti; winni wiff-wairak no wezzeem laikeem irr pahrnahkufchi un irr dauds
 „dsimmumeem par leelu fwehtibu bijuschi, tapeh; ka winni weenteefigi un no fwehta Garra
 „fwaiditi wahrdi irr, kas no mihtodamas firds isnahkufchi. Schee wahrdi ne irr tadeht likti,
 „it ka mahzitajeem ne buhtu brihwiba dohta, no sewis ko runnaht, kad firds teem us to nef-
 „sahs, — bet schee wahrdi irr tadeht likti, ka lai winni pee ifkatra fwehta darba, eeksch
 „basnizas un eeksch Deewa-kalposchanas, tapeh; ka tas basnizà padarrams un nefahds
 „neeku darbs ne irr, it sfaidri un pahr wiffahm leetahm to usrahda, ko ne pagallam nefad
 „ne drihft fajaukt, neds atmeht, neds pahrgrohsiht, bet kam eeksch sawas sfaidribas ja pastahw
 „un eeksch wiffahm draudsehm weenlihdfigam un nefajauktam buhs palikt. Lai Deews ar
 „sawu schehlastibu scho grahmata fwehti, ka winna derretu, to walsfibu muhsu Kunga Jesus
 „Kristus sekmeht un wairoht!“

Gads irr pagahjis, kad schi us muhsu schehliga Keisera pawehleschanu ustaisita
 Agende, jeb rohkas-grahmata, us fwehtu darbu eeksch Wahzeeschu draudsehm Wiosemme
 irr tappusi eewesta. Zaur augstas Basnizas-teefas apgahdaschanu schi patti grahmata is
 Wahzeeschu wallodas tappusi Latweeschu wallodà pahrtulkota, schinni paschà gaddà Lat-
 weeschu wallodas rakstos eespeesta un nosaukta: „Swehta ammata-grahmata preeksch Luttera
 draudses-mahzitajeem Kreemu walsi“ — un nu schodeen winnu usnemam ka weenu
 jaunu, ar schehliga Deewa palihdsibu sagahdatu padohmu, kas muhs flubbina un

pamohdina, eeksch ihstenas, dsihwas un Kristigas Deewa-kalposchanas pastahweht. Tad nu tohp peepildihts, fo muhsu tehru tehwi jaw 1708tâ gaddâ, kad ta rohkas-grahmata is Sweedru wallodas Latweeschu wallodâ tappe pahrtulfota, wehlejahs, jo mehs eeksch teem, tur preekschâ litteem wahrdeem beigumâ lassam, ka winni fakka:

„Wiss-pehdigi tad nu buhs sinnams buht, ka Deews tas wiss-augstakais, peh; sawas ne-isrunnajas firds-schehstibas arri mums, sawu swehtu un ween-weenigi swehtu darrigu wahrdu schkisthu un nefawiltotu parahdijis irr, kurra galla-wahrds ihsti sanemts irr eeksch tahs wiss-wezzakas, ihstenas un ne-apgrohsitas tizzibas-isfazzischanas Augsburgâ, kurrâ mahzibâ, tizzibâ un isfazzischanâ mehs zaur Deewa schehligu paligu un klaststahweschanu teescham zerream lihds nahwei stipri un pastahwigi palikt un pastara deenâ preeksch Jesu Kristu, ta taifna teefs-nescha, muhscham isglahbti un swehtu tapt. Tapeh; irr lohti waijaga, ka mehs scho dahrgu mantu sew no firds leekam pawehletu buht, Deewu to wiss-waldigu firdsdibbenigi luhgdami, lai winna deewischfigs spehks to mums un muhsu pehnahkameem ne-aistwertu schehligi weht un atstahj: un wakkas ne lauj, ka tas wels, kas schinni pafaules pagahsne, ar daschadahm wiltus mahzibahm un sweeschahm tizzibahm breefmigi jauzahs un greeschahs, to swehtigu tezzeschanu ta Ewangeliuma, muhsu dauds un daschadu grehku deht, ne warr aistwert un isnihzinaht. Turklast irr lohti waijaga, ka mehs, kas mehs eeksch ta ammata ta Ewangeliuma stahwam, mohdrigu azzi us mums pascheem un tahm mums ustizzetahm draudsehm turrâ, ka nekahdas blehnu-mahzibas un wiltigi brahli sew eewiltahs, kas peh; sawas paschas dohmajamas gudribas un patgalwibas scho darbu un wissus zit; tus saimo un kehst, ka tee to faiti tahs weenadibas warretu farauftiht un apgrehzihu, fajuffchanu un dauds weenteefigu dwehsehu muhschigu stahdi un nonihfchanu padarriht. Par to lai Deews muhs un muhsu klausitajus schehligi glehb un farga.“

„Bet winsch pats, muhsu Kungs Jesus Kristus un Deews tas Tehws, kas muhs mihlejis un weenu muhschigu eepreezinafchanu dewis irr un labbu zerribu eeksch schehlastibas, tas lai eepreezina muhsu firdis un apstiprina muhs eeksch tahs skaidras mahzibas ta Ewangeliuma un eeksch wisseem labbeem darbeem. Tam peenahkajs pateifschana un slawa un gohdiba un warra muhschigi muhscham. Amen.“

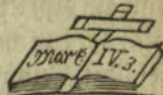
Deews Kungs scho muhsu tehru luhgschanas irr paklausijis, gahdadams, ka nu eeksch turrefchanas Deewa-wahrdu muhsu basnijas un eeksch padarrifchanas to zittu swehtu darbu, kas pee Deewa-kalposchanas eeksch Ewangelistahm-Lutterifscham draudsehm peederr, mehs atkal us to grunti tahs tizzibas effam dibbinati, fo Winsch pats, tas wissu-mihlais Pestitais, irr eezehlis un zaur Mahrtinu Lutteru un winna darba-beedreem lizzis schkistht. — Ak, mehs luhdsamees, wiss-mihlais debbesu Tehws, Tu gribbetu scho paschu mantu tahs firds-pamohdinaschanas un apkohpschanas, fo mehs no tahs taggad eewestas Agendes smestam, arri us muhsu behrnu behrneem, — us nebeidsameem laikeem, — usturreht, un palihdseht, ka us preekschu ifkatriis no tahs paschas jo wairak swehtibas smeltu, — amen.

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier&ky.

No Widsennes basnijas teefas puffed:

R. Baron Budberg,
basnijas teefas preekschneela-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patz, un muhschigt.
Ebreer: 13, 8.

49ta lappa.Dhtrâ Aldwentes fwehdeenâ, 9ta Dezember,

1834.

Wehl wairak, fo Augustins patz no fatwa Dsihwes-gahjuma stahsta.

(Zahs pirmas sinna no Augustina atrohd 46tâ un 45tâ lappâ.)

„Man wairs ne gribbejahs ilgaki eefsch Italias palift, un kad mannai mihlai mahte tahds patz prahts bija, tad mehš apnehmamees, ar laiwu atfal us Kartago eefsch Aprikas aislai-
stees. Us kahdu ohstu aïsgahjuschi, laiwu mekledami, ar fo warretu aïslaištees, manna mahte
us mannim weenâ deenâ tâ sahke runnaht: „Mans dehls, man wairs ne gribbahs schinni
pafaulê ilgaki uskawetees; jo fo nu wairs schê wirs semmes darrischu? Tas wissu-mihlais
Kungs mannas firds gauschu wehleschanu irr paklausijis, jo mannas azzis dabbujuschas
redseht, ka tu tohs schkehrsus zettus effi atmettis; nu gan wehlohs, kaut jel tas Kungs manni
buhthu atraiffijis.“ Peez deenas pehz schihs winnas runnaschanas winna gauschi wahja paliffe,
un daschi tizzibas beedri, kas muhs nahze raudsiht, mannim fazzija, ka winna laifam buh-
schoht aiseet. Nu es sahku apfahrt winnas behdatees, bet winna manni eepreezinaja, un
us weenu draugu, kas gauschi schehlojahs, ka winnas meesu schê sweschumâ buhschoht ap-
glabbahst, winna fazzija: leezeet schohs mannus faulus, fur gribbat, un ne raudi tadeht, ka schê
sweschumâ mirstu. Nedsî, Deews irr wissus klahst buhdams, tadeht es arri sinnu un us to pree-
zajohs, ka winsch gan mannu meesu atraddihs, to paschu pastarâ-deenâ peezeldams. De-
win deenas winna wahja gulleja, un pehz tam weeglâ nahwê no schihs pafaulê ischkehrs.
Ak tu labba, mihla un peetziziga mahte, tewi peeminneschu ar pateizibu, kamehr dsihwofchu!
Kad manna mahte nomirre, tad es patz 33 gaddus wezs biju.“

No ta bisfapa Augustina darboschanas eefsch debbes walstibas leetahm.

Augustina gohdiga mahte, wahrda Monika, kâ jaw effam peeminnejuschi, to preeku
redseja, ka tas mihlais Deews winnas gauschas luhgschanas paklausija un scho winnas
dehlu, furra dehl winna wiss-wissadas behdas un mohkas ar leelu pazeeschanu panesse, peh-
digi us labbas tizzibas zetteem uswedde. Kad nu schi weenteesiga mahte eefsch Italias bija
nomirrusi, tad Augustins wairs ilgaki eefsch Italias ne uskawejahs, bet lihds ar zitteem

Draugeem ar laiwu us sawu dsimteni, prohti us Aprifu, atpakal dewahs. Ne tahli no weenas Aprikas pilssehtas, fo Hippo sauze, winsch weenu muischinu bija pirzees, un turpat kahdus trihs gaddus dsihwoja, fluffiba sawu schehligu Kungu un Pestitaju flawedams, kas winnam tahs garra azzis bija atdarrijs. Zebshu winna firds-prahts wehlejahs, tanni muischina palikt, tad Augustins tomehr tahs luhgschanas kahda augsta Kunga, kas eefsch Hippo dsihwoja, paklausija un us to peeminnetu pilssehtu nogahje dsihwoht, turklaht to augstu Kungu ka arri zittus, kas tahdu mantu mekleja, eefsch debbes leetahm mahzidams. Tanni laika tur weens wezs biskaps, ar wahrdu Valerius, dsihwoja, gan labs, peetizzigs un Deewabihigs wihrs, bet kas tomehr tanni weeta ne dauds pee dwehsefu apkohpschanas warreja pasrahdaht, tapeh; ka winsch Latihneru wallođu mas pratte. Schis pats Valerius gauschi preezajahs, dsirdebams, ka Augustins taissjahs, eefsch Hippo dsihwoht, un wiffus laudis zif warredams usskubbinaja, kaut jel to Augustinu winnam par paligu buhtu eezehlufchi. Wiffi laudis tadehl Augustinam uskritte, un jebshu winsch to ne gribbeja usnemtees, gan labbi sinnadams un saprasdams, ka tam zilwekam leela atbildeschana uskriht, kas eefsch mahzitaju ammatu eedohdahs, tad tomehr winnu tam wezzam Valerium par paligu eefwehtija. Tas pats winnam uswehleja spreddiki fazziht, un arri pats eegahje basniza, tohs swehtigus wahrdu klausitees, fo Augustins fluddinaja. Wiffas Augustina runnaschanas derrigas bija, tohs laudis pamahzihht un winnu dwehseles eefsch ihstenas tizzibas apstiprinaht, jo ar Deewa paligu winnam isdewahs, dascheem, kas wiltigahm un nederrigahm mahzibahm bija pade-wuschees, to nelaimi usrahdiht, kurrâ wiini eegahsahs, kad pee tahm paschahm buhtu pastahwejuschi. Ap to paschu laiku eefsch Hippo, weens it sinnams isfmehjeis to Deewa wahrdu, ar wahrdu Wortunatus, bija, bet ir tas ar sawu wiltigu gudribu Augustina preefschâ ne warreja pastahweht, bet tam no pilssehtas ar leelu kaimu bij' jaaisbehg, tapeh; ka Augustins, wiffu lauschu preefschâ ar scho Wortunatu par debbes-leetahm aprunnadamees, usrahdaja, ka Wortunatus mahzibas ar teem dsihweem un skaidreem swehteem Deewa raksteem ne pagallam kohpâ ne gahje.

No ta laika par Augustinu leela flawa zehlahs, un gan drihs wiffur no winna ween tappe runnahts, jo no wiffahm mallahm laudis sanahze, us winna wahrdeem klausitees. Tas tam wezzam biskapam Valerium gauschi patikke, un gribbedams par to gahdaht, ka Augustins us to weetu paliktu, winsch winnu sawâ weeta par biskapu eefsch Hippo eezehle un apleezinaja, ka winsch nu eefsch meera no schihs pasaules warroht aiseet, sinnadams, ka Augustins par biskapu effoht eezehts. Jo leelaka weeta schis pats bija listis, jo nu arri wairak winsch darbojahs, ka ta Jesus mahziba wiff-zaur skaidri un weenteefigi taptu laudim preefschâ zelta. Zaw preefsch Augustina un pawiffam eefsch teem laikeem, kad kristiga draudse lohti tappe waijata, daschi wihi nohst no pasaules raisehm pee mallas atwilkahs, ka tee eefsch peeluhgschanas un sawas dwehseles apkohpschanas warretu pastahweht. Peh; kad waijaschanas laiki bija beiguschees, tas pats eeraddums palikke, un daschi wihi us tahdu no pasaules atschkirtu dsihwoschanu us weenu weetu sagahje, turklaht zittus jaunus wihrus uskohpdami, ka tee par labbeem un peetizzigeem draudses ganneem buhtu palikkufchi. Schohs tahdus wihrus par muhkeem un tohs nammus, fur eefschâ wiini it ka no pasaules atschkirti dsihwoja, atkal par klohtereem nosauze. Arri Augustins tahdu klohteri ustaisija, un wiffus, kas tur eefschâ gribbeja dsihwoht, winsch ar it stipreem liffumeem us gohdigu, schkisthu un pasem-migu dsihwoschanu peespeede un winnus uskohpe, ka tee, kad isdewahs jeb kad waijadsi

bija, par labbeem un weenteesigeem draudses ganneem, usraugeem un biskapeem warreja buht. Eefsch pehznahkameem laikeem pehz Augustina nolikkumeem un us winna peeminneschanu daschäs weetas arri eefsch zittahm semmehm tahdi klosteri tappe ustaifiti, no kurreem ta Kristus draudse dauds labbus un peetizzigus gannus irr dabbujusi. Wissi tahdi klosteri, kas us tahdu fahrtu bija eetaifiti, par Augustina klosterem un tee muhki atkal tappe par muhkeem pehz Augustina fahrtas nosaukti*). Ar tahdahm eezelschanahm, ka arridsan ar daschahm grahmatahm, fo Augustins rakstija, dauds labba notikke, ta ka winnu gan ja pagohdina it par labbu fargu tahs Kristus draudses.

Ap to laiku, kad Augustins biskaps bija, Engellenderu semme weens muhkis zehlahs, ar wahrda Pelagius, kas lihds ar sawu draugu Zoelestius ar gauschi gudreem un smalkeem wahrdeem dauds dwehsefu no labbas weenteesigas tizzibas un no skaidras atsihschanas ta Ewangeliuma atwilke. Pats Pelagius eefsch sawas dsihwofchanas it gohdigi un glihti usweddahs, tapehz ilgu laiku ne warreja useet, ka eefsch teem wahrdeem, fo winsch, gan driht zaur wissu pasauli reisodams, fluddinaja, tahda firds apmahnischana un nowilschana no tahs skaidras Jesus mahzibas atraddahs, kas padarrija, ka dauds, fo ihstenu swehtibu tahs Deewa apschehlofchanas zaur to Kungu Jesu Kristu ne sanehme neds usmekleja, bet labba us sawu paschu taisnibu palahwahs, peemirdami, fo Apustuls Pahwils fakka: „ka zaur weenu zilweku tas grehks irr eegahjis pasaulē, — un ka no dabbas mehs behrni tahs dusmibas effam, — un ka tur nekahda starpiba ne irr, jo wissi irr grehkojuschi un teem truhkst ta teifschana preefsch Deewa, — un ka tee zilweki ar Deewu irr falihdsinati zaur winna Dehla affinis, kas tahs paschas pee krusa kohka irr islehjis par wissas pasaules grehkeem.“ Reem. 5, 12. Ewes. 2, 3. Reem. 3, 23. un 5, 10. (1 Joh. 2, 2.)

Neweenam tik labbi ka Augustinam isdewahs, ta Pelagius wiltigas un Ewangeliumam pretti stahwedamas mahzibas atflah; tapehz arri Pelagius tam Augustinam kahda reisē weenu grahmatu laide, kurrā winsch to paschu it lohti usteize, zerredams, winnu ar tahdu usteifschanu apluffeh, ka winsch wairs ne buhtu usrahdijs, zik bailiga leeta ta irr, kad tas zilweks us sawu paschu taisnibu palaujahs un to ne gribb atsiht, ka ta muhschiga isglahfchana ne zaur zilweku gribbeschenu neds eespehschenu, bet weenigi ween zaur Deewa apschehlofchanu irr sagahdata, kas muhs muhschigi irr isglahbis un aizinajis ar swehtu aizinaschanu: ne pehz muhsu darbeem, bet pehz sawas ihpaschas apnemschanas un schehlastibas, kas mums irr dohta eefsch Kristus Jesus preefsch pasaules laikeem. (Reem. 9, 16. 2 Tim. 1, 9.) Us scho usteifdamu grahmatu, fo Pelagius bija rakstijis, Augustinus atbildeja: „Es tew „pateizu par to grahmatu, fo tu man effi rakstijis. Lai tas Rungs tew wissu labbu parahda, „un lai no schehlastibas tew palihds, ka tu allaschin buhtu weenteesigs bijis, un to muhschigu „dsihwofchanu buhtu eemantojis. Tu manni gan par it lohti labbu wihru usteizi, bet es „pats no ta neneeka ne sinnohs, jo es sinnu, ka es wiss: zaur grehzigs zilweks esmu; tadehl

*) Peeminneschana. Eefsch wehlakeem laikeem, kad zaur Pahwestu nelectibu breesmiga tumfiba un nesinnaschana eefsch debbes leetahm un eefsch skaidras Jesus mahzibas tahs dwehseles pahrnehme, un gan driht wiss zaur eefsch teem, pee Kattoleem eezeltem klosterem tee muhki us negohdigu, bestaunigu un apgrehziabas pilnu dsihwofchanu eeladahs, tad tomesr allasch wehl eefsch tahdeem klosterem, kas pehz Augustina nolikkumeem bija eezelti, starp teem tur eefschā dsihwodameem muhkeem wiss wairak gohdiga buhschana un usdsihschana pehz garrigahm leetahm bija atrohama. Pats Mahrtinsch Lutters sawa laikā par muhki eefsch tahda Augustina klosteri bija, un no turrenes isnahjis, pehdigi par pirmu kohpeju un usweddeju tahs Ewangeliskas basnizas fahrtas palikke, pee kurras ir mehs, gohds Deewam, peederram.

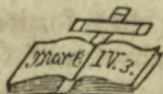
„tewi luhdsu, tu gribbetu labbaki to Kungu pecluhgt, fa Wansch ar sawu schehlastibu manni
 „par weenu Deewa behrnu gribbetu ustaisht.“

So deenas Pelagius dsihwoja, jo wansch sawu blehnu mahzibu islaide, zaur ko notikke
 fa, pawiffam starp zittahm seewischfahm, tahda lepniga buhschana zehlahs, kas rahdija, fa
 winnahm ar winnu paschu labbumu un taifnibu deesgan peetikke. Augustins ar tahdu ne-
 behdnibas pilnu peetifschanu ne pagallam meerâ ne bija, un tadeht us weenu seewu, Juliana
 wahrda, furras meitu Demetrias Pelagius jaw sawa wiltigas mahzibas tihflâ bija sanehmis,
 grahmatu laide, furrâ wansch ta fakka: „Mehs ne warram fluffu zeest, kad redsam, fa zilweki
 tihschâ prahâ zittus pasufchanâ eegahsch, kas bes winnu usmahfchanas buhtu eefsch ta
 Kunga pamahzifchanas pastahwejuschi. Tahds zilweks lohti allo, kas dohma, fa winnam
 pascham tas padohms effoht, par ihsti taifnu un swehtigu zilweku buht; teescham ta irr bleh-
 diga mahziba, kas rahda, fa mums no Deewa zitta palihdsiba ne nahfoht, fa ween ta gaisma
 no swehteem Deewa raksteem, un fa muhsu dabbas spehks un ta pamahzifchana ta weeniga
 Deewa apschelofchana, kas mums effoht rohka nahfusi; af, tahds wiffai Jesus mahzibu irr
 atmettis, kas fakka, fa zilweks ar sawu paschu isredseschenu warroht wiffu labbu eegribbeht,
 un pilnigâ mihlestibâ wiffur pastahweht. Tâ tas Deewa wahrds ne skann, jo tas Apustuls
 fakka, fa ta Deewa mihlesiba muhsu firdis eenahf zaur to swehtu Garu, kas mums tohy
 dohts. Pelagius tawai meitai Demetrias irr rakstijis, fazzidams: „tahs laizigas mantas
 tawi peederrigi tewim irr sagahdajuschi, bet tahs garrigas mantas tu patti sewim dohdees.
 Sawu labbu tikkumu deht tu effi augsti usteizama, jo schee tawi labbi tikkumi nahf no tewis
 paschas un atrohdaht eefsch tewis.“ Af mihla seewa, zil lohti breefnigi schis zilweks tawu
 meitu gribb apmahniht! tee irr tihri melli, ja tahds fakka, fa labbi tikkumi zaur zilweka pascha
 eespehfschenu un eegribbeschenu winna firde rohdaht. Kaut jel tawa meita tahs us lepnibu
 uswedamas mahzibas ne pagallam ne peenemtu; winna gan labbi sinna, fa zilweziga firde
 lohti nabbaga irr, un lihds schim ar zittu neko ne likahs ispuschfotees, fa weenigi ween ar
 tahm dahwanahm ta drauga, kas muhsu dwehseles tik lohti mihlejis, fa wansch winnu deht
 pee frusta kohka lizzis peekaltees. Lai winna nefad ne peemirst, ko Apustuls fakka: „es juhs
 esmu faderrejis, itt fa schkistju jumprawu Weenam wihram peewest, tas irr Kristus. Bet es
 bihstohs, itt fa ta tschuhfka ar sawu wiltibu to Gewu irr peewihlusi, fa ne tapatt juhsu doh-
 mas tohy maitatas un nokliht no tahs weenteesibas, kas irr eefsch Kristus.“¹⁾ Kaut jel
 tawa meita arri schohs wahrdu peeminnetu, ko Apustuls runna, fazzidams „kas tewim irr,
 to wiffu tu effi dabbius.“²⁾ Mehse zerream, fa tawa meita Demetrias, kas jaw no ma-
 sah m deenahm tappusi raddinata, firde pasemmiba turretees, ja daschfahrt par nelaima ta
 Pelagius grahmatu buhtu lassijusi, fa winna buhs apraudajusees un to Kungu luhgusi, fa
 tahs grahmatas wiltigi wahrdi winnas firde nefad sakni ne dabbutu, bet fa winna eefsch tahs
 labbas tizzibas un Deewam patihkamas pasemmibas lihds gallam buhtu pastahwejusi.“

(Weigums tahs sinnas par Augustinu 50tâ lappâ.)

1) 2 Kor. 11, 2 un 3. 2) 1 Kor. 4, 7.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walfar un schodeen tas patš, un muhschigl.
Ebreer: 13, 8.

50ta lappa.

Freschâ Adwentes fwehdeenâ, 16ta Dezember,

1834.

Beigums tahs sinnaš par to biskapu Augustinu.

No scheem wahrdeem jaw warram prast, kahds weenteesigs biskaps tas Augustins bija, un kâ winna firds itt lohti us to nessahs, pee tahs apfwehtitas atsihschanas pastahweht un zif warredams arri zittus pee to pařchu peewest, prohti, ka Jesus Kristus pasaulê nahzis tohs grehzinekus isglahbt, un ka ta pestiřchana ne irr zaur zittu neweenu, nedš arriđsan zits wahrds appakřch debbesš stary zilwekeem irr dohtš, zaur ko mehš warram muhschigi dsihwoht, kâ ween tas patš Jesus Kristus ¹⁾.

Zif ilgi, kamehr Augustins dsihwoja, teem, kas eefsch Aprikas to Kristigu draudsi gribbeja fajaukt, řchee nelabbi darbi ne isdewahš, jo winsch ar Deewa spehka allasch mohdrigs bija un ar spehzigeem wahrdeem itweenu pahrlëezinaja, ka ta leela laime irr, bes kahdas grohsischanas it no firds un prahta tam Kungam Jesum Kristum un wianna fwehtam preezas: wahrdam peekertees.

Zebřchu winsch us wiffadu wihsš darbojahš, ka pasaulê pateesiga Deewa bihjaschana un tizziba zeltohš, un tadeht us nepaklausigeem un zeetsirdigeem zilwekeem daschâ reisê itt affus un bahrgus wahrduš runnaja, tad tomehr řchis patš Augustins lohti lehns un pazeetigs ar wisseem bija, kas jebkahdâ leetâ prett winna bija noseeguschees. Winsch labbaki řchohs tahduš řchehloja, ne ka winsch tohs preeřch teefas buhtu weddis, un no firds wehleja, ka teem nekad buhtu kâ řlitti řlahjees.

Zebřchu winnam deesgan ko strahdaht bija, ar spreddiřu řazisřchanu, ar wahju apraudsiřchanu un ar daschadu raksiřchanu, tad winsch tomehr ne atrařwahš, eefřch laizigahm leetahm ar řawas draudses lohzeleem darbotees, un daschas

1) 1 Tim. 1, 15. Apust. d. 4, 12.

stribdibas winnu starpâ islihdsinaja, winnus pastubbinadams, pareisi wehrâ list un peepildiht, fo Apustuls Pahwils rahda, fazzidams: „Ja tas warr buht no juhfu puffes, turrâit meeru ar wisseem zilwekeem“¹⁾; jo kâ mihtais Pestitais rahda, tad tee, kas meeru turr, swehtigi irr, jo tee taps Deewa behrni saukti. Bet kas Deewa behrni irr, tee sawu gaischibu lauschu preekschâ leef spihdeht, ka tee eerauga winnu labbus darbus un gohda to Tehwu, kas debbesis²⁾. Zaur tahdu darboshanu ar tahm winna kohpschanai un waddischanai ustizetahm dwehselehm Augustinam isdewahs, tohs eefsch tizzibas wahjus stipriaht un teem, kas naidâ un dusmibâ pastahweja, usrahdiht, ka ta zilweka dusmiba ne pastrahda, kas irr taifns preeksch Deewa.³⁾

Augustins, bisskaps buhdams, appaksch kurra usraudsischanu dauds zitti draudschu mahzitaji un strahdneeki eefsch ta Runga wihna kalna atraddahs, allaschin par to gahdaja, ka schee strahdneeki brihscham kohpâ fanahze, aprunnadamees sawâ starpâ par tahdahm leetahm, zaur fo mahzitaju ammatz jo glihtaki un skaidraki un swehtigaki buhtu tappis peepildihts. Kad kahdu jaunu mahzitaju eezehle un winnu us swehtu ammatu eefwehtija, tad Augustins tahdu weenumehr ar karstu peesaukschanu zeenigam swehtam Garam atwehleja, ka tas winnu eefsch wiffas pateesibas wadditu un tam palihdsetu, par sawu un gohdu ta mihta debbesis Tehwa un ta augstî teizama Pestitaja strahdaht, un ka winsch nemtu wehrâ sewi paschu un to mahzibu, eefsch fo tam japastahw, atsihdams, ka, to darridams, winsch tif labbi sewi paschu isglahhs, kâ tohs, kas winnu klause⁴⁾. Ar drehbehm, ar ehshanu un zittahm eefsch dsihwes peederrigahm leetahm winsch nefad pahrlaeku ne darrija, bet ar pateizibu baudija, fo Deews bija swehtijis. Bet tomehr winsch tã ne darrija, kâ op teem laikeem jaw dauds tappe redseti, kas sawu meesu breefmigi maitaja un mehrdeja, dohmadami, ka ar tahdu meefas mehrdeschanu debbes-walslibu buhschoht eemantoht, jebchu taf sinnams, ka pee tahdas eemantoschanas ne ahrija buhschana fo lihds, bet ka wiffim tizzigas firds wajaga. Augustins labprahnt weefus sawâ mahjâ usnehme un bes kurneschanas iffalkuschus pa-ehdinaja. Kad winsch maltiti turreja un ar saweem mahjas eedsihwotajeem jeb zitteem draugeem pee galda bija fasehdees, tad par to starpu allasch kahda nodatta is kautkahdas labbas un Deewam par gohdu farakstias grahmatas tappe preekschâ lassita, jeb tee pee galda fasehdejuschees sawâ starpâ par derrigahm un gohdigahm leetahm aprunnajahs, jo Augustins lihds ar saweem draugeem labbi peeminneja, fo Apustuls mahja, fazzidams: „woi juhs ehdat, woi juhs dserrat, un fo ween juhs darrat, to wiffu darrat Deewam par gohdu, un eefsch ta wahrda ta Runga Jesus, pateidami Deewam un tam Tehwam zaur winnu.“⁵⁾ Pee Augustina galda, maltiti turroht, nefad ne dsirdeja beskaunigas isrunnaschanas neds zittas tehrschanas tappe redsetas, neds arri kahds tappe atrasts, kas ar

1) Heem. 12, 18. 2) Matt. 5, 9. 16. 3) Jehlab. gr. 1, 20. 4) 1 Tim. 4, 16.
5) 1 Kor. 16, 31. Koloff. 3, 17.

ehdeenu jeb dſchreenu pahrllecku buhtu peenehmees, jo ifweens wehrâ liffe, ka to meefu us nelcetibu un negausibu ne buhs peekohpt. To Augustins ne pagalam ne uſlahwe, kad kahds, kas winnu raudſiht nahje, buhtu gribbejis no ſawa tumaka winnam ais mugguras ko ſaunu runnaht; wiſch tadehl, ifweenu atgahdinadams, lai no ſawa tumaka tif ween labbu runnata, us ſawu ehdamu galdu ſchohs wahrduſ bija lizzis eekalt: „Ja kam gribbabs no zitta, winnam ais mugguras, ko ſauna runnaht, taſ lai leef ſinnâ, ka tahdam pee ſcha galda nawweetas.“

Tohs nabbagus eekſch ſawa aprinka wiſch no wiſſa labba prahta apgahdaja, un ar weentesibu ſtarp winncem tahs dahwanas isdallija, ko wiſch no teem zitteem draudſes beedreem ſalaſſija, un dabbujis dſirdeht, ka ſchurp un turp tif nelabbi tappe runnahts, itt kâ ta baſniza laiſigas mantas krahjoht, tad wiſch tahdeem tahs baſnizas ahriſu apſohpſchanu uſwehleja, kas nekahdâ ſwehtâ ammatâ ne ſtahweja. Ar ſaweem darba beedreem wiſch tanni nammâ dſihwoja, kas pee baſnizas peederreja, un preekſch ſewi nekahdu ſewiſchſigu nammu nedſ ſemmi eegahdaja.

Ne ilgi preekſch ſawas miſchanas wiſch usnehmahs, wiſſas ſawas grahmataſ, ko wiſch bija rakſtijiſ, ſaurluhkoht, un wehl pehdigi weenu grahmatu ſaraſtija, kurrâ wiſch it ſkaidri ſawas tizibas apleezinaſchanu uſſihmeja. Ta wehl ſawâ wezzumâ darbodamees, wiſch no Deewa bija isredſehts, wehl leelaſ un gruhtas behdas preekſch ſawas aiſeeſchanas no ſchihs paſaules redſeht, kadehl winna ilgoſchana pehz debbefſ-mahju jo leelaka palifke.

Weenas ſweſchas un breeſmigas tautas kehninſch, ar wahrdu Genſeriks, ar ſawu karra ſpehku eekſch Apriku eelaufahs, un wiſſus zilwekus, ko ween ſakehre, apkawe, un ehkas un zittas leetas nodedſinaja. Augustinam firds par tahdu breeſmigu iſpohſtiſchanu gauschi ſahpeja, wiſſ wairak tadehl, ka nu winna tehwu femmê zaur ſcheem breeſmigeem ſweſchineekeem eekſch wiſſahm baſnizas leetahm leela jaukſchana bija zehlufees. Weens it ſinnams un ſpehzigs karra-kungs, ar wahrdu Boniwazius, usnehmahs, to pilſſehtu Hippo prett teem ſweſchineekeem apſargah. Schis pats Boniwazius zaur Augustina ſpreddikeem pee labbakas aſihschanas bija peewefſs, ne kâ winnam eefahkumâ bija. Bet wiſch tomehr it no wiſſas firds wehl ne warreja us Jeſus puſſi padohtees, tapehz wiſch ſchihs paſaules lepnahm leetahm pakkaſ dſinnahs. Kad nu tahdi peemetleſchanas laifi zehlahs, tad Augustins atkal ar ſwarrigeem wahrdeem ſcho paſchu Boniwazius uſrunnaja, un tif tahli winnu paſtubbinaja, ka wiſch ar ſaweem gudreem padohmeem to pilſſehtu Hippo zaur 14 mehneſcheem pret teem eenaidneekeem apſargaja. Bet pehdigi, kad Boniwazius zaur weenu karra-bulti bija eewainohſts, tad tai pilſſehtai taſ eenaidneeku rohkâs bij' ja padohdahs. Deews tomehr to Augustinu ſchehloja, ka wiſch ſcho behdu ne dabbuja redſeht. Weenâ deenâ, kad Augustins ar dauds zitteem biſkapeem, kas, preekſch eenaidneekeem behgdami, us Hippo bija nahkufchi, lohti par teem behdu laiſeem raudaja, tad wiſch wehl pehdigi ſazzija,

ka winsch Deewu no wiffas firds effoht luhdsis, kaut jel tam debbest Zehwam buhtu patizis to pilsehtu no eenaidneeku apsehdeschanas atraisih, jeb winnu paschu no schihs pafauls pee fewis usnemt. Treschâ mehnesi pehz schihs runnaschanas gruhst wahjums to Augustinu sagrahbe, ar ko winsch sawâ 76tâ gaddâ nomirre; 40 gaddus winsch par basnizas wezzaku un biskapu irr bijis. — Schis patz Augustins dauds reisahm fazzija, ka weenam krisitiam zilwekam peenahfotees, lihds beidsamam laikam sawu grehzigu fahrtu un nelaimi asih, un par to allaschin nofkummuscham buht. Sawâ pehdigâ wahjibâ winsch wiffas grehku subdeschanas, dseefmas ta Kehnina Dahwida *) us seenas litke usrakstih, un tahs bes mitteschanas lassidams, winsch dauds raudaja, behdadamees un fazzidams, ka winsch tahds leels grehzineeks effoht bijis; un desmits deenas preeksch sawas aiseeschanas winnam allaschin gribbejahs weentulis buht, ka jo karstaki buhtu warrejis sawu schehligu debbest-Zehwu zaur Jesu Kristu peesaukt. Kâ Kristus draugam peeklajahs, tapat arri Augustins fenn deenahm sawu mahju bija apkohpis, jo winnam ne gribbejahs, eeksch beidsamahm deenahm ar laizigahm leetahm raisetees. Tapehz winnam arri mirschanas stundâ ne wajadseja kahdu spreedumu par mantu un naudü nosazzih, jo ikkats no winna raddeem jaw fenn deenahm sawu dattu bija panahzis. Wiffas sawas grahmatas winsch tai basnizai, kurrâ winsch kalpoja, par mihtu peeminneschanu dahwinaja.

Kas Augustina grahmatas ar firds skaidribu lassa, tas useet, kahds apwehtihst wihrs winsch irr bijis; bet wiffi, kas ar winnu irr kohpâ dsihwojuschi, tee irr tahdu leezibu ussihmejuschi, ka Augustins ikweenam par labbu un swehtigu preekschsihmi irr bijis, un ka eeksch winna Deews irr parahdijis, zil leela winna apsehloschana pee nabbaga grehzineeka irr; wiffi no Augustina fakka, ka winsch sawâ weeta ta Kunga Jesus Kristus peetizjigs kalps un tai Kristus draudsei ustizjams gans bijis!

Pee dewitu frahjemu pederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redsi Nr. 43.)

37.

Wiffi, kas tijz, ka winni ween zaur Jesus Kristus schelastibu un zaur to, ka tee it pawiffam eeksch Kristus rohkahm padohdahs, swehti tohp, wiffi tahdi irr manni brahli, jo schee wiffi eeksch Kristus mekle to gudribu, to taisnibu, to swehtifchanu un to atpestifchanu. Ar tahdeem es warru weenâ prahâ buht, jo es sinnu, ka muhsu starpâ nekahds nemeers un nekahda schelshana ne warr zeltees.

*) Dahwida grehku subdeschanas ds. irr atrohdamas 6. 32. 38. 51. 102. 130. 143 dseefmâ.

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubbernemtu augstas waldifchanas puffes:
Dr. C. E. Napier&sp.
No Widsemmes basnizas teefas puffes: R. Baron Budberg,
basnizas teefas preekschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notikkun

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

51ma lappa.

Zettortâ Adwentes fwehdeenâ, 23ta Dezember,

1834.

„Mu winnai (Mariai) fawš pirmsdsimtais dehlš peedšimme, un ta to eetinne autinšs, un to likke fillē, jo teem zittur ruhmes ne bija tai mahjas-weetâ.“ Lukt. 2, 7. „Kas patš semmojahš, kâ schis behrnš, tas irr tas leelakais debbfes-walstibâ.“ Matt. 18, 4. „Teizeet ta Kunga wahrdu, kas to nabbagu no pihschteem uszekt un pa-augstina to behdigu no teem dubleem.“ Dahw. ds. 113, 1. 7.

Ar schahdeem wahrdeem to fwehtu Deewa rakstu lai mehš, firdš-mihtas dwehseles, tai famees, tohs seemas-fwehtkus usnemt, kurršs mehš ar karsu pateifschanu peeminnam un aifihstam, kâ Deewš to pasauli lohti mihlejis, kas winnas meera un muhschigas labklahschanas dehlš farwu weenpeedšimmuschu Dehlu irr fuhtijis pasaulē¹⁾. Brahti, mahfas, kas juhs to saldumu pasihstat, ko dwehsele bauda, kas grehku-peedohschanu irr panahkusi un kas fajuttusi, kâ tas muhschigais, wiffu-taisnais un fwehtais Deewš zaur Jesu Kristu par laipnigu un schehligu Tehwu winnai irr palizis, juhs gan lihds ar Dahwidu to Kungu teifseet, par to ne-isteizamu leelu apschehloschanu, kâ Winsch, Deewa weenpeedšimmis Dehlš, tahš nabbagas Jumprawas Marias pirmsdsimtais Dehlš irr tappis; juhs garrâ ar steigšchanu dohseetees us Betlemi, lihds ar teem apfwehtiteem ganneem to lauschu-apschehlneeku usmekledami, kas kâ nabbagu kautinu behrnisch autinšs eetihšs, fillitē us zeetahm ziffahm trinnahš, jebfchu Winsch tas patš irr, kam debbfes un semme klausa. Salassimees tad nu apkahrt Deewa un zilweka-Dehlu un nemsimees no Winna to sihmi, kahdâ pasemmibâ tas warrenais Deewš eedohdahš. Noliksim pee Jesus pirma schuhpla wiffadu augstprahstibu un paschtaifnibu. Tam Kungam, kam debbfes un semme peederr, gan drihs weetas peetruhkst, fur Winsch zilweku fahrtâ buhtu warrejis ee-eet pasaulē, un tu, ak dwehsele, tawâ lepnibâ gan drihs pahr wiffu pasauli gribbetu pahrzeltēes! Ne, mihta dwehsele, tahdas dohmas ne pagallam eefsch ferwis ne turri, — bet ar preeku lau' Winnam, pahr tewi par Kungu, par sinatneeku, par apgahdneeku tawas muhschigas labklahschanas palikt; — ak, mahzees no winna semmotees, kâ zaur Winna tu debbfes-walstibâ tohpi pa-augstinata. Tadehl isluhgšimees un fazzifim:

¹⁾ 1. Zahn. 4, 9.

Mihlais dahrgais Pestitais, kas Tu kalpa gihmi schê pasaulē effi eegahjis, ka no tawas failas nabbadsibas mums ta debbes baggatiba, prohti ta behrniba pee Deewa rohkās nahktu; ak luhdsams, palihdsi mums schinnis tawōs dsimschanas-swehtkōs, ka mehš katriš sawus paschus truhkumus un nabbadsibu atsihtu un turklucht saprastu, ka nekad tam debbes-Zehwam par patišchanu ne warram buht, ja Tu muhsu firdis ne effi dabbutis ruhmi nemtees. Gan labbi apsinnamees, ka daudsfahrt us tahdahm leetahm effam padewuschees, zaur ko mums laizigas behdas un muhschigas isbailes rohdahs; gan labbi prohtam, ka ne pagallam ne effam zeenigi, ka mehš par Deewa behrneem taptu faukti un turreti, jo mehš ar sawu lehtprahhibu un nepaklausischanu Deewa dusmibu un muhschigu pasufchanu effam pelnijschees; — bet tomehr kad sinnam, ka Tu to behdigu preeks effi un pasaulē nahjis, tahš pasufchanā nogrindamas dwehseles isglahbt, — kad sinnam, ka Tu, tas beswainigais Deewa-jehrs, wiffas behdas un mohkas no ta brihscha tawas peedsimschanas, lihds tawai kappa-duffeschana, tad deht effi usnehmees, ka tee, kas no deewischkigas nostkumschanas¹⁾ wiff-zaur irr pahrenemti, nebeidsamu swehtibu eemantotu, redsi, tad arri mehš, no tahš nostkumschanas ka nospeesti. pee Lewi, mihlais Pestitais, peespeeschamees, zerredami, ka arri muhs no grehku bedres istrausi un arri pee mums atesi, muhs waddidams us dsihwibas-zetteem. Tad nu fanemmi muhsu firdis, ka par pateizibas dahwanu par to, ka muhs ne effi atmetis, neds peemirsis, bet mums un wiffeem, kas tik scho preeku grihb fanemt, schinni mihlā neddelā to jauku sinnu likfi pasluddinah, ko zitfahrt Betlemes ganni dsirdeja, kad winneem tappe fazzihts: „jums schodeen tas Pestitais peedsimmis²⁾.“ Ak mihlais Jesus! rahdees Tu pats eeksch mums nabbageem jaunā spehkā, ka mehš nekahdā isfamiffeschana ne eekrihtam, bet arri paschā gruhdā laikā eeksch ta preeka tahdu dwehsele pastahwetu, kas wehlahs, zaur krusu un behdahm debbes-Zehwa flehpi ee-eet, amen.

Schee tee pehdigi wahrdi, kurrus tas zeenigs mihlais Straupes draudses mahzitais eem lassitajeem scho sinnu par notikkumeem eeksch Deewa walsiibas dabbuta usraksiht, — jo pehz mas deenahm pascham notikke, ka bija luhdsis: is dascha krusa un behdahm schahs pasaulēs tas tappe usnemts debbes-Zehwa flehpi!

Za! juhs mihlotaji tahš Deewa-walsiibas, schis mohdrigs leezineeks ta preezas-wahrda, schis uszihtigs strahdneeks Kristus wihna-kalnā, schis peetiizigs un mihlodams gans sawas draudsiibas, naw wairs pee mums; winna Kungs to gan agri irr aissauzis us mahju, paschā pilnā spehkā tam tikke wehlehts sawu darbu pamest, un ee-eet sawa Kunga preekā. Winna zerriba, ar sawu mihlu draudsi kohpā, tohs dahrgus seemas-swehtkus pawaddiht, tam wairs ne tikke peepildita, bet dauds augstaki preeki tam us schahm deenahm bija nodohmati. — Schis mihlais, nu pee Deewa aigahjis draugs, Gustap Georg Soko-
lowski, Ehrguma mahzitaja dehls, Ehrgumē dsimmis 28tā Oktober deenā 1792, tur pee sawa tehwa weenteesibā un deewabihjaschanā usauge un mahzijahs, kamehr winsch, 18 gaddus wezs, us Lehrpatas augstas skohlas aigahje, to mahzitaju ammatu mahzitees. Ar gaischu sapraschanu un deewabihjigu firdi wifs winnam lohti isweizahs. Sawu skohlas-laiku augligi nobeidstis, kahdu laiku leelkunga behrnus mahzija Salazzes muishā. No turrenes 1815tā gaddā winsch par mahzitaju tikke aizinahs Straupes draudse. Ne ilgi pehz tam, kad schinni weetā bija atnahjis, apnehme winsch sawu laulatu draugu. No sawa deewabih-

¹⁾ 2. Kor. 7, 10. — ²⁾ Luhl. 2, 11.

jiga tehwa agri us to wests, winna firds eemihlojahs ar to pateesibu ta Deewa-wahrda, un tadeht Jesus Kristus tam allaschin bija par stuhra afmini, us ka wiffa muhsu tizziba, wiffa muhsu labklahschana irr usbuhweta. Schi wesseliga un skaidra atsihschana tam bija par gaischumu us wiffem winna zetteem un fargaja to no daudsta laika maldischanahm. Winsch pats tizzeja, tapehz winsch runnaja un tapehz winna wahrdi, allasch ar Deewa-raksteem labbi kohpa skannedami un tahs dwehseles us to weenigu mehrki muhsu aizinashanas rahdidami, ne ainahze wis tuffschi atpakkat, bet padarrija, us ko tee bija runnati. Deewa-gars eesildija arridsan winna firdi ar lihdsheetibu un newiltigu mihlestibu prett wiffem winna tuwakeem, wiff-wairak winna draudses lohzekeem, tapehz daudstreisahm aismirfe faru paschu ahriugu labbumu, fawas draudses muhschigu labklahschanu mekledams, un tas dahwahns tahs wal-lodas, no ta mihla Runga winnam peeschirts, par rihku winnam isdewahs, tohs Deewa-wahrdus jo labbaki tahm firdim peenest klah; mas bes affarahm winsch pats runnaja, mas bes affarahm winnu warreja klauseht. Bet ka jaw ar mums nabbageem zilwekeem eet — mums weenumehr irr jamahzahs lihds gallam; tapat muhsu mihlais draugs un brahlis, no firds pasemmigs buhdams, pats atsinne labpraht daschadu truhkumu pee fewim un ne teizahs, itt ka buhtu winsch jaw to galla-mehrki tahs pilnibas fagrahbis, bet winsch dsinnahs tam pakkat, peeaugdams schehlastiba un atsihschanâ ta Runga Jesus Kristus. Wiff-wairak eesch pehdigeem gaddeem, kamehr bija fahzis schahs lappas raksiht par notiffumeem eesch Deewa walstibas, labbi warreja nomanniht, ka schis darbs winnam pascham ko isneffe un ka winsch arween dsittaki dabjuja skattih eesch to noslehpumu tahs deewa-bihjaschanas: „Deews irr parahdihts meesâ.“ No ta winna firds pahrluhde moi runnajoht, moi raksoht, arween no dsihwakas tizzibas, ka no awota, tezzeja ta leeziba, ka zits wahrds — bes ta wahrda Jesus — mums grehzineekeem naw dohts, zaur ko mehsh muhschigi warram dsihwoht. — Zaur to tad nu winna darboschana gauschi bija swehtita; neween winna pascha draudse mihloja faru mahzitaju un bija winnam padewiga, bet arri zittas draudses ar preeku winnu dsirdeja eesch farwahm basnizahm, fur kahdas waijadfibas deht winsch tappe luhgts Deewa-wahrdus faziht, un dascha Widsemmes draudse to labpraht wehleja pee fewis nemt par mahzitaju, kad tam Rungam ta buhtu patizzees. Tee mihlotaji Deewa un winna skaidru wahrdu allasch scho aisgahjuschu draugu turreja par labbu paligu un padohma-deweju; nekahds behdigs un gruhstfirdigs pee winna peenahze, ar furru winsch laipnigi ne buhtu isrunnajees un tam to eepreezinashanu eesch Kristu ne buhtu pasneedsis; tee mastizigi stiprinajahs zaur winna pamahzishanu, un daschs zeestfirdigs un lehprahtigs grehkotais, no ta spehka winna rahschanas patrizzinahs samâ lepnâ garrâ un apkaunohs, fahze greestees no pasawles un no grehkeem noht, pee Deewa un winna swehteem liffumeem, ja paschi prettineeki un saimotaji ta wahrda no ta krusa Kristus, kaut daschadi gruhst-darridami tam mihlam aisgahjuscham, kaut ne wis winnu mihlodami, tomehr to pateesibu winna wahrdu un taifnibu winna darbu ne drihsteja leegt. Behrnu mahzishana eesch mahjahm un skohlahm tam bija lohti patihkama leeta un tahs winnam bija jaukas stundas, furras ar fawas draudses behrineem warreja pawaddiht, winnus lassinadams, skaitinadams, ar teem farunnadamees un dseedadams, weenumehr teem to Kungu Jesu Kristu, ka to ihstenu behrnu draugu, rahdidams un Winna ruhftu zeeshanu un nahwi nomahledams.

Un ko fazzisim no winna darboschanas pee bihbeles-beedribas? Wiffem weht stahw labbâ peeminnâ un neweens to ne aismirssim, ko tas Kungs zaur scho faru kalpu arri schinni

fahrtâ irr pastrahdajis, fâ winsch, neween eefsch sawas draudses, bet arri zittâs weetas, tohs laudis pee scha darba mahzeja pee-ainahst klahst, teem to leetu patihkamu padarriht, fâ tee labpraht sawas dahwanas fanesse kohpâ, un tee Deewa-raksti bes makfas teem nabba-geem fahrotajeem warreja isdalliti tapt; un fâ winsch wiffadi pamohdinaja tohs beedrus, paschi eefsch sawahm mahjahm arr scho dahrgu mantu uszihfigi un augligi zillahst. Deews winnam brahlischfigu garru bija dewis, mihligi un preezigi satiltees ar saweem ammata-beedreem un zitteem mihlotajeem Jesus Kristus, scheem par ustaisfchanu un pats ar preeksch sewim eestiprinaschanu mekledams daschâ isfamiffeschanâ; un ja daschkahrt, — fâ jaw pee pascha wiff-labbaka noteef — zaur kahdu pahrstieigschanu kahds nejaukums bija eespedees, af, tad muhsu mihlais brahlis pee ta ilgi newarreja meerâ buht, jo lepniba un nikniba pee winna gan wiff-masaki tappe atrasta, bet arri zaur atsihschanu sawu wainu, zif mehâs pee winna effam pasinnuschi, irr winsch mums par apkaunedamu preekschsihmi palizzis. Teem meefigi nabbadsineem winsch allasch un ne-apnizzis bija par labdarritaju un schelotaju. Paschâ leelzetta-mallâ dsihwojoht, retta deena aisgahje, fur schahditahdi nabbagi ne klaudsinaja pee winna durwim, un allasch winna rohka bija schigla, to isfalkuschu ehdinahst, to pliffu apgehrbt, to tuffschu rohku pildihst; jo pee laizigahm mantahm winna firds ne peekehrahâs un ta nepanesse, kahdu luhgdamu bes palihdsibas atlaist. Bet arri daschkahrt pahrafi darrija pahr sawu eespehschanu, tapehz pascham knappa pahrtihschana ween bija, un teem sawejeem itt neneeka no laizigahm mantahm ne atlikke. Za Kristiga, mihliga draudsene, fo Deews zaur swehtu laulibu tam bij peeweddis, winnam par leelu dahrgumu bija winna dsihwê, par atspaidu us dascha gruhsta zetta; jo winna ar sawu lehnu, kluffu apkohpschanu, ar saweem labbeem wahrdeem, ar sawu Kristigu preezibu labbi mahzeja tahs firds-behdas sawa drauga apremdeht, tohs sweedrus no winna peeres un tahs affaras no winna azzim noschahweht. Ar 9 behrnineem Deews scho laulibu swehtija. Gan ta tehwa firds affas sahpes jutte par sawu 4 behrninu aiseeschchanu, bet tee 5, kas winnam wehl atlikke, paldees Deewam, lihds schim labbi isdewufshees un leelaki un masaki, katris pehz sawas eespehschanas un sapraschanas, zaur paklausfchanu un wehrigu prahtu teem mihleem wezzakeem dauds preeka darrijusch; un kahda mihlestibas-faite tohs pee teem peewilke, to weenumehr pee ta mihla tehwa, kad wehl dsihws bija, to nupatt pee tahm affarahm to peeauguschu behrnu gan labbi warr redseht.

Meefas wesseliba un spehziba muhsu mihkam aisgahjuscham palihdseja, eefsch sawahm kalposchanahm dauds gruhstumu weeglaki panest; bet jaw kahdu laiku wairs tik wessels wis ne bija, tomehr sawam no Zehrpataâs nahkdamam dehlam pretti brauze; atpafal nahkdams, us zetta jaw to pehdigu wahjibu nomannija eefsch sawas meefas; mahjâ pahrnahjis, tuhda-lin leelas sahpes winnu pahrnehme, fâ winnam bija ja-eet gultâ, daktera sahles un wiffada mihliga apkohpschana nespehje wairs neneeka palihdseht, un 24ta Dezember deenâ, pehz pufs-deenas ap pulkstin 2, atnahze tam tas ais-eeschanas brihdis. Papreeksch gan wehl bija dohmajis, drihs atkal wessels tift, bet pehz nomannija labbi, fa tas Rungs steidsahs winnu atraisht. Ar pilnu sapraschanu us sawu gallu warreja fataisitees, mihligu ardeewu dewe sawai behdigai gaspaschai, un sawus behrninus paweenam noswehtija, tapat arridsan sawu saimi un tad faldi aismigge, 42 gaddus un 2 mehneschus wezs buhdams. (Weigums n. lappâ.)

Wrihw drikkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

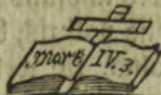
Dr. C. E. Napier sky.

No Widsennes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneels.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eeffsch

walstibas.

Jesuf Kristus walfar un fchodeen tas pats, un muhschigl.
Ebreer: 13, 8.

52ra fappu,

furra ta pehdiga no ta gadda-frahjuma

1834.

B e i g u m s.

Trefchâ Janwar deenâ us winna behrehm leels pulks Latweefchu un Wahzeefchu, gan no Straupes, gan arri no zittahm nahburgu draudsehm, bija fanahkufchi; 10 mahzitati winnu pawaddija us fappu.

Wiffupreefsch Allojes mahzitais Wahzeefchu draugeem paschâ basnijmuischâ isstahstija ta nomirruscha dsihwes-gahjumu, pehz tam Walmeres mahzitais Hâcker to paschu darrija Latweefcheem basnijâ, tad atkal Naunas mahzitais Latweefchu spreddiki turreja par: Matt. 25, 19—21. „Pehz nahze tas Kungs to kalpu un islihdsmaja ar teem to „parradu. Un tas, kas tohs 5 pohdus bij dabbujis, nahze un atnesse wehl zittas 5 „pohdus un fazzija: Kungs tu man 5 pohdus eedewis, redsi es esmu par teem wehl „zittus 5 pohdus fapelnijis. Un winna Kungs fazzija us to: gan labbi, tu gohdigs „un ustizjigs kalps, tu effi pee masuma ustizjigs bijis, es eezelschu tewi par dauds, „ee-eij tawa Kunga preekâ.“ — Pehz tam Abraschu mahzitais noswehtija to Latweefchu draudsi, un fad fchi no basnijas bija isgahjusi, tad Wahzeefchi fanahze, kurreem Krimuldas mahzitais spreddiki fazzija par: 1. Sam. 3, 18. „Zadi stahstija tam Samu- „els wiffus wahrdus, un ne apflehye tam neneeka, un Eli fazzija: Winsch irr tas Kungs, „lai winsch darra, to winsch pats reds labbu effam.“ Kad Deewa kalposchana pagallam, tad mahzitaji dsheedadami gahje papreefsch, un pehminderi to fahrku nesse no basnijas ahra un uszehle to us wahgeem, furru tad leela reise fahjineefu un brauzeju aismwaddija us Angurmuischas fapfehthu, fur jaw toe 4 Straupes mahzitaja behnini gust un fur winsch

2trais gadda-frahjums.

pats, dsihws buhdams, arr' bija wehlejees lihdsahs pee winneem apglabbahts tapt. Us scho Kapsehtu atnahkufchi, jaw ittin tumshs bija palizis, bet weens zeenigs draugs darwa:fwetzes bija sagahdajis, un nu to lihki usnesse kalnà, fur wehl weens Lehrpatas augsts stohlas mahzитайs Wahzu wallodà un tad Ahraschu mahzитайs pehdigi Latweeschu runnu turreja pee kappa, par: Jah. 12, 24. „Pateesi, pateesi, es fakku jums: ja tas fweeschu grauds eeksch semmes ne kriht un ne apmirst, tad paleef tas weens pats. Bet ja winsch apmirst, tad nefs „tas dauds augtus.“ — Dauds affaras birst us scho kappu un dauds firdis behdadamas nopuhshahs pehz scha aisgahjufcha mihla. Labpraht ilgati winnu scheitan pee mums buhtu paturrejufchi, wehl ilgati winna peetizigu darboschanu stattijufchi, lihds ar winnu preezajufchees par teem augleem ta falda preezas-wahrda, fo winna mutte pasluddinaja un winna dsihwe apstiprinaja; bet tas Kungs, furra zelli naw allaschin muhsu zelli un furra gudriba muhsu prahtam ne-aisfneedsama, zittadi bija nodohmajis, tas Kungs lai mahza muhs, kluffà garrà winna prahtam lautees! lai winsch muhsu aisgahjufscham draugam tur debbes-augstibà simtu tuhstosch preekus dohd stattischanas pilnibà, lai winna peekuffusi meesa appaksch Deewa fargaschanas dufs lihds preezigu augschamzelschanas-rihtu, kad Kristus atnahks un ta pehdiga basune wiffus mirronus no kappeem isfaufs ahrà! Tas Deews wiffas schehlstibas lai dseedina to fapju pilnu firdi tahs mihlas atraitnes, lai nemm tohs bahrinus appaksch teem spahrneem fawas apsehloschanas! Tas augstais gans un bissaps lai dohd tai atstah tai draudsei atkal tahdu paschu peetizigu gannu! lai peedohd wisseem, kas tam aisgahjufscham jebkadhà wihse pretti darrijufchi, lai fwehti wiffus, kas tam par paligeem un draugeem bijufchi, lai usturra winna peeminnu ilgi pee mums wisseem, lai ta no winna iskaisita sehkla wehl us preekschu simtkahrtigus augtus nefs us muhschigu dsihwoschanu! Mihli lassitaji! kad weens wehstnessis ta preezas-wahrda, furra darboschana naw parwelti bijusi, mirst, kad winsch mirst paschà tahdà laifà, fur pehz muhsu dohmahm isliffahs, fà winna darboschana gaukschi wajjadfiga un nepezeeschama buhtu, tad to gan warr nosaukt weenu notikkumu eeksch Deewa walstibas, par fo katram Kristus parwalstneekam daschas dohmas warr rascees. Tappehz arri jums scho notikkumu drusku plaschaki effam apraktijufchi.

Deews muhsu aisgahjufscham draugam zaur divi gaddeem irr palihdsejis, jums eeksch schahm lappahm daschu mihligu sinnu doht, un preeksch fawas aiseeschanas winnam wehl isdewahs, ta fwehtiga Deewa-wihra Augustina jauku dsihwes-stahstiu pabeigt. Kad nu tahdà wihse us scho brihdi paschas sinnas tohp nobeigtas, nesinnadami, woi us preekschu atkal taps usnemas, tad nu palaujeet mannim, tà fà ardeewu dohdams, jums wehl scho ihksu wahrdu fazzih.

Tas muhschigais Deews irr zilweks tappis, fà winsch tohs grehziineekus pee fewim dabbutu atgreesi, Kristus, muhsu mihlais Pestitais, kalpa gihmi un leelà nabbadsibà dsihwoja wirs semmes, wiffadu wajjaschanu, kaunu un apsmeeclu, fahpes un mohkas irr panessis no pasaules, ja, to nahwi irr winsch baudijis, fà winsch mums to dsihwibu warretu nopelnih, fà mums ta taifnoschana buhtu zaur winna affini. Tappehz gan labbi Kristus walstiba tohp

faukta: weena frusta walsfiba, tapeh; arri winna mahjekli ne retti tohp eenihdett, tà kà winna Kungs un meisteris tappe eenihdehts, un kas Deewu mihslo, „tee tohp wajjati“, mehš arri sinnam, kà¹⁾ „zaur dauds behdahm mums buhs ee-eeet Deewa-walsfiba.“ — Bet ohtrà puffe ta walsfiba muhsu mihslo Pestitaja irr tomeht weena preezas- un gohda-walsfiba, neween tadehl, ka Deewa dehls is sawas pasemmofchanas pee Tehwa labbas rohkas atkal pa-augstinahts, bet arridsan tadehl, ka tas Deewa meers, ko winsch saweem pawalstneekem pee frusta-fohka sagahdajis, augstaks ne kà zilweku sapraschana irr, un ka tee, kas zaur tizzibu winna meesu ehd un winna affini dserr, tas irr ar Pahwuli sakkoh: ²⁾ „eefsch kurreem Kristus „weenu gihmi dabbu“, swabbadibu no grehkeem, no bailibas un no nahwes, un tahdu ne-is-teizamu labklahschanu un preeku atroh, ka nekas ³⁾ „winuus no Kristus mihslefas nespeh; „noschirt un tee eefsch behdahm un wajjaschanahm dauds wairak uswarr zaur to, kas muhs „irr mihslejs;“ bet treschâ fahrtâ arri tadehl, ka tas gaischums ta preezas-wahrda Kristus arween tahlakt isplefchahs schinni tumshâ pasaulê. Winna waldschanai ne buhs gals, winna lehnigs szepteris pazeltahs arween augstaki, iknodeenas eefsch wiffahm semmehm pulks winna eenaidneeku teef winnam nolikti par kahju pamesli, t. i. pulks grehziineeku, wezzi un jauni, augsti un semmi, atmohstahs no sawa garriga meega, fahf apdohmaht, kas pee winnu meera derr, fahf tizzeht tam, ko lihds schim par tufschu pasafku turrejuschi, fagrahs un mihslo to, furru lihds schim bija saimojuschi un kas teem turpretti schehlastibu pahf schehlastibu un to muhschigu dsihwofchanu dohd baudiht. Ta irr ta walsfiba ta Kunga muhsu Deewa, tahda newarr eet masumâ, bet augumâ un ⁴⁾ „teem elles-wahrteem ne buhs to uswarreht,“ bet mehš steidsamees tai deenai pretti, fur weens pulks buhs un weens gans. Lai tad nu gan tumfchi padebbeschi schurp un turp sawelkaks, to fauli tee ne nodiffina, lai gan nokriht daschs drohschs karrotais ta Kunga, arri no winna nahwes tas Kungs sinna few weenu sawu fataisih, ⁵⁾ „jo ta nahwe winna swehtu ⁶⁾ irr dahrga ta Kunga azzis.“ Mehš winuus noscheshlojam, tomeht ne bes zerribas, affaras teff pahf waigu, bet firds un rohkas stiprinajahs ta Kunga darbu dsiht, tà kà katram uswehlehts. Gribb ta behdashana muhs pahf-nemt, tad peeminnam tohs ⁷⁾ „kas karrojuschi to labbu karroschanu, kas sawu tezzeschanu „pabigusch, kas tizzibu turrejuschi un kurreem jo prohjam irr nolikts tahs taisnibas frohnis, „ko tas Kungs dohd winnâ deenâ wisseem, kas winna atspihdeschanu mihslejuschi.“

Tuw, mihslais lassitais, un mannim un wisseem, kas Kristu par sawu Pestitaju drihst no-faukt, hi buhtu kahdi buhdami, mahzitaji, semneeki, ammatneeki, wihri, seerwas, mums wisseem, kas schehlastibu un peedohschanu effam panahfusch eefsch tahm affinim muhsu Kunga un Pestitaja, mums wisseem tahda zihnischana irr uswehleta no ta Kunga, mums wisseem ar teem eerohtscheem Kristus irr ja-zihnijahs prett to grehku, kas muhs paschus un zittus atkalno ta labba zetta gribb nogreest, prett to netizzibu eefsch mums un apfahrt mums,

¹⁾ Apust. b. 14, 22. — ²⁾ Gal. 6, 19. — ³⁾ Reem. 8, 35. 37. — ⁴⁾ Matt. 16, 18. — ⁵⁾ Dahw. ds. 116, 15. — ⁶⁾ t. i. winna peertizzigu kalpu. — ⁷⁾ 2. Tim. 4, 7. 8.

ka sawus behrnus, sawu faimi, sawu tuwaku, sawu draudsi, ja tas warretu buht, un ja Deems mums pee ta palihds, — lihds ar mums dabbutu tam mihtam Kungam peewest, par peederrigu algu par winna gruhtu strahdaschanu. Mehs no waiga wiffi ne pasihstamees, bet, pehz meesas ieschirti, muhsu zelsch zaur scho tufnesi wedd us to paschu weenu skaisu mahjas-weetu. — Tapehz lai paleekam tanni mihlestitas beedribâ, kuru tas Kungs muhsu starpâ irr ustaisiis, noturesimees no pafaules un no wiffahm neleetibahm, atwehlfimees ikdeenâs wiff notal eefsch tahs firds muhsu mihta Kunga, stiprinafimees pazeeschana, meklesim to launu ar labbu uswarreht, aizinafim kâ sinnadami tahs dwehseles pee sawa glahbeja, un kamehr tur augstibâ pee Winna fatiksimees, lai weens preefsch ohtra pastahwigi Winnu luhdsam:

„Mihlais Pestitais! Tu effi tas Kungs, mehs effam tawa faine. Paldees Lewim, ka Tu arridsan muhsu starpâ effi gribbejis tarou gohdibas-pilnu walstibu ustaisiht, ja, ka Tu arri muhs effi aizinajis un eefsch tahs katram sawu ihpaschu darbu eerahdijis. Mihlais Pestitais! Lewim paklausiht, ta irr leela schelastiba, ne ta labbuma deht, ko tu no mums dabbuti, bet ko mehs no Lewim dabbutiam, jo tu bes mums gan warri buht, mehs bes Lewis neneeka labba ne spehjam darriht. Ak palihds, ka mehs peetizzigi effam, lai arween wairak Lewi mihlejam, lai pasluddinajam sawus tikkumus ar wahrdeem un darbeem wisseem zilwekem. Atdarri tahs azzis to, kas Lewi wehl nepasihst, pakustini tahs firdis, kas Lewi wehl ne mihto! wairo jel to pulku tarou gohdinataju, tad zaur to arri muhsu preeks taps wairohts! Medsi, schè effam mehs, schè irr muhsu firdis, ko tewim uppurejam! Tu eefsch mums un mehs eefsch Lewim! Lew dshwojam, Lew nomirfam, Lewi effam dshwojoht un mirstoh! Amen.“

Mehs scheitan effam weesi,
Ne mahju = weetinâ,
Ta pafaule pateesi
Muhs ne apmeerina.
Turp dsennamees, jif spehjam,
Kur dshwo muhsu Tehws.
Us zella aff'ras sehjam;
Tur dwehf les isbussehs.

Kad zella gallâ buhsim,
Tad kâ isahrsteti
Ta Kunga flehpi klusim,
Kâ wiffzaur wesseli.
Ak, tad mehs buhsim mahjas.
Un pilnâ gohdibâ!
Tur wisseem janki klahjabs,
Bes galla muhschibâ!

Da nomirruscha draugs un
ammata = beedris.

Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Rapierky.

No Widsemmes basnizas teefas puffed:

R. Baron Sudberg,

basnizas teefas preefschneeka = weetnees.